

LETNO POROČILO 2023

DARS

Ljubljana, april 2024

- I Poslovno poročilo
- II Računovodsko poročilo

Vsebina

I	Poslovno poročilo	7
	Izjava o odgovornosti uprave	8
I.1	Podatki o družbi in ključni poslovni podatki	9
I.2	Pismo uprave	15
I.3	Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve, politika integriranega sistema vodenja	17
I.4	Izjava o upravljanju družbe DARS.....	20
I.5	Nefinančno poročanje v družbi DARS	34
I.6	Analiza poslovanja.....	35
I.7	Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2023	38
I.8	Upravljanje tveganj	42
I.8.1	Integriteta in skladnost poslovanja	45
I.8.2	Zagotavljanje varnosti in zdravje pri delu	45
I.8.3	Varovanje informacij in neprekinjeno poslovanje.....	46
I.8.4	Finančno poslovanje in upravljanje finančnih tveganj	46
I.9	Predstavitev poslovnih aktivnosti družbe	50
I.9.1	Uspešnost poslovanja in doseganja načrtov	50
I.9.2	Cestninjenje.....	51
I.9.3	Vzdrževanje avtocest in hitrih cest.....	52
I.9.4	Upravljanje infrastrukture.....	55
I.9.5	Investicije	58
I.9.6	Odplačilo dolga.....	68
I.10	Avtoceste in hitre ceste v RS ter prometne obremenitve	69
I.11	Vlaganja v razvoj in obnavljanje avtocest	74
I.11.1	Investicije v imenu RS in za njen račun	74
I.11.2	Investicije v imenu družbe DARS in za njen račun.....	74
I.12	Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev.....	75
I.13	Integrirani sistem vodenja	76
I.14	Notranja revizija	77
I.15	Trajnostni razvoj	78
I.15.1	Strateško upravljanje trajnostnega razvoja v družbi DARS	78
I.15.2	Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja	80
I.15.3	Korporativna integriteta.....	81
I.15.4	Odgovoren odnos do kupcev in zadovoljstvo uporabnikov	82
I.15.5	Promet in skrb za varnost.....	84
I.15.6	Varnost v predorih	86
I.15.7	Projekti na področju vodenja prometa in skrb za varnost uporabnikov	87
I.15.8	Upravljanje človeških virov.....	91
I.15.9	Odgovornost do naravnega okolja	97
I.15.10	Vključenost v širšo družbo.....	98
I.15.11	Odgovornost do dobaviteljev/izvajalcev	99
I.15.12	Komuniciranje	101
I.16	Poročilo nadzornega sveta za leto 2023	102
II	Računovodsko poročilo	106

Kratice in okrajšave

AC	Avtocesta
ACB	Avtocestna baza
ASECAP	L'Association Européenne des Concessionnaires d'Autoroutes et d'Ouvrages à Péage (Evropsko združenje avtocestnih koncesionarjev in upravljavcev cestninskih cest)
BMS	Bridge Management System (sistem upravljanja mostov)
CI	Civilna iniciativa
C-ITS	Cooperative Intelligent Transport Systems (kooperativni inteligentni transportni sistemi)
CP	Cestninska postaja
DARS	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji, d. d.
DDV	Davek na dodano vrednost
DGD	Projektna dokumentacija za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja
DIIP	Dokument identifikacije investicijskega projekta
DPN	Državni prostorski načrt
DRI	Družba za razvoj infrastrukture
DRSI	Direkcija RS za infrastrukturo
DRSV	Direkcija RS za vode
EBITDA	Poslovni izid pred obrestmi, davki in amortizacijo (Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization)
EETS	European Electronic Toll Service (evropsko elektronsko cestninjenje)
EFSI	European Fund for Strategic Investments (Evropski sklad za strateške naložbe)
ESO	Elektrostrojna oprema
EUCARIS	European Car and Driving Licence Information System (Evropski informacijski sistem za avtomobile in vozniška dovoljenja)
EuroRAP	European Road Assessment Programme (Evropski program ocene varnosti cest)
GD	Gradbeno dovoljenje
GJI	Gospodarska javna infrastruktura
GNC	Glavni nadzorni center
GTE	Gradbeno-tehnični elaborat
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
HC	Hitra cesta
HHŠ	Hidrološko-hidravlična študija
IDP	Idejni projekt
IGD	Integralno gradbeno dovoljenje
ITS	Inteligentni transportni sistemi
JN	Javno naročilo
KIOP	Komisija za pregled in oceno investicijske dokumentacije na področju državnih cest, javne železniške infrastrukture, letalstva in pomorstva
MK	Ministrstvo za kulturo
MMP	Mednarodni mejni prehod
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor
MO	Mestna občina
MOK	Mestna občina Koper
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MORS	Ministrstvo za obrambo RS
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
NDM	Največja dovoljena masa
NKS	Nadzorno-krmilni sistem
NPIA	Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji
NUP	Nosilci urejanja prostora
OP	Okoljsko poročilo
OPN	Občinski prostorski načrt
OPPN	Občinski podrobni prostorski načrt
PGD	Projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja
PHO	Protihrupna ograja

PIARC	World Road Association (Svetovno cestno združenje)
PIC	Prometnoinformacijski center za državne ceste
PIZ	Predinvesticijska zasnova
PLDP	Povprečni letni dnevni promet
PMS	Pavement Management System (sistem upravljanja pločnikov)
PVO	Poročilo o vplivih na okolje
PZI	Projekt za izvedbo
R2	Motorna vozila z dvema osema, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov
R3	Motorna vozila z dvema ali tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, in skupine vozil z dvema ali tremi osmi, katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3500 kilogramov
R4	Motorna vozila z več kot tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, in skupine vozil z več kot tremi osmi, katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3500 kilogramov
ReNPIA	Resolucija o Nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji
ReNPRP30	Resolucija o Nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030
RNC	Regionalni nadzorni center
RS	Republika Slovenija
RSA	Road Safety Audit (Smernica za preverjanje varnosti v prometu)
SDH	Slovenski državni holding, d. d.
SIEM	Security Incident and Event Management (upravljanje varnostnih informacij in dogodkov)
SNVP	Sistem za nadzor in vodenje prometa
SRS	Slovenski računovodski standardi
ŠV	Študija variant
TMP	Traffic management plans (načrti upravljanja prometa)
ZDARS	Zakon o Družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (ZDARS-UPB1) (Uradni list RS, št. 20/2004)
ZDARS-1	Zakon o Družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 97/2010 – ZDARS-1)
ZDIJZ	Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15, 7/18 in 141/22)
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21)
ZJN-3	Zakon o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US, 100/22 – ZNUZSZS, 28/23 in 88/23 – ZOPNN-F)
ZPKFAP	Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti družbe DARS, d. d., iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za financiranje avtocestnih projektov v višini do 392,44 milijona evrov (Uradni list RS, št. 54/22)
ZUJF	Zakon o uravnoveženju javnih financ (Uradni list RS, št. 40/2012)

Pomembnejši podatki in nekateri kazalniki poslovanja družbe

	Leto 2022	Leto 2023
Iz izkaza poslovnega izida za leto (v EUR)		
Prihodki	516.882.574	546.004.108
Odhodki	350.690.060	376.542.665
Poslovni prihodki*	512.306.743	535.740.263
Poslovni odhodki*	319.413.231	340.144.831
Poslovni izid iz poslovanja*	192.893.512	195.595.433
EBITDA*	393.778.810	402.777.728
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja*	135.132.702	140.467.680
Kazalniki poslovanja družbe		
ROE (v %)*	4,3	4,3
EBITDA marža (v %)*	79,6	76,7
Neto finančni dolg / EBITDA	3,20	2,78
Stopnja lastniškosti financiranja	62,00	64,53
Bruto dodana vrednost na zaposlenega (v EUR)	360.597	368.194
Iz bilance stanja na dan 31.12. (v EUR)		
Skupna vrednost aktive	5.159.975.244	5.166.555.559
Osnovna sredstva	4.583.353.613	4.590.793.300
Finančne naložbe	502.612.756	483.305.977
Terjatve	68.299.184	84.923.130
Kapital	3.199.015.617	3.333.743.669
Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve	157.228.217	167.194.803
Finančne obveznosti	1.633.890.370	1.508.731.990
Poslovne obveznosti	134.154.248	111.692.826
Trajnostni kazalniki		
Davek od dohodkov pravnih oseb (v EUR)	33.111.310	32.843.353
Stanje zadolženosti na dan (v EUR)	1.620.432.760	1.490.499.562
Vračilo glavnice (v EUR)	181.200.328	129.933.199
Plačilo obresti (v EUR)	31.704.975	34.530.608
Realizacija investicij v imenu in za račun DARS (v EUR)	138.025.592	215.751.619
Število zaposlenih na dan 31. 12.	1.256	1.250
Poraba električne energije (v MWh)	21.835	21.742
Skupni indeks zadovoljstva s slovenskimi AC**	79,9	69,5
Zadovoljstvo zaposlenih	3,36	3,5
Dolžina izvedenih gradbenih del pri obnavljanju AC (v km)	37,7	65,8
Delež bolniške odsotnosti	7,55	6,82
Obseg izobraževanj v urah na zaposlenega	12,5	19,7

* Metodologija izračuna je pod tabelo 1 na strani 11.

** Zaradi spremenjene metodologije merjenja v letu 2023, rezultat ni primerljiv z letom 2022.

Metodologija izračuna:

Neto finančni dolg / EBITDA = (finančni dolg – denarna sredstva – kratkoročne finančne naložbe) / EBITDA

Stopnja lastniškosti financiranja = kapital / skupna vrednost aktive * 100

Bruto dodana vrednost na zaposlenega = (poslovni prihodki – stroški materiala – stroški storitev – drugi poslovni odhodki) / povprečno število zaposlenih iz ur

I Poslovno poročilo

Izjava o odgovornosti uprave

Člani Uprave DARS, odgovorni za sestavo letnega poročila družbe DARS za leto 2023, zagotavljamo, da je pričujoče letno poročilo z vsemi sestavnimi deli, vključno z izjavo o upravljanju družbe, po našem najboljšem vedenju sestavljeno in objavljeno skladno z Zakonom o gospodarskih družbah, z Zakonom o trgu finančnih instrumentov in s Slovenskimi računovodskimi standardi.

Letno poročilo družbe DARS za leto 2023 z računovodskimi izkazi in pojasnili daje resnično in pošteno sliko sredstev in obveznosti, finančnega položaja ter poslovnega izida družbe DARS.

Uprava prav tako izjavlja, da so računovodski izkazi družbe pripravljeni ob predpostavki nadaljevanja poslovanja družbe v prihodnosti, da se izbrane računovodske usmeritve dosledno uporabljajo in da so razkrite njihove morebitne spremembe.

Uprava je odgovorna za ustrezno vodenje računovodstva, za sprejetje ustreznih ukrepov za zavarovanje in ohranjanje vrednosti premoženja družbe DARS ter za preprečevanje in odkrivanje prevar ter drugih nepravilnosti oziroma nezakonitosti.

Mag. David Skornšek
predsednik uprave

Alenka Muhič
članica uprave

Mag. Andrej Ribič
član uprave

Rožle Podboršek
član uprave / delavski direktor

Celje, 28. marec 2024

I.1 Podatki o družbi in ključni poslovni podatki

NAZIV	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d. DARS d.d.
SEDEŽ	Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje Telefon: (03) 426 40 71 Telefaks: (03) 544 20 01
IZPOSTAVA	Dunajska 7, 1000 Ljubljana Telefon: (01) 300 99 02 Telefaks: (01) 300 99 01
SPLETNE STRANI	www.dars.si www.promet.si www.darsgo.si evinjeta.dars.si
LETO USTANOVITVE	1993
REGISTRSKI VLOŽEK	1/06158/00, Okrožno sodišče v Celju
ORGANIZIRANOST DRUŽBE	Delniška družba
USTANOVITELJ IN DELNIČAR	Republika Slovenija
MATIČNA ŠTEVILKA	5814251000
IDENTIFIKACIJSKA ŠTEVILKA ZA DDV	SI92473717
OSNOVNI KAPITAL	2.086.559.144,07 EUR
ŠTEVILO IZDANIH DELNIC	55.650.231 imenskih kosovnih delnic

Družba DARS je bila ustanovljena na podlagi ZDARS leta 1993, poslovati pa je začela 1. 1. 1994. Do 31. 12. 2003 je imela status javnega podjetja v obliki delniške družbe, od 1. 1. 2004 pa ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe. Edina ustanoviteljica in delničarka družbe DARS je Republika Slovenija, ki jo skladno z novim Zakonom o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1/Ur. l. RS, št. 25/2014) zastopa Slovenski državni holding, d. d. (v nadaljevanju SDH). Družba DARS pri svojem poslovanju upošteva sprejeti Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države, Kodeks upravljanja javnih delniških družb ter Priporočila in pričakovanja SDH kot upravljavca kapitalskih naložb RS, katerih cilj je vzpostaviti boljši sistem korporativnega upravljanja kapitalskih naložb države, urejenost družb in posledično boljše poslovanje družb.

Konec leta 2010 je začel veljati ZDARS-1, v skladu s katerim družba DARS:

- v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge v zvezi s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest;
- izvaja gradnjo avtocest v svojem imenu in za svoj račun;
- upravlja in vzdržuje avtocestne odseke, za katere pridobi koncesijo za gradnjo.

Država prek razvojnih dokumentov ohranja strateški nadzor nad razvojem avtocest z določanjem novih odsekov in rokov, v katerih morajo biti ti novozgrajeni odseki predani v promet.

ZDARS-1 določa status, naloge in obveznosti družbe DARS ter ureja stvarnopravna razmerja v zvezi z avtocestami. Družba DARS se je s tem zakonom preoblikovala v koncesionarja, ki mu je bila za obdobje trajanja koncesijskega razmerja podeljena stavbna pravica na zemljiščih, na katerih bo gradil, in prevzema vse finančne obveznosti, povezane z gradnjo avtocestnih odsekov. ZDARS-1 prav tako določa, da družba DARS v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge, povezane s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor, ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest. Zakon nadalje določa, da družba DARS nadaljuje gradnjo avtocest in hitrih cest, ki so se začele graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1, ter da še naprej upravlja in vzdržuje obstoječe avtoceste in hitre ceste v RS.

Skladno z ZUJF, ki je začel veljati leta 2012, je stavbna pravica, ustanovljena v korist družbe DARS, odplačna.

Tabela 1: Ključni poslovni podatki po letih

Ključni poslovni podatki po letih	Leto 2019	Leto 2020	Leto 2021	Leto 2022	Leto 2023	Indeks 2023/2022
Prihodki	523.120.872	416.754.677	489.290.314	516.882.574	546.004.108	106
Odhodki	350.751.597	344.149.420	350.817.714	350.690.060	376.542.665	107
Čisti prihodki od prodaje	480.750.876	398.581.556	469.535.406	494.473.636	525.295.410	106
Poslovni prihodki	522.055.233	416.199.166	487.309.052	512.306.743	535.740.263	105
Poslovni odhodki	311.065.228	307.244.219	318.141.965	319.413.231	340.144.831	106
Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)	210.990.006	108.954.947	169.167.087	192.893.512	195.595.433	101
EBITDA	422.009.626	321.804.934	390.145.355	393.778.810	402.777.728	102
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	139.611.455	59.526.614	112.703.369	135.132.702	140.467.680	104
Osnovni kapital	2.086.559.144	2.086.559.144	2.086.559.144	2.086.559.144	2.086.559.144	100
Kapital na dan 31. 12.	2.863.136.410	2.922.963.531	3.041.652.197	3.199.015.617	3.333.743.669	104
Skupna vrednost aktive na dan 31. 12.	5.307.039.906	5.175.871.112	5.079.282.602	5.159.975.244	5.166.555.559	100
Stanje zadolženosti na dan 31. 12.	2.056.619.825	1.895.258.439	1.711.633.087	1.620.432.760	1.490.499.562	92
Odplačilo dolga – glavnica	212.849.148	238.361.387	183.625.351	181.200.328	129.933.199	72
Plačilo obresti*	37.889.189	35.786.115	32.283.754	31.704.975	34.530.608	109
Št. zaposlenih	1.257	1.269	1.234	1.256	1.250	100
Marža iz poslovanja	43,9 %	27,3 %	36,0 %	39,0 %	37,2 %	95
EBITDA marža	87,8 %	80,7 %	83,1 %	79,6 %	76,7 %	96
Neto marža	29,0 %	14,9 %	24,0 %	27,3 %	26,7 %	98
Donosnost na kapital (ROE)	4,8 %	2,1 %	3,8 %	4,3 %	4,3 %	99

* Podatek se nanaša na dejanske odlike za obresti od prejetih kreditov in obveznic v posameznem letu.

Družba DARS za prikaz rezultatov poslovanja uporablja tudi alternativna merila uspešnosti poslovanja (APM), kot jih opredeljuje ESMA. Alternativna merila uspešnosti družba uporablja tudi pri načrtovanju poslovanja in pri poročanju za interne potrebe spremljanja izvajanja planov.

Metodologija izračuna:

Poslovni prihodki = čisti prihodki od prodaje + drugi poslovni prihodki + usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve

Poslovni odhodki = stroški materiala + stroški storitev + stroški dela + odpisi vrednosti + drugi poslovni odhodki

Poslovni izid iz poslovanja (EBIT) = poslovni prihodki – poslovni odhodki

Dobiček iz poslovanja pred odpisi vrednosti (EBITDA) = poslovni prihodki – poslovni odhodki + odpisi vrednosti

Čisti poslovni izid obračunskega obdobja = prihodki – odhodki – davek iz dobička – odloženi davki

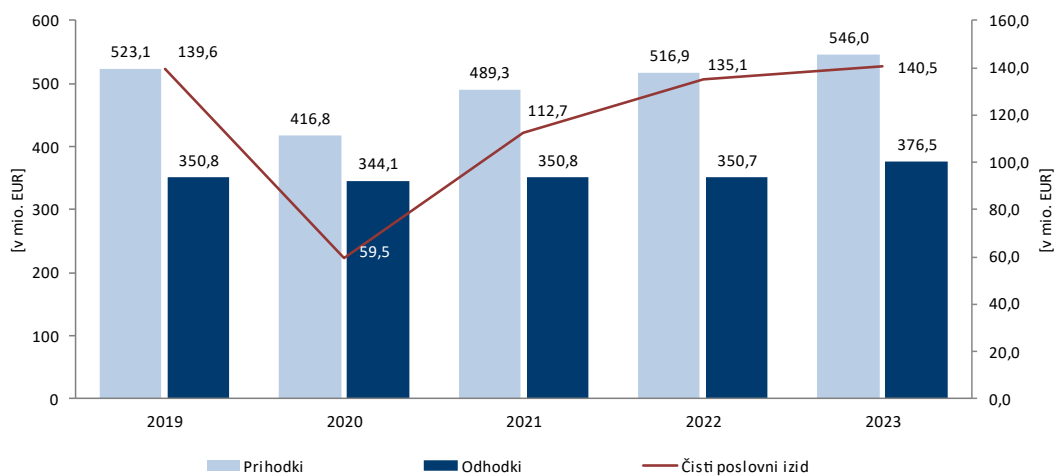
Donosnost na kapital (ROE) = čisti poslovni izid obračunskega obdobja / povprečni lastniški kapital obdobja

EBITDA marža = EBITDA / čisti prihodki od prodaje

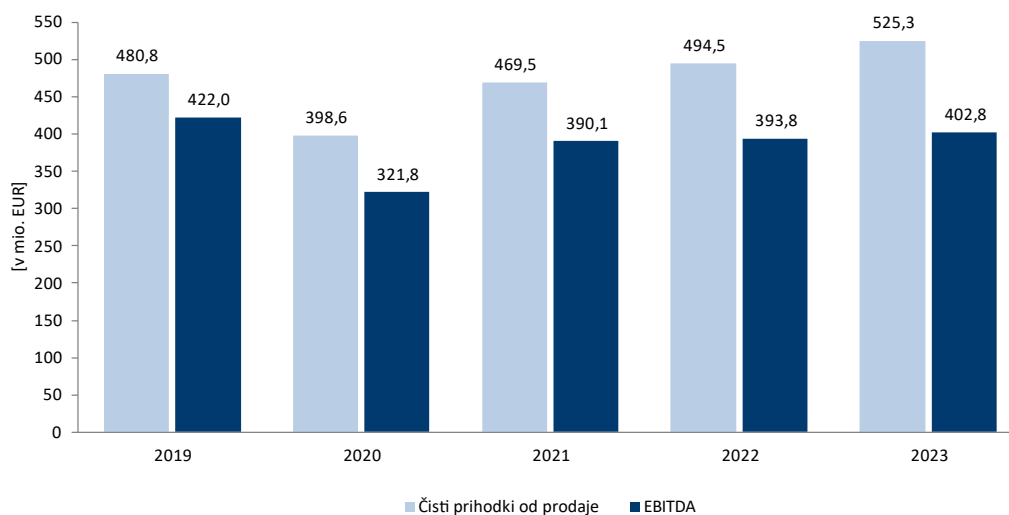
Marža iz poslovanja = poslovni izid iz poslovanja / čisti prihodki od prodaje

Neto marža = čisti poslovni izid obračunskega obdobja / čisti prihodki od prodaje

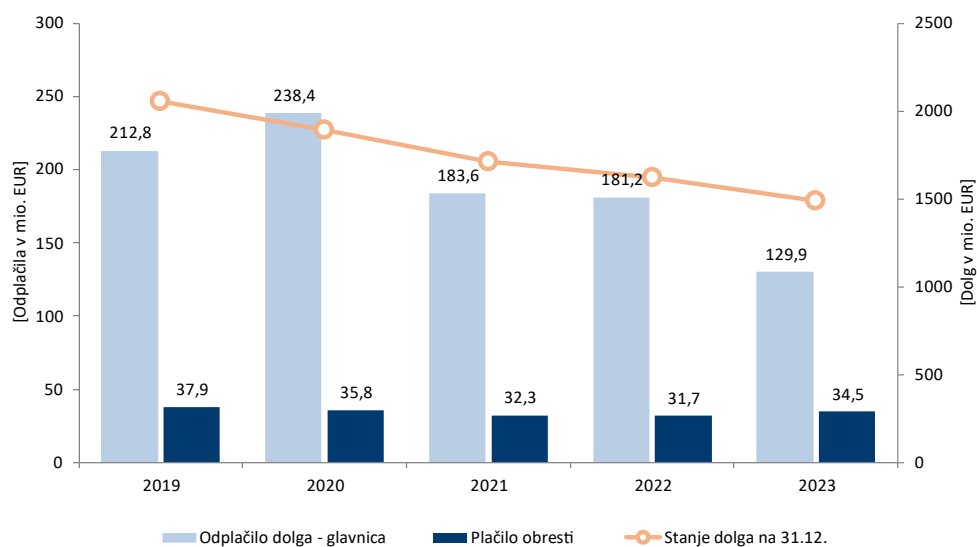
Slika 1: Gibanje skupnih prihodkov, odhodkov in čistega poslovnega izida družbe DARS v obdobju 2019–2023

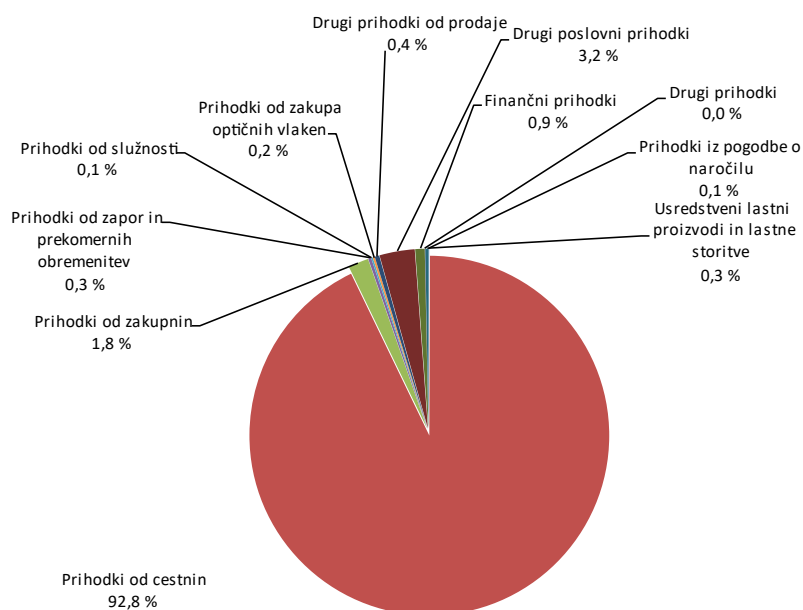
Slika 2: Gibanje čistega prihodka od prodaje in denarnega toka iz poslovanja (EBITDA) v obdobju 2019–2023

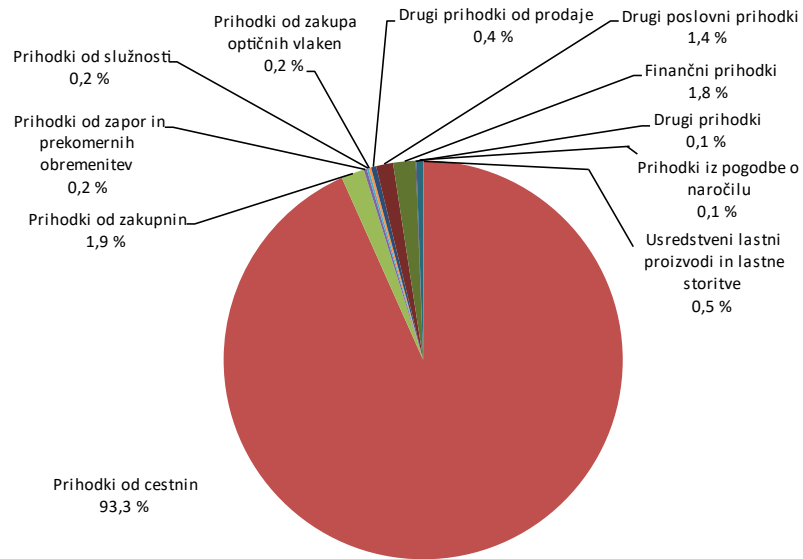
Slika 3: Stanje zadolženosti na dan 31. decembra, odplačilo glavnica in plačilo obresti v obdobju 2019–2023

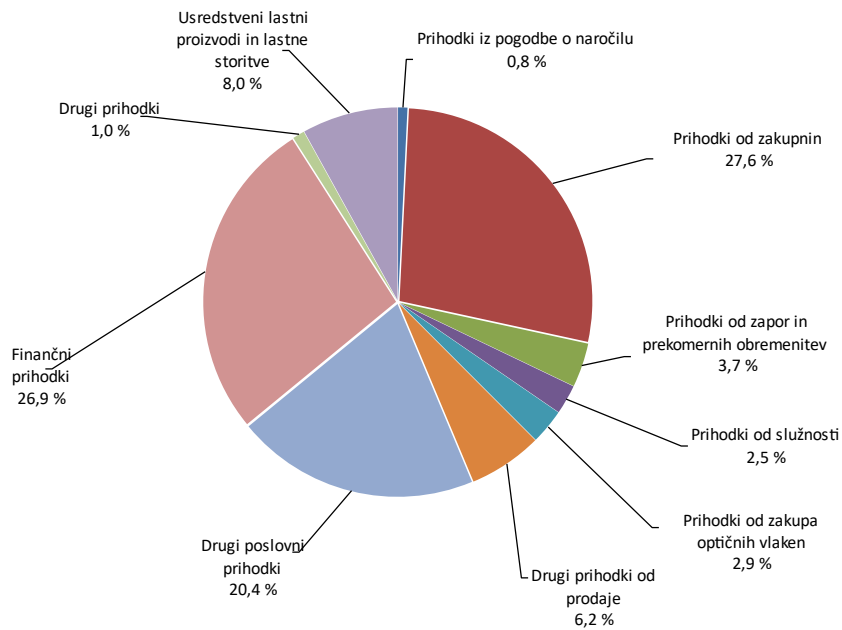
Slika 4: Struktura prihodkov družbe DARS v letu 2022

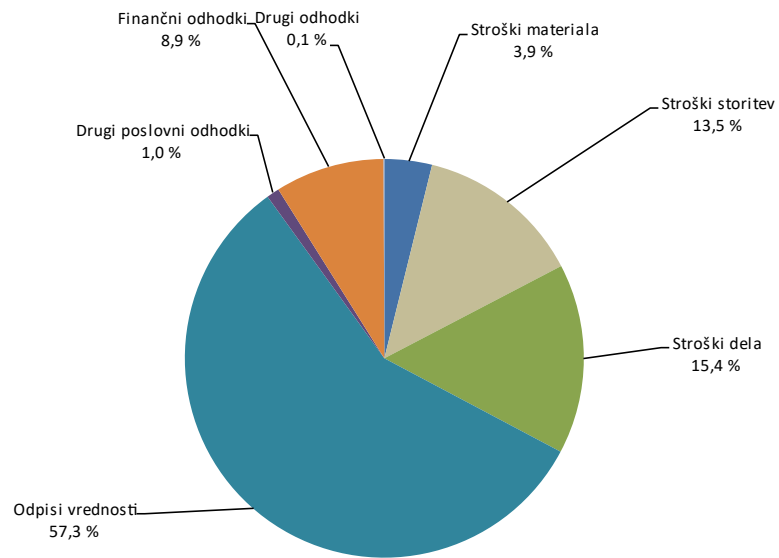
Slika 5: Struktura prihodkov družbe DARS v letu 2023

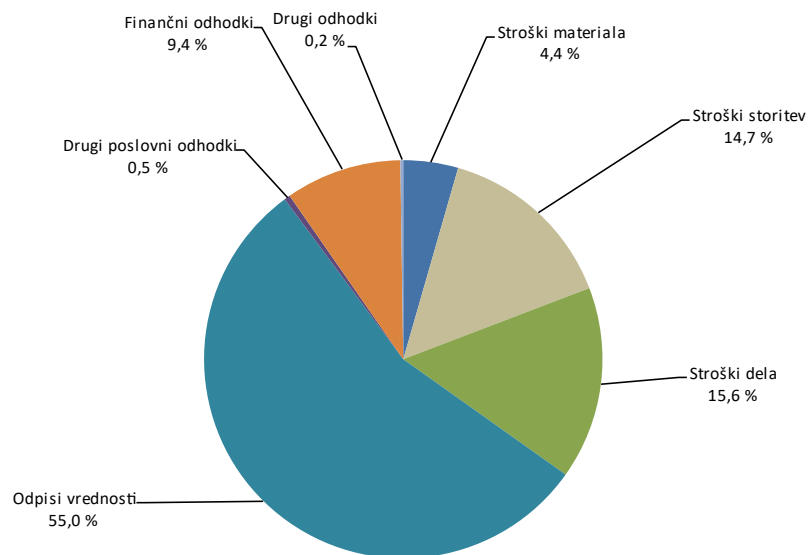
Slika 6: Struktura prihodkov družbe DARS brez cestnine v letu 2023

Slika 7: Struktura odhodkov družbe DARS v letu 2022

Slika 8: Struktura odhodkov družbe DARS v letu 2023

I.2 Pismo uprave

Poslovanje družbe DARS je bilo v tudi v letu 2023 stabilno. Dosegli smo rekordne finančne rezultate, kar pomeni, da družba DARS tudi vnaprej ostaja v dobri finančni kondiciji. To priča o našem vztrajnem in predanem vodenju družbe skozi nenehne izzive ter o uresničevanju naših ciljev na področjih gradnje, vzdrževanja, upravljanja in cestninjenja avtocest in hitrih cest

Rast prometa na našem avtocestnem omrežju se odraža tudi v povečanih cestninskih prihodkih, ki predstavljajo večino prihodkov družbe DARS. To je ključno za našo finančno stabilnost, saj nam omogoča izpolnjevanje obveznosti odplačevanja kreditov za gradnjo in vzdrževanje avtocestnega omrežja ter zagotavljanje ustrezne ravni storitev za naše uporabnike. Uspeli smo tudi s predlogom za delno uskladitev cen vinjet z inflacijo s 15. junijem 2023, kar bo prispevalo k našim prihodkom tudi v letu 2024.

Z uspešno realizacijo poslovnega načrta smo leta 2023 izboljšali vse ključne poslovne kazalnike. Družba je leta 2023 ustvarila 525,3 milijona evrov čistih prihodkov od prodaje ter 140,5 milijona evrov čistega dobička, kar je štiri odstotke več kot leta 2022.

V letu 2023 je družba ustvarila več kot 400 milijonov evrov EBITDA, kar ji omogoča izvedbo zastavljenih investicij. Prav tako je bila realizacija investicij v letu 2023 nad 200 milijonov evrov.

Dobri poslovni rezultati kažejo na naše pravočasno odzivanje na izzive v našem okolju in na

sposobnost učinkovitega upravljanja finančnih sredstev.

Trenutno največji investiciji, ki ju izvajamo, sta izgradnja druge cevi predora Karavanke in tretja razvojna os, ki bo povezala severni in jugovzhodni del Slovenije z obstoječim avtocestnim omrežjem. To bo pomembno prispevalo k razvoju infrastrukture in izboljšanju povezljivosti naše države. Leta 2023 je stekla tudi gradnja avtocestnega priključka Dragomer na odseku primorske avtoceste med Brezovico in Vrhniko, s katerim želimo razbremeniti priključek Brezovica, kjer zastoji segajo na območje razcepa Kozarje, ter zahodno in južno ljubljansko obvoznico. Poleg navedenega aktivno rešujemo prometno problematiko v Slovenski Istri, kjer letos pristopamo h gradnji serminske vpadnice, nekoliko pozneje še bertoške vpadnice, obenem pa aktivno nadaljujemo projekte umeščanja odsekov Koper–Dragonja in Postojna–Jelšane v prostor. Z občino Piran usklajujemo optimizacije na novi cestni povezavi Jagodje–Lucija. Poleg gradbenega dovoljenja za serminsko vpadnico nam je lani jeseni uspelo pridobiti tudi gradbeno dovoljenje za novo cestno povezavo Markovci–Gorišnica, kjer bodo letos prav tako stekla gradbena dela.

Izvajamo vrsto projektov za zagotavljanje večje pretočnosti na avtocestnem omrežju na območju Ljubljane in njene okolice, ki je prometno najbolj obremenjeni del slovenskega avtocestnega omrežja. Tako smo že uredili priključka Letališke in Leskoškove ceste ter priključek Ljubljana zahod (Vič), v sklopu rekonstrukcije severne ljubljanske

obvoznice med Zadobrovo in Novimi Jaršami pa smo v letu 2023 razširili razcep Zadobrova. Potem ko nam je v letu 2023 uspelo pridobiti gradbeno dovoljenje, bodo letos lahko stekla gradbena dela za dokončanje priključnih poti, ki avtocestni predor Šentvid povezujejo s Celovško cesto.

Na avtocestnih vpadnicah na ljubljanski obroč in na samem obroču smo leta 2023 z dodatno spremenljivo prometno signalizacijo opremili več kot 50 lokacij. Projekt, ki bo zaključen v letu 2024, bo zagotovil pokritost vseh odsekov na tem območju s spremenljivo signalizacijo. Sistem bo namenjen upravljanju hitrosti vožnje in večji pretočnosti. Dokazano je, da se na ta način poveča pretočnost, vendar je zelo pomembno, da se bodo vozniki, ki uporabljajo ljubljanski obroč, hitrostnih omejitev tudi držali.

Nadaljevali smo z obsežnejšim obnavljanjem avtocestnega omrežja in njegovim posodabljanjem, ohranili smo visoko raven rednega vzdrževanja ter z ustreznimi aktivnostmi nadzora in upravljanja prometa skrbeli tudi za čim večjo možno varnost in pretočnost avtocestnega omrežja.

Če je nekoč veljalo, da je avtocestno omrežje v Republiki Sloveniji razmeroma nova avtocestna infrastruktura, danes to ne drži več. Smo v obdobju, v katerem je več kot polovica avtocestnega omrežja starejšega od 20 let, srečujemo se s povečevanjem prometnih obremenitev ter zasičenostjo in preobremenjenostjo avtocestnih odsekov. Slovensko avtocestno omrežje se torej stara. Naš cilj je, da ga ohranjamo v dobri kondiciji, varnega in nadvse pretočnega, zato načrtujemo letno obnoviti oziroma nadgraditi vsaj 55 km smernih vozišč avtocest in hitrih cest. Leta 2023 smo cilj presegli za 21 odstotkov in jih obnovili kar 65,8 km.

Leta 2023 smo zaključili gradbena dela prenove malih avtocestnih počivališč, ki zdaj s poenoteno podobo našim uporabnikom zagotavljajo boljšo uporabniško izkušnjo ter počitek v prijetnem okolju.

V družbi DARS se zavedamo, da lahko visoke cilje, ki smo si jih zastavili, dosežemo le z aktivnim sodelovanjem vseh zaposlenih. Zato posvečamo veliko pozornosti stalnemu izobraževanju, usposabljanju in izpopolnjevanju svojih zaposlenih. Naši sodelavci so srce in duša organizacije in prepričani smo, da njihovo znanje, predanost in strokovnost predstavljajo ključno konkurenčno prednost. Z veseljem opažamo nenehen razvoj in rast svojih zaposlenih, kar krepi našo sposobnost, da se soočimo z izzivi prihodnosti. V letu 2023 smo začeli tudi projekt vzpostavitve ciljnega vodenja v povezavi z merjenjem delovne uspešnosti. Skrbno sledenje aktivnosti in doseženih rezultatov tovrstnega pristopa ter predvsem nenehno vsebinsko vrednotenje postavljenih ciljev odpirata nove smernice razmišljanja in predvsem spremembe v razvoju kompetenc vodij na vseh ravneh vodenja. Spreminja se kultura družbe. S postavljenimi cilji z upoštevanjem pripravljenosti okolja, v katero pristop umeščamo (organiziranost, komuniciranje, kompetence, nagrajevanje, informacijska podpora ...) želimo povečati delovno uspešnost, zadovoljstvo in motivacijo za doseganje ciljev.

Hvala vsem zaposlenim, partnerjem in vsem drugim za trud in predanost, ki sta omogočila te dobre dosežke. S skupnimi močmi bomo tudi v letu 2024 gradili boljše in varnejše avtocestno omrežje za prihodnost Slovenije.

Mag. David Skornšek
predsednik uprave

Alenka Muhič
članica uprave

Mag. Andrej Ribič
član uprave

Rožle Podboršek
član uprave / delavski direktor

I.3 Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve, politika integriranega sistema vodenja

Poslanstvo

S sodobnimi pristopi ter odgovorno do okolja in deležnikov izboljšujemo pretočnost prometa, zagotavljamo prometno varnost ter nudimo zanesljive in pravočasne storitve na slovenskem avtocestnem omrežju.

Vizija

Povezani v prihodnost

Vodilo našega trajnostnega in digitalnega delovanja je **povezanost** vseh strateških smernic.

Naša vizija je usmerjena na:

- **uporabnike**, varno mobilnost ter zanesljive in pravočasne storitve, podprte s pametnimi rešitvami;
- **okolje**, v katerem delujemo trajnostno, ter izpolnjevanje potreb in pričakovanj vseh ključnih deležnikov;
- **zaposlene**, ki jim zagotavljamo varno, ustvarjalno in razvojno naravnano delovno okolje.

Temeljne vrednote

Varnost

Skrbimo za varno okolje, v katerem delujemo: varno delovno okolje zaposlenih, varno počutje poslovnih partnerjev in uporabnikov slovenskega avtocestnega omrežja (smo njihov zanesljiv partner na cesti) ter ohranitev varnega naravnega okolja.

Odgovornost

Odgovorno do sebe in širše družbe skrbimo za prevzete delovne obveznosti in kakovostno uresničevanje zadanih nalog z mislijo na uporabnike, okolje (harmonizacijo naših aktivnosti z zmožnostmi in potrebami naravnega okolja) in druge deležnike, s katerimi poslujemo (dobavitelji, izvajalci, drugi poslovni partnerji, lastnik, lokalna skupnost – smo zanesljiv poslovni partner).

Trajnostna naravnost

Pri svojem delovanju upoštevamo vse tri vidike trajnostnega poslovanja (gospodarski, okoljski in družbeni). Pri tem poleg dolgoročno uspešnega in učinkovitega poslovanja še posebej izpostavljamo zmanjševanje negativnih okoljskih vplivov ter vzajemno sodelovanje z deležniki in njihovo vključevanje v trajnostno delovanje družbe.

Zanesljivost

Zavedamo se, da smo za uspešno in nemoteno življenje, delo in uresničevanje ciljev posameznikov, podjetij, ustanov in družbe kot celote vsak trenutek soodgovorni, zato se pri vsakodnevnem delu in procesih družbe držimo dogovorov. Z deležniki sodelujemo na način, ki spodbuja medsebojno spoštovanje in zaupanje.

Sodelovanje

Pri svojem delovanju smo ves čas naklonjeni odprtosti, povezovanju, ekipnemu duhu in iskanju najboljših rešitev za skupno dobro, tako med sodelavci družbe kot tudi z aktivnim vključevanjem zunanjih deležnikov, s čimer uspešno izpolnjujemo naše poslanstvo.

Vodenje z zgledom

Zavezani smo k integriteti in se pogumno soočamo z izzivi. Pričakovanja, ki jih imamo do naših sodelavcev ter drugih deležnikov, uresničujemo tudi sami, saj se zavedamo pomena vodenja in delovanja z lastnim zgledom. S poslovanjem, ki je skladno in pregledno, namreč družba DARS gradi svojo integriteto, ki je ključnega pomena za ohranjanje dobrega imena družbe, kot tudi za doseganje trajnega poslovnega uspeha.

Slika 9: Strateška mapa družbe DARS

Zagotavljanje varnosti, pretočnosti ter zanesljivih in pravočasnih storitev za uporabnike avtocestnega omrežja

- Zagotavljanje prometne varnosti.
- Zagotavljanje pretočnosti prometa.
- Nadaljevanje gradnje novih ter modernizacija obstoječih odsekov AC in HC.
- Zagotavljanje zanesljivih in pravočasnih uporabniških storitev.

Dolgoročna poslovna stabilnost in trajnostna naravnost

- Zagotovitev dolgoročno stabilnega poslovanja.
- Digitalna preobrazba družbe.
- Razvoj trajnostne infrastrukture in krožnega gospodarstva.

Zavzeti in kompetentni zaposleni

- Nenehna krepitev zavzetosti in kompetentnosti zaposlenih.
- Razvoj voditeljstva.
- Zagotavljanje varnosti delavcev pri delu in krepitev njihovega zdravja.

Politika integriranega sistema vodenja

Vodstvo in vsi zaposleni v družbi bomo s strokovnim in odgovornim opravljanjem svojega dela naredili vse, da bomo izpolnili zahteve in pričakovanja naših deležnikov: uporabnikov, lastnika, zaposlenih, okolja in druge zainteresirane javnosti. Naš poslovni uspeh je skrbno načrtovan, voden in nadzorovan. Zavezuje se k nenehnemu izboljševanju vseh poslovnih procesov ter njihovemu neprekinjenemu poslovanju, s poudarkom na preventivnem delovanju in upravljanju tveganj.

Naš cilj je kakovostno, okoljsko, energetske učinkovito in družbeno odgovorno delovanje ter zaposlenim, zunanjim izvajalcem ter uporabnikom varna, razpoložljiva in celovita storitev.

Politiko sistema vodenja uresničujemo na naslednji način:

- z odgovornim odločanjem na podlagi konkretnih informacij in dejstev,
- z vzpostavljanjem dobrih pogojev in odnosov vseh deležnikov znotraj in zunaj družbe,
- s spodbujanjem proaktivnega delovanja s poudarkom na inovativnosti zaposlenih,
- z upravljanjem prepoznanih tveganj in udejanjanjem zaznanih priložnosti,
- z zagotavljanjem želene ravni zaupnosti, celovitosti in razpoložljivosti informacij in informacijskih sredstev,
- s povečevanjem učinkovitosti rabe vseh vrst materialov in energije v celotnem življenjskem ciklu storitve,
- z zagotavljanjem neprekinjenosti poslovanja kritičnih informacijskih sistemov,
- z doslednim spoštovanjem zakonodaje, drugih obvezujočih zahtev in razvojnih usmeritev,
- z vzajemno koristnim sodelovanjem s partnerji in drugimi zunanjimi izvajalci,
- s podpiranjem razvoja stroke ter pridobivanjem novih znanj in veščin,
- z aktivnim komuniciranjem znotraj družbe in z zunanjimi javnostmi,
- z zavezanostjo preprečevanja poslabšanja zdravja zaposlenih in poškodb,
- z vzpostavljanjem in doseganjem merljivih ciljev izboljšav na vseh področjih poslovanja,
- pri nabavi izdelkov in storitev ter pri načrtovanju novih rešitev načrtno upoštevamo vse vidike poslovanja (okolje, energija, kakovost, varovanje informacij, neprekinjenosti poslovanja, varnost, ekonomika).

Uprava se zavezuje, da bo po svojih najboljših močeh in s svojim osebnim zgledom vztrajala doseči navedene cilje.

I.4 Izjava o upravljanju družbe DARS

V skladu s petim odstavkom 70. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006 in nadaljnje), Statutom DARS, sprejetim junija 2021, ter določili Kodeksa upravljanja javnih delniških družb in Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države kot del Letnega poročila družba DARS podaja naslednjo

IZJAVO O UPRAVLJANJU:

Izjava o upravljanju je sestavni del Letnega poročila za leto 2023 in je za obdobje od 1. 1. 2023 do dneva objave v letu 2024 dostopna v elektronski obliki na spletnih straneh Ljubljanske borze (SEOnet) in na uradnih spletnih straneh družbe DARS (www.dars.si).

1. Sklicevanje na kodeksa upravljanja in priporočila

Družba DARS pri svojem delu in poslovanju v največji mogoči meri spoštuje naslednje kodekse ter priporočila poslovne prakse vodenja in upravljanja:

- Slovenski kodeks upravljanja javnih delniških družb, 9. 12. 2021, dostopen na spletni strani Ljubljanske borze <http://www.ljse.si>;
- Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države, junij 2022, dostopen na spletni strani Slovenskega državnega holdinga <http://www.sdh.si>; ter

- Priporočila in pričakovanja Slovenskega državnega holdinga, maj 2023, dostopna na spletni strani Slovenskega državnega holdinga <http://www.sdh.si>.

Po uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu Republika Slovenija kot edini delničar izvršuje svoje pravice prek SDH, ki pravice izvršuje z uresničevanjem glasovalnih pravic na skupščini, z nastopanjem pred sodišči in drugimi organi ter s sklicevanjem skupščine.

Pri izvajanju navedenih kodeksov in priporočil v letu 2023 v družbi večjih odstopanj ni bilo, v nadaljevanju pa družba pojasnjuje odstopanja od posameznih priporočil. Družba DARS pri svojem poslovanju spoštuje interne akte in Etični kodeks družbe ter si pri poslovanju prizadeva za izboljšanje prakse korporativnega upravljanja.

2. Družba DARS pri upravljanju odstopa od naslednjih določb:

Posamezna odstopanja od zgoraj navedenih kodeksov in priporočil so skupaj z navedbo razlogov razkrita v nadaljevanju te izjave.

a) Slovenski kodeks upravljanja javnih delniških družb

Okvir upravljanja družb

Tč. 1: Upoštevam delno. Statut družbe vsebuje glavne cilje in vključuje cilje, ki jih je kot strateške definirala Državni zbor RS z Odlokom o strategiji upravljanja kapitalskih naložb države (Uradni list RS, št. 53/15). Poleg tega ima družba cilje definirane tudi v Strategiji družbe DARS in drugih dokumentih družbe.

Izjava o upravljanju in izjava o skladnosti s kodeksom

Tč. 5.6: Družba pri presoji ustreznosti izjave o upravljanju ne uporablja ostalih zunanjih neodvisnih institucij, saj izjavo pregleda več strokovnih služb znotraj družbe. Prav tako ima družba vzpostavljeno notranjo revizijo, ki izvaja neodvisen nadzor nad urejenostjo in gospodarnostjo poslovanja družbe DARS skladno s predpisi in notranjimi akti.

Trajnostno poslovanje

Tč. 7: Družba že vrsto let izvaja številne aktivnosti v področja trajnostnega razvoja in v določenem obsegu tudi v Trajnostnih poročilih razkriva tovrstne informacije v skladu z zahtevami standardov GRI (Global Reporting Initiative) od leta 2017 za osnovno raven. Identificirane imamo ključne deležnike družbe, ki so opredeljeni v dokumentu Potrebe in pričakovanja deležnikov, s

prepoznanim vplivom deležnika na družbo, potrebami in pričakovanji deležnika, odgovornimi osebami za odnose in sodelovanje z njimi ter načinom spremljanja dojemanja deležnika. Vse pomembne deležnike smo vključili v določitev matrike bistvenosti in s tem določili, katere so najpomembnejše bistvene vsebine, ter tem vsebinam namenimo večjo pozornost tako pri pripravi trajnostne strategije kot posledično v okviru trajnostnega poročanja.

Strategija DARS za obdobje 2021–2025 povezuje vizijo in njene deležnike s tremi ključnimi strateškimi smernicami. V strategiji smo poudarili velik prispevek družbe DARS h globalnemu razvoju, z upoštevanjem ciljev globalnega trajnostnega razvoja (Sustainable Development Goals). Vodilo našega trajnostnega delovanja, s poudarkom na digitalni preobrazbi, se prepleta skozi strateške in operativne cilje.

Z namenom razogljičenja družbe DARS do leta 2030 in s pogledom do leta 2050 smo pripravili Strategijo energetske in snovne učinkovitosti ter trajnostnega razvoja DARS, katere ukrepi se odražajo v okoljsko-energetskih ciljih in programih, s katerimi bomo dosegli oziroma preseglji zastavljene strateške cilje, ki jih posodabljam po izvedenih letnih strateških konferencah družbe.

Direktiva glede poročanja podjetij o trajnostnosti prvič prinaša zakonsko določene standarde poročanja, zato smo v letu 2023 pristopili k pripravi aktivnosti za izvedbo analize obstoječega stanja s pripravo analize vrzeli ter skladno s standardi ESRS tudi s pripravo matrike dvojne pomembnosti, kjer je le-ta opredeljena v standardih kot pomembno orodje strateškega upravljanja odnosov z deležniki in je tudi pomemben vhodni podatek za pripravo Trajnostnega poročila in dokumenta Politika trajnostnega poslovanja DARS.

Tč. 7.1, 7.2 in 7.3: V okviru uskladitve trajnostnega poročanja z novimi standardi ESRS bo v letu 2024 izdelana tudi Politika trajnostnega poslovanja.

Skupščina delničarjev

Tč. 10.1 do 10.4: Ne upoštevamo, vendar bo družba v primeru skupščine, izvedene z uporabo elektronskih sredstev brez fizične prisotnosti, pravila za udeležbo in glasovanje na skupščini objavila na svojem uradnem mestu objave najpozneje ob sklicu skupščine.

Tč. 10.5: Pooblastila se ne zbirajo, saj ima družba samo enega delničarja.

Tč. 10.6: Pooblastila in prijave se ne zbirajo, saj ima družba samo enega delničarja.

Tč. 10.13: Predstavniki pooblaščenega revizorja do zdaj na skupščino ni bil vabljen. Predstavniki je redno vabljen na sejo nadzornega sveta in revizijske komisije nadzornega sveta ob potrditvi letnega poročila.

Sestava in imenovanje nadzornega sveta

Tč. 11: V družbah, v katerih SDH izvršuje najmanj $\frac{3}{4}$ vseh glasovalnih pravic, nadzorni sveti ne oblikujejo posebnih komisij, pristojnih za izvedbo postopkov iskanja in ocenjevanja kandidatov za člane nadzornega sveta družbe. V teh družbah je naborna pot, ki jo uporabi nadzorni svet družbe, predlog kandidatov, ki ga nadzornemu svetu posreduje SDH. Nadzorni svet je v letu 2018 sprejel Politiko raznolikosti, v kateri je zapisano, da si za izpolnjevanje prizadevajo delničarji, nadzorni svet in svet delavcev.

Postopek izbire kandidatov za člane nadzornega sveta

Tč. 12: V družbah, v katerih SDH izvršuje najmanj $\frac{3}{4}$ vseh glasovalnih pravic, nadzorni sveti ne oblikujejo posebnih komisij, pristojnih za izvedbo postopkov iskanja in ocenjevanja kandidatov za člane nadzornega sveta družbe. V teh družbah je naborna pot, ki jo uporabi nadzorni svet družbe, predlog kandidatov, ki ga nadzornemu svetu posreduje SDH.

Izjava o neodvisnosti

Tč. 13.1: Vsi člani nadzornega sveta enkrat letno izpolnijo in podpišejo izjavo o neodvisnosti, se pa medsebojno ne seznanijo z vsebino izjav o neodvisnosti. Podpisane izjave se objavijo na spletnih straneh družbe.

Usposabljanje članov nadzornega sveta

Tč. 15.1: Letni načrt usposabljanja članov nadzornega sveta in komisij ni opredeljen enkrat letno, temveč člani nadzornega sveta sproti presodijo, katero izobraževanje potrebujejo. Člani nadzornega sveta se usposabljujejo ter zagotavljajo, da znanje, izkušnje in večina članov ustrezajo potrebam družbe. Okvirni stroški izobraževanja so zagotovljeni v letnem poslovnem načrtu družbe.

Vrednotenje nadzornega sveta

Tč. 16: Sestava nadzornega sveta se je v letih 2022 in 2023 spreminjala, zato se je postopek izvedbe samoocene začel januarja 2024.

Tč. 16.4: Zunanja presoja do zdaj še ni bila opravljena zaradi omejitev trajanja mandatov.

Predsednik nadzornega sveta

Tč. 17.8: Skupščina ima samo enega delničarja, ki je seznanjen z delom nadzornega sveta čez celotno leto, saj je prisoten na sejah nadzornega sveta in prejema tudi vsa gradiva, zato ni prisoten na skupščini.

Plačilo nadzornega sveta

Tč. 19.1: Podan je bil nov predlog skupščinskega sklepa, ki bo uredil plačila, ki bodo skladna s Politiko prejemkov.

Strategija komuniciranja družbe

Tč. 30: Družba ima izdelano in veljavno splošno Strategijo komuniciranja družbe DARS, izdelan in veljaven Pravilnik o varovanju poslovnih skrivnosti, poleg tega tudi Pravilnik o načinu dajanja informacij za medije ter Navodilo odgovarjanja uporabnikom avtocest. Priporočilo se upošteva delno, saj visokokakovostni standardi pripravljanja računovodskih, finančnih in nefinančnih informacij niso posebej opredeljeni.

Javna objava pomembnih informacij

Tč. 32.1: Družba sproti poroča o finančnem in pravnem položaju družbe z javnimi objavami, vendar ne poroča o ocenah poslovanja, saj v primeru skladnosti poslovanja z veljavno strategijo in letnim načrtom dela to ni smiselno. V primeru odstopanj bi družba nemudoma z javnimi objavami obvestila javnost o drugih poslovnih dogodkih in vplivih ter odstopanjih.

Tč. 32.5: Računovodski izkazi družbe s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljani v skladu z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami SRS, upoštevaje določila ZGD-1 in ZDARS-1.

Tč. 32.7: Ne upoštevamo, saj družba na svoji spletni strani javno ne objavlja poslovnikov organov nadzora. Gre za dokumente, ki se redno posodabljajo in so namenjeni izključno delu teh organov. Vsako zunanje ocenjevanje primernosti teh dokumentov s strani tretjih oseb bi bilo zaradi nepoznavanja potreb teh organov neprimerno.

b) Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države

Nadzorni svet

Tč. 6.5.1, 6.8 in 6.8.1 in 6.9: V družbah, v katerih SDH izvršuje najmanj $\frac{3}{4}$ vseh glasovalnih pravic, nadzorni sveti ne oblikujejo posebnih komisij, pristojnih za izvedbo postopkov iskanja in ocenjevanja kandidatov za člane nadzornega sveta družbe, razen če ni s posebno zakonodajo drugače določeno. V teh družbah je naborna pot, ki jo

uporabi nadzorni svet družbe, predlog kandidatov, ki ga nadzornemu svetu posreduje SDH.

Preglednost poslovanja in poročanje

Tč. 8.4: V Letnem poročilu niso razkriti stroški delovanja nadzornega sveta, kot je navedeno. Razkritje obsega prejemke članov NS, vključno s potnimi stroški in obračunanimi bonitetami.

Revizija in sistem notranjih kontrol

Tč. 9.2.7: Upošteva se delno, saj se roki za priporočila notranjih revizorjev izjemoma podaljšajo zaradi objektivnih razlogov. Odgovorne osebe podajo utemeljene razloge za podaljšanje rokov.

c) Priporočila in pričakovanja Slovenskega državnega holdinga

Nabava blaga in storitev, sponzorstvo in donatorstvo

Tč. 3.1: Transparentnost se v postopkih javnega naročanja zagotavlja z upoštevanjem ZJN-3 in Pravidnika o izvajanju nabavnih postopkov, pri čemer se za evidenčna naročila praviloma pridobijo tri ponudbe (izjemoma ena zaradi objektivnih razlogov). Gospodarnost poslovanja se zagotavlja s sprejemom poslovnega načrta in načrta nabav. Nadzor nad javnimi naročili je opredeljen v ZJN-3 in Pravidniku o izvajanju nabavnih postopkov, ki je usklajen z notranjo revizijo. Izvajanje javnih naročil je predmet rednih in izrednih revizij, na podlagi katerih se uvajajo izboljšave. S skrbništvom pogodbe se zagotavlja, da so storitve dejansko opravljene.

Tč. 3.2: Izogibamo se sklepanju pavšalnih pogodb, pavšali so določeni zgolj v posebnih primerih (npr. pavšal za odzivnost pri reševanju napak za zagotavljanje čim bolj nemotene poslovanja).

Tč. 3.5: Postopki javnih naročil so poleg objave na portalu javnih naročil in TED objavljeni tudi na spletni strani DARS (dostopne objave od leta 2007), za evidenčna naročila se vabilo posreduje zgolj vabljenim ponudnikom po elektronski pošti, v skladu z ZJN-3 se na portalu javnih naročil posredujejo podatki o oddanih naročilih, neizbrane ponudnike je treba obveščati o tem, komu je bilo evidenčno naročilo oddano.

Tč. 3.8: Upošteevamo delno. Pogodbe v postopkih javnih naročil objavimo na portalu javnih naročil v 30 dneh po sklenitvi, evidenčne pogodbe pa enkrat letno, skladno z ZJN-3. Skladno z 11. odstavkom 10. člena ZDIJZ na svoji spletni strani objavimo informacije javnega značaja, ki se nanašajo na donatorske, sponzorske, svetovalne in druge

avtorske ali druge intelektualne storitve, v petih dneh od sklenitve posla.

Tč. 3.9: Upošteevamo delno. Podatki se s portala javnih naročil sproti objavljajo na spletni strani <https://ejn.gov.si/statist>, ki omogoča izpis vrednosti tudi strukturirano po vrsti posla. Za evidenčna naročila se vrednost o skupni vrednosti storitev objavi enkrat letno na portalu javnih naročil, seznam pogodb z navedbo predmeta naročila se objavi skladno s 106. členom ZJN-3 enkrat letno na spletni strani družbe DARS, podatka o vrednosti strukturirano po vrsti poslovni.

Tč. 3.11: Upošteevamo delno. Sponzorska sredstva smo namenili: Inženirski zbornici Slovenije za dogodek Slovenski inženirski dan 2023 ter Cestnemu podjetju Ptuj za 49. Zimske športne igre cestarjev. Letni skupni znesek donacij je presegel 0,03 odstotka prihodka družbe za preteklo poslovno leto, predvsem zaradi donacije Ustanovi Radio 1 – Fundacija Preprosto blizu za izvedbo dobrodelnega dogodka za pomoč prizadetim v poplavih.

Upravljanje korporativne kulture

Tč. 5.2: V letu 2023 je bil prenovljen Kodeks ravnanja DARS, s katerim so se bistveno razširile vrednote, ki jih je treba v družbi DARS spoštovati. V okviru teh vrednot je bilo izpostavljeno tudi vodenje z zgledom, ki ga vodilni delavci spoštujejo, saj anomalije na tem področju niso bile zaznane.

Tč. 5.5: V Aktu nadzornega sveta o določitvi meril za izplačilo spremenljivega prejemka uprave DARS to merilo ni predvideno.

Skupščine družb

Tč. 6.1: Edini delničar družbe DARS je Republika Slovenija, ki jo na podlagi določila 18. člena Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/2014) zastopa Slovenski državni holding, d. d. Ker je skupščina univerzalna, ni treba spoštovati določil ZGD-1 glede sklicnega roka in objave dnevnega reda skupščine.

Tč. 6.4: Upošteevamo delno. Objavi se dnevni red, gradivo s prilogami pa se posreduje edinemu delničarju.

Trajnostno poslovanje družb

Tč. 7.4: Poteka usklajevanje z novimi standardi ESRS, po katerih bomo poročali v letu 2025 za leto 2024. Skladno s tem potekata analiza razkoraka in izdelava matrike dvojne pomembnosti, v okviru katere bomo na novo opravili prepoznavo vplivov, kot to zahtevajo novi standardi, in določili bistvene teme. Pri tem pa bomo upoštevali tudi celotno

dobavno verigo prek vplivov svojih proizvodov in/ali storitev.

Tč. 7.6, 7.7: V okviru standardov GRI pripravljamo Matriko bistvenosti, ki nam je bila osnova za pripravo Trajnostnih poročil. Z novimi standardi ESRS je potreba po izdelavi kompleksnejše matrike dvojne pomembnosti, ki pa je v fazi priprave in bo osnova za razvrstitev vplivov po pomembnosti ter pri tem upoštevane izhodiščne vrednosti.

Tč. 7.9: Poteka uskladitev z novimi standardi ESRS, po katerih bomo poročali v letu 2025 za leto 2024. Skladno s tem potekata analiza razkoraka in izdelava matrike dvojne pomembnosti, v okviru katere bomo na novo ocenili ter po potrebi dopolnili tveganja in priložnosti, kot to zahtevajo novi standardi.

Tč. 7.10: Po izdelavi matrike dvojne pomembnosti in analizi razkoraka se bodo v letu 2024 določili ukrepi in aktivnosti s časovnico, na osnovi katerih bo razvidno, katere negativne vplive bomo zmanjševali prioritarno in katere pozitivne vplive bomo razvijali.

Spoštovanje človekovih pravic pri poslovanju

Tč. 8, 8.1. in 8.2: Čeprav skrbni pregled s področja človekovih pravic v družbi ni bil opravljen, človekove pravice v družbi dosledno spoštujemo ob upoštevanju veljavne zakonodaje (Ustava RS, konvencije ILO, Zakon o varstvu pred diskriminacijo, ZDR-1), Darsovega kodeksa ravnanja ter internih aktov družbe, ki zadevajo predvsem nediskriminacijo na delovnem mestu, mobing ter človekove temeljne ekonomske in socialne pravice. V družbi se vseskozi spodbujajo novi inovativni in sodobni pristopi za povečanje spoštljivega ravnanja in komuniciranja na delovnem mestu ter do poslovnih partnerjev, s čimer želimo zagotoviti zavest in kulturo, ki prispeva k spodbujanju najboljšega v vsakem sodelavcu.

Družba DARS bo priporočilom Slovenskega kodeksa upravljanja javnih delniških družb, Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države ter Priporočilom in pričakovanjem Slovenskega državnega holdinga sledila tudi v prihodnje ter skladno s tem izpolnjevala svoj sistem korporativnega upravljanja.

3. Sistem skladnosti poslovanja in integritete

Služba za skladnost poslovanja in integriteto ima naslednje odgovornosti in pristojnosti:

- preverjanje poslovanja družbe z vidika skladnosti z zakonodajo, drugimi pravili, priporočili in internimi akti družbe;

- svetovanje upravi in področjem pri uskladitvi poslovanja družbe z obveznostmi, ki jih določajo zakonodaja ter druga za družbo veljavna pravila oziroma priporočila;
- vodenje postopkov obravnave prijav domnevnih nepravilnosti s področja skladnosti poslovanja in integritete;
- korespondenca s Komisijo za preprečevanje korupcije;
- izvajanje nalog nosilca priprave načrta integritete in skrbništvo nad uresničevanjem v načrtu predvidenih ukrepov;
- skrb za področje varovanja osebnih podatkov ter korespondenca z Informacijskim pooblaščenecem kot nadzornim organom za varstvo osebnih podatkov;
- skrb za sistem izvajanja nalog in postopkov, vezanih na preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma v družbi;
- skrb za sistem notranjih kontrol za omejevanje tveganj prepovedanega trgovanja z notranjimi informacijami;
- skrb za izobraževanje in usposabljanje zaposlenih glede vsebin s področja dela službe.

Družba ima sprejete naslednje interne akte na področju skladnosti poslovanja in integritete:

- Darsov kodeks ravnanja,
- Pravilnik o obvladovanju internih aktov,
- Pravilnik o vodenju postopka obravnave domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete,
- Pravilnik o varovanju poslovnih skrivnosti,
- Pravilnik za izvajanje nalog in postopkov s področja Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma v DARS,
- Pravilnik o varstvu osebnih podatkov,
- Pravilnik o omejitvah in dolžnostih v zvezi s sprejemanjem daril,
- Pravilnik o omejevanju nasprotja interesov in lobiranja.

V letu 2022 je bil izdelan tudi Načrt integritete DARS z veljavnostjo 1. 1. 2023.

4. Glavne značilnosti sistemov notranjih kontrol in upravljanja tveganj v družbi v povezavi s postopkom računovodskega poročanja

Uprava družbe je odgovorna za vzpostavljanje in zagotavljanje delovanja notranjega kontroliranja in notranjih računovodskih kontrol, za izbiranje in

uporabljanje računovodskih usmeritev ter za varovanje premoženja družbe.

Sistem notranje kontrole je skupek različnih usmeritev in politik, ki jih vzpostavi in sprejme uprava z namenom, da bi kar najbolje upravljala tveganje, povezano z računovodskim poročanjem. Namen sistema notranje kontrole je zagotoviti učinkovitost in uspešnost delovanja, zanesljivost računovodskega poročanja in skladnost z veljavnimi zakoni ter drugimi zunanjimi in notranjimi predpisi.

Družba ima vzpostavljen sistem obvladovanja tveganja, povezan z računovodskim poročanjem.

Pravilnost, popolnost in resničnost računovodskega poročanja zagotavljamo z izvajanjem naslednjih vrst notranje kontrole:

- kontrola pravilnosti računovodskih podatkov, ki jih zagotavljamo na različne načine, na primer z usklajevanjem postavk s kupci in dobavitelji;
- kontrole popolnosti zajemanja podatkov (npr. zaporedje dokumentacije, številčenje dokumentov);
- kontrola razmejitev dolžnosti in odgovornosti (npr. ločeno izvajanje evidentiranja in plačevanja);
- kontrola omejitve dostopa (pravice dostopa do računovodskih evidenc so selektivno dodeljene);
- kontrola nadziranja.

Proces računovodenja je informacijsko podprt, zato so vse zgoraj našete vrste notranje kontrole povezane tudi s sistemi kontrole, vgrajenimi v okvir informacijske tehnologije, ki obsegajo tako kontrolo omejitev dostopa do omrežja, podatkov, aplikacij kot tudi kontrolo točnosti in popolnosti zajemanja in obdelovanja podatkov.

V poglavju Upravljanje tveganj poslovnega poročila so podrobneje predstavljeni upravljanje tveganj in kontrolni mehanizmi v povezavi z oceno posamezne vrste tveganja. Menimo, da je sedanji sistem kontrol v družbi DARS v letu 2023 zagotavljal učinkovito in uspešno doseganje poslovnih ciljev, delovanje v skladu z zakonskimi določili ter pošteno, transparentno poročanje v vseh pomembnih pogledih.

5. Delovanje skupščine in njene ključne pristojnosti, opis pravic delničarjev in način uveljavljanja njihovih pravic

Družba ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe po ZGD-1.

Delovanje skupščine, njene ključne pristojnosti in pravice delničarjev ter način njihovega uveljavljanja podrobneje opredeljuje Statut DARS.

Edini ustanovitelj in delničar družbe DARS je Republika Slovenija (v nadaljevanju RS), ki jo po uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu zastopa Slovenski državni holding. Svoje pravice delničarja, ki jih opredelujeta ZGD-1 in Statut DARS, RS uresničuje na skupščini delničarjev.

Skupščino sklicuje uprava DARS na lastno pobudo, na zahtevo nadzornega sveta ali na zahtevo delničarja družbe.

Skupščino je treba sklicati v zakonsko določenih primerih, vendar najmanj enkrat letno.

6. Sestava in delovanje organov vodenja in nadzora ter njihovih komisij

Uprava družbe

Sestavo in delovanje uprave družbe podrobneje določa Statut DARS. Po Statutu DARS lahko ima uprava družbe največ pet članov. Za predsednika oz. člana uprave je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje iz 255. člena ZGD-1 in točke 7.2.2 Statuta DARS. Predsednika in vse člane uprave imenuje nadzorni svet za največ pet (5) let ter so v delovnem razmerju z družbo.

Uprava družbe DARS je v letu 2023 delovala v sestavi:

- predsednik uprave mag. Valentin Hajdinjak, nastop na funkcijo 10. 7. 2020, odhod 6. 11. 2023,
- član uprave mag. David Skornšek, nastop na funkcijo 1. 1. 2023, od 7. 11. 2023 nastop na funkcijo predsednika uprave,
- član uprave mag. Andrej Ribič, nastop na funkcijo 1. 1. 2023,
- članica uprave dr. Lidija Kegljevič Zagorc, nastop na funkcijo 1. 1. 2023, odhod 7. 12. 2023,
- član uprave / delavski direktor Rožle Podboršek, nastop na funkcijo 9. 5. 2019.

Dne 15. 1. 2024 je bila za članico uprave imenovana Alenka Muhič.

Natančneje so vse podrobnosti, ki se nanašajo na člane uprave v letu 2023, navedene v tabeli z naslovom Sestava uprave v poslovnem letu 2023, ki je sestavni del te izjave o upravljanju družbe in je bila izdelana skladno s prilogo C.1 Slovenskega kodeksa upravljanja javnih delniških družb.

Uprava vodi družbo v korist družbe, neodvisno in na lastno odgovornost; pri vodenju ravna s skrbnostjo vestnega in poštenega

gospodarstvenika ter varuje poslovne skrivnosti družbe. Pri uresničevanju nalog vodenja uprava sprejema ukrepe in izvaja postopke, ki jih določata zakon in statut družbe.

Če ima uprava več kot dva člana, družbo zastopa predsednik uprave skupaj s članom uprave.

Uprava sprejema odločitve, ki so v njeni pristojnosti, z večino glasov vseh članov uprave. Vsak član uprave ima en glas. V primeru enakega števila glasov je odločilen glas predsednika uprave.

Uprava sprejme poslovnik o svojem delu, h kateremu daje soglasje nadzorni svet.

Nadzorni svet družbe

V skladu s točko 7.3.1 Statuta DARS nadzorni svet sestavlja devet članov, od katerih so trije člani nadzornega sveta predstavniki zaposlenih.

V skladu s Statutom DARS nadzorni svet sprejme poslovnik o svojem delu. Nadzorni svet voli predsednika in namestnika predsednika.

Nadzorni svet mora biti sklican vsaj enkrat v četrtletju. Nadzorni svet je sklepčen, če sta pri sklepanju navzoči dve tretjini članov, med katerimi mora biti tudi predsednik nadzornega sveta ali njegov namestnik.

V skladu s Statutom DARS nadzorni svet nadzira vodenje poslov, odloča o imenovanju in odpoklicu uprave ter njihovih prejemkih, lahko sklicuje skupščino, pregleduje in preverja knjige ter dokumentacijo družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari, daje upravi predhodno soglasje k poslom iz točke 7. 2. 12 statuta družbe, seznaneni se z odločitvijo uprave glede ustanavljanja in ukinitve hčerinskih družb, skupščini predlaga imenovanje revizorja, imenuje revizijsko komisijo nadzornega sveta in druge komisije v skladu z ZGD-1, seznaneni se z odločitvijo uprave glede nakupa in odprodaje deležev ali delnic drugih družb, daje soglasje na letni poslovni načrt družbe ter na triletni poslovni in finančni načrt družbe ter ostale planske dokumente, usklajuje besedilo statuta z veljavnimi sklepi skupščine, obvešča organe družbe in delničarja o svojih stališčih in predlogih, obravnava in odloča o vseh drugih zadevah, za katere je pristojen po zakonu, drugih predpisih, po pooblastilu skupščine in statuta družbe.

Nadzorni svet mora preveriti letno poročilo skupaj z revizorjevim poročilom in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička. O rezultatih preveritve mora sestaviti pisno poročilo za skupščino.

Določbe, ki se nanašajo na skupščino, upravo, nadzorni svet in vrednostne papirje družbe, so povzete po statutu, ki je bil sprejet na skupščini 8. 6. 2021.

Različnost in enake možnosti

Nadzorni svet družbe je že v letu 2018 sprejel Politiko raznolikosti družbe DARS in jo v letu 2022 tudi noveliral. Politika določa pristop k raznolikosti v upravi in nadzornem svetu (vključno s komisijami nadzornega sveta). S politiko se spodbuja doseganje raznolikosti uprave in nadzornega sveta ter postavljajo merila, ki nadzornemu svetu omogočajo utemeljitev njihovega izbora. Treba je upoštevati vse ustrezne vidike raznolikosti za zagotovitev, da je v upravi ter nadzornem svetu dovolj različnih mnenj ter strokovnega znanja in izkušenj, potrebnih za dobro razumevanje trenutnega dogajanja, obvladovanje tveganj in prepoznavanja priložnosti, povezanih s poslovanjem družbe.

Cilj te politike je spodbujanje raznolikosti članstva v upravi in nadzornem svetu v znanju, veščinah, izkušnjah, poklicni usposobljenosti, starosti, spolu, načinu dela in drugih vidikih. Tako raznoliko sestavljena uprava in nadzorni svet delujeta v dobro družbe.

Namen politike je doseči večjo učinkovitost uprave in nadzornega sveta, kar prispeva k izboljšanju poslovanja in povečanju ugleda družbe. Prednost raznovrstne sestave organov vodenja ter njenih nadzornih organov je na tej ravni eden od bistvenih elementov pri ohranjanju razvojnih in konkurenčnih prednosti družbe. Za izpolnjevanje politike raznolikosti si v družbi prizadevajo delničar pri imenovanju članov nadzornega sveta, nadzorni svet pri imenovanju članov komisij nadzornega sveta ter kadrovska komisija nadzornega sveta pri imenovanju članov uprave in svet delavcev pri izboru delavskega direktorja.

Za postopke izbora kandidatov oziroma naborne poti, ki omogočajo pritegnitev dovolj širokega nabora različnih kandidatov, ima nadzorni svet več možnosti, in sicer neposredno iskanje, javni razpis ali kombinacija javnega razpisa in neposrednega iskanja.

Izbrani vidiki raznolikosti so:

- strokovna raznolikost članov,
- interdisciplinarna znanja,
- kontinuiteta dela in starostna struktura
- zastopanost spolov.

Tabela 2: Struktura organov upravljanja po spolu (stanje 31. 12. 2023)

Telo/organ	Skupaj	Starostna struktura po spolu			Starostna struktura po letih			
		Moški	Ženske	% žensk	Do 40 let	41 do 50 let	51 do 60 let	60 in več let
Nadzorni svet	9	7	2	22	1	2	2	4
Kadrovska komisija NS	4	2	2	50	0	2	1	1
Revizijska komisija NS	4	3	1	25	0	0	2	2
Investicijska komisija NS	5	5	0	0	1	1	1	2
Uprava	3	3	0	0	0	1	1	1
Direktorji področij	6	4	2	33	1	1	4	0
Svet delavcev	15	12	3	20	1	8	5	1
Skupaj	46	36	10	22	4	15	16	11

Tabela 3: Sestava nadzornega sveta v poslovnem letu 2023

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Martin Stožir	Član	9. 5. 2019 5. 6. 2020 nov mandat	5. 6. 2024	Predstavnik delavcev	16/16	Moški	Slovensko	1983	Magister inženir logistike	Da	Ne	Ne
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Investicijska komisija				član od 7. 10. 2022				11/11			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Nataša Ivančević	Članica	4. 7. 2020	4. 7. 2024	Predstavnica delavcev	16/16	Ženski	Slovensko	1974	Višja ekonomistka	Da	Ne	Ne
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija				Članica od 7. 10. 2022				7/7			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Branko Švigelj	Član	4. 7. 2020	4. 7. 2024	Predstavnik delavcev	14/16	Moški	Slovensko	1964	Poklicni voznik	Da	Ne	Ne
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija				Član od 7. 10. 2022				7/7			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Anton Guzej	Član	24. 6. 2020	24. 6. 2024	Predstavnik kapitala	16/16	Moški	Slovensko	1952	Univerzitetni diplomirani ekonomist	Da	Ne	Občina Šmarje pri Jelšah, Terme Olimia, d. d.
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Revizijska komisija				Član do 16. 2., predsednik od 17. 2.				13/13			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Mag. Andrej Šušteršič	Član Predsednik	24. 9. 2022 7. 10. 2022	7. 10. 2022 24. 9. 2026	Predstavnik kapitala	16/16	Moški	Slovensko	1956	Magister znanosti	Da	Da	Ne
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Metod Dragonja	Član Namestnik predsednika	24. 9. 2022 7. 10. 2022	7. 10. 2022 15. 2. 2023	Predstavnik kapitala	1/16	Moški	Slovensko	1954	Univerzitetni diplomirani ekonomist	Da	Ne	Ne
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Revizijska komisija Investicijska komisija				Predsednik do 15. 2. Član do 15. 2.				0/13 1/11			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Janko Kramžar	Član Namestnik predsednika	24. 9. 2022 17. 2. 2023	24. 9. 2026	Predstavnik kapitala	16/16	Moški	Slovensko	1957	Univerzitetni diplomirani ekonomist	Da	Ne	Ne
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Revizijska komisija Investicijska komisija Kadrovska komisija				Član Predsednik Član do 17. 2.				13/13 11/11 2/7			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Dr. Nevenka Hrovatin	Članica	24. 9. 2022	24. 9. 2026	Predstavnica kapitala	16/16	Ženski	Slovensko	1960	Doktorica znanosti	Da	Ne	HSE, d. o. o.
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija				Predsednica				5/7			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Sašo Rink	Član	16. 2. 2023	16. 2. 2027	Predstavnik kapitala	15/16	Moški	Slovensko	1975	Univerzitetni diplomirani pravnik	Da	Da	Javni holding Ljubljana, d. o. o., od 18. 12.
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Kadrovska komisija Investicijska komisija				Član Član				5/7 9/11			

Ime ni priimek	Funkcija	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Predstavnik kapitala / delavcev	Udeležba na sejah Nadzornega sveta / skupno število sej Nadzornega sveta	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Neodvisnost po 23. čl. Kodeksa upravljanja javnih delniških družb	Obstoj nasprotja interesa v poslovnem letu 2023	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Tomaž Kuntarič	Član	16. 2. 2023	16. 2. 2027	Predstavnik kapitala	15/16	Moški	Slovensko	1966	Magister znanosti	Da	Da	JP KPV, d. o. o. Triglav Fondovi, d. o. o.
	Članstvo v komisijah NS				Funkcija v komisijah Nadzornega sveta				Udeležba na sejah komisij Nadzornega sveta / skupno število sej komisij Nadzornega sveta			
	Revizijska komisija Investicijska komisija				Član Član				9/13 9/11			

Tabela 4: Zunanji člani v komisijah

Zunanji član v komisijah							
Ime in priimek	Komisija	Udeležba na sejah / skupno število sej	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Mojca Lahajner	Revizijska komisija	13/13	Ženski	Slovensko	1972	Diplomirana ekonomistka	Ne

Zunanji član v komisijah							
Ime in priimek	Komisija	Udeležba na sejah / skupno število sej	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Članstvo v organih nadzora drugih družb
Marko Žitnik	Investicijska komisija	11/11	Moški	Slovensko	1956	Univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva	Ne

Tabela 5: Sestava uprave v poslovnem letu 2023

Ime in priimek	Funkcija	Področje dela v Upravi	Začetek funkcije (prvi nastop na funkcijo)	Zaključek funkcije / mandata	Spol	Državljanstvo	Letnica rojstva	Izobrazba	Strokovni profil	Članstvo v organih nadzora z družbo nepovezanih družb
Rožle Podboršek	Član / delavski direktor	Kadrovske in socialne zadeve, varnost in zdravje pri delu, izvedba srečanj zaposlenih	9. 5. 2019	8. 5. 2024	Moški	Slovensko	1974	Univerzitetni diplomirani pravnik	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	Ne obstaja
Mag. Valentin Hajdinjak	Predsednik	Vodi in usmerja delo Uprave in delovanje služb Uprave, poslovnega področja, direktorjev področij	10. 7. 2020	6. 11. 2023	Moški	Slovensko	1973	Magister znanosti	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	Ne obstaja
Mag. David Skornšek	Član uprave	Zadolžen za področje financ in računovodstva, področje cestninjenja	1. 1. 2023	6. 11. 2023	Moški	Slovensko	1973	Magister znanosti	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	ELES, d. o. o., Elektro Ljubljana (do 9. 4. 2023)
Mag. David Skornšek	Predsednik	Vodi in usmerja delo Uprave in delovanje služb Uprave, direktorjev področij, zadolžen za področje financ in računovodstva, področje za informatiko in digitalno poslovanje, ter področje cestninjenja	7. 11. 2023	30. 4. 2024	Moški	Slovensko	1973	Magister znanosti	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	ELES, d. o. o.
Mag. Andrej Ribič	Član uprave	Zadolžen za področje vzdrževanja, upravljanja, poslovnega področja	1. 1. 2023	31. 12. 2027	Moški	Slovensko	1957	Magister znanosti	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	ELES, d. o. o.
Dr. Lidija Kegljevič Zagorc	Članica uprave	Zadolžena za področje za organizacijo gradenj in obnov	1. 1. 2023	7. 12. 2023	Ženski	Slovensko	1970	Doktorica znanosti	Organizacija in vodenje družbe, razvojna vprašanja družbe	Občinski svet Velike Lašče (do 27. 12. 2023)

Ljubljana, 28. marec 2024

Nadzorni svet DARS

Mag. Andrej Šušteršič
predsednik
nadzornega sveta

Uprava DARS

Mag. David Skornšek
predsednik uprave

Alenka Muhič
članica uprave

Mag. Andrej Ribič
član uprave

Rožle Podboršek
član uprave /
delavski direktor

I.5 Nefinančno poročanje v družbi DARS

Samostojno Trajnostno poročilo družbe DARS za leto 2023 bo vsebovalo »Izjavo o nefinančnem poslovanju«, ki smo jo kot javna družba dolžni objaviti na podlagi Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006 z dopolnitvami in spremembami). V trajnostnih poročilih sledimo mednarodnim standardom trajnostnega poročanja GRI GS (Global Reporting Initiative Global Standards) za osnovno raven.

V poslovno poročilo, ki je sestavni del letnega poročila družbe, so vključene tudi ključne nefinančne informacije o poslovnih, okoljskih, kadrovskih in družbenih zadevah, ki so potrebne za razumevanje položaja, uspešnosti in razvoja družbe DARS.

Zavedamo se velike odgovornosti do ljudi, okolja in družbe ter trajnostno uresničujemo družbeno odgovornost pri vseh projektih ter dolgoročnih načrtih in na vseh ravneh svojega delovanja. Ambiciozni in jasno določeni cilji zagotavljajo, da bo javnost še naprej prepoznavala družbo DARS kot odgovorno in v prihodnost usmerjeno podjetje.

Trajnostno poročilo družbe za leto 2023 bo v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah objavljeno do 30. 6. 2024 na spletni strani družbe DARS.

I.6 Analiza poslovanja

Prihodki družbe DARS

Tabela 6: Pregled prihodkov družbe DARS

Vrsta prihodkov	2022 (v EUR)	2023 (v EUR)	Indeks 2023/2022	Strukturni deleži za leto 2023
Prihodki iz pogodbe o naročilu	288.164	287.541	100	0,1 %
Prihodki od cestnin	479.557.025	509.227.172	106	93,3 %
– vinjete	195.231.846	225.608.529	116	41,3 %
– tovorni promet	267.056.525	265.489.662	99	48,6 %
– predor Karavanke	17.268.654	18.128.981	105	3,3 %
Prihodki od zakupnin	9.463.637	10.159.704	107	1,9 %
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	1.384.680	1.362.337	98	0,2 %
Prihodki od služnosti	751.278	905.886	121	0,2 %
Prihodki od zakupa optičnih vlaken	928.456	1.080.417	116	0,2 %
Drugi prihodki od prodaje	2.100.396	2.272.352	108	0,4 %
Drugi poslovni prihodki	16.350.549	7.489.359	46	1,4 %
Finančni prihodki	4.396.742	9.895.975	225	1,8 %
Drugi prihodki	179.089	367.870	205	0,1 %
Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	1.482.558	2.955.494	199	0,5 %
Skupaj prihodki	516.882.574	546.004.108	106	100,0 %

Prihodki družbe DARS so v poslovnem letu 2023 znašali 546,0 milijona evrov, kar je šest odstotkov več kot v letu 2022.

Prihodki od cestninjenja so v letu 2023 predstavljali 93,3 odstotka vseh prihodkov družbe in so znašali 509,2 milijona evrov, kar je za šest odstotkov več kot v letu 2022. Prihodki od cestninjenja vozil nad 3,5 tone največje dovoljene mase (težkih vozil) so znašali 265,5 milijona evrov, prihodki od prodaje vinjet 225,6 milijona evrov, prihodki od cestninjenja predora Karavanke pa 18,1 milijona evrov. V letu 2023 je bila prodaja vinjet količinsko višja za 15 odstotkov kot v predhodnem letu, prav tako so se 15. junija cene vinjet delno uskladile z inflacijo. Prihodki od elektronskih vinjet se pripoznavajo glede na obdobje veljavnosti elektronske vinjete, v posamičnem mesečnem obračunskem obdobju sorazmernem deležu glede na dneve veljavnosti elektronske vinjete.

Drugi poslovni prihodki so nižji glede na predhodno leto zaradi izvedenega popravka porabe dolgoročno odloženih prihodkov od evropskih in drugih sofinancerskih sredstev zaradi spremembe v izračunu povprečne letne amortizacijske stopnje skupin sofinanciranih osnovnih sredstev.

Finančni prihodki izhajajo iz nalaganja likvidnostnih presežkov ob zagotavljanju razpršenosti v depozite bank.

Ostali prihodki predstavljajo majhne deleže v strukturi celotnih prihodkov.

Odhodki družbe DARS

Tabela 7: Pregled odhodkov družbe DARS

Vrsta odhodkov	2022 (v EUR)	2023 (v EUR)	Indeks 2023/2022	Strukturni deleži za leto 2023
Stroški materiala	13.511.562	16.732.049	124	4,4 %
Stroški storitev	47.296.117	55.516.427	117	14,7 %
Stroški dela	54.082.891	58.922.474	109	15,6 %
Odpisi vrednosti	200.885.298	207.182.295	103	55,0 %
Drugi poslovni odhodki	3.637.364	1.791.586	49	0,5 %
Finančni odhodki	31.052.998	35.501.354	114	9,4 %
Drugi odhodki	223.831	896.481	401	0,2 %
Skupaj odhodki	350.690.060	376.542.665	107	100,0 %

Odhodki družbe DARS so v letu 2023 znašali 376,5 milijona evrov in so bili za sedem odstotkov višji od predhodnega leta. V letu 2023 so se zvišali vsi stroški razen drugih poslovnih odhodkov.

Stroški materiala so višji predvsem zaradi povišanja cen energentov (stroški električne energije in goriv) in večje porabe posipnih materialov.

Stroški storitev so višji glede na predhodno leto zaradi višje količine prodanih vinjet, kar vpliva na porast stroškov komisionarskih provizij za prodane vinjete ter stroškov plačilnega prometa in bančnih provizij. V letu 2023 je povečana tudi vrednost zavarovalnih premij zaradi sklenjenega zavarovanja avtocestne infrastrukture od 1. septembra 2023. Na višje stroške pa so najbolj vplivali stroški vzdrževalnih del na asfaltnih voziščih.

Stroški dela so bili za devet odstotnih točk višji v primerjavi z letom 2022 in so bili nižji od načrtovanih.

Odpisi vrednosti predstavljajo največji delež v odhodkih, in sicer 55-odstotni. Amortizacija je v letu 2023 višja glede na leto 2022 iz naslova obračunane amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev – avtocest in prevrednotovalnih poslovnih odhodkih pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih, predvsem iz naslova izločitev zgornjega stroja avtocest in hitrih cest z ograjami ob izvedbi obnov in rekonstrukcij.

Drugi poslovni odhodki so nižji iz naslova nižjih dolgoročnih vnaprej vračunanih stroškov v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe glede na leto 2022.

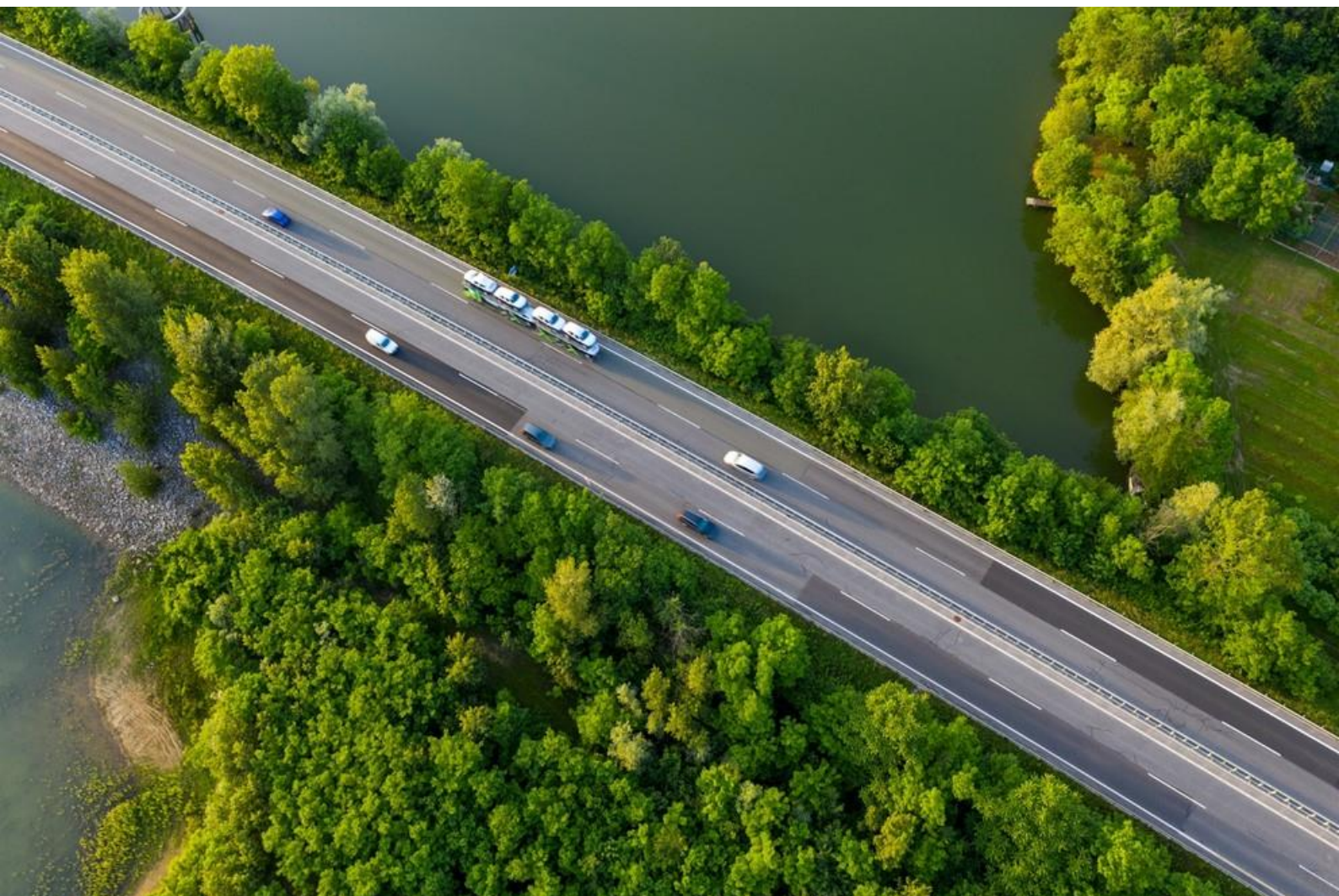
Poslovni izid

Čisti poslovni izid družbe DARS za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2023 znaša 140,5 milijona evrov in je bil v primerjavi s čistim poslovnim izidom za leto 2022 višji za štiri odstotke.

Tabela 8: Kazalniki poslovanja

		31. 12. 2021	31. 12. 2022	31. 12. 2023
Kazalniki stanja financiranja				
Stopnja lastniškosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	59,88	62,00	64,53
Stopnja dolgoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital} + \text{rezervacije} + \text{dolgoročni dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	94,48	94,49	93,02
Stopnja kratkoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročni dolgovi (skupaj s kratkoročnimi PČR)}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	5,52	5,51	6,98
Kazalniki stanja investiranja				
Stopnja osnovnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)}}{\text{sredstva}}$	90,95	88,32	88,37
Stopnja dolgoročnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva} + \text{naložbene nepremičnine} + \text{dolg. finančne naložbe} + \text{dolg. poslovne terjatve}}{\text{sredstva}}$	94,43	91,59	91,04
Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja				
Pospešena pokritost s kratkoročnimi obveznostmi v odstotkih (upoštevane pasivne časovne razmejitev)	$\frac{\text{likvidnostna sredstva} + \text{kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$	36,75	38,50	39,91
Kratkoročna pokritost kratkoročnih obveznosti v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročna sredstva} + \text{kratkoročne aktivne časovne razmejitve}}{\text{kratkoročne obveznosti} + \text{kratkoročne pasivne časovne razmejitve}}$	98,57	150,34	125,44
Kazalniki gospodarnosti				
Gospodarnost poslovanja v odstotkih	$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$	153,17	160,39	157,50
Stopnja dobičkonosnosti poslovnih prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{poslovni dobiček}}{\text{poslovni prihodki}}$	34,71	37,65	36,51
Stopnja čiste dobičkonosnosti prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}}$	23,03	26,14	25,73
Kazalnik dobičkonosnosti				
Čista dobičkonosnost kapitala	$\frac{\text{čisti dobiček v poslovnem obdobju}}{\text{povprečna vrednost kapitala (brez čistega dobička poslovnega obdobja)}}$	0,04	0,04	0,04

I.7 Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2023

Januar

Po preučitvi številnih vidikov v zvezi z osvetlitvijo avtocest in hitrih cest (razmere na trgu z električno energijo, vpliv na varnost in pretočnost, pozivi partnerskih organizacij) je uprava DARS sprejela odločitev o odpravi ukrepa zmanjšanja osvetljenosti avtocest, ki je bil sprejet konec oktobra 2022.

Predstavniki Evropske izvajalske agencije za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA) José María Díez je po zaključku projekta Crocodile 3 obiskal Regionalni nadzorni center Ljubljana. Skupaj s predstavnikoma koordinatorja projekta Crocodile 3, Kalojan Daskalov in Damaris Anno Gruber so pregledali izvedene aktivnosti na področju uvedbe inteligentnih transportnih sistemov na slovenskem avtocestnem omrežju, ki so bili sofinancirani s strani EU.

Z vstopom Hrvaške v schengensko območje je odpravljen nadzor državne meje na mejnih prehodih Obrežje na dolenski avtocesti A2 in Gruškovje na podravski avtocesti A4.

Februar

15. 2. 2023 je potekala 24. izredna seja skupščine družbe DARS. S tem dnem je bil odpoklican član Nadzornega sveta DARS Metod Dragonja. Za nova člana nadzornega sveta, ki predstavljata kapital, sta bila izvoljena Sašo Rink in Tomaž Kuntarič, in sicer za štiriletni mandat, z začetkom mandata 16. 2. 2023.

Pod okriljem Ministrstva za infrastrukturo je potekalo srečanje o projektu severnega dela tretje razvojne osi. Ministrstvo za infrastrukturo je pristopilo s pobudo za aktivno koordinacijo deležnikov na ravni države, ki so vključeni v projekt. To pomeni skupen dialog z deležniki, ki vodijo različne postopke, ki so pogoj za začetek gradnje, v sodelovanju z drugima pristojnima ministrstvom. Občine bodo pristopile k vzpostavitvi dialoga med strankami v postopkih in občinskih institucijami. DARS se je zavezal, da bo pri pogodbenih partnerjih zahteval dosledno izpolnjevanje pogodbenih rokov.

Marec

Sklenjena je bila pogodba za gradnjo sklopov B in H – Škalsko jezero ter Konovo – na odseku med Velenjem in Slovenj Gradcem. Dela bo za pogodbeno vrednost 55,45 milijona evrov (brez DDV) izvedel konzorcij Strabag gradbene storitve, d. o. o., in ljubljanska podružnica Strabag AG.

Stekla so dela za celovito obnovo odseka severne ljubljanske obvoznice med Zadobrovo in Novimi Jaršami.

Pridobljeno je bilo pravnomočno gradbeno dovoljenje za gradnjo polnega priključka na Celovško cesto. Projekt bomo izvedli skupaj z Direkcijo RS za infrastrukturo in Mestno občino Ljubljana.

Stekla so dela za obnovo odseka gorenjske avtoceste A2 med priključkoma Hrušica (Jesenice zahod) in Lipce (Jesenice vzhod). Dela obsegajo tudi zaščito odseka pred padajočim kamenjem s pobočja. Z obnovo vozišča ter viaduktov Podmežakla 3 in Podmežakla 4 (gre za štiri objekte, po dva na vsakem smernem vozišču avtoceste) bo obnovljen celoten odsek gorenjske avtoceste, ki poteka ob pobočju Mežakle, saj je bil preostali del avtoceste med priključkoma Hrušica (Jesenice zahod) in Lipce (Jesenice vzhod) celovito obnovljen v letih 2017 in 2018.

Pričela so se dela za obnovo vozne površine odseka istrske hitre ceste H5 med Škofijami in razcepom Sermin. Dela obsegajo obnovo vozne površine na trasi hitre ceste H5 Škofije–Sermin v razdalji približno 3 km, in sicer obeh smernih vozišč, proti Kopru in proti Italiji, ter na priključkih Škofije, Plavje in Sermin (Dekani) ter na delu razcepa Sermin. Zamenjana bo tudi kašipotna signalizacija na priključkih Koper center (Slavček), Bertoki, Izola, nameščeni bodo blažilniki trkov na priključkih Koper center (Slavček) in Smedela in izvedle se bodo izletne cone na priključkih Bertoki (proti Kopru in proti Serminu) ter na priključku Škofije (proti Kopru).

Po zimski prekinitvi se je pričelo z nadaljevanjem del za preplastitev štajerske avtoceste A1 na delu odseka med Šentiljem in razcepom Dragučova ter pomurske avtoceste med razcepom Dragučova in Pernico. Dela bodo potekala predvidoma do začetka julija letos. Projekt obnove cestišča obsega na območju avtoceste A1 dela za preplastitev vozišča v debelini 4,5 cm, vključno s kraki razcepa Dragučova, na območju avtoceste A5 pa izvedbo nadgradnje vozišča v debelini 10 cm. Na nevarnih mestih ob vozišču se bo vgradila nova varnostna ograja. Na območju avtoceste A5 bo urejen sredinski ločilni pas avtoceste in vgrajena nova jeklena varnostna ograja z višjim nivojem varovanja.

Nadaljevala so se tudi dela za preplastitev gorenjske avtoceste A2 med Lescami in Podtaborom. Dela obsegajo preplastitev voziščne konstrukcije med nadvozom v Vrbi in viaduktom Peračica ter na priključkih Lipce, Lesce, Radovljica in Brezje. Lani jeseni je bila izvedena preplastitev smernega vozišča proti Ljubljani, sedaj pa sledi še preplastitev smernega vozišča proti Karavankam.

Na podlagi določil Pravil Ljubljanske borze in veljavne zakonodaje je družba objavila nerevidirane računovodske izkaze za leto 2022.

April

Stekla so pripravljala dela za obsežnejšo obnovo odseka dolenske avtoceste A2 med Ivančno Gorico in Bičem. Rekonstrukcija cestišča obsega ureditev srednjega ločilnega pasu s postavitvijo betonske varovalne ograje z višjo ravno zadrževanja, sanacijo vozišča s postopkom hladne reciklaže in izvedbo treh asfaltnih plasti v skupni debelini 20,5 cm, razširitev odstavnih pasov, izvedbo novih talnih obeležb, ureditev odvodnjavanja in bankin

ter postavitev nove jeklene varnostne ograje. V sklopu rekonstrukcije trase bo obnovljen tudi avtocestni priključek Bič.

Zaposlitveni portal MojeDelo.com je družbo DARS že osmič uvrstil med najuglednejše slovenske delodajalce.

Družba je na podlagi določil Pravil Ljubljanske borze in veljavne zakonodaje objavila revidirano Letno poročilo DARS za leto 2022.

Junij

Vlada RS je podprla predlog družbe DARS za delno uskladitev cen vinjet z inflacijo s 15. junijem 2023.

Odprtje rekonstruiranega priključka Leskoškova cesta na severni ljubljanski obvoznici.

Sklenjena je bila pogodba za izgradnjo avtocestnega priključka Dragomer na odseku primorske avtoceste med Brezovico in Vrhniko. Dela bo za pogodbeno vrednost 28,5 milijona evrov (brez DDV) izvedel konzorcij Trgograd, d.o.o., Litija in GP Krk, d.d., Krk (Hrvaška).

Ministrstvo za infrastrukturo kot nosilni organ izvajanja Načrta za okrevanje in odpornost (NOO) je z družbo DARS sklenilo pogodbo o sofinanciranju projekta Digitalizacija avtocestnega omrežja v Sloveniji. Z uvedbo digitalnih rešitev bo upravljavec prometa pridobil možnost prilagajanja omejitev hitrosti v realnem času, s čimer bo lahko zmanjšal možnost nastanka prometnih nesreč in zastojev ter prispeval k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov.

V času akcije Varno brez alkohola, pred začetkom šolskih poletnih počitnic ter povečanja obsega tranzitnega in turističnega prometa so partnerji projekta Ustvarimo reševalni pas na avtocestnem počivališču Lom organizirali skupno akcijo. Zavod Reševalni pas, Agencija za varnost prometa, Ministrstvo za infrastrukturo, DARS, Policija, Zavod Vozim, AMZS, gasilci in reševalci so z akcijo obeležili deseto obletnico dogodka, ki je prelomno vplival na začetek izvajanja projekta Ustvarimo reševalni pas.

21. junija 2023 so stekla dela na preureditvi priključka Ljubljana zahod (Vič) na južni ljubljanski obvoznici. Dela bodo obsegala tudi ureditev priključevanja na križišču s in na Tržaško cesto.

Družba je na podlagi določil Pravil Ljubljanske borze in veljavne zakonodaje objavila revidirano Trajnostno poročilo DARS za leto 2022.

Julij

Po pregledu stanja poškodb je družba DARS sprejela odločitev o interventni sanaciji pokritega vkopa Malečnik, ki bo zagotovila ustrezne standarde varnosti in omogočila v najkrajšem možnem času sprostiti promet skozi poškodovano cev.

V družbi DARS, na Ministrstvu za infrastrukturo in Ministrstvu za notranje zadeve se zavedamo pomembnosti ohranjanja in izboljšanja pretočnosti avtocest in hitrih cest. Problematika naraščanja prometa predstavlja izziv za celotno družbo, zato je uprava družbe DARS v torek, 11. julija 2023, v Regionalnem nadzornem centru Ljubljana gostila ministrico za infrastrukturo Alenko Bratušek in ministra za notranje zadeve Boštjana Poklukarja.

V znak skupnega interesa pri izgradnji sončnih elektrarn ob avtocestah sta družbi Soške elektrarne Nova Gorica in DARS podpisali dogovor o izvedbi projekta sončnih elektrarn ob primorskem kraku avtocestnega križa Republike Slovenije. Gre za prvi tovrstni primer medsektorskega sodelovanja in pomemben korak na poti zelenega prehoda Slovenije.

Avgust

Družba DARS se je nemudoma odzvala na poplave in svoje proste kapacitete (mehanizacija, zaposleni) ponudila Republiškememu štabu Civilne zaščite. V približno mesecu dni smo pomagali v vsaj 15 občinah, pri tem je sodelovalo skoraj sto zaposlenih, vzdrževalcev avtocest, in skupaj opravilo 4805 delovnih ur.

21. 8. 2023 je potekala 25. seja skupščine družbe DARS. Skupščina delničarjev se je seznanila z letnim poročilom družbe za poslovno leto 2022 ter z mnenjem revizorja in s poročilom nadzornega sveta o rezultatih preveritve letnega poročila DARS za poslovno leto 2022 ter s Poročilom o prejemkih članov organov vodenja in nadzora družbe v predstavljenem obsegu. Bilančni dobiček, ki za leto 2022 znaša 48.138.757,60 evra, se po sklepu skupščine ne izplača in se v celotni višini razporedi v druge rezerve iz dobička. Skupščina je podelila razrešnico upravi družbe in nadzornemu svetu za poslovno leto 2022. Skupščina je odobrila tudi dokument Politika prejemkov članov organov vodenja in nadzora v družbi DARS, d. d.

Bonitetna agencija Standars & Poor's (S&P) Global Ratings je družbi DARS ponovno dodelila dolgoročno bonitetno oceno »A+« in kratkoročno »A-1« s stabilnimi obeti ter zvišala bonitetno oceno DARS kot samostojnega podjetja z bb+ na bbb-.

Družba DARS je na podlagi 112. in 113. člena Zakona o trgu finančnih instrumentov objavila nerevidirano poročilo o poslovanju družbe DARS v prvem polletju 2023.

September

Na severni ljubljanski obvoznici H3 se je zaključila dolgotrajnejša celostna obnova odseka med Tomačevim in Zadobrovo, del projekta je bila tudi rekonstrukcija priključka Leskoškove ceste na hitro cesto H3.

Oktober

Družbi DARS je uspelo pridobiti tudi gradbeno dovoljenje za odsek med Markovci in Gorišnico. S tem je bil izpolnjen glavni pogoj, da lahko po njegovi pravnomočnosti in izboru izvajalca del steče gradnja 16 kilometrov dolge glavne ceste Markovci–Gorišnica–Ormož.

November

Nadzorni svet družbe DARS se je na izredni seji 6. novembra seznanil z odstopno izjavo, ki jo je podal predsednik uprave DARS mag. Valentin Hajdinjak. Nadzorni svet je za predsednika uprave za šest mesecev imenoval člana uprave DARS, pristojnega za področje financ in računovodstva, mag. Davida Skornška.

December

Skupščina družbe DARS je 6. decembra na izredni seji potrdila predlog Slovenskega državnega holdinga za izvedbo posebne revizije za preveritev vodenja posameznih poslov družbe v preteklem petletnem obdobju. V njej bodo preverili načrtovanje poslov z vidika upravičenosti in transparentnosti ter postopke sklepanja aneksov.

S funkcije članice uprave družbe DARS je 7. decembra odstopila dr. Lidija Kegljevič Zagorc, saj jo je Vlada RS imenovala za državno sekretarko na Ministrstvu za naravne vire in prostor.

Družbi DARS je uspelo pridobiti gradbeno dovoljenje za serminsko vpadnico. Cesta bo namenjena neposrednemu dostopu tovornih vozil z avtocestnega omrežja do novega vhoda v pristanišče Luke Koper, kar bo razbremenilo preobremenjeno bertoško cesto. Po njegovi pravnomočnosti in izboru izvajalca del bo gradnja lahko stekla.

Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2024

Januar

Nadzorni svet družbe DARS je s 15. januarjem za petletni mandat imenoval za članico uprave Alenko Muhič.

Marec

Nadzorni svet družbe DARS je na seji 29. 2. 2024 na osnovi sklepa Sveta delavcev DARS in statuta družbe DARS imenoval Rožleta Podborška, zaposlenega v DARS, za člana uprave/delavskega direktorja družbe DARS za dobo pet let. S funkcijo nastopi 9. 5. 2024.

I.8 Upravljanje tveganj

Neprestano in hitro spreminjanje družbenega in poslovnega okolja, tehnološki napredek ter nepričakovani dogodki za gospodarske družbe pomenijo priložnosti in hkrati tveganja. V družbi DARS pozorno spremljamo vse spremembe in sproti prilagajamo svoje odzive. Ključno za uspešnost prilagajanja na spremembe je pravočasno prepoznavanje tveganj, povezanih s spremembami, zato temu področju namenjamo veliko pozornosti.

Učinkovitost upravljanja tveganj nevtralizira grožnje za doseganje ciljev, ki izhajajo iz zunanjega in notranjega poslovnega okolja. Proces upravljanja tveganj zagotavlja, da so ključna tveganja pravočasno prepoznana, ocenjena in čim bolj obvladovana.

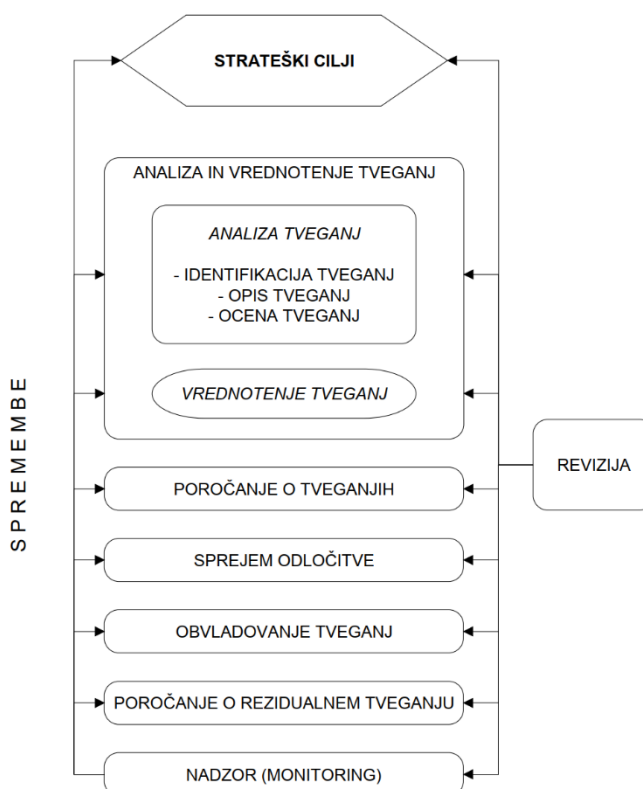
Proces upravljanja tveganj

V letu 2023 je bil prenovljen in noveliran interni akt, ki ureja proces upravljanja tveganj v družbi DARS. Proces upravljanja tveganj predstavlja neprekinjen postopek izvajanja korakov, ki omogočajo nenehno izboljševanje upravljanja tveganj.

Odgovornost za upravljanje tveganj v družbi DARS izvajamo na treh obrambnih linijah. Proces obvladovanja tveganj koordinira pooblaščen osebja za upravljanje tveganj.

V procesu upravljanja tveganj so jasno opredeljene vloge deležnikov s ciljem zagotoviti pregleden in učinkovit način pretoka informacij o obvladovanju tveganj ter razdelitev dolžnosti, pristojnosti in odgovornosti. Vloge so razdeljene med lastnike in skrbnike tveganj ter svet za upravljanje tveganj. Svet za upravljanje tveganj vodi pooblaščen osebja za upravljanje tveganj.

Prepoznana tveganja ter ukrepi za upravljanje tveganj se vodijo v registru tveganj. Lastniki tveganj so dolžni četrtletno poročati o tveganjih in ukrepih Svetu za upravljanje tveganj. Svet za upravljanje tveganj se sestaja četrtletno ali po potrebi. Svet četrtletno poroča upravi in revizijski komisiji nadzornega sveta. Poročilo vsebuje Register tveganj ter Akcijski načrt za upravljanje tveganj.

Na podlagi novelacije procesa upravljanja tveganj v letu 2023 so bila tveganja razvrščena v naslednje skupine:

- varnostna tveganja,
- tveganja, povezana z nestabilnim gospodarskim okoljem,
- IT tveganja,
- investicijska tveganja,
- finančna tveganja,
- organizacijska tveganja,
- tveganja zagotavljanja pretočnosti AC/HC,
- tveganja s področja skladnosti poslovanja in integritete in
- kadrovska tveganja.

Proces upravljanja tveganj je podprt z informacijsko rešitvijo, v kateri so identificirana tveganja. To pomeni, da se na enem mestu vodijo vsi podatki o posameznem tveganju: zaporedna številka tveganja, ime tveganja, opis in skupina tveganja, lastnik tveganja, skrbnik tveganja, verjetnost, vpliv in ocena tveganja.

Strategija upravljanja tveganj

Tesno povezan s procesom upravljanja tveganj je razvoj kulture v podjetju na področju upravljanja tveganj. To pomeni, da ima vsaka oseba v organizaciji, od zaposlenih do članov uprave, skupne vrednote, prepričanja, znanje in stališča o tveganju. V okviru aktivnosti za razvoj organizacijske kulture na področju tveganj so bila izvedena strokovna izobraževanja, katerih cilj in namen je bil razvoj kompetenc zaposlenih v procesu prepoznavanja in ocenjevanja tveganj, kar bomo nadaljevali tudi v prihodnjih letih, saj je okolje tveganj čedalje bolj kompleksno.

Tveganja v družbi DARS

Tveganja v družbi DARS ocenjujemo s kvalitativno metodo, ki temelji na merljivih finančnih ocenah. Tveganja glede na stopnjo označujemo na način semaforja: (1) nizko, (2) srednje in (3) zelo visoka.

V nadaljevanju so predstavljena tveganja po posameznih skupinah v zadnjem četrtletju leta 2023.

Tveganja zagotavljanja pretočnosti AC/HC

Tveganja zagotavljanja pretočnosti AC/HC so vsa tveganja, katerih uresničitve bi pomenila nepretočnost

Tveganje	Vpliv tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja
Okvare na sistemih za upravljanje s prometom	Izpad prihodkov	Nadomeščanje starejše opreme, redno pregledovanje in vzdrževanje naprav, zagotavljanje alternativnih naprav (video – analitika) za zaznavanje anomalij na AC in HC
Dvig cen posipnih materialov	Povišanje stroškov	Racionalna raba posipnih materialov, modernizacija opreme za aplikacijo uporabe posipnih materialov, spremljanje alternativnih dobaviteljev
Neuskkljenost pri planiranju del na AC in HC in s tem povezani zastoji	Izpad prihodkov	Vzpostavljen sistem avtomatske napovedi prometa, vzdrževanje in razvoj sistema Kažipot, aplikacija Promet ter načrtovanje terminov postavljanja prometnih zapor

Investicijska tveganja

Investicijska tveganja so tveganja, ki se navezujejo na izpolnitev investicijskih načrtov.

Tveganje	Vpliv tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja
Realizacija investicij	Povišanje stroškov	Redne koordinacije z izvajalci in inženirji, izdelovalci projektne dokumentacije
Dodatna nepredvidljiva dela v času trajanja pogodbe.	Višji stroški	Recenzije projektne dokumentacije, oblikovanje ustrezne ocene nepredvidenih del glede na naravo predmeta pogodbe, proaktivna udeležba naročnika
Odvisnost od zunanjih izvajalcev/dobaviteljev	Izpad prihodkov	Spremenjeni razpisni pogoji v postopkih JN, vzdrževanje je del osnovne pogodbe, vzpostavitev systemske platforme

Tveganja, povezana z nestabilnim gospodarskim okoljem

Tveganja, povezana z nestabilnim gospodarskim okoljem, so vsa tveganja, ki so zaradi nestabilnih razmer v gospodarstvu težko predvidljiva in na njihov nastanek neposredno ne moremo vplivati.

Tveganje	Vpliv tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja
Dvig cen storitev ali posledično tveganje prekinitev pogodb.	Prekinitev pogodb pomeni vpliv na varnosti in pretočnost AC in HC ter s tem povezan izpad prihodkov	Izvajanje pravilnika o izvajanju nabavnih postopkov, spremljanje dobave materiala pri dobaviteljih, vključitev ustreznih klavzul v pogodbe
Povišanje cen gradbenih materialov	Višji stroški investicij in obnov zaradi povečanih	Podrobna analiza in usklajevanje prejetih zahtevkov za podražitev in pogajanja s ponudniki, spremljanje indeksov podražitev

Tveganje	Vpliv tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja
	cen gradbenih materialov	
Nihanja cen energentov	Povišanje stroškov	Postopen prehod na LED razsvetljavo, optimizacija jalove energije in odjemnih mest, postavitve sončnih elektrarn na strehe objektov, nižanje končnih moči

Organizacijska tveganja

Organizacijska tveganja so vsa tveganja, ki se navezujejo na organizacijsko strukturo, izvajanje procesov, poslovne odločitve in pretok informacij.

Tveganje	Vpliv tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja
Uvedba direktive EETS (elektronsko cestninjenje)	Višji stroški – plačilo kazni EU zaradi nepravočasne uvedbe EETS	Imenovanje interne projektne skupine za uvedbo EETS, poročanje Ministrstvu za infrastrukturo o napredku, izvedba delavnic in izvajanje aktivnosti za implementacijo ponudnikov za EETS, izkazan interes za implementacijo EETS s strani večjega števila ponudnikov, potrjena metodologija višine nadomestila za ponudnike storitev cestninjenja težkih vozil
Nabave dražjih materialnih sredstev in sistemov niso poenotena	Višji stroški zaradi netipiziranih vrst sredstev in sistemov	Tipizacija opreme

IT tveganja

IT tveganja so vsa tveganja, ki se navezujejo na informacijsko varnost in bi ob uresnitvi lahko povzročila izgubo zaupnosti, celovitosti ali razpoložljivosti podatkov.

Tveganje	Vpliv tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja
Namestitev zlonamerne programske opreme	Povišanje stroškov	Redno izvajanje varnostnih in penetracijskih testov, uvedba profesionalnega orodja SIEM, uporaba dvonivojske avtentikacije, varnostno posodabljanje opreme in uporaba protivirusne zaščite, redno izobraževanje in usposabljanje uporabnikov s področja informacijske varnosti, vzpostavljeni postopki varnostnega arhiviranja
Napad na spletne aplikacije (Web application attacks), e-vinjeta, sistem DarsGo	Povišanje stroškov	Požarne pregrade, ki skrbijo za nadzor in onemogočajo nezaželen promet, vaje neprekinjenega delovanja sistemov, redno izvajanje varnostnih in penetracijskih testov, uvedba profesionalnega orodja SIEM, uporaba dvonivojske avtentikacije, varnostno posodabljanje opreme in uporaba protivirusne zaščite, redno izobraževanje in usposabljanje uporabnikov s področja informacijske varnosti, vzpostavljeni postopki varnostnega arhiviranja
Vdor in nedovoljeno pregledovanje/kopiranje podatkov iz IT sistema	Povišanje stroškov	Požarne pregrade, ki skrbijo za nadzor in onemogočajo nezaželen promet, vaje neprekinjenega delovanja sistemov, redno izvajanje varnostnih in penetracijskih testov, uvedba profesionalnega orodja SIEM, uporaba dvonivojske avtentikacije, varnostno posodabljanje opreme in uporaba protivirusne zaščite, redno izobraževanje in usposabljanje uporabnikov s področja informacijske varnosti, vzpostavljeni postopki varnostnega arhiviranja

Varnostna tveganja

Varnostna tveganja so tveganja, ki se navezujejo na naravne in druge nesreče.

Tveganje	Vpliv tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja
Nevarnost požara	Povišanje stroškov	Vzpostavljen sistem za zaznavanje požara, spremljanje vozil, ki prevažajo nevarne snovi, nameščen termo scen tovornih vozil pred daljšimi predori, sklenjeno požarno zavarovanje
Naraščanje števila prometnih nesreč in s tem nastajanje zastojev ter posledično škoda	Izpad prihodkov	Komunikacija med nadzornim centrom in področjem vzdrževanja, navzočnost policije na avtocestnem omrežju
Teroristična tveganja	Izpad prihodkov, poškodovanje ali uničenje infrastrukture	-

Kadrovska tveganja

Kadrovska tveganja so tveganja, povezana z zadržanjem in pridobivanjem kadra, neustreznimi kompetencami zaposlenih oziroma nerazpoložljivostjo zadostnega števila in/ali ustrezno kvalificiranega kadra. Tveganje obvladujemo z dodatnim finančnim in nefinančnim nagrajevanjem zaposlenih, razvojem in pridobivanjem kompetenc zaposlenih, sodelovanjem z mladimi ter razpisi za kadrovske štipendije, z načrtno gradnjo znamke uglednega delodajalca ter s sodelovanjem s socialnimi partnerji.

I.8.1 Integriteta in skladnost poslovanja

Del celovitega sistema upravljanja tveganj v družbi DARS je tudi veljavni Načrt integritete DARS. Nosilec priprave načrta integritete je Služba za skladnost poslovanja in integriteto. V Načrtu integritete so podrobneje opredeljena predvsem tveganja in ukrepi na področju skladnosti poslovanja (delovanje v skladu z zakonodajo, drugimi pravili in internimi akti, preprečevanje pranja denarja, varovanje poslovnih skrivnosti, varstvo notranjih informacij), etike in integritete, nasprotja interesov, sprejemanje daril, vplivov in zahtev ter nabave. V obravnavani načrt so bili skladno z navodilom SDH med drugimi vključeni tudi sistemski ukrepi, kot jih predvideva Pravilnik o izvajanju nabavnih postopkov, ki preprečujejo favoriziranje določenih ponudnikov storitev pri nabavah. Namen in cilj načrta integritete je krepitev integritete in transparentnosti, preprečevanje in odpravljanje korupcije, nasprotja interesov, protipravnih in drugih neetičnih ravnanj. Načrt integritete omogoča pravočasno identifikacijo tveganj iz področja skladnosti poslovanja in integritete, katerih uresničitve bi lahko onemogočila doseg zastavljenih ciljev družbe.

Junija 2023 se je pristopilo k izdelavi nove ocene tveganj, pri čemer so v postopek prenove načrta integritete vključeni sodelavci in odgovorne osebe iz vseh področij ter služb uprave. Sprejem novega načrta integritete se načrtuje za drugo četrtletje leta 2024.

I.8.2 Zagotavljanje varnosti in zdravje pri delu

Vzdrževanje avtocest in hitrih cest ob vse gostejšem prometu je velik izziv, s katerim se vsakodnevno srečujemo v Darsu. Promet se povečuje, zahteve uporabnikov so vsak dan večje, ceste pa je treba vzdrževati. Tveganj za poškodbe pri delu in izgubo delovne sposobnosti delavcev se zavedamo in izvajamo ukrepe, s katerimi bi bila ta tveganja zmanjšana na najmanjšo možno mero. Absolutne varnosti pa delavcem v takšnih razmerah ni mogoče zagotoviti.

Spremljamo razvoj novih delovnih postopkov in nabavljamo delovno opremo, ki zagotavlja večjo varnost delavcev pri delu. Vso opremo redno vzdržujemo in pregledujemo. Ob načrtovanju rekonstrukcij in gradenj novih cest in objektov v največji možni meri upoštevamo tudi zahteve po zagotovitvi varnosti pri vzdrževanju. Zeleni sredinski ločilni pas ukinjamo in s tem pridobivamo prostor za širitev preozkih odstavnih pasov. Jeklene varnostne ograje v ločilnem pasu nadomeščamo z betonskimi, ki ne potrebujejo vzdrževanja.

Z ukrepi zagotavljanja prometne varnosti (zamenjava dotrajane signalizacije, nameščanje obvestilnih znakov na portale čez cesto) in z nameščanjem dodatne spremenljive prometne opreme za obveščanje uporabnikov (v letu 2023 je bilo postavljenih 40 portalov za vodenje in nadzor prometa) hkrati zmanjšujemo tudi tveganja za nalet na vzdrževalce.

Delavce usposabljammo za varno delo, osveščamo o pomenu izvajanja del na varen način in ob ugotovljenih pomanjkljivostih tudi opozarjamo. V letu 2023 smo obnovili usposabljanja vzdrževalcev in organizirali usposabljanja za upravljanje specialnih strojev s pomočjo zunanjih izvajalcev. Preverili smo ocene požarne ogroženosti v vseh svojih stavbah. V najbolj ogroženih (srednja do povečana požarna ogroženost) smo obnovili tudi usposabljanje delavcev iz varstva pred požarom in izvedli evakuacijske vaje.

I.8.3 Varovanje informacij in neprekinjeno poslovanje

Na podlagi Zakona o informacijski varnosti (Uradni list RS, št. 30/18 in 95/21) smo kot izvajalec bistvenih storitev zavezani upoštevati vsa določila, ki jih narekuje zakon. Tveganja s področja varovanja informacij in neprekinjenosti poslovanja upravljamo v skladu z zahtevami standarda ISO/IEC 27001 (sistem varovanja informacij) in zahtevami standarda ISO 22301 (sistem neprekinjenosti poslovanja). Prepoznana tveganja imamo opredeljena v Registru informacijskih tveganj in tveganj neprekinjenosti poslovanja.

I.8.4 Finančno poslovanje in upravljanje finančnih tveganj

V družbi DARS aktivno spremljamo negotovost in spremenljivost finančnega okolja, saj le-to predstavlja različne vrste finančnih tveganj. Finančna tveganja lahko negativno vplivajo na sposobnost ustvarjanja prihodkov, obvladovanja odhodkov, ohranjanja vrednosti sredstev ter izpolnjevanja obveznosti. V družbi DARS zato prav tem kategorijam tveganj posvečamo posebno pozornost.

Glavni cilji upravljanja finančnih tveganj so doseganje stabilnosti poslovanja, povečanje finančnih prihodkov, zmanjšanje finančnih odhodkov, povečanje vrednosti kapitala družbe ter zmanjšanje učinka nepredvidenih škodnih dogodkov. Za varovanje pred temi tveganji izvajamo aktivnosti na poslovnem, naložbenem in finančnem področju.

Za družbo DARS so ključne vrste finančnih tveganj obrestno, kreditno in likvidnostno tveganje. Z upravljanjem teh tveganj skušamo doseči optimalno stabilnost poslovanja in zmanjšati izpostavljenost posameznim vrstam tveganja, da bodo le-ta sprejemljiva. Naš cilj je doseči stabilen denarni tok, ki omogoča pravočasno poravnavanje obveznosti iz naslova zadolževanja za gradnjo avtocest.

Tabela 9: Ocena tveganja

Zap. št.	Opis tveganja	Ocena tveganja		Stopnja tveganja	Upravljanje tveganja (nadzor)
		Verjetnost nastanka tveganja	Posledice nastanka tveganja		
1	2	3	4	5 = 3 x 4	6
1	Valutno tveganje	1	1	1	Uporaba naravne zaščite izenačevanja denarnih tokov, redno spremljanje deviznih trgov, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
2	Obrestno tveganje	2	3	6	Spremljanje gibanja obrestnih mer, pogajanje s kreditnimi institucijami, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
3	Kreditno tveganje	2	2	4	Spremljanje izpostavljenosti do posameznega partnerja ter njegove poslovne in finančne bonitete
4	Likvidnostno tveganje	2	2	4	Nadzor nad denarnimi tokovi, načrtovanje potreb po likvidnih sredstvih, vnaprej dogovorjeni okvirni krediti in limiti, spremljanje in redno analiziranje vzdržnosti kreditnega portfelja družbe, spremljanje finančnih zavez

Verjetnost nastanka tveganja: majhna (1), srednja (2), velika (3)

Valutno tveganje

Valutno tveganje praktično ne obstaja, saj so nabava in prodaja, terjatve in obveznosti ter prihodki in odhodki pretežno v evrih. Tako izpostavljenost valutnim tveganjem ocenjujemo kot nizko, zato ni potrebe po uporabi tovrstnih instrumentov zavarovanja. Na matičnih DarsGo servisih je mogoče plačevati tudi s tujimi valutami, ki se takoj konvertirajo v evro, vendar je z uvedbo elektronskega cestninskega sistema teh plačil malo. Kljub temu v družbi redno spremljamo dogajanje na deviznih trgih.

Obrestno tveganje

V zadnjih nekaj letih smo veliko pozornost namenili obrestnim tveganjem, ki imajo za posledico zmanjšanje gospodarskih koristi družbe zaradi spremembe višine obrestnih mer na trgu. V družbi DARS tekoče spremljamo izpostavljenost obrestnemu tveganju. Cilj upravljanja obrestnih tveganj je stabilen denarni tok z namenom izpolnjevanja obveznosti družbe.

ECB je decembra pustila vse tri ključne obrestne mere nespremenjene. Obrestna mera za operacije glavnega refinanciranja ter obrestni meri za odprto ponudbo mejnega posojila in odprto ponudbo mejnega depozita so ostale nespremenjene in so 31. 12. 2023 znašale 4,50 %, 4,75 % oziroma 4,00 %.

31. 12. 2021 je šestmesečni EURIBOR znašal -0,546 %, nakar je strmo porasel in 31. 12. 2023 znašal 3,861 %. Skupna obrestna mera, po kateri se zadolžuje družba DARS (povprečna ponderirana obrestna mera), je 31. 12. 2023 znašala 2,50 %.

Obrestno tveganje je nepredvidljivo in glede na obseg dolga vpliva na poslovni izid družbe. Del spremenljivih obrestnih mer dolgoročnih kreditov je zaščiten z uporabo ustreznih izvedenih finančnih instrumentov, s pomočjo katerih je bila variabilna obrestna mera spremenjena v fiksno. Pri odločitvi o dodatnem zavarovanju upoštevamo napovedi gibanj obrestnih mer in se glede na razmere na finančnem trgu odločimo, kdaj bomo izvedli dodatno zavarovanje. Obrestne mere v EMU so bile dolgo na zgodovinsko nizkih ravneh in so se konec leta 2021 pričele dvigovati. Kljub temu v letih 2022 in 2023 zaradi naravnega zapadanja kreditov s spremenljivo obrestno mero in predčasnega odplačila nekaterih kreditov z variabilno obrestno mero, s ciljem upravljanja presežne likvidnosti družbe, ni bilo potrebe po sklenitvi novih poslov zavarovanja obrestnih tveganj.

Družba je izpostavljenost obrestnemu tveganju v obdobju nizkih obrestnih mer zmanjševala tudi preko novega zadolževanja po nespremenljivi obrestni meri in z naravnim zapadanjem glavnice dolga s spremenljivo obrestno mero. V preteklih petih letih smo v družbi DARS okrepili delež kreditov, ki imajo fiksno obrestno mero oziroma so zavarovani z izvedenimi finančnimi instrumenti. Njihov delež je 31. 12. 2023 zajemal 88,1 % kreditnega portfelja družbe DARS, delež kreditov v višini 11,5 % je izpostavljen spremenljivi obrestni meri, medtem ko 0,4 % kreditnega portfelja predstavlja brezobrestni dolg. Z upoštevanjem brezobrestnega dolga ima družba pred obrestnimi tveganji zaščitenih skupaj 88,5 % kreditnega portfelja.

Simulacija tveganja spremembe obrestne mere na spremembo finančnih odhodkov glede na stanje zadolženosti družbe DARS in strukturo obrestnih mer 31. 12. 2023 kaže, da bi zvišanje EURIBOR-a za eno odstotno točko na letni ravni pomenilo povečanje finančnih odhodkov za okoli 1,71 milijona evrov. Spremembe EURIBOR-a tako pomembno vplivajo na poslovni izid družbe.

Kreditno tveganje

Finančne naložbe DARS niso izpostavljene kreditnemu tveganju oziroma obstaja le minimalno tveganje, da nasprotna stranka ne bo izpolnila obveznosti. DARS zasleduje konservativno politiko upravljanja finančnih naložb, zato poleg vlaganja presežnih denarnih sredstev v depozite bank z ustrežno bonitetno oceno v Republiki Sloveniji in Evropski uniji zasleduje tudi cilj razpršenosti finančnih naložb.

Posebno pozornost je družba namenila kreditnim tveganjem, ki zajemajo vsa tveganja, pri katerih se zaradi neporavnanih pogodbenih obveznosti poslovnih partnerjev zmanjšajo gospodarske koristi družbe. Glavni vir izgube pri tem tveganju je nesposobnost poslovnih partnerjev, da bi poravnali svoje obveznosti do družbe DARS, ki se zrcali v različnih dogodkih (na primer zamujanje s plačili, prisilna poravnava, stečaj). Tako družba ves čas nadzira odprte terjatve do posameznih poslovnih partnerjev in po potrebi ustrezno ukrepa. Glavno tveganje je identificirano pri plačevanju cestnine v sistemu DarsGo za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov in za katera se plačilo izvede za pretekli mesec na podlagi izstavljenega zbirnega računa pogodbenim poplačilnikom ali izdajateljem plačilnih kartic. Identificirano je tudi tveganje pri prodaji vinjet prek prodajnih

zastopnikov. Za določen segment poslovnih partnerjev so zahtevani instrumenti finančnega zavarovanja. Vzpostavljeni so natančno določeni postopki spremljanja bonitetnih ocen poslovnih partnerjev (ob vsakokratnem podaljšanju pogodbe, redna spremljava objavljenih stečajev, likvidacij, insolvenčnih postopkov). V primeru nesprijemljivih kreditnih tveganj se uporabijo pogodbeno dogovorjeni mehanizmi (na primer ustavitve zagotavljanja storitve (cestninjenje) in dobave blaga (vinjete), prekinitve pogodbe), v primeru zamud pri plačilu pa se aktivirajo postopki izterjave dolga.

Z uvedbo sistema DarsGo in ukinitvijo možnosti plačevanja cestnine na cestninskih postajah se je pojavilo tveganje neplačevanja cestnine v smislu, da vozniki tovornih vozil uporabljajo avtoceste brez naprave DarsGo ali nimajo ustreznega finančnega kritja na računu vozila. Za zmanjšanje omenjenega tveganja je ustrezno organiziran cestninski nadzor. Dodaten ukrep za obvladovanje tveganja neplačil je, da se spodbuja poplačniško plačevanje cestnine z bencinskimi karticami, kjer večino tveganja prevzema izdajatelj bencinske kartice. Tveganja neplačila pri poplačniškem plačevanju cestnine pri poslovnih partnerjih, ki poplačniške pogodbe sklepajo neposredno z družbo DARS, se obvladuje tako, da se spremljajo njihove bonitetne ocene in se, če so te podpoprečne, zahteva ustrezna bančna garancija. Če pride do zamude pri plačilu, se aktivira postopek unovčitve, naprave DarsGo za vsa vozila take stranke pa se uvrstijo v predplačniški način plačevanja cestnine. Vsi novi pogodbeni poplačniki morajo prvi dve leti sodelovanja predložiti bančno garancijo ne glede na bonitetno oceno.

Dodatno tveganje pri plačevanju cestnine za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, je tudi morebitno nedelovanje obcestne opreme (cestninski in nadzorni portalni). V primeru izpada večjega števila portalov cestnine ne bi bilo mogoče pobrati ne glede na to, da bi bila vsa vozila opremljena z DarsGo napravami in bi imela zagotovljeno finančno kritje. V primeru izpada enega ali dveh zaporednih cestninskih portalov je zaračunavanje cestnine zagotovljeno s t. i. premoščanjem vrzeli. Sicer pa ima družba DARS vzpostavljene mehanizme, s katerimi dnevno spremlja delovanje obcestne opreme, preverja kakovost izvajanja storitev (merjenje SLA) v okviru za to vzpostavljene službe, ravno tako pa ima sklenjeno pogodbo z neodvisnim nadzornikom kakovosti. Izvajalec sistema DarsGo ima, v skladu s pogodbenimi zahtevami, vzpostavljeno 24-urno spremljanje delovanja sistema in mehanizme za odpravljanje morebitnih incidentov.

Tveganja, da bi uporabniki vozil do 3500 kilogramov uporabljali cestninske ceste brez plačila cestnine, kar bi pomenilo neposreden izpad prihodka, obvladujemo z izvajanjem cestninskega nadzora. Z uvedbo elektronskih vinjet se je cestninski nadzor nadgradil z dodatno nadzorno opremo, ki jo sestavljajo stacionarna oprema (kamere, nameščene na portalih in drogovih), prenosne oziroma mobilne kamere (nameščene v vozilih cestninskega nadzora) in ročne naprave (za nadzor na počivališčih). Nadzorne kamere delujejo zanesljivo, so visoko zmogljive, sistem pa deluje stabilno. Drugi del izvajanja cestninskega nadzora (sama izvedba prekrškovnega postopka) zaradi učinkovitega sankcioniranja tujih kršiteljev še vedno poteka predvsem na terenu. Domače kršitelje po uvedbi elektronske vinjete lahko obravnavamo tudi na daljavo, ko na podlagi posnetkov, ki jih pridobimo z nadzorno opremo, plačilni nalog in račun za elektronsko vinjeto pošljemo tudi po pošti. Se je pa zaradi dodatnih možnosti izvajanja nadzora nad uporabo elektronske vinjete na daljavo delež domačih kršiteljev povečal v primerjavi z njihovim deležem pred uvedbo elektronskih vinjet, še vedno pa večino kršiteljev predstavljajo tujci. Za namen izvajanja cestninskega nadzora na daljavo za državljane EU smo vzpostavili povezavo z EUCARIS za potrebe izdaje retroaktivne e-vinjete (račun za e-vinjeto za nazaj, če z nadzornimi kamerami ugotovimo, da vozilo ni imelo e-vinjete). Prve račune (ne pa tudi plačilnih nalogov za globe) za retroaktivne e-vinjete smo državljanom EU poslali v drugem kvartalu leta 2023, predvsem z namenom preverjanja odziva in preverbe kakovosti podatkov. Odziv na poslane račune je bil polovičen, odkrili pa smo tudi precej pomanjkljivosti pri podatkih, ki smo jih v nadaljevanju, ko smo uredili povezovanje z EUCARIS tudi za izvajanje prekrškovnega postopka, delno odpravili. Od septembra 2023 pošiljamo v države EU mesečno povprečno 2000 plačilnih nalogov in računov na podlagi podatkov, pridobljenih iz EUCARIS. Odziv pri plačilu računov je približno 50-odstoten. Za izterjavo neplačanih računov v EU bomo v letu 2024 skušali skleniti pogodbo s specializirano mednarodno agencijo.

Likvidnostno tveganje

Tveganja plačilne sposobnosti zajemajo tveganja, povezana s primanjkljajem razpoložljivih finančnih virov in posledično z nesposobnostjo družbe, da pravočasno poravnava svoje obveznosti. Zaradi uspešnega poslovanja, učinkovitega gospodarjenja s sredstvi in trajne sposobnosti ustvarjanja denarnih tokov iz poslovanja se to tveganje ocenjuje kot zmerno. Izpostavljenost likvidnostnemu tveganju uravnavamo z višino naložb v obliki depozitov in s skrbnim načrtovanjem ter spremljanjem denarnih tokov. Za pokrivanje dodatnih potreb po likvidnosti imamo vnaprej sklenjene kreditne linije pri bankah. Osnovno načelo zadolževanja in upravljanja

kreditnega portfelja je uskladitev ciljev čim nižjega stroška zadolževanja z rokovno strukturo, ki zagotavlja čim manjšo izpostavljenost likvidnemu tveganju. V letih 2020 in 2021 so se čutile posledice sprejetih ukrepov zaradi epidemije covid-19, ki je prizadela praktično ves svet in je ni bilo mogoče vnaprej predvideti. Zaradi dobre likvidnostne pozicije je poslovanje družbe v teh stresnih okoliščinah potekalo nemoteno, posledično je družba svoje obveznosti poravnala v roku.

Letne obveznosti iz naslova odplačila dolga porabljajo pomemben del denarnega toka iz poslovanja. Za namen refinanciranja dolga je bil v letu 2015 sprejet krovni zakon za prestrukturiranje dolga (Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti družbe DARS iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za refinanciranje obstoječega dolga družbe DARS; Uradni list RS, št. 30/15). Sprejeti zakon omogoča družbi DARS aktivno upravljanje obstoječega dolga, prestrukturiranje kreditnega portfelja ter pravočasno zagotovitev vseh potrebnih virov sredstev za pokrivanje zapadlih obveznosti iz obstoječega dolga. Za namen refinanciranja obstoječega dolga se družba DARS zadolžuje s 100-odstotnim poroštvom države. Družba je v letu 2023 odplačala 129,93 milijona evrov glavnice obstoječega dolga. Na podlagi ugotovitev in ocene, da dejanskih potreb po dodatnih likvidnostnih sredstvih DARS v letu 2023 nima, je bil sprejet sklep uprave, da se refinanciranje glavnice, ki zapadejo v letu 2023, ne izvede.

Ministrstvo za finance je potrdilo predviden program refinanciranja DARS za leto 2024. V letu 2024 je načrtovano refinanciranje glavnice kreditov do višine 148 milijonov evrov, pod pogojem, da bo v letu 2024 prišlo do dejanskih potreb po dodatnih likvidnostnih sredstvih.

V letu 2022 smo zaradi zamika pomembnejših investicij in omejenih možnosti plasiranja presežnih likvidnih sredstev predčasno odplačali nekatere kredite in na ta način sprostili denarni tok v letih 2023, 2024 in 2025, ko bo potreba po virih zaradi predvidenih investicijskih vlaganj višja.

Eden izmed pomembnih projektov je izgradnja druge cevi predora Karavanke, saj gre za mednarodni projekt. Za financiranje gradnje se je pridobilo dolgoročno posojilo pri EIB v višini do 50 % ocenjene vrednosti investicije (pod okvirom zavarovanja z EFSI oziroma InvestEU-risk sharing mehanizma). Črpanje kredita v višini 90 milijonov evrov je bilo v celoti izvedeno oktobra 2022.

Za izvajanje bodočih investicijskih načrtov po ReNPRP30 je Državni zbor RS leta 2019 sprejel poroštvni zakon, ki ureja podelitev državnega poroštva družbi DARS za financiranje izgradnje dveh odsekov, in sicer na 3. razvojni osi – sever (Velenje–Slovenj Gradec) in na 3. razvojni osi – jug (Novo mesto vzhod–Osredok) v skupni vrednosti do 360 milijonov evrov, s čimer bo omogočeno pridobivanje virov financiranja za predvideno dinamiko izvedbe. Skupna ocenjena vrednost omenjenih odsekov po tekočih cenah (brez DDV in stroškov financiranja) znaša 720,03 milijona evrov. Zaradi pravil Eurostata država ne sme zagotavljati poroštva za več kot 50 odstotkov vrednosti sredstev.

Aprila 2022 je bil sprejet Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti družbe DARS, d. d., iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za financiranje avtocestnih projektov v višini do 392,44 milijona evrov (ZPKFAP). Na podlagi tega zakona je družba DARS dobila poroštvo Republike Slovenije v višini 50 % vrednosti investicije za investicijske projekte na 3. tretji razvojni osi (jug, 3. in 4. etapa ter odsek Šentrupert–Velenje jug), odseke Markovci–Gorišnica in Gorišnica–Ormož ter Koseze–Kozarje (širitev v 6–pasovnico). Skupna ocenjena vrednost investicij po tekočih cenah (brez DDV in stroškov financiranja) znaša 784,89 milijona evrov.

Veliko pozornost posvečamo spremljanju denarnega toka tudi na področju načrtovanja prilivov iz cestnin, ki predstavljajo temeljni vir za poravnavanje obveznosti iz naslova zadolženosti. Dnevno spremljamo gibanje vrednosti prehodov tovornih vozil in mesečno prodajo vinjet (na samo višino nimamo vpliva, ker je odvisna izključno od prometa), saj se na podlagi teh informacij lahko ustrezno prilagajajo napovedi prihodkov in posledično sprejemajo ukrepi za obvladovanje drugih tveganj družbe. Epidemija covid-19 je bila nov dejavnik, ki je povzročil, da bodo morale biti vse družbe v prihodnje še bolj pripravljene na obvladovanje likvidnostnih tveganj. Družba DARS je bila s konservativnim pristopom upravljanja denarnih tokov in posledično z dobro likvidnostno pozicijo ustrezno pripravljena na takšen dogodek.

Z vzdrževanjem likvidnostne rezerve v obliki depozitov tako zagotavljamo visok nivo likvidnosti družbe DARS, ki je v vsakem trenutku sposobna izpolniti vse dospele obveznosti. Za dolgoročno vzdržnost poslovanja družbe pa bo treba poleg refinanciranja obstoječega dolga vsakoletno prilagajati tudi cenik cestnine, ki bo omogočal vzdrževanje ustreznega obsega prihodkov za pokritje infrastrukturnih stroškov in servisiranje dolga.

I.9 Predstavitev poslovnih aktivnosti družbe

I.9.1 Uspešnost poslovanja in doseganja načrtov

Naše ključno vodilo danes in v prihodnje je učinkovitost našega poslovanja, in sicer v vseh mogočih oblikah in do vseh mogočih deležnikov. S to namerom je nastala tudi Strategija družbe DARS 2021–2025, ki je ključni dokument za strateško načrtovanje dolgoročnega uspešnega razvoja družbe DARS.

V našem poslovnem okolju je poleg zagotavljanja mobilnosti ljudi in blaga vedno bolj prisotno usmerjanje v trajnostni razvoj, ki naše prihodnje aktivnosti osredotoča na naslednje:

- Upoštevanje okoljskega, družbenega in upravljaljskega vidika pri načrtovanju in izvajanju investicij ter drugih aktivnosti.
- Okoljska sprejemljivost in znatno zmanjšanje škodljivih vplivov na okolje, ki jih povzročajo najrazličnejše oblike prometa.
- Aktivno nadaljevanje aktivnosti digitalizacije prometa, nadzora infrastrukture in poslovanja družbe.
- Daljšanje življenjske dobe infrastrukture z optimalnim vzdrževanjem in prenavljanjem ter nadgrajevanjem obstoječega sistema, v skladu z višanjem standardov.
- Dolgoročno stabilno poslovanje, odgovorno do okolja in družbe.

Na podlagi sprejete politike sistema vodenja ter iz izhajajočih strateških ciljev in kazalnikov uspešnosti poslovanja (KPI), ki so opredeljeni v poslovnem načrtu družbe, določamo merljive operativne cilje. Sistem razvijamo tako, da sta nenehno izboljševanje in inovativnost stalnica vseh zaposlenih na vseh organizacijskih ravneh.

S sodobnimi pristopi in odgovornostjo do okolja bomo, kot smo si tudi zadali v srednjeročnem strateškem načrtu, optimizirali pretočnost prometa ter zagotavljali varnost in udobnost na slovenskem avtocestnem omrežju.

I.9.2 Cestninjenje

Prihodki od cestninjenja so v letu 2023 predstavljali 93,3 odstotka vseh prihodkov družbe in so znašali 509,2 milijona evrov, kar je za šest odstotkov več kot v letu 2022. Prihodki od cestninjenja vozil nad 3,5 tone največje dovoljene mase (težkih vozil) so znašali 265,5 milijona evrov, prihodki od prodaje vinjet 225,6 milijona evrov, prihodki od cestninjenja predora Karavanke pa 18,1 milijona evrov. V letu 2023 je bila prodaja vinjet vrednostno višja za 16 odstotkov kot v predhodnem letu.

Cene vinjet so bile 15. 6. 2023 spremenjene prvič po letu 2013, in sicer za 6,8 odstotka, z začetkom leta se je zvišala cestnina za uporabo cestnega predora Karavanke za osebna vozila za 0,20 evra na 7,80 evra. Višina infrastrukturne pristojbine za težka vozila se tudi v letu 2023 ni zvišala in tako ostaja nespremenjena že od 1. 4. 2018.

Uporabniki, ki plačujejo cestnino v povezavi z bencinskimi karticami, so ustvarili 69,8 odstotka prihodkov, s 17,7 odstotka jim sledijo uporabniki, ki imajo z družbo DARS sklenjene pogodbe o odloženem plačevanju cestnine, drugi pa plačujejo cestnino v predplačniškem načinu.

Na cestninskih cestah (brez predora Karavanke) je bilo v letu 2023 opravljenih 1.108.177.347 cestninskih kilometrov, kar je v primerjavi z letom 2022 0,7 odstotka več, vrednost opravljenih prehodov cestninskih točk pa je znašala 265.441.068 evrov in je za 0,4 odstotka nižja kot leta 2022. Rast vrednosti prehodov zaostaja za rastjo cestninskih kilometrov zaradi zmanjševanja deleža cestninskih kilometrov vozil nižjih EURO emisijskih razredov. Povprečna infrastrukturna pristojbina na prevoženi kilometer se je znižala za odstotek. V letu 2023 je bila v primerjavi z letom 2022 v cestninskem razredu R4 nižja za 0,6 odstotka, v cestninskem razredu R3 za 1,5 odstotka, v cestninskem razredu R2 pa se je znižala za 1,4 odstotka. Povprečna infrastrukturna pristojbina se tako še naprej počasi približuje najnižji, ki je določena za emisijski razred vozil EURO VI, saj je bila zadnja uskladitev višine infrastrukturne pristojbine izvedena 1. 4. 2018, vozni park uporabnikov avtocest pa se stalno posodablja.

Sistem DarsGo je tudi v letu 2023 še naprej deloval stabilno in učinkovito, ravno tako tudi sistem elektronske vinjete. Oba sistema tekoče nadgrajujemo in optimiziramo glede na spremembe v poslovnem okolju.

Konec leta 2023 je bilo v sistemu DarsGo registriranih 106.201 strank iz 79 držav in 429.446 težkih vozil. Od začetka delovanja sistema smo izdali 776.679 naprav DarsGo. Največ registriranih vozil je iz Poljske, sledijo pa jim romunska, slovenska, nemška in madžarska vozila.

V letu 2023 so cestninski nadzorniki izdali 68.065 plačilnih nalogov (od tega 60.537 iz naslova neplačevanja cestnine za vinjetna vozila, 5639 zaradi neplačila cestnine za tovorna vozila in 1887 po Zakonu o pravilih cestnega prometa). Izdano je bilo za 13,5 odstotka več plačilnih nalogov kot v letu 2022. Povečalo se je število zahtev za sodno varstvo zoper izdane plačilne naloge, in sicer z 283 v letu 2021 na 2159 v letu 2023. Indeks zahtev za sodno varstvo je 762,9.

V letu 2023 je cestninski nadzor pričel uporabljati novo prekrškovno aplikacijo, ki v veliki meri omogoča avtomatizacijo in digitalizacijo postopkov, ki jih kot prekrškovni organ vodijo pri odločanju o prekrških. Do konca leta 2023 smo vzpostavili povezave do vseh ključnih nacionalnih baz podatkov lastnikov vozil in centralnega registra prebivalstva, do evropskega distributerja lastnikov vozil EUCARIS in do zunanjih izvajalcev storitev tiskanja in evidentiranja vročanaj pisanj prekrškovnega organa.

V letu 2024 bodo vsi enostavni prekrškovni postopki z izdajo plačilnega naloga popolnoma avtomatizirani.

I.9.3 Vzdrževanje avtocest in hitrih cest

Področje Vzdrževanja vzdržuje 625 km avtocest (AC) in hitrih cest (HC) s pripadajočimi objekti (predori, premostitveni objekti, sanitarni objekti na malih počivališčih, objekti ACB ...), priključki, razcepi in servisnimi cestami. Temeljna zakonska podlaga za izvajanje dejavnosti vzdrževanja sta Zakon o cestah in Pravilnik o rednem vzdrževanju javnih cest.

Temeljna zakonska podlaga za izvajanje dejavnosti vzdrževanja sta Zakon o cestah (ZCes-2) in Pravilnik o rednem vzdrževanju javnih cest.

Vzdrževanje AC in HC izvajamo po dveh letnih načrtih:

- Letni načrt vzdrževanja avtocest in hitrih cest, ki je v uporabi med 1. 1. in 31. 12. tekočega leta ter zajema opravila letnega in zimskega vzdrževanja.
- Izvedbeni program zimske službe, ki je v uporabi med 15. 11. do 15. 3. v naslednjem letu in natančno opredeljuje naloge zimskega vzdrževanja. Vzdrževalna dela področja vključujejo 149 vrst opravil, ki so razdeljena v štiri skupine, in sicer na redno vzdrževanje, v katerem je 64 vrst opravil, elektrostrojno vzdrževanje (51 opravil), vzdrževanje mehanizacije in opreme (31 opravil) ter tri vrste interventnih opravil.

Vzdržujemo več kot 1400 strojev in opreme za potrebe vzdrževanja AC/HC ter 202 tovornih vozil, 40 univerzalnih delovnih vozil in 30 specializiranih vozil za urejanje cestnega in občestnega sveta.

Področje izvaja tudi elektrostrojno vzdrževanje, kamor spadajo vzdrževanje razsvetljave, sistemov za nadzor in vodenja prometa, vzdrževanje kamer in video naprav, telekomunikacijskih naprav ter prezačevalnih, alarmnih in požarnih sistemov.

V letu 2023 smo opravili skoraj 840.000 vzdrževalnih delavčevih ur in več kot 490.000 ur dela z mehanizacijo. Za različna opravila v povezavi z vzdrževanjem cest smo porabili 89 % delavčevih ur, za vzdrževanje elektrostrojne opreme 5,5 % vseh ur, prav toliko pa tudi za vzdrževanje lastne mehanizacije. Največ dela smo izvedli v dnevnem času, in sicer 77 % vseh opravljenih ur, v nočnem času pa 23 %.

Za zagotavljanje pretočnosti in prevoznosti AC in HC je bistveno, da 24 ur spremljamo stanje AC/HC, zato imamo organizirano stalno dežurno službo, katere naloga je takojšen odziv na dogodke. S stalnimi dežurnimi službami zagotavljamo minimalne odzivne čase, čim hitrejši prihod na mesto dogodka, kar je pomembno za čim hitrejšo intervencijo, odpravo posledic dogodka ter čimprejšnjo vzpostavitev prevoznosti in pretočnosti AC/HC.

Tudi v letu 2023 smo se zaradi nestanovitnega stanja na trgih soočali z zahtevki o povišanju nabavnih cen strateških surovin in storitev. Problematiko nam je uspelo obvladati in smo zagotovili, da so bile dobave potrebnih virov nemotene ter cilji in opravila vzdrževanja realizirani.

Letno vzdrževanje

V letno vzdrževanje AC/HC spadajo med drugimi naslednja opravila:

- vzdrževanje prometnih površin (pometanje, pobiranje smeti),
- vzdrževanje asfaltnih in betonskih površin (krpanja in sanacije),
- vzdrževanje naprav za odvodnjavanje,
- vzdrževanje signalizacije (vertikalne in horizontalne),
- vzdrževanje prometne opreme (jeklene varnostne ograje ter drugih varnostnih oz. varovalnih ograj ...),
- vzdrževanje vegetacije,
- vzdrževalna dela v predorih,
- zavarovanje del, postavitve in vzdrževanje cestnih zapor.

Zagotavljanje pretočnosti v prometu je ena izmed glavnih prioriteta področja, zato smo tudi leta 2023 nadaljevali intenzivnejše izvajanje nočne košnje. V nekaj letih smo tako podvojili njen delež, ki znaša že 8,7 % opravljenih ur celotne košnje.

Vsa vzdrževalna dela, ki bi lahko povzročila daljše zastoje, skrbno načrtujemo v sodelovanju z ostalimi področji in službami družbe DARS, redna vzdrževalna dela pa prilagajamo prometnim tokovom in prometnim konicam tako, da so posledice naših del na pretočnost prometa na AC/HC minimalne, ob nepričakovanih zgostitvah prometa nad pričakovanimi merami pa tovrstna dela po potrebi tudi začasno prekinemo.

Nekatera zahtevnejša opravila letnega vzdrževanja opravimo tudi s pomočjo kooperantov (asfalterska dela, specialna dela na dilatacijah in ležiščih premostitvenih objektov, obsekavanje rastja na težko dostopnih terenih, obnova vozil, večja popravila mehanizacije, vzdrževanje nadzorno-krmilnega sistema (NKS), vzdrževanje avtomatske detekcije prometa (ADP) in ostalo).

Količinski obseg realizacije vzdrževalnih del z zunanji izvajalci v letu 2023 je bil glede na vrsto del za voziščne konstrukcije in objekte naslednji:

- Večja vzdrževalna dela v obsegu 222.442 m² po dveh pogodbah v 148 delovnih dneh in v skupnem znesku 10.650.574,20 evra, dela obsegajo popravila poškodovanih voziščnih konstrukcij (udarne jame, mrežaste razpoke, posedki, neravnine) in amortiziranih (preplastitve) asfaltnih voziščnih konstrukcij. Večji obseg del po predmetnih pogodbah kot v pretekli sezoni (+282 %) je posledica celoletne izvedbe ter potrebnega večjega obsega del za zagotovitev prometne varnosti in prevoznosti.
- Sanacije vozišč po izrednih dogodkih v obsegu 1318 m² po dveh pogodbah v štirih delovnih dneh v znesku 67.116,19 evra, dela obsegajo popravila poškodovanih voziščnih konstrukcij (sanacija pogorišč, izredne poškodbe vozišč po neurjih).
- Sanacija betonskih vozišč predorov v znesku 655.995,38 evra, dela obsegajo sanacije poškodovanih betonskih površin ter izravnavo diferenčnih posedkov med posameznimi ploščami). Večji obseg del po predmetnih pogodbah kot v pretekli sezoni (+110 %) je posledica potrebnega večjega obsega del za zagotovitev prometne varnosti in prevoznosti ter nadomeščanja realizacije iz pretekle sezone.
- Obnova žlebičenj voziščnih konstrukcij v obsegu 6669 m in v skupnem znesku 53.352,75 evra, dela obsegajo obnovo obstoječih polj žlebičenja na niveletnih prevojih nivelete tras za zagotovitev ustreznega odvodnjavanja in preprečitev akvaplaninga.
- Redno vzdrževanje objektov in opreme za odvodnjavanje v skupnem znesku 1.574.115,59 evra, dela obsegajo vzdrževalna dela in zamenjavo dotrajanih elementov in sistemov za odvodnjavanje na trasah (jaški in rešetke, litoželezni pokrovi, kanalizacijske cevi in kanalete, popravila jarkov ...) in objektih (izlivniki, kanalizacijske cevi ...). Povečan obseg del kot v pretekli sezoni (+313 %) je bil potreben zaradi odprave poškodb po neurjih v juniju in avgustu 2023.
- Redno vzdrževanje in sanacija betonskih površin AC objektov v znesku 98.969,49 evra, dela obsegajo popravila poškodb (delaminacije, razpoke, degradacije ...) vseh betonskih vidnih površin premostitvenih objektov, podpornih in opornih objektov, predorov in ostale AB prometne opreme.
- Redno in intervencijsko vzdrževanje dilatacij in ležišč premostitvenih objektov v znesku 203.238,68 evra, dela obsegajo redna vzdrževalna in servisiranja dilatacij in ležišč ter zamenjave posameznih dotrajanih ali poškodovanih elementov.
- Zalivanje reg in razpok v obsegu 109.901 m in znesku 225.297,68 evra. Dela obsegajo zalivanje odprtih reg in razpok voziščnih konstrukcij z bitumensko zalivno maso za preprečitev vdora meteorne vode v spodnje asfaltno plast in s tem hitrejše propadanje vozišč.
- Izvedle so se meritve spremljanja stanja tornih lastnosti vozišč na šestih odsekih AC v skupnem znesku 11.655,00 evra, dela sicer obsegajo hrapavljenje vozniških površin za povečanje tornih lastnosti vozišč za zagotovitev prometne varnosti.

Zimsko vzdrževanje

Med zimsko vzdrževanje spadajo predvsem naslednja opravila:

- pripravljalna dela in dela ob koncu zimske sezone,
- posipavanje in odstranjevanje snega.

V letu 2023 smo v sklopu priprav na zimsko sezono 2023/2024 opravili izobraževanje za ključne kadre na temo »posipni materiali in tehnologije soljenja vozišč«. Prav tako smo tudi letos opravili več operativnih sestankov z deležniki pri izvajanju del zimske službe (Nadzorni centri, Cestninski nadzor, Policija), izvedli smo sestanke s predstavniki Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije in Gospodarske zbornice Slovenije, uvedli smo prisotnost predstavnika Službe za podporo vodenja ACB v GNC s ciljem, da koordinira akcije na področju celotne Slovenije. V primeru obilnejših snežnih padavin je bilo z vsemi deležniki usklajeno, da izločanje tovornih vozil izvajamo

preventivno, z namenom kontroliranega vodenja prometa. S ciljem izboljšanja odziva pri zimskih akcijah smo koordinirali tudi pomoč med avtocestnimi bazami.

Spremembe v zimski službi v sezoni 2023/2024 glede na prejšnja leta:

Spremembe:

- v izvajanje del je na novo vključenih 35 novih tovornih vozil, opremljenih z najnovejšimi varčnimi in ekološko sprejemljivimi motorji. Vozila so opremljena z vso potrebno zimsko opremo/mehanizacijo (čelni plugi, bočni plugi, posipalniki, kesoni ...) in razporejena po vseh AC bazah oz. izpostavah;
- na 15 fiksnih vzdrževalnih lokacijah imamo nameščene naprave/mešalnice za pripravo solnice, kar nam sedaj omogoča, da se preventivno soljenje po celotnem AC in HC omrežju lahko izvaja po sistemu tekočega soljenja, kar je ekonomsko in ekološko ugodnejše (manjša poraba soli, boljša izkoriščenost solne raztopine, manjši negativni vpliv na okolico); prav tako pa ta postopek dovoljuje aplikacijo pri hitrosti vozila cca 70 km/h, kar skoraj ne vpliva na pretočnost prometa;
- na območju ACB Ljubljana je bila formirana nova plužna skupina – plužna skupina 10 – ki pokriva območje novega priključka Leskovškova in razcepa Zadobrova; plužna pot te skupine je med rondojem Tomačevo–severna obvoznica–priključek Zaloška in v nasprotni smeri.

Dogovorjene novosti pri izločanju:

- zaradi neugodne konfiguracije trase AC sta opuščeni izločitveni coni na območju počivališča Starine–ACB Novo mesto;
- zaradi vzpostavljenega gradbiščnega priključka Dragomer se skrajša izločitvena cona Sinja Gorica–Brezovica;
- na priporočilo Policije sta bili oblikovani novi izločitveni coni, in sicer Višnja Gora–Ivančna Gorica in neprekinjena cona Domžale–Blagovica;
- na sestankih s Policijo je bilo dogovorjeno, da se z odločitvijo o izločanju ne bo odlašalo;
- v fazi »izločanja« je bistvena in nujna pravočasna prisotnost vzdrževalcev z ustrežno opremo in prometno signalizacijo na točki izločanja, prav tako je dogovorjeno, da vsi operativni deležniki izločanja (vzdrževalci, cestninski nadzor in/ali Policija) odidejo skupaj na točko izločanja;
- po potrebi se bo tovorni promet po vzpostavitvi prevoznosti sproščal po sistemu »konvoja« za vozili plužne skupine.

Med zimsko sezono smo zagotovili anekse k pogodbam z dobavitelji posipnih materialov. Na podražitve so vplivale bistveno spremenjene gospodarske razmere na trgu vhodnih surovin, kemikalij, stroškov energentov v proizvodnem procesu pa tudi povečanih stroškov dela, stroškov prevozov ter povečanih režijskih in manipulativnih stroškov. Na spremembo cene so vplivale izrazite spremembe splošnih gospodarskih razmer v Sloveniji in svetu od leta 2021, in sicer ne samo kot dolgoročna posledica spremenjenih gospodarskih in tržnih razmer zaradi epidemije, temveč predvsem kot izrazita posledica splošnih sprememb v lokalnem in svetovnem gospodarstvu (zaradi vojne v Ukrajini in Gazi).

V letu 2023 smo za posipanje cest porabili 20.679 ton soli in 226.766 litrov 23-odstotne raztopine kalcijevega klorida.

Proces nabave mehanizacije

Na področju vzdrževanja se izvajajo številne nabave oz. javna naročila v skladu s pravilniki, poslovnim načrtom, strategijami družbe in Zakonom o javnem naročanju. Le-ti opredeljujejo predvsem materijo nabave, višino zagotovljenih sredstev, opredelitev vrste nabav ter zakonitosti pri izvedbi javnega naročila. Zato smo septembra 2023 zasnovali in uvedli vnaprej določen proces priprave razpisov za nabavo mehanizacije, s katerim želimo zasledovati naslednje cilje:

- povečati transparentnost internega postopka priprave razpisne dokumentacije,
- vzpostaviti sled in zaporedje postopka nabave znotraj področja,
- vključiti vse deležnike, na katere se nanaša vsebina nabave,
- povečati pomen odgovornosti vseh deležnikov v procesu,
- povečati zadovoljstvo pri uporabnikih mehanizacije in ustrezno namembnost kupljene mehanizacije,
- večje poenotenje nakupov mehanizacije.

Z mehanizacijo ravnajo avtocestne baze, ki so razpredene po Sloveniji. Znotraj baz pa z njo ravnata vodja vzdrževanja ter vodja mehanizacije s sodelavci. Zato smo pri pripravi seznama in tehničnih specifikacij v proces vključili omenjene ključne deležnike.

I.9.4 Upravljanje infrastrukture

Cestna infrastruktura

S pomočjo ekspertnega sistema za gospodarjenje z vozišči PMS DARS (Pavement Management System), ekspertnega sistema za gospodarjenje s premostitvenimi objekti BMS DARS (Bridge Management System) in na podlagi strokovnih analiz smo pripravili Prioritetni program ukrepov kot osnovo za določanje potrebnih obnov infrastrukture, naprav in opreme v naslednjem triletnem obdobju. V letu 2023 smo naslov dokumenta preimenovali iz Plana ukrepov v Prioritetni program ukrepov, ker je v dokumentu poudarek na programu potreb investiranja v obnovo cestne infrastrukture. Terminsko planiranje in planiranje sredstev za izvedbo investiranja v cestno infrastrukturo pa je predmet preostalih dokumentov o načrtovanju investicij. V ekspertnih sistemih PMS DARS in BMS DARS smo na osnovi pridobljenih podatkov o stanju cestne infrastrukture posodobili vhodne podatke in izvedli novo analizo.

V letu 2023 smo skladno s postopki javnega naročanja sklenili triletno pogodbo z DRI za strokovne svetovalne storitve s področja upravljanja cest v upravljanju DARS. Na osnovi pogodbe smo izvajali redno mesečno koordinacijo z DRI za spremljanje realizacije strokovnih nalog. Na podlagi pogodbe je DRI pripravil strokovne podlage za novelacijo Prioritetnega programa ukrepov na cestni infrastrukturi, napravah in opremi za obdobje 2024–2026. Osnutek tega plana smo pozneje še aktivno usklajevali s Službo za obnove do usklajenega in od uprave potrjenega Prioritetnega programa ukrepov za obdobje 2024–2026. Na DRI so začeli nov cikel ocenjevanja stanja vozišč po metodologiji modificiranega švicarskega indeksa (MSI). Rezultati bodo po zaključku meritev vključeni v posodobitev ekspertnega sistema za gospodarjenje z vozišči PMS DARS.

V sodelovanju s strokovnjaki z DRI smo v letu 2023 pripravili metodologijo za spremljanje stanja geotehničnih objektov in nadaljevali pregledovanje zadrževalnikov.

Na podlagi pogodbe za osemletni geotehnični monitoring na celotnem avtocestnem omrežju (razen območja Rebrnic, kjer se monitoring že izvaja), ki je bila sklenjena v letu 2015, so se v letu 2023 izvajale vse potrebne meritve na geotehničnih objektih in spremljanja stanja zahtevnejših objektov. Posebej pozorni smo bili na spremljanje stanja vozišč v predorih, kjer so bili izvedeni dodatni ukrepi za izboljšanje stanja.

Na podlagi Analize poplavne ogroženosti za ceste v upravljanju DARS, izdelane leta 2022, so bila v program ukrepov vključena poplavno ogrožena območja oz. lokacije, ki so bile v sklopu analize zaznane kot problematične glede na mehanizem pojavljanja dogodka in prioriteto odprave neustreznosti. Posamezna območja so bila zato razvrščena v kategorije glede na stopnjo ogroženosti, določene prioritete in način izvajanja ukrepov morebitnega reševanja problematičnih lokacij. Lokacije poplavne ogroženosti so bile v sodelovanju s Področjem vzdrževanja dodatno preverjene po avgustovski ujmi leta 2023.

S področjem Vzdrževanje je bil v skladu s prejeto metodologijo izveden celovit pregled cestne infrastrukture s poudarkom na opremi ceste. Potrebni ukrepi so bili uvrščeni v noveliran Prioritetni program ukrepov.

Skladno s pogodbo z zunanjim izvajalcem se je izvajalo spremljanje stanja premostitvenih objektov, na osnovi katerega so se pridobili vhodni podatki za izvedbo analize stanja premostitvenih objektov in načrtovanje potrebnih ukrepov. Na osnovi javnega naročila je bila v letu 2023 sklenjena pogodba za izvedbo izrednih pregledov premostitvenih objektov. Za natančnejše spremljanje stanja zunanjih prednapetih kablov se je izvedlo lasersko skeniranje zunanjih prednapetih kablov na petih premostitvenih objektih. Zaradi izrednega dogodka (poplave v avgustu 2023) so se izvedli dodatni pregledi premostitvenih objektov v vplivnem območju izrednega dogodka, kjer se je preverilo stanje premostitvenih objektov za zagotavljanje nadaljnje konstrukcijske varnosti.

Ukrepi za zmanjševanje porabe električne energije

Junija 2023 je bila podpisana pogodba za izvedbo ureditve pete faze cestne razsvetljave z rokom dokončanja del junija 2024. Do konca leta 2023 je bilo več kot 70 % svetil zamenjanih z varčnejšimi s tehnologijo LED, kar pripomore k zmanjšanju porabe električne energije.

Izvedla se je zamenjava obstoječe razsvetljave s svetili LED v pokritem vkopu Vipavski Križ.

Podpisana je bila pogodba za izvedbo prve faze postavitve petih sončnih elektrarn na objektih družbe DARS, katerih priključitev se bo izvedla v letu 2024.

Izvedeno je bilo JN za izvedbo razdelitve in ureditve odjemnih mest na stari hitri cesti skozi Maribor. Dela se bodo izvedla v letu 2024.

Počivališča

Konec maja 2023 so bile še izvedene in predane v obratovanje tudi vse preostale lokacije mali počivališč na AC omrežju. Izvedene so bile odprave napak, odpravljajo se tudi reklamacije. Izdane so garancije za dobro izvedbo del. Najemnik urejuje in oskrbuje lokacije skladno s pogodbo.

Celovita funkcionalnost in opremljenost gostinskih objektov ter opremljenost s terminali za vozila na električni pogon pa je odvisna od zagotovitve električnega napajanja na vseh malih počivališčih, kar bo v večini primerov omogočeno z izgradnjo novih transformatorskih postaj, potekajo pridobivanja služnosti, sledi izbor za izvajalca del.

Gospodarjenje z nepremičninami

V letu 2023 smo nadaljevali dela na področju postopkov obravnave prispelih vlog oziroma povpraševanj za odprodajo presežnih nepremičnin v upravljanju oziroma lasti družbe DARS, na področju obveščanja zainteresiranih strank, ugotavljanja presežnih zemljišč in drugih nepremičnin ter definiranja mogočih načinov razpolaganja z nepremičninami, ki ležijo zunaj trase AC.

Za prodajo je bilo potrjenih skupaj 138 novih programov prodaje presežnih nepremičnin v lasti družbe DARS, od tega 40 za kmetijska zemljišča in 98 za stavbna zemljišča. Objavljeni so bili trije razpisi javnega zbiranja ponudb za prodajo presežnih nepremičnin v lasti družbe DARS.

V letu 2023 je bilo sklenjenih skupno 52 kupoprodajnih pogodb za prodajo presežnih nepremičnin v lasti družbe DARS, katerih skupna vrednost znaša 2.237.784,02 evra. Na podlagi postopkov prodaje, začelih v letu 2023, je v fazi sklenitve oz. končne realizacije še 32 prodajnih pogodb v skupni vrednosti 742.101,29 evra.

Izveden je bil projekt nove počitniške hiše na Rogli in narejena recenzija. V postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja smo izvedli več dopolnitev ter pozivov na občino Zreče za izdajo novega soglasja za projekt v povezavi s skladnostjo z OPPN. Konec leta smo soglasje prejeli.

Služnosti

V letu 2023 so bile dodeljene tri dodatne lokacije za postavitve in obratovanja baznih postaj mobilne telefonije družbi Telemach Slovenija, s katero je bila podpisana tudi nova pogodba.

Prihodki iz naslova podeljevanja služnosti oziroma za postavitve infrastrukture za potrebe baznih postaj mobilnih telekomunikacij so se v primerjavi z letom 2022 zvišali za cca 15,5 %, predvsem zaradi povišanja stroška elektrike in posledično povišanja nadomestil za uporabo električnih priključkov, zato je bil podpisan tudi aneks s Telekomom Slovenija.

V letu 2023 je bilo v sklopu trženja telekomunikacij na podlagi prijav na javna naročila podpisanih osem novih pogodb z ARNES-om. Poleg tega so bile podpisane štiri nove pogodbe z Rune Enia, MZI in Peter-s Teleurh. Podpisani so bili štiri novi aneksi, in sicer s podjetji A1 Slovenija, Peter-s Teleurh, Telekom Slovenije in Rune Enia.

Oddanih je bilo 23 ponudb za telekomunikacijske storitve. Interesentom in strankam so bile ponujene storitve zakupa optičnih vlaken, dostopa do spleta, možnosti za kolokacijo opreme in Wi-Fi dostop na počivališčih. Družba DARS je poslala tri ponudbe v sklopu javnih naročil na ministrstva in šest ponudb v dinamični nabavni sistem na portalu javnih naročil naročnika ARNES kot ponudnica zakupa optičnih vlaken.

Prihodki iz naslova telekomunikacij so v primerjavi z letom 2022 ostali na približno enaki ravni.

Prometna varnost

Osnova za spremljanje stanja na področju prometne varnosti so aktivnosti, ki smo jih v družbi DARS že pred leti prepoznali kot kazalnike za učinkovito in ekonomsko ugodne izbire ukrepov za izboljšanje prometne varnosti. Med te aktivnosti spadajo program EuroRAP in uresničitev Direktive 2008/96 ES o varnosti cestne infrastrukture ter nova Direktiva EU 2019/1936.

V letu 2023 so se nadaljevale aktivnosti, vezane predvsem na prometne ureditve na priključkih avtocest in hitrih cest, z namenom ureditve vertikalne in horizontalne prometne signalizacije na način, da bo le-ta postavljena tako, da jo udeleženci cestnega prometa pravočasno opazijo in dojamejo njen pomen. Obenem pa se s temi ukrepi preprečujejo tudi vožnje v nasprotno smer.

V letu 2023 smo nadaljevali menjavo dotrajane vertikalne prometne signalizacije, ki ni v skladu s Pravilnikom o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah ter mora biti usklajena do leta 2026.

Postavitev prometne opreme za zavarovanje nevarnih mest (varnostne ograje, naletne zaključnice, izletne cone in blažilniki trkov) se je v letu 2023 izvajala v sklopu večjih investicij pri obnovah in sanacijah voziščne konstrukcije na območju celotnega AC/HC omrežja. Prav tako so se nekatere investicije izvajale kot samostojni projekti na področju prometne varnosti.

Na podlagi analiz vzrokov za nastanek prometnih nesreč je hitrost poleg alkohola še vedno glavni povzročitelj prometnih nesreč. Zato smo za zagotavljanje varnega in tekočega prometa v sodelovanju s policijo ponovno pristopili k aktivnostim za vzpostavitev sistema sekcijskega merjenja hitrosti na štirih odsekih avtocest. Sekcijsko merjenje se predvideva na odseku Vrhnika–Logatec (smer LJ), odseku Vodice–LJ (Brod) (smer KR), odseku Grosuplje–Višnja Gora in odseku Vransko–Trojane ter odseku Trojane–Blagovica (smer MB).

V letu 2023 se je na avtocestah in hitrih cestah zgodilo 2235 prometnih nesreč. Življenje je izgubilo 13 oseb. Od leta 2005 je bilo samo v dveh letih manj kot 13 smrtnih žrtev – leta 2008 (11) in leta 2020 (6). Težje se je poškodovalo 40 oseb, kar je za 29 % manj kot v letu 2022 (56). Lažje se je poškodovalo 493 oseb, kar je za 12 % manj kot v letu 2022.

Tabela 10: Podatki o prometnih nesrečah na AC in HC

Leto	Kategorija ceste	Lahka telesna poškodba	Huda telesna poškodba	Smrt
2022	AC	508	54	25
	HC	51	2	1
2023	AC	438	32	13
	HC	55	8	0

Pomemben segment prometne varnosti predstavljajo tudi preobtežena tovorna vozila. Merjenje preobremenjenih vozil se izvaja na petih stalnih merilnih mestih. V letu 2023 je povprečni delež preobremenjenih tovornih vozil na vseh petih merilnih mestih znašal 15,2 %. Poleg nevarnosti, ki jo ta vozila predstavljajo ostalim udeležencem, nam kot upravljavcu povzročajo ogromno nepotrebne škode na prometni infrastrukturi. S policijo, ki deluje v nadzornem centru v Dragomlju, skušamo kršitelje odkriti in čim več tudi kaznovati.

Za doseganje boljše prometne varnosti ter pretočnosti so pomembni tudi dobro usposobljeni zaposleni, zato v družbi DARS usposabljam nadzornike prometa tudi s simulatorjem sistemov za nadzor in vodenje prometa (SNVP) ter predorskem simulatorju. S tem želimo doseči boljše odzivne čase ob intervencijah ter pravilne odzive zaposlenih v nadzornih centrih. V letu 2023 so vsi nadzorniki prometa uspešno opravili usposabljanje na obeh simulatorjih.

I.9.5 Investicije

Družba DARS je v letu 2023 skladno s poslovnim načrtom organizirala in vodila projekte gradnje in obnove avtocestnih odsekov.

Na področju prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest ter hitrih cest v prostor so se v letu 2023 izvajale aktivnosti prostorskega umeščanja na naslednjih projektih.

HC Slovenj Gradec–Dravograd

- Novelirali so se idejni projekt in vse potrebne strokovne podlage.
- Dopolnjeno je bilo okoljsko poročilo (kumulativni in daljinski vplivi).
- Zaključena je bila izdelava dodatka na varovana območja.
- Zaključena je bila izdelava elaborata ZUKR.
- Zaključena je bila izdelava elaborata rušitev.
- Izdelane so bile strokovne podlage s področja voda po prilogi 3 in prilogi 5 splošnih smernic DRSV.
- Zaključen je bil elaborat obremenitve s hrupom med gradnjo.
- Zaključena je bila analiza izgub kmetijskih zemljišč.
- Zaključena je bila analiza odpornosti projekta proti podnebnim spremembam.
- Izdelan je bil predlog alternativnega poteka kolesarske steze izven območja poplav.
- Hidrološko-hidravlična študija (HHŠ) se usklajuje s pripombami DRSV.
- Sodelovanje na sejah medresorske delovne skupine za spremljanje načrtovanja in gradnje infrastrukturnega projekta 3. razvojne osi.
- Potekajo aktivnosti za pridobitev podatkov vezanih na poplavni dogodek avgusta 2023, ki so nujni za zaključek HHŠ in ostalih strokovnih podlag.

V postopku priprave DPN nastaja zamuda zaradi potrjevanja HHŠ na DRSV.

HC Otiški vrh–Holmec (Prevalje)

- Izdelovale so se strokovne podlage za DPN: Elaborat optimizacij in preveritve smiselnosti izvedbe štiripasovne ceste na prvem odseku državne ceste Otiški vrh–Ravne, izdelana predstavitev, posredovanje Elaborata na MZI; idejni projekt; geološko-geotehnične raziskave; HHŠ; gradivo za potrebe usklajevanja rešitev z DRSI železnice glede načrtovane nadgradnje železniške proge; preliminarna ocena vrednotenja nevarnih lastnosti predvidenega zemeljskega izkopa na območju deponije železarne pri priključku Dobja vas.
- Sprejeta je bila odločitev, da se na prvem pododseku Otiški vrh–Ravne načrtuje štiripasovnica (dopis MZI št. 350-73/2010/133-02112043 z dne 8. 5. 2023).
- Priprava dokumentacije za izvedbo evidenčnega naročila za izdelavo RSA.
- Priprava dokumentacije za izvedbo javnega naročila za recenzijo IDP.
- Aktivnosti v zvezi s pridobitvijo stališča DRSV glede na stanje po avgustovskih poplavah (nova hidrološka izhodišča, ureditev struge reke Meže ...).
- Aktivnosti v zvezi z zagotovitvijo sanacije gozdnih vlak, po katerih so predvideni dostopi do lokacij predvidenih geološko-geotehničnih raziskav.
- Sodelovanje na sejah medresorske delovne skupine za spremljanje načrtovanja in gradnje infrastrukturnega projekta 3. razvojne osi.

V postopku priprave DPN nastaja zamuda zaradi avgustovskih poplav – DRSV še ni podal stališča glede ustreznosti obstoječih hidroloških izhodišč, na prvem pododseku Otiški vrh–Ravne ni bilo mogoče pričeti z izvedbo geološko-geotehničnih raziskav (uničene dostopne vlake), ki predstavljajo izhodišče za izdelavo idejnega projekta.

GC Ptuj–Markovci

- Izdelana je bila ŠV/PIZ.
- Izdelane so bile strokovne podlage po Prilogi 5 splošnih smernic DRSV.
- ŠV/PIZ sta pregledali in potrdili komisija DARS za oceno investicijske dokumentacije in Uprava DARS.
- ŠV/PIZ je v potrjevanju na KIOP.

V postopku priprave DPN nastaja zamuda zaradi dolgotrajnega potrjevanja ŠV/PIZ na KIOP (MzI).

AC Postojna/Divača–Jelšane

- Izdelovale so se vse potrebne strokovne podlage, ŠV/PIZ in OP (nov krog vrednotenja): analiza smernic, usklajevanje z NUP (MK, MORS); geološko-geotehnične raziskave; strokovne podlage za ŠV/PIZ (GTE, OP, PRE, prometna študija, strokovna podlaga po Prilogi 4 splošnih smernic DRSV, elaborat ravnanja z viški materiala); elaborat optimizacij vijolične variante; izdelava RSIA; izdelava Elaborata ravnanja z viški materiala (gradivo za pridobitev dodatnih smernic); pridobivanje smernic NUP za lokacije vnosa viškov materiala v tla; strokovna podlaga po Prilogi 4 splošnih smernic DRSV.

V postopku priprave DPN nastaja zamuda zaradi dolgotrajnega usklajevanja vijolične variante po predlogu Občine Pivka in v nadaljevanju z nosilci urejanja prostora – MORS in MK (Polhova jama, zavarovana območja kulturne dediščine) in zaradi dolgotrajnega pridobivanja smernic nosilcev urejanja prostora za območja lokacij za vnos viškov materiala v tla.

HC Koper–Dragonja

- Dopolnjene so bile strokovne podlage na podlagi sprejetih stališč do pripomb in predlogov z javne razgrnitve – 1. faza: izdelava idejnih rešitev optimizacije trase.
- Izvedene so bile geološko-geomehanske in hidrogeološke raziskave.
- Izdelane so bile geodetske podlage.
- Izdelana je bila mikroklimatska študija za območje Šalare.
- Izdelana je bila prometna študija.
- Sodelovanje z MZI v komunikaciji s civilno iniciativo in MOK, priprava opomnikov in informacij.
- Pridobitev načelnega strinjanja MZI glede predlaganih optimizacij (depresijski predor mimo Šalare, optimizacija Derešnjak).
- Izdelano gradivo za pridobitev dopoljenih smernic in usmeritev NUP.

V postopku priprave DPN nastaja zamuda, ker je bilo pridobljeno načelno strinjanje MZI glede predlaganih optimizacij trase na podlagi sprejetih stališč do pripomb in predlogov z javne razgrnitve.

Ekodukt na AC odseku Unec–Postojna

- Izvedene so bile geološko-geomehanske raziskave in izdelano je bilo geološko-geomehansko poročilo.
- Izdelana je idejna zasnova ekodukta.
- Izdelujejo se strokovne podlage in GTE za ŠV/PIZ.

V postopku priprave DPN nastaja zamuda zaradi neugodnih vremenskih razmer, ki so na začetku leta 2023 preprečevale izvedbo terenskih raziskav. Posledično so se zamaknili vsi roki, poleg tega je bil projektant DPN v določenem trenutku nujno angažiran na drugem prioritetnem projektu, zato je prišlo do zamika pri izdelavi strokovnih podlag za ŠV/PIZ.

Razširitev ljubljanskega avtocestnega obroča in vpadnih avtocest

- Potekala so usklajevanja med MZI in DARS glede nadaljevanja projekta.
- Izdelan je bil elaborat Izhodišča za celostno načrtovanje ljubljanskega prometnega vozlišča.
- Začela se je izdelava novelacije elaborata glede opredelitve možnosti uporabe postopka VDJK za širitev AC obroča in vpadnih avtocest.

MNVP ni začel postopka priprave DPN.

Plato Karavanke

- Izdelana je bila ŠV/PIZ.
- ŠV/PIZ sta pregledali in potrdili komisija DARS za oceno investicijske dokumentacije in Uprava DARS.
- ŠV/PIZ je bila v potrjevanju na KIOP.

V postopku priprave DPN je nastala zamuda zaradi dolgotrajne obravnave ŠV/PIZ na DARS in KIOP.

AC priključek Kranj sever

- Podpisana je bila pogodba za izdelavo strokovnih podlag za ŠV/PIZ, ŠV/PIZ, strokovnih podlag za DPN in DPN.
- Izdelane so bile strokovne podlage za ŠV(UR)/PIZ.
 - o Geodetski načrt
 - o Prometna študija
 - o Podlaga za oceno učinka na varnost v prometu (RSIA)
 - o Elaborat voziščne konstrukcije

- Študija hrupa s predlogom protihrupnih ukrepov
 - Ocena tal z analizo kakovosti izkopa
 - Geološko-geotehnični elaborat in hidrogeološka analiza
- Začela se je izdelava OP in ŠV/PIZ.

Izvajale so se tudi številne druge naloge, vezane na prostorsko načrtovanje in umeščanje v prostor, kot so priprava smernic in mnenj v primerih, ko ima MZI položaj nosilca urejanja prostora, in sodelovanje pri pripravi in sprejemanju predpisov s področja prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor ter z njimi povezanih predpisov. Med drugim so potekala usklajevanja in podana mnenja v zvezi s predlogom Programa upravljanja območij NATURA 2000 za obdobje 2023–2028, predlogom Načrta zmanjševanja poplavne ogroženosti 2022–2027, predlogom Pravilnika o OPN in OPPN, predlogom Uredbe o podrobnejših pravilih urejanja prostora za umeščanje fotonapetostnih naprav in sprejemnikov sončne energije, predlogom Zakona o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije ter predlogom Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev. Pripravljena so bila mnenja na predlog Sklepa o izvedbi DPN za polje vetrnih elektrarn Griže – Veliko polje in polje vetrnih elektrarn Dolenja vas.

Poleg nalog prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor, ki se izvajajo v imenu in za račun RS, so se izvajale tudi naloge, ki se izvajajo v imenu in za račun DARS:

- priprava strokovnih izhodišč za MZI, za smernice in mnenja k občinskim prostorskim aktom, kadar ima MZI položaj NUP, ter projektnih pogojev in mnenj, ko ima družba DARS vlogo mnenjedajalca,
- izdelava idejnih zasnov za ureditev varnih in varovanih parkirišč na lokacijah počivališč Lom in Maribor (izdelava 2. faze – idejne zasnove),
- aktivnosti v zvezi s postopkom presoje vplivov na okolje za projekt vzpostavitve tretjega prometnega pasu na štajerski vpadnici in na primorski vpadnici.

Na področju projektne dokumentacije in pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje so v letu 2023 po posameznih investicijah potekale naslednje glavne aktivnosti:

Odsek Jagodje–Lucija

Projektne dokumentacija PGD/PZI je bila v večini izdelana in delno recenzirana. Pridobljenih je 92 % površin, potrebnih za gradnjo. Nadaljnji postopki izvajanja odkupov nepremičnin so bili v skladu z navodili MZI ustavljeni. Potekajo aktivnosti za izdelavo optimizacije dela trase HC na odseku Valeta–Lucija v sodelovanju z lokalno skupnostjo Občine Piran.

Odsek Koseze–Kozarje (razširitev v 6-šestpasovnico)

Poteka pridobivanje GD po integralnem postopku. V letu 2023 je bila PGD dokumentacija usklajena/dopolnjena z mnenji mnenjedajalcev. 22. 9. 2023 je MNVP DARS seznanil, da so pridobljena vsa pozitivna mnenja. 27. 10. 2023 je MNVP opravila javno razgrnitev dokumentacije PDG/PVO za Razširitev AC A2 Karavanke–Obrežje, odsek Koseze–Kozarje v šestpasovnico. Zaradi nerealiziranih ureditev, predvidenih v DPN za varovano parkirišče Brdo Zahod, in zaradi lažjega pridobivanja zemljišč na območju bencinskega servisa Brdo Vzhod bo treba projektne dokumentacijo na tem območju novelirati. Pridobljenih je 98 % potrebnih dokazil o pravici graditi. Urediti je treba predvsem še nekaj razmerij za ureditev služnostnih pravic.

Šentvid–Koseze

Avgusta 2022 je bila podpisana pogodba za novelacijo projektne dokumentacije. Decembra 2022 je bila na MNVP vložena zahteva za izdajo GD. Aprila 2023 je potekala recenzija izdelane PZI projektne dokumentacije. Julija 2023 je bila recenzija formalno zaključena, vsa PZI dokumentacija je bila septembra 2023 predana naročniku. 1. 2. 2023 je bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje, ki je 2. 3. 2023 postalo pravnomočno.

Priključek Dragomer

V letu 2023 so se zaključile aktivnosti priprave na gradnjo, pridobljeno je bilo dopolnilno gradbeno dovoljenje, zaključena in prevzeta je bila dokumentacija PZI, pridobljena so bila vsa zemljišča in služnosti.

3. razvojna os – sever, odsek Velenje–Slovenj Gradec

Projekt je razdeljen na osem sklopov. Delitvi in prioritetam sledijo tudi izdelava projektne dokumentacije, pridobivanje mnenj pristojnih mnenjedajalcev in pridobivanje gradbenih dovoljenj. Izvajale so se končne recenzije PZI. Pridobljena so vsa mnenja, razen mnenje DRSV na treh sklopih. Investicijski program je bil izdelan in potrjen v letu 2019.

Na sklopu A je bila zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja vložena na MNVP 10. 8. 2023. Septembra in decembra 2023 je bila zahteva za izdajo GD dopolnjena. Pridobljenih je 84 % vseh zemljišč, potrebnih za gradnjo. Pridobljena so vsa mnenja razen mnenja DRSV.

Za sklop B ter sklop H je bilo za 1. pododsek med priključkom Škale in predorom Konovo dne 29. 4. 2022 izdano GD, ki je 9. 6. 2022 postalo pravnomočno. Za 2. pododsek je bilo GD izdano 12. 6. 2023, vendar je bila zoper GD avgusta 2023 vložena tožba. Postopek na upravnem sodišču še ni zaključen.

Za sklop C – Škale je bila v letu 2022 vložena zahteva za izdajo GD. V letu 2023 so bila pridobljena vsa mnenja, manjka le še mnenje DRSV, za katero je bila vloga v letu 2023 večkrat dopolnjena. Pridobljena so vsa zemljišča, potrebna za gradnjo.

Na sklopu D so se izvajala gradbena dela.

Za sklop E – Velunja je bila decembra 2021 vložena zahteva za izdajo GD. Zahteva je bila 14. 9. 2023 zavržena. 15. 11. 2023 je bilo pridobljeno še zadnje mnenje – DRSV. 20. 11. 2023 je bila zahteva za izdajo GD ponovno vložena. Na sklopu F so se izvajala gradbena dela.

Na sklopu G – Podgorje je bila v letu 2022 na MOP oddana zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja, ki pa je bila septembra 2023 zavržena. 22. 12. 2023 je bila na DRSV posredovana dopolnitev vloge za izdajo mnenja, ki je še zadnje manjkajoče. Pridobljena so vsa zemljišča, potrebna za gradnjo.

3. razvojna os – sever, odsek Šentrupert–Velenje

V letu 2023 so potekale aktivnosti priprav na gradnjo, izdelava dokumentacije DGD/PZI in PVO. Vloga za integralno gradbeno dovoljenje je bila na MNVP vložena 22. 4. 2022. Vloga je bila skladno z zahtevami mnenjedajalcev dopolnjena 24. 6. 2022, 17. 2. 2023 in 29. 9. 2023. V postopku izdaje gradbenega dovoljenja je MNVP DARS seznanil, da je prejel 13 mnenj, ki ugotavljajo sprejemljivost oz. ustreznost nameravane gradnje, osem mnenj, ki ugotavljajo sprejemljivost oz. ustreznost nameravane gradnje pod določenimi pogoji, ki se nanašajo na izvedbo gradnje, kasnejše faze projektne dokumentacije ter pet mnenj, iz katerih izhaja, da rešitve niso ustrezne oz. so pomanjkljive, in na podlagi katerih je treba dopolniti dokumentacijo. Prejeti pa sta bili tudi dve negativni mnenji. 11. 4. 2023 je bil izdelan Elaborat faznost in etapnost gradnje. Nadaljeval se je odkup nepremičnin, potrebnih za izvedbo projekta. Do konca leta 2023 je bila uspešno zaključena pridobitev 46 od 47 objektov, medtem ko poteka postopek razlastitve za preostali nepremičnini. Pridobljenih je 90 % dokazil o pravici graditi za pridobitev GD.

1. in 2. etapa 3. razvojne osi – jug (priključek Novo mesto vzhod–priključek Osredok)

Vsa PGD in PZI projektna dokumentacija je bila že predhodno izdelana. Predhodno je bilo v letu 2021 že izdano GD za traso in oba mostova, na katero so bile vložene štiri tožbe na upravno sodišče. Julija 2022 je Upravno sodišče izdalo sodbo, s katero je odpravilo GD in zadevo vrnilo na MOP (sedaj MNVP) v ponovni postopek. Zahteva za izdajo GD je bila dopolnjena in MNVP je 3. 7. 2023 ponovno izdal GD. 16. 8. 2023 je CI 3RO ponovno vložila tožbo na izdano gradbeno dovoljenje. Odgovor na tožbo je bil na upravno sodišče poslan 23. 10. 2023.

Zaradi povečanja investicijske vrednosti projekta je bila novembra 2023 podpisana pogodba za novelacijo investicijskega programa.

3. in 4. etapa 3. razvojne osi – jug (od priključka Osredok do Malin)

V recenzijo so predana GG poročila viškov materiala. Februarja 2023 sta bila izdelana DGD in PVO. PZI dokumentacija je v izdelavi. Del PZI dokumentacije je predan v recenzijo. Sprejeta je bila odločitev, da se na lokaciji Težka voda – zahod predvidi tip 2 spremljajočega objekta s parkiriščem za izločanje tovornih vozil. Na lokaciji Težka voda – vzhod se predvidi tip 1 spremljajočega objekta, ki predvideva program in vsebino malih počivališč. 5. 7. 2023 je MZI izdalo odločbo – odobritev odstopanj od projektne dokumentacije iz Uredbe o tehničnih normativih in pogojih za projektiranje cestnih predorov v Republiki Sloveniji za predor Gorjanci. Aneks za podaljšanje vmesnih pogodbenih faznih rokov in končnega pogodbenega roka do konca leta 2024 je bil podpisan 11. 12. 2023.

Stanje pridobljenih dokazil o pravici graditi na 3. etapi je 90 %, na 4. etapi pa 74 % glede na potrebne površine.

Zahteva za izdajo GD po integralnem postopku je bila vložena na MNVP 28. 2. 2023, dopolnitve pa 16. 3. 2023, 24. 4. 2023, 17. 5. 2023, 27. 12. 2023.

Pridobljeno je bilo gradbeno dovoljenje za razširitev avtocestne baze Novo mesto.

3. razvojna os – jug, 2. odsek od priključka Maline do MMP Metlika in do priključka Črnomelj – jug

V letu 2023 so bile izvedene vse parcelacije na terenu (za pododseka A in B). Izdelujejo se parcelacijski elaborati, ki bodo oddani na GURS na začetku leta 2024, na njihovi podlagi bodo izdane parcelacijske odločbe. Odkupi zemljišč se bodo pričeli po pridobitvi parcelacijskih odločb. Razpisna dokumentacija za izvedbo odkupov je bila 18. 10. 2023 objavljena na portalu javnih naročil. Odločitev o oddaji naročila je bila objavljena 20. 12. 2023.

Marca 2023 se je pričela izdelava geodetskega posnetka terena, ki je bil 27. 10. 2023 predan v recenzijo.

Za izdelavo DGD/PZI projektne dokumentacije za pododseka A in B sta bili pogodbi podpisani 19. 1. 2023. Za oba odseka so bili pridobljeni že vsi projektni pogoji.

Pododsek A (od priključka Maline do priključka Metlika sever): 20. 6. 2023 je bila izvedena vmesna recenzija umestitve niš in prometnih portalov. 27. 10. 2023 je projektant v vmesno recenzijo posredoval del PZI projektne dokumentacije.

Pododsek B (od priključka Metlika sever do MMP Metlika): 24. 8. 2023 je projektant dopolnil predlog optimizacije priključka Metlika jug. 18. 10. 2023 je bila predstavljena tehnologija gradnje pododseka A in B. IDZ navezave na mejo z RH je bila decembra 2023 dopolnjena.

Za oba pododseka so v izdelavi PVO, DGD in elaborati vplivov na okolje. Zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja še ni bila vložena.

Izvedba investicijskih posegov na Šmarski cesti v Kopru na G1-11/1062 od priključka na H5 do ustrezne navezave na obstoječe stanje, v sklopu katere se projektira tudi priključek Slavček

Skladno s sporazumom za izvedbo investicijskih posegov na Šmarski cesti Mestna občina Koper vodi in koordinira postopek priprave na gradnjo. DARS je udeležen zgolj na 1. odseku od km 0+000 do km 0+940 (priključek Slavček). Raven uslug na predmetnem odseku se znižuje hitreje, kot je bilo predvideno v prometni študiji iz leta 2018. Zaradi spremenjenih prometnih razmer (vstop Republike Hrvaške v schengensko območje), sedanja predvidena rešitev namreč ne zagotavlja ustrezne rešitve oz. poslabšuje prometne razmere za lokalni promet, je DARS pristopil k izdelavi elaborata preveritve izvedbe krožnega križišča Šmarske in Istrske ceste (krožišče Vina Koper). V elaboratu sta predvideni izdelava petih možnih scenarijev ureditve območja pri krožišču Vina Koper in izdelava idejne zasnove najugodnejše variante.

Razširitev bertoške vpadnice v štiripasovnico

V skladu z dogovorom vse aktivnosti do gradnje vodi Mestna občina Koper, projektno dokumentacijo recenzira družba DARS. Skladno s podpisanim dogovorom družba DARS v nadaljevanju refundira stroške izdelave projektne dokumentacije. Aktivnosti v zvezi z zaključevanjem PZI dokumentacije so zaključene, izvedena je recenzija projektne dokumentacije, pridobljene so izjave recenzentov ter družbe DARS.

Poteka izdelava investicijske dokumentacije. DIIP je bil že potrjen, pripravlja se investicijski program. Z naslova zagotavljanja pravice graditi je bilo ugotovljeno, da MO Koper še ni pridobila vseh dokazil o pravici graditi.

Na sestanku junija 2023 med predstavniki Luke Koper se je ugotovilo, da sočasna gradnja s serminsko vpadnico z vidika zagotavljanja pretočnosti predvsem tovornih vozil v in iz Luke Koper ni primerna. Predlagano je bilo, da se najprej začne gradnja serminske vpadnice (predvideno v letu 2024), z zamikom predvidoma od devet do dvanajst mesecev pa se začne razširitev bertoške vpadnice. Gradnja bi tako deloma potekala sočasno (dograditev vozniških pasov), v času rekonstrukcije križišč na bertoški vpadnici pa bi bil tovorni promet že preusmerjen na novo serminsko vpadnico. Predlog je bil julija 2023 predstavljen predstavnikom MO Koper.

Predviden začetek postopka za JN za izbor izvajalca gradnje je odvisen od podpisa sofinancerskega sporazuma med MZI, DRSI, MOK in DARS in zagotovitve sredstev v proračunu RS za del DRSI. Sofinancerski sporazum je v usklajevanju med deležniki. DRSI je avgusta 2023 podala pripombe na sporazum, pri čemer je podan predlog, da

bo rok začetka in dokončanja investicijskih del določen glede na finančne možnosti proračuna Republike Slovenije. Navedena nedorečenost glede časa financiranja vpliva na možnost dokončanja investicijskega programa in posledično načrtovanja izvedbe investicije.

Sermimska vpadnica

Projektne dokumentacije PGD/PZI, izdelane v preteklih letih, ni bilo več mogoče uporabiti v postopku pridobitve GD, zato je bilo projektno dokumentacijo treba novelirati. V letu 2023 je potekalo dopolnjevanje izdelane projektne dokumentacije DGD/PZI, ki je bila recenzirana. Izvajalec je pridobil tudi vsa mnenja. Na MNVP je bila junija 2023 poslana vloga za izdajo GD, ki je bilo pridobljeno decembra 2023. Izdelana in potrjena (tudi na KIOP-u) je bila novelacija investicijske dokumentacije. Podpisana sta bila sofinancerska sporazuma z Elektro Primorska in Petrolom, medtem ko je z Rižanskim vodovodom (MO Koper) in DRSI sporazum še v usklajevanju.

DARS je skupaj z Luko Koper pridobil evropskih sredstev iz naslova CEF-2. Pridobili smo 50 % vseh potrebnih sredstev za gradnjo, kar znaša nekaj več kot štiri milijone evrov.

Novembra 2023 je bil potrjen sklep o začetku postopka JN za izbiro izvajalca gradnje. Poteka priprava razpisne dokumentacije za objavo na portalu JN. Gradnja se bo predvidoma začela v prvi polovici leta 2024 in bo trajala 22 mesecev.

Na področju gradenj so se izvajale naslednje aktivnosti:

Priključek Dragomer:

Uvedba v delo izvajalca predhodnih arheoloških raziskav je bila izvedena 17. 7. 2023.

Uvedba v delo izvajalca gradbenih del je bila izvedena 31. 7. 2023.

Uvedba v delo izvajalca zunanje kontrole kakovosti je bila izvedena 4. 8. 2023.

Na terenu so se večinsko izvajala pripravljalna in zemeljska dela ter nekaj del odvodnjavanja, izvajala so se dela navezave krakov AC priključka: sečnja, odstranitev varovalne ograje, odriv humusa, široki izkop, priprava temeljnih tal, polaganje ločilnega geosintetika, nasipne plasti, odvodni, zemeljski jarki. Izvajale so se vodnogospodarske ureditve na Dolinarjevem jarku. Porušen je bil objekt ob križišču K6. Skladno z dopolnitvijo PZI se je izvajal razširjen obseg vertikalnih gruščnatih slopov na južni strani AC (dev. 1-1) in monitoring posedkov. Izvedene so bile zaščite in prestavitve elektro vodov. Izvedeni sta bili začasni prestavitvi SN in NN vodov na dev. 1-1. Izvajal se je monitoring v času gradnje in obratovanja: aktivirana sta bila dva piezometra za spremljanje podzemnih vod. Na treh objektih je bila izvedena pasivna zaščita objektov. Na Deviaciji 1-1 je bil od P39 do konca deviacije zaključen predobremenilni nasip višine 120 cm. Na deviaciji 1-2 so bila izvedena pripravljalna dela in delno nasipi ter kamnita posteljica. Na prepustu 3-6b so bile zabetonirane talna plošča ter obe steni prve kampade.

Podpisovanje pogodbe pri sofinancerjih se je nekoliko zavlekel. Dela na gradbišču so tekla po terminskem planu.

Odsek AC Koseze–Kozarje

Na odseku AC Koseze–Kozarje se aktivnosti, vezane na gradnjo za razširitev v 6-pasovnico, niso izvajale, ker še ni bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje.

Projekt Karavanke

Do 31. 12. 2023 so bila na projektu Karavanke izvedena dela izkopa in podporni ukrepi v:

- kaloti do 3055 m (od tega v letu 2023 – 698 m),
- stopnici do 3019 m (od tega v letu 2023 – 699 m),
- talnem oboku (brizgani beton) do 2806 m (od tega v letu 2023 – 516 m),
- dveh prečnih EQ19 in GQ20 in v prezračevalnem prečniku LQ3.

Poleg navedenega so bila v predoru izvedena še naslednja dela:

- temelj notranje obloge – zahodna in vzhodna stran do 2513 m (od tega v letu 2023 – 2 x 513 m),
- talni obok (liti beton) m (od tega v letu 2023 – 285 m),
- polnilni beton do 2183 m (od tega v letu 2023 – 364 m),
- hidroizolacija predora do 2026 m (od tega v letu 2023 – 1722 m),
- notranja obloga predora do 1937 m (od tega v letu 2023 – 1637 m),
- stropna plošča predora do 895 m (vse v letu 2023).

Zunaj predora so se izvajala dela na novi portalni stavbi. Do konca leta 2023 so bili izvedeni temeljna plošča pogonske centrale vključno s stenami pritličja in medetažno ploščo, povezovalni hodnik pod voziščem in stopnišče do prvega nadstropja vključno z izvedeno prvo fazo medetažne plošče. Izvedena so bila dela na kabelski kanalizaciji za distribucijski sredjenapetostni vod v območju portalne zgradbe. Izvedla sta se temeljna plošča in podzemni hodnik portalne stavbe. Izkopni material iz predora se je odvažal in vgrajeval v plasteh debeline 50 cm na lokacijah odlagališč viškov materiala »4«, »C« in »G«. Deponiji materiala na lokacijah »C« in »M« sta bili končno gradbeno zaključeni in oblikovani po zahtevah arhitekta.

Skupaj z Asfinag je bil uspešno izveden razpis za pridobitev izvajalca elektrostrojne opreme – paket 1. Pogodba z izvajalcem je bila podpisana septembra. Sočasno so se pripravljali razpisna dokumentacija in projekti za razpis za elektrostrojno opremo – paket 2.

3. razvojna os – sever, odsek Šentrupert–Velenje

Izvajale so se aktivnosti javnega naročanja. Za 1. etapo – Šentrupert je novembra postala pravnomočna odločitev naročnika DARS o priznanju sposobnosti v 1. fazi postopka javnega naročanja za pridobitev izvajalca gradbenih del. Novembra so se pričele tudi aktivnosti javnega naročanja za pričetek 1. faze za 2. etapo, Podgora–Velenje.

3. razvojna os – sever, odsek Velenje–Slovenj Gradec

Na posameznih sklopih so se izvajale aktivnosti javnega naročanja. Novembra je postala pravnomočna odločitev naročnika DARS o priznanju sposobnosti v 1. fazi postopka javnega naročanja za pridobitev izvajalca gradbenih del za sklop G – Podgorje na 3. razvojni osi – sever, med Velenjem in Slovenj Gradcem.

Nadaljevala oz. pričela se je gradnja po posameznih sklopih. Januarja je bilo za sklop D – Gaberke pridobljeno uporabno dovoljenje. Na sklopu F – Jenina se je gradnja nadaljevala. Julija je bila v celotni dolžini zabetonirana leva polovica konstrukcije viadukta Visočnik, oktobra pa je bila v celotni dolžini zabetonirana desna polovica konstrukcije viadukta Jenina. Za sklop B – Škalsko jezero in sklop H – Konovo je bila marca podpisana pogodba za izvedbo gradbenih del. Izvajalec je bil uveden v delo in pričel z deli.

1. in 2. etapa 3. razvojne osi – jug, odsek od priključka na AC Novo mesto vzhod do priključka Osredek

Po pridobitvi gradbenega dovoljenja oktobra 2021 je bilo objavljeno javno naročilo za izbor izvajalca gradbenih del (2. faza). Pripravljaj se je tudi razpis za izvajalca zunanje kontrole kakovosti. Postopek 2. faze javnega naročila oddaje del je prekinjen do pravnomočnosti gradbenega dovoljenja. Prekinjen je tudi postopek za izvajalca zunanje kontrole kakovosti.

Odprava napak v garancijski dobi

Izvajale so se aktivnosti v zvezi z odpravo napak v garancijski dobi na odsekih HC in AC, kjer so bile v izteku garancijske dobe in ugotovljene pomanjkljivosti. Izvedena je bila sanacija fekalnega kanala pod HC v priključku Semedela.

HC Razdrto–Vipava–Ajdovščina

Izvajale so se aktivnosti za izvedbo javnega naročila za pridobitev izvajalca protiveternih ograj. Postopek javnega naročila se vodi skupaj tudi z drugimi projekti na tem delu hitre ceste. Odločitev naročnika DARS o priznanju sposobnosti v 1. fazi postopka javnega naročanja za pridobitev izvajalca gradbenih del je postala pravnomočna marca. Izvajale so se tudi aktivnosti za pričetek 2. faze postopka JN (zbiranje ponudb).

Odsek Markovci–Gorišnica

Nadaljevale so se aktivnosti pridobivanja integralnega gradbenega dovoljenja (IGD). DARS je ponovno dopolnili vlogo za IGD z novim katastrskim elaboratom in Vodilno mapo PGD. Na portalu eUprave je bila 21. 3. 2023 objavljena javna razgrnitev, ki je potekala do 20. 4. 2023, pripomb ni bilo tudi v nadaljevanju na ustni obravnavi. Integralno gradbeno dovoljenje je bilo po več kot treh letih in pol končno pridobljeno 19. 10. 2023, poteka odločitev o pravnomočnosti IGD. Potrjen je bil pričetek postopka 2. faze JN za izbor izvajalca gradnje skupaj z odsekom Gorišnica–Ormož. Uprava je potrdila pričetek postopka JN za pridobitev izvajalca strokovnih in inženirskih storitev za izvedbo gradnje ter po končani gradnji. Potekala je priprava razpisne dokumentacije za oba razpisa za objavo na portalu JN. Aktivnosti gradnje se bodo pričele leta 2024 in bodo trajale 30 mesecev.

Zaradi izredno dolgotrajnega pridobivanja IGD so nastale več kot triinpolletne zamude, ki se bodo odražale na toliko poznejšem pričetku gradnje tega odseka. Zaradi velikih globalnih podražitev je bila izdelana novelacija investicijske dokumentacije.

Odsek Gorišnica–Ormož

Projektna dokumentacija PZI je končana. Vsa gradbena dovoljenja so pridobljena. Potrjen je bil pričetek postopka 2. faze JN za izbor izvajalca gradnje skupaj z odsekom Gorišnica-Ormož. Uprava je potrdila pričetek postopka JN za pridobitev izvajalca strokovnih in inženirskih storitev za izvedbo gradnje in po končani gradnji. Potekala je priprava razpisne dokumentacije za oba razpisa za objavo na portalu JN. Aktivnosti gradnje se bodo pričele leta 2024 in bodo trajale 30 mesecev.

Zaradi izredno dolgotrajnega pridobivanja IGD za odsek Markovci–Gorišnica so nastale več kot triinpolletne zamude, ki se bodo odražale na toliko poznejšem pričetku gradnje tudi tega odseka, saj se oba odseka, Markovci–Gorišnica in Gorišnica–Ormož, gradita sočasno. Zaradi velikih globalnih podražitev je bila izdelana novelacija investicijske dokumentacije.

AC Draženci–MMP Gruškovje

Končane so vse aktivnosti gradnje in predaje v uporabo na celotnem odseku AC od km 0,00 do km 13,03. V nadaljevanju potekajo aktivnosti spremljave v okviru garancijskega roka. Potekajo še nekateri obratovalni monitoringi, skladno z določili programa monitoringa v času uporabe AC.

Končana je gradnja dopolnilnih parkirišč za potrebe prodaje vinjet na MMP Gruškovje, za katera je bil izvajalec uveden v delo 30. 8. 2022.

Arheološka najdišča

Na podlagi večletne pogodbe iz leta 2016 so se nadaljevale poizkopavalne obdelave arhivov najdišč za izvedena zaščitna arheološka izkopavanja na avtocestnih odsekih in posameznih lokacij izkopavanj, kjer poizkopavalna obdelava še ni bila izvedena, ter obdelava lončenine, pridobljene ob raziskavah ETP (ekstenzivnih arheoloških pregledih) in ITP (intenzivnih arheoloških pregledih). Skupaj so bila do zdaj obdelana naslednja najdišča: Rogoza, Dragomelj, Podgorica, Valmarin, Šušec, Gradišče nad Hraščami, Medvedjek, Zagorica, Bela cerkev, Draga pri Beli cerkvi, Draga 3, Grofove njive, Pečina Skopice, Veliki Dol, Čatež Sredno Polje, Mokrice Na Špici, Obrežje, Ribnica, Zadruga, Lavše, Dolge njive pri Stražgonjca, Trojane, Bohova 2, Sv. Urhi in Veliki Dol, Ribnica. Vsa dela bodo dokončana do konca leta 2024.

Na področju obnov so bile izvedene naslednje aktivnosti in projekti:

V letu 2023 je bilo obnovljenih 65,8 km smernih vozišč odsekov in priključkov, kar vključuje nadaljevanje projekta preplastitev na delu odseka Šentilj–Pesnica–Dragučova–Lenart, Lipce–Lesce–Podtabor ter nadaljevanje obnove na delu odseka Vogrsko–Šempeter–Vrtojba in Hrušica–Lipce. Izvedena je bila rekonstrukcija na delu odsekov Ivančna Gorica–Bič in Zadobrova–Šmartinska–Tomačevo, obnova vozne površine na delu odseka Škofije–Sermin in Turnišče–Dolga vas ter preureditev priključka Ljubljana Zahod.

Skupaj so bila izvedena obnovitvena dela na 25 premostitvenih objektih, od tega je bilo v okviru obnov odsekov delno obnovljenih 20 manjših premostitvenih objektov in trije viadukti. Samostojno je bil obnovljen nadvoz Dunajska prek severne ljubljanske obvoznice ter menjane dilatacije in voziščna konstrukcija na viaduktu Močna. Po požaru je bila izvedena interventna sanacija pokritega vkopa Malečnik.

Dokončani so bili dodatni ukrep na oporni konstrukciji OZ5 na območju razcepa Dragučova, kjer so se dela pričela jeseni 2022 in se nadaljevala spomladi leta 2023. Izvedena je zaščita pobočja Mežakle pred padajočim kamenjem in snežnimi plazovi ter pričela se je menjava in izvedba zaščitnih mrež na kamnitih vkopih primorske avtoceste, ki se bodo nadaljevale tudi v letu 2024. Saniran je plaz pod viaduktom Ljubno. V sklopu obnov odsekov se je na več lokacijah izvedla menjava dotrajanih varovalnih ograj za preprečitev prehoda divjadi prek AC.

Vse leto se izvajajo aktivnosti za zaključevanje preteklih projektov ter aktivnosti na področju priprave projektne in druge potrebne dokumentacije za obnovitvena dela v prihodnjih letih. Večji projekti, ki so bili v letu 2023 v fazi projektiranja, so:

- PZI za rekonstrukcijo ceste in objektov na odsekih AC A1/0036 in 0636 Fram–Slovenska Bistrica in 0461 priključek Slovenska Bistrica sever;

- PZI za rekonstrukcijo odseka Slovenske Konjice–Dramlje od km 7,000 do km 7,600, vključno z rekonstrukcijo viadukta Slatina-D VA0407 in zamenjavo viadukta Slatina-L VA0093;
- PZI za rekonstrukcijo ceste in objektov na AC A1 0039 in 0639 Dramlje–Celje, 0138 priključek Celje Center, 0040 in 0640 Celje–Arja vas, 0191 priključek Celje Zahod in Most čez Hudinjo;
- PZI za rekonstrukcijo ceste in objektov na AC A1 0043/0643 Vransko–Trojane, 0067/0667 Trojane–Blagovica, priključka 0105 Trojane ter za gradbeno obnovo predorov Ločica in Jasovnik;
- PZI za rekonstrukcijo cestnega telesa in objektov na odsekih AC A1/0046 in 0646 Domžale–Šentjakob, A1/0047 in 0647 Šentjakob–LJ (Zadobrova), 0145 priključek LJ–Šentjakob in 0189 priključek LJ-Sneberje z namenom vzpostavitve tretjega pasu;
- PZI za rekonstrukcijo dela odseka na AC A1 vključno z zamenjavo viadukta Dolgi most VA0045 v km 0,295 in VA0046 v km 0,280;
- PZI za rekonstrukcijo cestnega telesa in objektov na delih odsekov AC Ljubljana (Kozarje)–Brezovica–Vrhnika–Logatec ter priključkih Brezovica in Vrhnika z namenom vzpostavitve tretjega pasu;
- PZI za rekonstrukcijo cestnega telesa na AC A1 0055 in 0655 Unec–Postojna, A1 0056 in 0656 Postojna–Razdrto ter 0153 priključka Postojna;
- izdelava PZI za rekonstrukcijo vozišča na AC A1 0058 in 0658 Senožeče–Gabrk, 0156 razcep Gabrk, A1 0059 in 0659 Gabrk–Divača in A3 0068 Gabrk–Sežana V;
- PZI za obnovo voziščne konstrukcije in objektov na delih odsekov avtoceste 0002/0602 Hrušica–Lipce in 0003/0603 Lipce–Lesce, vključno s sanacijo viadukta VA0321 in galerije VA0322;
- PZI za rekonstrukcijo vozišča na AC A1/0061 Kozina–Črni Kal, A1/0661 Kozina–Črni Kal in 1640 počivališče Ravne;
- PZI za rekonstrukcijo delov odsekov na AC A2 0022 in 0622 Grosuplje–Ivančna Gorica, 0410 priključek Ivančna Gorica, 0023 in 0623 Ivančna Gorica–Bič, 0411 priključek Bič ter 0072 in 0672 Bič–Trebnje vzhod;
- PZI za sanacijo dvoetažnega mostu čez reko Dravo v Mariboru VA0125 in rekonstrukcijo pokritega vkopa Maribor–Tezno VA0126 in VA0127.

Izvedla se je obnova obstoječih PHO Blagovica–Krtina, Ajdovščina–Selo–Vogrsko, Pesnica–Maribor in Hrušica–Lipce in LJ Zadobrova–Zaloška–Litijska–Malence. Naročena je bila študija hrupa za odseke Brnik–Vodice, Vodice–LJ (Šmartno), LJ (Šmartno–Brod) in LJ (Brod–Šentvid). Tečejo aktivnosti za pridobitev PZI projektne dokumentacije na posameznih lokacijah.

Nadaljevala se je rekonstrukcija priključka Leskoškova v okviru ureditve priključkov na območju BTC, ki je bil predan prometu junija 2023. V nadaljevanju so bila vsa dela zaključena skupaj z rekonstrukcijo odseka hitre ceste avgusta.

Elektrostrojna dela in ITS

V letu 2023 so se na segmentu elektrostrojnih del in inteligentnih transportnih sistemov (ITS) nadaljevale aktivnosti priprave izvedbene dokumentacije projektov, izvedbe javnih naročil, izvedbe in dokončanja nekaterih projektov in pričetek postopkov in projektov, ki se bodo izvajali in zaključili v letu 2024. Izpostavljene aktivnosti so zajele predvsem naslednje:

Priprava projektne dokumentacije PZI za projekte:

- preureditev centra za upravljanje prometa Ljubljana (RNC Dragomelj), novelacija projektne dokumentacije;
- obnova ESO opreme v predorih Debeli hrib in Mali vrh;
- obnova ESO opreme v predorih Kastelec, Dekani, Ločica in Jasovnik;
- Izvedba sistema za nadzor in vodenje prometa (SNVP) na AC A1 Štajerska in AC A5.

Izvedba javnih naročil:

- vzdrževanje komunikacijskih sistemov Ericsson (Mitel);
- zamenjava naprav UPS;
- vzdrževalna dela na optičnem telekomunikacijskem omrežju;
- izvedba nadgradnje predorskih podaljševalnikov radijskega sistema TETRA na območju vzhodne Slovenije;
- vzdrževanje CVIS MDSS;
- nadgradnja signalnih tabel na vzdrževalnih vozilih za povezavo s C-ITS.

Izvedba in dokončanje/zaključek projektov:

- obnova cestno-vremenskih postaj na 15 lokacijah; (Moste, Podmežakla II, Sava most, Sava – Brod most, Tržiška Bistrica, Rupovštica, Sava Šentjakob, Verd, Mura, Hoče gramoznica, Devina, Mlake, Peračica, Kozarje in klanec Karteljevo);
- zamenjava obstoječe razsvetljave z LED svetili v pokitem vkopu Vipavski Križ;
- sanacija korozijsko katodne zaščite premostitvenega objekta Slavček v Kopru;
- zamenjava naprav UPS na 37 lokacijah;
- ureditev razsvetljave na priključku Šmartinske ceste na ljubljanski severni obvoznici in nov signalnovarnostni portal;
- vzpostavitev sistem detekcije nevarnih snovi ADR v predorih (Kastelec, Dekani, Markovec, Barnica, Podnanos, Šentvid, Debeli hrib, Mali vrh, Podmilj, Trojane, Jasovnik, Ločica, Pletovarje, Golo rebro in Cenkova);
- upravljanje prometa na vpadnicah v Ljubljano – periferna oprema;
- izvedba nadgradnje predorskih podaljševalnikov radijskega signala sistema Tetra na območju vzhodne Slovenije;
- namestitev LED smernikov za vidno vodenje prometa v primeru megle na odseku Grosuplje–Ivančna Gorica;
- avtomatski prenos dogodkov iz NKS v kažipot in C-ITS (drugi del);
- sanacija ESO opreme pokritega vkopa Malečnik po izrednem dogodku.

Pričetek izvedbe projektov, ki se bodo nadaljevali v letu 2024:

- nadaljevanje nadgradnje programske opreme obstoječega SNVP sistema;
- nadgradnja in integracija obstoječih sistemov NKS – NKS SCADA faza II;
- ureditev zunanje razsvetljave na območju avtocest (AC) in hitrih cest (HC) v RS, skladno z Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja – 5. faza;
- izvedba gradbeno instalacijskih del in digitalnega videonadzora na AC v RS - IPK4 – izvedba JN;
- nabava nove računalniške in strežniške opreme na segmentu upravljanja prometa;
- nadgradnje, vzdrževanje in podpora IS Kažipot;
- prenova regionalnega nadzornega centra Ljubljana;
- upravljanje prometa na vpadnicah v Ljubljano – izdelava, vzdrževanje in nadgradnja integracijskega vmesnika – izvedba JN;
- upravljanje s prometom na vpadnicah v Ljubljano – integracija nove periferne opreme v centralni del SNVP – izvedba JN;
- nadgradnja obstoječega sistema nadzora in vodenja prometa (SNVP) na AC Vransko–Blagovica – izvedba JN;
- obnova obstoječih portalov sistema za nadzor in vodenje prometa (SNVP) na AC A1 Klanec–Ankaran – izvedba JN;
- dobava, montaža, priključitev in vzdrževanje C-ITS občestnih enot RSU na območju Ljubljane in vpadnic – izvedba JN.

Trajnostna mobilnost in alternativni pogonski energenti

Družba DARS sledi trendom razvoja elektromobilnosti tudi na področju elektrifikacije lastnega voznega parka in s tem povezanega zagotavljanja oskrbe električnih vozil z energijo. V ta namen ima na 24 lokacijah, kjer izvaja svoje dejavnosti, nameščenih 29 polnilnic skupne nazivne moči 616 kW. V letu 2023 je bila izdelana projektno-tehnična dokumentacija za namestitev dodatnih 70 polnilnic skupne nazivne moči 1792 kW.

Prometna varnost

V letu 2023 so se izvajali projekti:

- postavitve blažilnikov trkov in naletnih zaključnic na priključkih na AC omrežju v RS in postavitve montažnih prehodov pred predorom Cenkova,
- zamenjava kažipotne signalizacije, ureditev izletnih con in blažilnikov trka na priključkih HC H5 in H6.

Izvedena so bila naslednja javna naročila:

- zamenjava kažipotne signalizacije na AC med Žalcem in Krtino ter ureditev povratne ceste na počivališču Lukovica (začetek del v 2024),

- ureditev kraka A na priključku Logatec, zamenjava jeklenih varnostnih ograj (JVO) in varnostnih ograj (VO) na odseku Logatec–Unec, zamenjava kašipotne signalizacije na priključkih Logatec in Unec ter počivališčih Lom in Ravbarkomanda (začetek del leta 2024),
- dobava, vzpostavitev delovanja in vzdrževanje opreme sistemov sekcijskega merjenja hitrosti na odsekih AC in HC v upravljanju DARS.

1.9.6 Odplačilo dolga

Družba DARS je v obdobju visokih letnih obveznosti iz naslova odplačila dolga. V letih do vključno 2028 zapade v plačilo za 860 milijonov evrov glavnice kreditov. V tem obdobju bodo letne obveznosti iz naslova odplačila dolga porabljale bistveni del denarnega toka iz poslovanja, zato bo del dolga ob izvajanju investicijskih načrtov treba refinancirati. Upravljanje dolga je opredeljeno kot ena glavnih aktivnosti družbe za doseganje cilja družbe DARS, da samostojno odplačuje oziroma poravnava vse svoje finančne obveznosti. Odločitev o izvedbi refinanciranja na podlagi krovnega zakona o poroštvu (ZPKROD) je odvisna od ustvarjenih likvidnostnih rezerv (depoziti) in prihodnjih obveznosti iz t. i. šestletnega operativnega načrta izvajanja investicij. Stanje finančnih sredstev v obliki depozitov v letu 2023 ni izražalo potrebe po izvedbi refinanciranja. Tako je družba v tem letu odplačala za 129,93 milijona evrov glavnice in obresti v višini 34,5 milijona evrov. Skupni dolg družbe se je zmanjšal na 1490,5 milijona evrov (stanje na dan 31. 12. 2023). V zadnjih petih letih se je skupna zadolžitev družbe znižala za 779 milijonov evrov. Eden od razlogov za to je tudi pozitiven razvoj pri prihodkih od cestnin. Zaradi obsežnih novih investicijskih projektov družba v naslednjih letih pričakuje ponovni dvig skupnega dolga.

I.10 Avtoceste in hitre ceste v RS ter prometne obremenitve

Republika Slovenija je leta 1994 s posebno pogodbo na družbo DARS prenesla upravljanje in vzdrževanje vseh zgrajenih avtocest in infrastrukturnih objektov ter naprav na njih. RS je tako na družbo DARS prenesla 198,8 kilometra do takrat zgrajenih dvopasovnih in štiripasovnih avtocest in hitrih cest ter 67,5 kilometra priključkov.

Z izvajanjem NPJA se je omrežje v upravljanju in vzdrževanju družbe DARS postopno povečevalo. Ob koncu leta 2023 je družba upravljala 624,9 kilometra avtocest, 143,4 kilometra priključkov nanje, 22,3 kilometra razcepov ter 40,8 kilometra drugih cest.

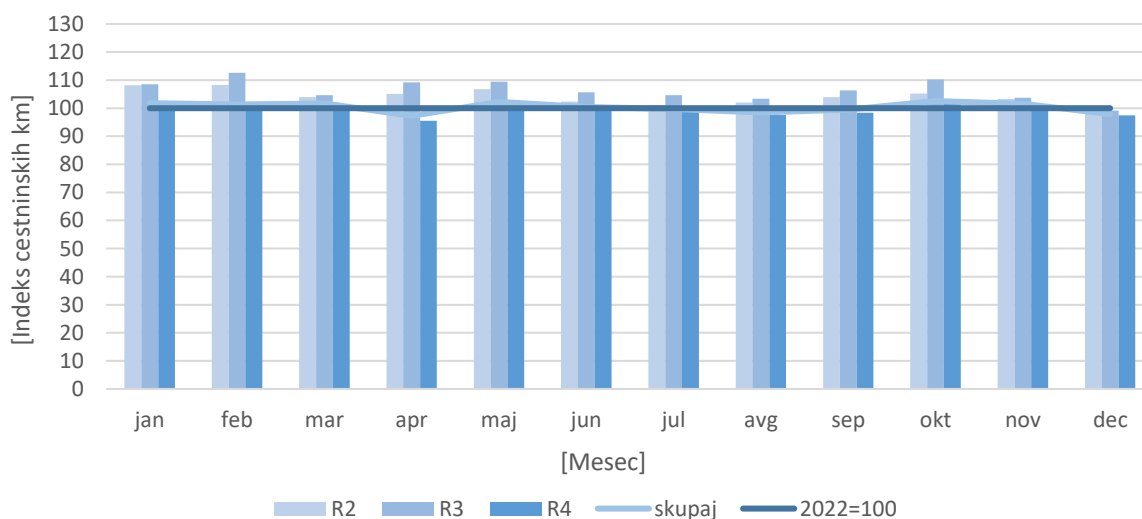
Tabela 11: Dolžina omrežja v upravljanju in vzdrževanju družbe DARS na dan 31. decembra 2023

Stanje 31. 12. 2023 (v km)		Dolžina AC in HC (A)	Dolžina razcepov	Dolžina priključkov	Dolžina drugih cest
A1	Šentilj–Dragučova–Maribor–Slivnica–Celje–Trojane–Ljubljana (Zadobrova–Malence–Kozarje)–Postojna–Razdrto–Divača–Črni Kal–Srmin	245,266	11,782	57,842	14,920
A2	Predor Karavanke–Lesce–Podtabor–Kranj–Ljubljana (Kozarje)–po A1–Malence–Ivančna Gorica–Bič–Pluska–Trebnje–Hrastje–Novo mesto–Kronovo–Drnovo–Obrežje	175,472	4,929	41,030	11,700
A3	Divača (Gabrk)–Sežana vzhod–Fernetiči	12,246	0,000	3,779	4,383
A4	Slivnica–Draženci–Gruškovje–R Hrvatska	34,609	4,450	7,482	3,552
A5	Maribor (Dragučova)–Lenart–Senarska–Vučja vas–Murska Sobota–Dolga vas–Lendava–Pince	79,574	1,099	13,005	3,466
R2-430	Pesnica–Maribor (Tržaška)	8,792	0,000	3,590	0,000
H3	Ljubljana (Zadobrova–Tomačevo–Koseze)	10,222	0,000	6,849	0,000
H4	Razdrto (Nanos)–Vipava–Ajdovščina–Selo–Šempeter–Vrtojba	42,127	0,000	3,871	2,636
H5	Škofije–Koper (Škocjan)–[Dragonja*]	7,833	0,000	2,756	0,162
H6	Koper (Škocjan)–Izola–[Lucija*]	5,236	0,000	2,257	0,000
H7	AC A5–Dolga vas	3,526	0,000	0,955	0,000
Skupaj AC in HC ter R cest		624,903	22,260	143,416	40,819

OPOMBA: AC A4 še ni v celoti kategorizirana.

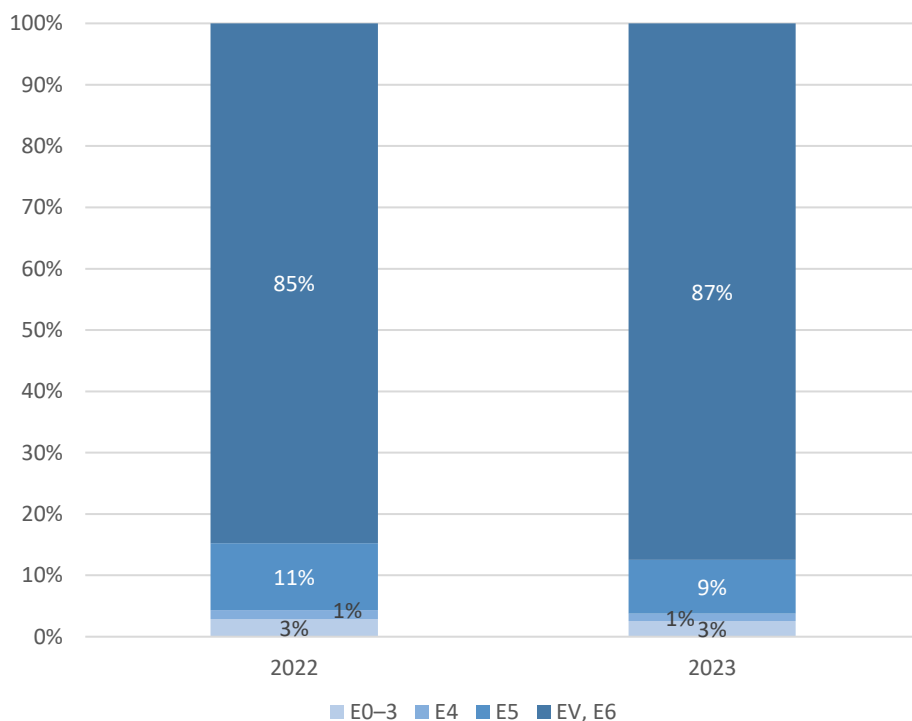
Skupno število cestninskih kilometrov tovornih vozil na omrežju cestninskih cest (brez predora Karavanke) je v letu 2023 glede na leto 2021 zraslo za 0,4 odstotka.

Slika 10: Mesečni indeks cestninskih km vozil razredov R2, R3 in R4 2022/2023 na AC omrežju (brez predora Karavanke)

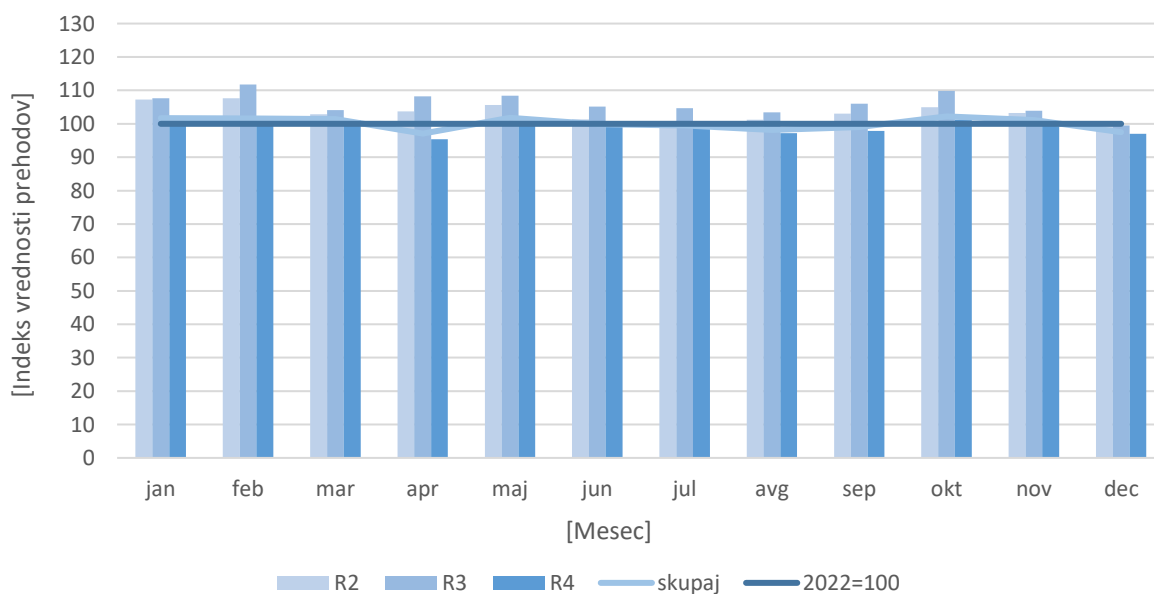
Delež cestninskih km tovornih vozil iz nižjih emisijskih razredov (EURO 0–III) upada zaradi povečevanja števila čistejših tovornih vozil, predvsem razreda EEV in EVI, ki plačujejo najnižjo cestnino.

Slika 11: Delež cestninskih km po posameznih emisijskih razredih EURO v letih 2022 in 2023

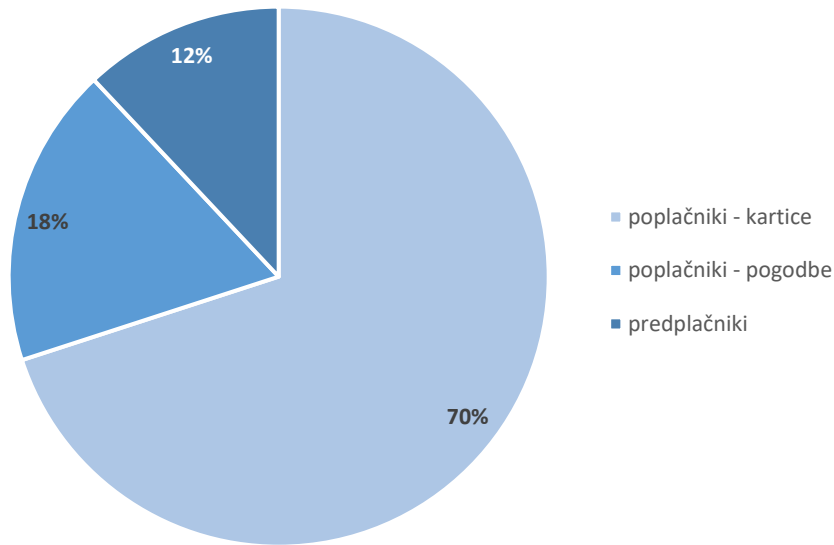

V letu 2023 se je vrednost prehodov težkih vozil zmanjšala za 0,6 odstotka, kar je 1,05 odstotne točke manj kot je zraslo število opravljenih cestninskih km.

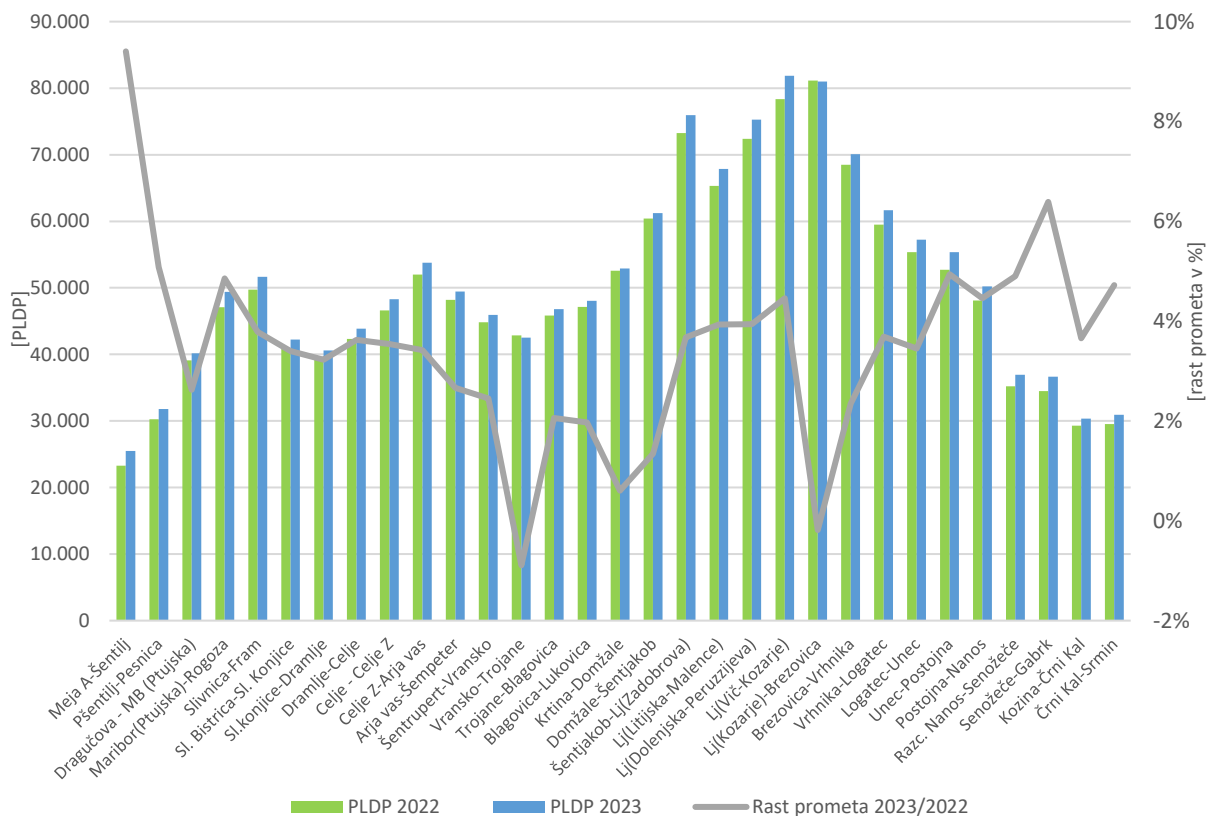
Slika 12: Mesečni indeks vrednosti prehodov 2023/2022 vozil cestninskih razredov R2, R3 in R4 na AC omrežju (brez predora Karavanke)

Slika 13: Delež vrednosti prehodov po načinu plačila v letu 2023

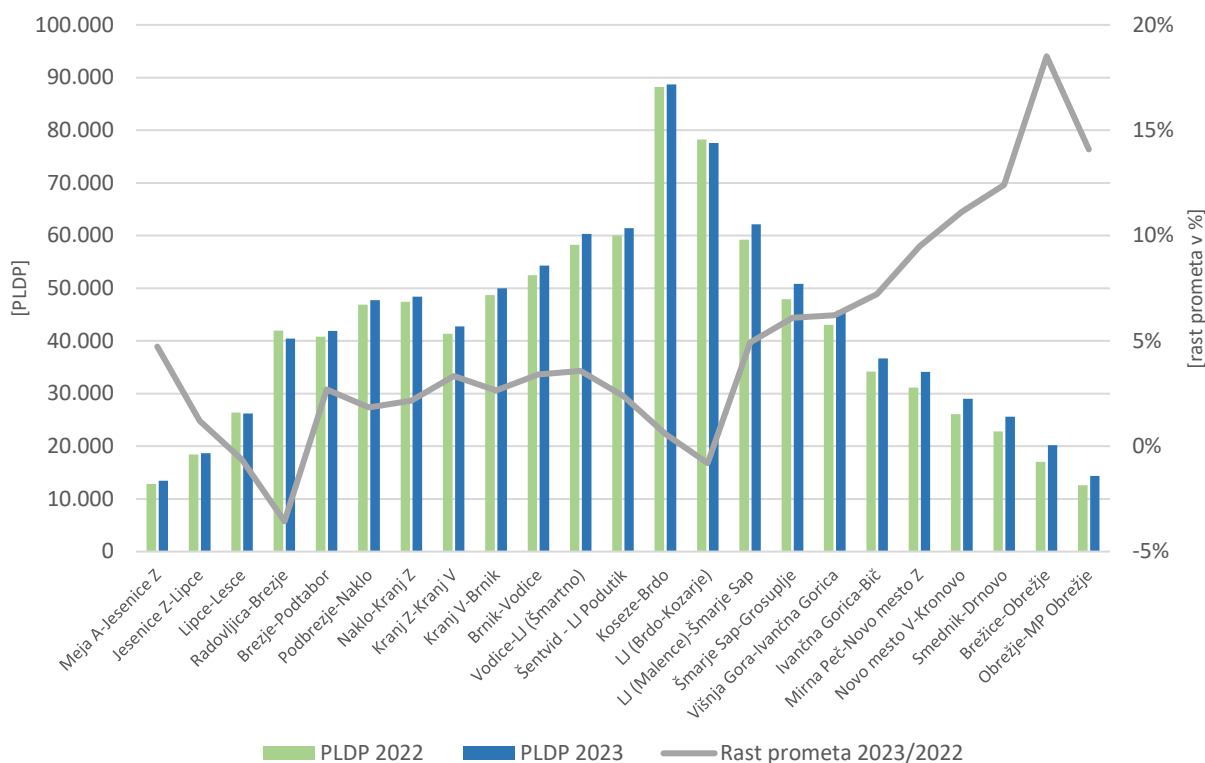

Slika 14: Primerjava PLDP v letih 2022 in 2023 na izbranih odsekih avtoceste A1

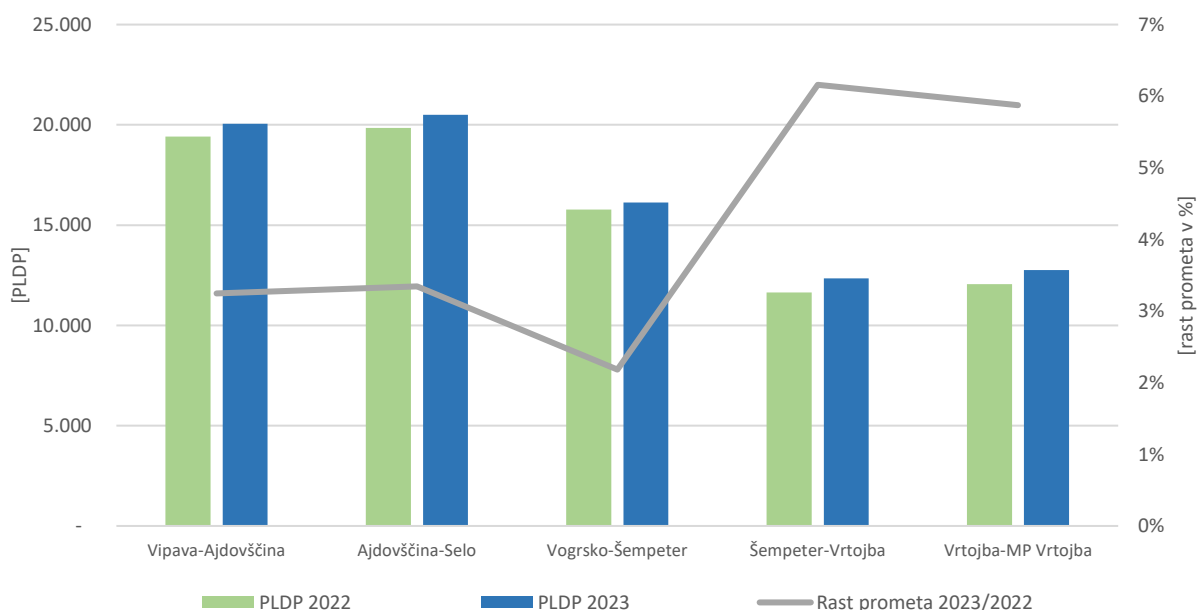
V povprečju se je promet na A1 povečal za 3,2 %. Prav na vseh odsekih se je v primerjavi z letom 2022 promet povečal, na večini od njih za več kot je znašala povprečna rast.

Slika 15: Primerjava PLDP v letih 2022 in 2023 na izbranih odsekih avtoceste A2

Promet na A2 se je povečal predvsem na račun dolenskega kraka, kjer je porast prometa 8 %, na celotni A2 pa je rast prometa 3,6 %. Promet je bil nekoliko manjši na odseku Lipce–Brezje. Izpostaviti velja predvsem porast tovornega prometa na dolenski avtocesti, in sicer za 11 %. Povečanje števila tovornih vozil na dolenskem kraku sovпада z upadom na štajerskem kraku, procentualno pa je ta rast (na dolenskem kraku) oziroma padec (na štajerskem kraku) različen glede na celotno količino tovornih vozil na teh krakih.

Slika 16: Primerjava PLDP v letih 2022 in 2023 na izbranih odsekih hitre ceste H4

Na hitri cesti H4 je v povprečju promet zrastel za 3,3 % glede na leto 2022.

Slika 17: Avtocestni sistem v Republiki Sloveniji, december 2023

Avtocestni sistem v Republiki Sloveniji

I.11 Vlaganja v razvoj in obnavljanje avtocest

I.11.1 Investicije v imenu RS in za njen račun

Prostorsko dokumentacijo in pridobivanje nepremičnin za potrebe gradnje avtocest je družba DARS skladno s 4. členom ZDARS-1 izvajala v imenu RS in za njen račun. Navedene naloge so bile realizirane v višini 17,4 milijona evrov. V letu 2023 je bilo na področju pridobivanja nepremičnin sklenjenih 670 pogodb in drugih listin, na podlagi katerih so bile nepremičnine pridobljene v last Republike Slovenije. Vloženih je bilo 55 postopkov za razlastitev, zaključenih pa je bilo 61 razlastitvenih postopkov.

Tabela 12: Realizirana vrednost izvedenih nalog v imenu RS in za njen račun (v evrih)

Prostorska dokumentacija in pridobivanje nepremičnin	Realizacija 2022*	Realizacija 2023*	Indeks 2023/2022
Prostorsko načrtovanje	1.292.586	2.304.814	178
Pridobivanje nepremičnin	19.033.514	15.066.744	79
Skupaj prostorska dokumentacija in pridobivanje nepremičnin	20.326.101	17.371.558	85

* Navedene naloge opravlja družba DARS v imenu in za račun RS, zato so vrednosti prikazane v bruto zneskih.

I.11.2 Investicije v imenu družbe DARS in za njen račun

Investicijska dejavnost se je v letu 2023 izvajala na način, da je vseskozi zagotovljena finančna stabilnost in vzdržnost družbe DARS. Vrednost realizacije gradnje in obnov avtocestnih odsekov je v letu 2023 znašala 215,75 milijona evrov.

Tabela 13: Realizirana vrednost investicij v imenu družbe DARS in za njen račun (v evrih)

Razvoj avtocest	Realizacija 2022	Realizacija 2023	Indeks 2023/2022
Projektna dokumentacija	7.179.898	5.183.358	72
Pričetek gradnje	123.473	2.260.312	1831
Gradnja odsekov, za katere se je v letu 2023 pripravljala projektna dokumentacija	424.315	59.019	14
Nadaljevanje gradnje	46.306.430	59.055.714	128
Zaključna dela na AC, predanih prometu do vključno leta 2022	879.369	2.175.522	247
Ostale postavke	5.888.755	8.063.714	137
Gradbena dela pri obnavljanju avtocest	44.428.674	86.127.843	194
Elektrostrojna dela in ITS	6.479.005	13.986.964	216
Izboljšanje prometne varnosti	379.269	2.021.433	533
Preureditev malih počivališč na AC križu v RS	6.432.183	4.459.282	69
Varna in varovana parkirišča	0	30.974	-
Investicije na področju upravljanja in vzdrževanja	18.848.626	32.327.484	172
Avtocestna policija	655.595	0	0
Skupaj razvoj in obnavljanje avtocest	138.025.592	215.751.619	156

I.12 Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev

Družba DARS že vrsto let sistematično gradi vedno boljše mednarodne povezave, k čemur jo zavezuje tudi vizija podjetja, ki je usmerjena v povezovanja na najrazličnejših področjih. V letu 2023 smo sodelovali na več mednarodnih dogodkih in s tem pripomogli tako k širši prepoznavnosti družbe kot tudi k pridobivanju informacij z najrazličnejših področij. Sodelovali smo na konferenci o cestninjenju v Bruslju, na dogodku o prometni varnosti v Salzburgu, na trajnostnem forumu na Dunaju, na dnevih ASECAP v Istanbulu, na konferenci svetovnega cestnega združenja PIARC v Pragi. Prisotni smo bili na simpoziju o upravljanju cestninskih in necestninskih cest in na finančni konferenci Euromoney, ki sta bila oba prav tako organizirana na Dunaju, ter na rednih polletnih forumih baltsko-jadranskega in sredozemskega koridorja, ki sta potekala v Bruslju.

Prek sodelovanja v mednarodnem združenju ASECAP, v okviru katerega sodelujemo v posameznih odborih in delovnih skupinah s področja cestninjenja, trajnostnega poslovanja, prometne varnosti in pametne mobilnosti, sooblikujemo načrte dela združenja in sodelujemo pri aktivnostih, povezanih s pripravo evropske zakonodaje s področja naše dejavnosti. Pomembno vlogo imamo pri zbiranju in analizi statističnih podatkov članov združenja ASECAP, kjer vodimo odbor za statistiko. V okviru ASECAP smo vpeti tudi v pripravo trajnostnega poročila. V združenju PIARC sodelujemo v tehničnih odborih Zimska služba in Financiranje, smo član platforme za vzpostavitev evropskega elektronskega cestninjenja (EFP – EETS Facilitation Platform), sodelujemo pa tudi pri delu organizacije upravljalcev državnih cest CEDR.

Družba DARS je v letu 2023 prejela skupaj 9.267.336,80 evra evropskih nepovratnih sredstev za dela, izvedena v letih 2020 in 2023. Sredstva Instrumenta za povezovanje Evrope smo prejeli za čezmejni projekt gradnje cestnega predora Karavanke v višini 1.317.995,87 evra, kar predstavlja 10 % upravičenih stroškov. Na področju čezmejnega sodelovanja in harmonizacije aplikacij ITS smo za projekt Crocodile 3, ki je sofinanciran v višini 20 % upravičenih stroškov in se je zaključil v letu 2022, prejeli 114.391,90 evra. Za projekt C-Roads Slovenija 2, ki je sofinanciran v višini 50 %, smo prejeli 156.737,69 evra. Iz sredstev Mehanizma za okrevanje in odpornost smo prejeli 5.096.818,76 evra za izvedbo aktivnosti za vzpostavitev sistema za nadzor in vodenje prometa. Aktivnosti, vključene v Načrt za okrevanje in odpornost, so v celoti financirane iz evropskih sredstev.

V okviru programa izvajanja Evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020 smo prejeli evropska sredstva sklada za regionalni razvoj v višini 684.605,78 evra za izdelavo dokumentacije za izgradnjo hitre ceste za 2. odsek 3. razvojne osi – sever od priključka Velenje jug do priključka Slovenj Gradec jug in 1.896.786,79 evra za izdelavo dokumentacije za 2. odsek 3. razvojne osi – jug na odseku od priključka Maline do mednarodnega mejnega prehoda Metlika ter do priključka Črnomelj jug. Projekta sta sofinancirana v višini 80 % upravičenih stroškov.

I.13 Integrirani sistem vodenja

Integrirani sistem vodenja vključuje vidik kakovosti po zahtevah standarda ISO 9001, vidik sistema varovanja informacij po zahtevah standarda ISO/IEC 27001, vidik sistema neprekinjenosti poslovanja po zahtevah standarda ISO 22301 in vidik sistema upravljanja energije po zahtevah standarda ISO 50001. Vsi vidiki skupaj sestavljajo enovit sistem vodenja, ki je opisan v Poslovniku sistema vodenja in pripadajočih dokumentih.

Temelj integriranega sistema vodenja in zahtev standardov so nenehne izboljšave na podlagi pristopa PDCA (načrtuj, izvedi, preveri in ukrepaj), ki je gonilo napredka in optimizacije poslovnih procesov na vseh področjih delovanja družbe.

Konec leta 2023 smo začeli vzpostavitev sistem ravnanja z okoljem po zahtevah standarda ISO 14001, ki ga bomo certificirali s strani zunanje akreditirane institucije v zaključku leta 2024.

Z namenom zagotavljanja kredibilnosti sistema vodenja kakovosti, varovanja informacij, neprekinjenosti poslovanja in upravljanja energije po zahtevah standardov ISO 9001, ISO/IEC 27001, ISO 22301 in ISO 50001 letno vsakoletno in uspešno potrdi zunanja akreditirana institucija.

I.14 Notranja revizija

V notranji reviziji smo delovali samostojno in neodvisno, organizacijsko smo podrejeni upravi, funkcijsko pa revizijski komisiji nadzornega sveta. Dejavnost notranjega revidiranja v DARS izvajamo na osnovi Temeljne listine o delovanju notranje revizije. Posle zagotavljanja in svetovanja smo opravljali skladno s Hierarhijo pravil notranjega revidiranja.

Delo smo opravljali skladno s Strateškim načrtom notranje revizije in Letnim načrtom. Letni načrt dela smo med letom prilagodili novonastalim tveganjem in sklepom nadzornega sveta. Tako Strateški kot Letni načrt dela notranje revizije temeljita na tveganjih in vključujeta vse prepoznane in ocenjene vrste tveganj, ključne dokumente družbe ter vhodne informacije vodstva in revizijske komisije. Strateški načrt notranje revizije kot tudi Letni načrti dela notranje revizije je sprejela uprava družbe, pregledala ju je revizijska komisija nadzornega sveta in potrdil nadzorni svet DARS.

Delovali smo s ciljem povečanja dodane vrednosti ter izboljšanja učinkovitosti in uspešnosti poslovanja. S podajanjem objektivnih zagotovil upravi in revizijski komisiji DARS in svetovalnimi storitvami smo skrbeli za krepitev in zaščito vrednosti organizacije. Na podlagi ocene tveganj smo podajali objektivna zagotovila in vodstvu svetovali z namenom, da se uresničijo zastavljeni cilji, ter spodbujali in omogočali nenehne izboljšave.

S pomočjo programa zagotavljanja in izboljševanja kakovosti smo skrbeli za razvoj notranje revizije. Skladno z Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju smo v letu 2021 izvedli zunanjo presojo kakovosti delovanja notranje revizije. Zunanja presojevalka je podala mnenje, da v notranji reviziji delujemo skladno s standardi. Kakovost in izboljševanje delovanja notranje revizije se zagotavljata še z notranjimi presojami ter s spremljanjem in merjenjem delovanja notranje revizije.

V notranji reviziji smo pomagali družbi DARS uresničevati njene cilje tako, da smo jih spodbujali k preišljenemu upravljanju različnih vrst tveganj. V toku izvedbe poslov smo ocenjevali obstoj, delovanje in učinkovitost sistema notranjih kontrol, obvladovanja tveganj in upravljanja ter podajali priporočila za ustrezno upravljanje tveganj. O svojih ugotovitvah in priporočilih za izboljšanje učinkovitosti notranjih kontrol za obvladovanje tveganj in upravljanje družbe smo redno poročali vodstvu revidiranega procesa, upravi in revizijski komisiji nadzornega sveta.

V letu 2023 smo izvajali notranje revizijske posle in posle svetovanja skladno s potrjenim letnim načrtom dela. Letni načrt dela smo med letom prilagodili novonastalim tveganjem in izvajali revizijske posle skladno s prenovljenim načrtom dela in sklepi nadzornega sveta v povezavi s forenzično in posebno revizijo. Za revidirana področja smo podali zagotovila, da je sistem notranjih kontrol vzpostavljen, deluje in je učinkovit. Pri izvajanju revizijskih poslov so bile ugotovljene posamezne pomanjkljivosti oz. možnosti za izboljšave, na katere smo opozorili in podali priporočila za vzpostavitev ali izboljšanje kontrol. Realizacijo priporočil smo spremljali četrtletno ter o tem seznanjali upravo in revizijsko komisijo. Sodelovali smo kot svetovalec pri realizaciji priporočil. Veliko časa smo namenili tudi svetovalnemu delu, aktivno sodelovali pri prenovi sistemskih dokumentov in razvoju notranje revizije. Notranji revizorji smo izpopolnjevali svoja znanja in dopolnjevali metodologijo ter skrbeli za strokovno in kakovostno delovanje notranjerevizijske dejavnosti.

I.15 Trajnostni razvoj

V Trajnostnem poročilu družbe DARS za leto 2023, ki ga bomo objavili kot samostojen dokument, bomo podali informacije o ekonomskih, okoljskih, družbenih in upravljavskih učinkih in rezultatih delovanja organizacije. Strategija družbe DARS zasleduje dolgoročne cilje, usmerjene k trajnostnemu razvoju, in družbo usmerja k družbeno odgovornemu delovanju v prihodnosti. S poročanjem o svojem trajnostnem delovanju družba po eni strani svojim deležnikom zagotavlja kakovostne informacije o družbeno odgovornem ravnanju podjetja, po drugi strani pa na podlagi sodelovanja in prepoznavanja potreb in interesov deležnikov tudi lažje oblikuje odločitve za družbeno odgovorno ravnanje družbe v prihodnosti. Naše ključno vodilo je povezljivost našega poslovanja z vsemi deležniki.

I.15.1 Strateško upravljanje trajnostnega razvoja v družbi DARS

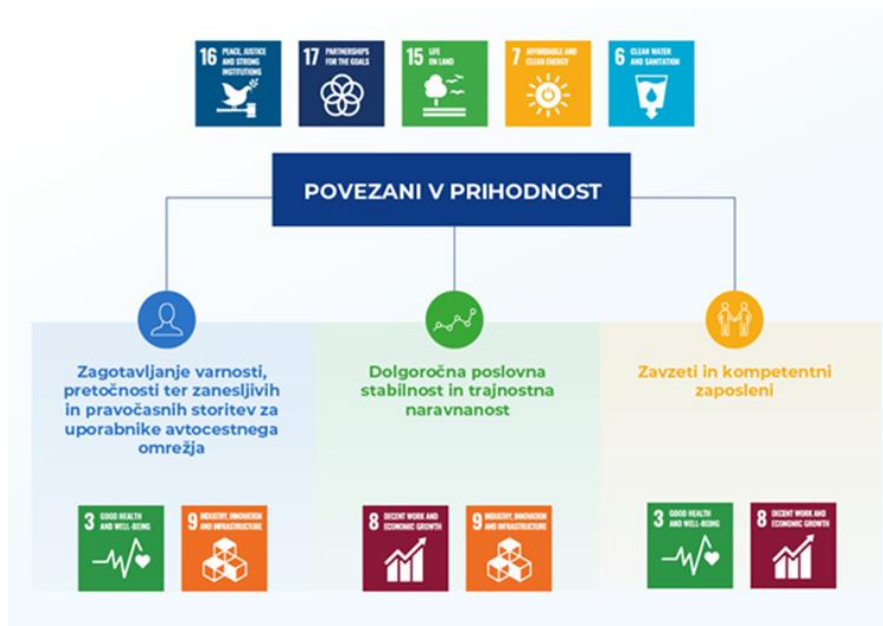
Družba DARS se zaveda velike odgovornosti do ljudi, okolja in družbe. Tako dejansko trajnostno uresničuje družbeno odgovornost v vseh projektih in dolgoročnih načrtih ter na vseh ravneh. Ambiciozni in jasno določeni cilji zagotavljajo, da bo javnost družbo DARS še nadalje prepoznavala kot odgovorno in v prihodnost usmerjeno podjetje.

Strategija družbe DARS za obdobje 2021–2025, ki povezuje vizijo in njene deležnike s tremi ključnimi strateškimi smernicami družbe DARS, je podrobneje razvidna s slike »Strateška mapa družbe DARS« v poglavju »I.3 Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve«, od katerih je osrednja dolgoročna poslovna stabilnost in trajnostna naravnost (usmerjena na okolje), ki se s svojo vsebino in strateškimi cilji pomembno navezuje tudi na uresničevanje prve strateške smernice (zagotavljanje varnosti, pretočnosti ter zanesljivih in pravočasnih storitev za uporabnike na avtocestnem omrežju) z uporabniki kot ciljnim deležniki in tretje strateške smernice (zavzeti in kompetentni zaposleni) z zaposlenimi kot ciljnim deležniki.

Omeniti velja tudi vlogo oz. prispevek družbe DARS h globalnemu razvoju, to je z upoštevanjem ciljev globalnega trajnostnega razvoja, t. i. »Sustainable Development Goals (SDG)«, sprejetih od držav članic Združenih narodov, katerih namen je vlaganje navora v razvoj celotne družbe, ekonomijo, znanost in civilno družbo – kar bo igralo pomembno vlogo v doseganju pomembnih ciljev celotne družbe do leta 2030.

Družba DARS s svojim delovanjem poskuša prispevati k osmim ciljem trajnostnega razvoja – povezljivost z vizijo in strateškimi cilji družbe DARS je razvidna s spodnje slike.

Slika 18: Povezljivost vizije in strateških ciljev družbe DARS z osmimi cilji trajnostnega razvoja (SDG)

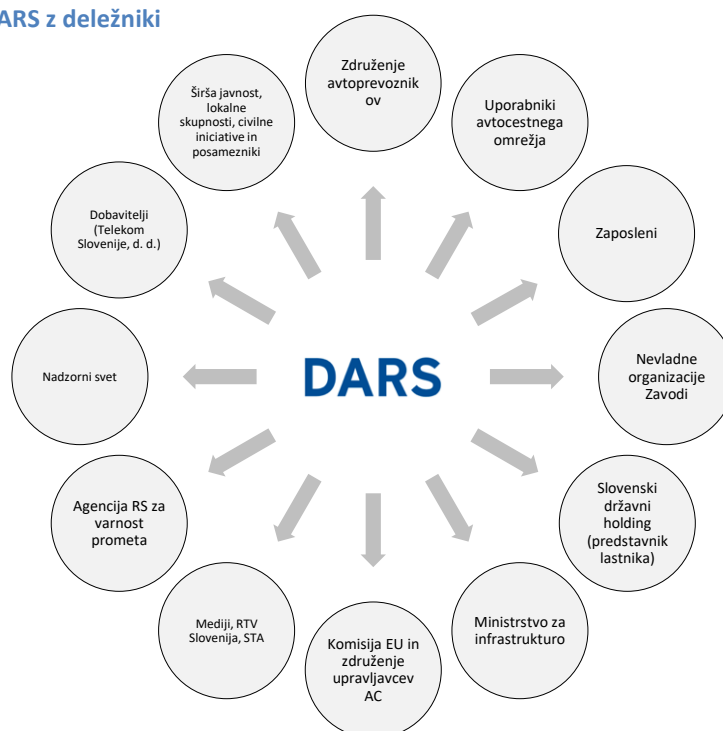

I.15.1.1 Družba DARS in njeni deležniki

S svojimi deležniškimi skupinami sodelujemo korektno in uravnoteženo ter z njimi dvosmerno komuniciramo. Pri uresničevanju svojega poslanstva prepoznavamo in spremljamo potrebe in interese deležnikov skozi splet medsebojnih odnosov na strateški in operativni ravni. Tako krepimo razumevanje med posameznimi skupinami deležnikov in družbo ter povečujemo medsebojno zaupanje.

Deležniki družbe DARS so identificirani in opredeljeni v dokumentu »Potrebe in pričakovanja deležnikov«, kjer so za vse relevantne deležnike prepoznani vpliv deležnika na družbo, potrebe in pričakovanja deležnika, osebe, ki so odgovorne za odnose z deležnikom, osebe, ki sodelujejo s posameznimi deležniki, in način spremljanja dojemanja deležnika. Vključevanje in upravljanje deležnikov poteka na različne načine, in sicer glede na vpliv, ki ga ima določen deležnik na družbo, ter glede na vpliv, ki ga ima družba na določeno skupino deležnikov.

Slika 19: Povezanost družbe DARS z deležniki

I.15.2 Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja

Na podlagi sprejete politike sistema vodenja in iz nje izhajajočih strateških ciljev na osnovi kazalnikov uspešnosti poslovanja, opredeljenih v poslovnem načrtu družbe, spremljamo uspešnost izvajanja projektov in izboljšav in v primeru odmikov sprejemamo ukrepe. Sistem razvijamo tako, da sta nenehno izboljševanje in inovativnost stalnica vseh zaposlenih na vseh organizacijskih ravneh.

Tako s projekti kot z izboljšavami in inovacijami spremljamo novosti dobrih praks ter jih sistematično uvajamo v sistem vodenja in delovne procese.

Družba DARS je v letu 2023 nadaljevala izvajanje projekta vpeljave gospodarjenja s cestami, ki so v njegovem upravljanju. Ekspertna sistema PMS DARS za gospodarjenje z vozišči in BMS DARS za gospodarjenje s premostitvenimi objekti, ki se izvajata s programskim orodjem dTIMS_CT (Deighton's Total Infrastructure Management System with Concurrent Transformation), sta bila posodobljena v skladu z najnovejšimi dognanji stroke in podatki o stanju infrastrukture.

Začeli smo izvajati pilotne projekte, ki bodo v prihodnje podlaga za digitalizacijo cest in avtonomno vožnjo. Izvajajo se projekti na področju digitalizacije infrastrukture (uporaba tehnologij LIDAR, kontinuiran zajem digitalnih ortofoto posnetkov, vnos fiksne in spremenljive prometne signalizacije v digitalne aplikacije), digitalizacije prometnih podatkov prek detektorjev prometa (detekcijske termokamere, detekcija prek optičnih vlaken), zaznavanja vremenskih razmer z vremenskimi postajami ter prenosa teh podatkov z infrastrukture na uporabnika (IoT).

Pristopili smo k sistematični izboljšavi podatkov gospodarske javne infrastrukture (GJI) v okviru projekta Digitalizacija podzemne GJI DARS z georadarskim snemanjem. Projekt bo izveden z neinvazivno metodo georadarja in bo pripomogel k izboljšavi položajne natančnosti podatkov. Z izboljšanimi podatki bomo preprečevali nastanek morebitnih poškodb GJI ob različnih posegih ter omogočali učinkovitejše delo različnih področij DARS, katerih vsebine se nanašajo na obstoječo GJI.

Nadaljevali smo z mobilnim merjenjem retrorefleksije talnih označb, kar je pogoj za optimalno cestno infrastrukturo, ki bo podpirala avtonomna vozila oz. asistenčne sisteme za avtonomno vožnjo.

Z namenom optimiziranja procesa spremljanja pomikov premostitvenih in geotehničnih objektov izvajamo pilotni projekt, s katerim želimo preveriti uporabnost obstoječih podatkov LIDAR za zaznavanje pomikov objektov na cestni infrastrukturi DARS. Takšen pristop bi lahko zmanjšal potrebne zapore za izvedbo klasičnih geodetskih meritev za spremljavo pomikov in s tem ugodno vplival na prometne tokove.

V letu 2023 smo začeli razvojni projekt vzpostavitve enotnega informacijskega sistema za zbiranje in obdelavo podatkov o avtomatiziranih meritvah na zahtevnih geotehničnih območjih na avtocestnem omrežju. Informacijski sistem bo omogočal povezavo sistemov avtomatiziranih meritev na različnih lokacijah in oddaljeni dostop do podatkov o avtomatiziranih meritvah, ki se uporabljajo pri spremljanju stanja in načrtovanju ustreznih ukrepov na geotehničnih objektih.

V letu 2023 smo začeli razvojni projekt vzpostavitve enotnega informacijskega sistema za zbiranje in obdelavo podatkov avtomatiziranih meritev infrastrukturnih objektov. Avtomatizirana oprema za spremljanje stanja konstrukcij je vgrajena na nekatere geotehnične in premostitvene objekte, ki so zgrajeni na zahtevnih geotehničnih območjih, kot so na primer pojavi zalednih premikov ali posedki temeljne podlage. Informacijski sistem avtomatiziranih meritev, imenovan GeoP DARS (geotehnični portal DARS), bo omogočil povezavo do sedaj ločenih sistemov avtomatiziranih meritev na različnih lokacijah in vzpostavil enovit oddaljeni dostop do podatkov o avtomatiziranih meritvah. Hkrati bodo definirane potrebne lastnosti senzorske opreme, opreme za prenos podatkov (komunikatorji, koncentradorji) ter strežniške in aplikativne opreme. Vzpostavljen bo tudi sistem stalnih posodobitev, nadgradnje in vzdrževanja tega sistema.

Sistem GeoP DARS nadgrajuje obstoječe metode spremljanja stanja objektov in s tem pripomore k izboljššanemu, predvsem pravočasnemu načrtovanju ustreznih ukrepov opazovanih infrastrukturnih objektov.

Družba DARS je v obdobju 2016–2023 sodelovala pri mednarodnem projektu »C-Roads«, ki si prizadeva izboljševati prometne in transportne razmere z implementacijo mednarodno usklajenih aplikativnih rešitev C-ITS na koridorskem cestnem omrežju. V letu 2022 so bili predstavljeni dosežki uspešno zaključenega prvega dela implementacije pilotnih projektov kooperativnih sistemov C-ITS z mobilno povezavo vozil in infrastrukture z omrežji LTE in tudi z mikrovalovno povezavo (ITS-G5) prenosa informacij med infrastrukturo in vozili. V letu 2023 se je nadaljeval projekt C-Roads 2, ki zajema integracijo obstoječih sistemov upravljanja prometa in obveščanja v C-ITS. Pokritost omrežja AC/HC s C-ITS storitvami prek mikrovalovne tehnologije se je povečala za dodatnih 120 km. Uspešno so se izvedla čezmejna testiranja hibridne C-ITS rešitve s sosednjimi državami z vidika interoperabilnosti C-ITS sistemov.

Leta 2023 so se zaključile dejavnosti, povezane z evropskim projektom C-Roads. V tem sklopu smo med drugim nadgradili hibridni sistem C-ITS in ga skupaj s še petimi državami v projektu tudi praktično preizkusili (t. i. Middleware in Basic Interface). To pomeni, da so vsi podatki, ki tečejo med vozilom in infrastrukturo prek mikrovalovne komunikacije, na voljo tudi prek mobilne komunikacije (in obratno), kjer je glavno simulacijsko orodje v avtu aplikacija Promet+.

Del projekta vzpostavljanja C-ITS je tudi dokončanje usposobitve signalnih tabel na vzdrževalnih prikolicah, da neposredno sporočajo stanje oz. informacije v osrednji hibridni C-ITS.

DARS je v letu 2023 tudi uspešno sodeloval pri prijavi in odobritvi mednarodnega evropskega projekta X4ITS.

I.15.3 Korporativna integriteta

Notranji sistem obravnave prijav domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete

Komisija za obravnavo prijav domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete (v nadaljevanju: komisija) je v letu 2023 obravnavala 29 prijav domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete, ki pa so se po vsebinski obravnavi izkazale kot neutemeljene. V letu 2023 tako družba v okviru obravnave domnevnih nepravilnosti s področja korporativne integritete ni podala predloga za naznanitev suma korupcije, prav tako niso bile zaznane nepravilnosti predpisov s področja varstva osebnih podatkov, čeprav je bilo zoper DARS vodenih več postopkov s strani Informacijskega pooblaščenca.

Inšpekcijski in prekrškovni postopki

V letu 2023 je bilo zoper DARS uvedenih enajst inšpekcijskih postopkov v zvezi s spoštovanjem zakonov in drugih predpisov s področja okolja. Šest postopkov je bilo ustavljenih brez izdaje odločbe, v treh postopkih je prišlo do izdaje odločb, pri dveh pa čakamo na formalno ustavitev. Prekrškovnih postopkov ni bilo uvedenih.

V postopkih inšpekcijskega nadzora nad spoštovanjem zakonov in drugih predpisov s področja cest in njihovega vzdrževanja je bilo v letu 2023 vodenih osem postopkov, pet jih je bilo končanih brez izdaje odločbe, trije še tečejo.

Prekrškovnih postopkov ni bilo uvedenih.

Revizijski postopki pred DKOM

Pravno varstvo zoper kršitve v postopkih javnega naročanja je zagotovljeno v predrevizijskem postopku, ki poteka pred naročnikom, in v revizijskem postopku, ki poteka pred Državno revizijsko komisijo za revizijo postopkov oddaje javnih naročil (v nadaljevanju: DKOM).

Iz tabele Objavljena in oddana javna naročila je razvidno, da je družba DARS v letu 2023 objavila 112 javnih naročil, oddala pa 110.* Na podlagi Zakona o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja (Uradni list RS, št. 43/11, 60/11 – ZTP-D, 63/13, 90/14 – ZDU-11, 60/17 in 72/19) je bilo v letu 2023 pred DKOM obravnavanih 11 zahtevkov za revizijo, na DKOM pa je bilo izdanih devet odločitev (*Tabela 14: Revizijski postopki pred DKOM*). V dveh postopkih DKOM še ni odločila.

* Vir podatkov je <https://ejn.gov.si/statist>, <https://www.enarocanje.si/>.

Tabela 14: Revizijski postopki pred DKOM (podatki za DARS, d. d.)*

	2019	2020	2021	2022	2023
Število vloženih zahtevkov	16	19	17	9	11
Število delno ugodenih revizijskih zahtevkov	-	2	-	1	-
Število ugodenih revizijskih zahtevkov	5	5	7	4	6
Število razveljavljenih postopkov	1	-	-	-	-
Število zavrženih revizijskih zahtevkov	1	1	-	-	1
Število zavrženih revizijskih zahtevkov	8	10	10	3	2
Število ustavljenih postopkov	1	1	-	1	-

* Vir podatkov: www.dkom.si

Spoštovanje določil za družbo DARS relevantnih kodeksov in priporočil

Odstopanja od posameznih določil za družbo DARS relevantnih kodeksov in priporočil pojasnjujemo v Izjavi o upravljanju, ki je v skladu s petim odstavkom 70. člena ZGD-1 del Letnega poročila družbe DARS za leto 2023.

Nasprotje interesov

Člani uprave, drugi sodelavci ter člani nadzornega sveta svoje službe ali položaja in informacij, ki jih pridobijo pri opravljanju svojega dela, ne smejo uporabiti za to, da bi sebi ali komu drugemu uresničili nedovoljen zasebni interes. Zloraba notranjih informacij in poslovnih skrivnosti je za družbo DARS nesprejemljiva, škodljiva in prepovedana. Sodelavci družbe DARS so dolžni svoje nadrejene seznaniti z vsemi okoliščinami (poslovnimi, družinskimi ali drugimi odnosi zunaj družbe), ki bi lahko vplivale na sprejemanje odločitev. V takem primeru velja za dobro prakso, da je sodelavec izločen iz konkretnega delovnega procesa.

I.15.4 Odgovoren odnos do kupcev in zadovoljstvo uporabnikov

Produkt družbe DARS in njegova cena

Glavni »produkt«, ki ga družba DARS nudi uporabnikom, je uporaba avtocest in hitrih cest v RS, plačilo za uporabo cestninskih cest – cestnina – pa predstavlja večinski delež prihodkov družbe DARS.

Optimalna raven cestninskih prihodkov dolgoročno zagotavlja varno, pretočno in kakovostno omrežje avtocest in hitrih cest, zato je odgovornost družbe DARS, da si prizadeva za temu ustrezno cenovno politiko cestninjenja ter s tem za maksimalno varnost in mobilnost uporabnikov.

Družba DARS sledi cilju, da s cestninskimi prihodki pokrije vse oz. čim večji delež stroškov cestninskih cest. V letnih stroških cestninskih cest predstavljajo največji delež stroški investicije v infrastrukturo, skupaj s stroški financiranja, poleg teh se upoštevajo tudi tekoči stroški, povezani z upravljanjem, rednim in investicijskim vzdrževanjem ter cestninjenjem. Višino cestnine in ceno vinjet določa Vlada RS, družba DARS kot upravljavec pa ima možnost podati in utemeljiti svoje predloge.

Zaračunavanje uporabe infrastrukture in trajnostni razvoj

Normativno urejanje cestninjenja je v EU ne le orodje za doseg enotnega trga in nediskriminatornega pretoka blaga, storitev in ljudi, temveč tudi odločno posega na področje trajnostnosti. Evropska unija spodbuja uporabo načel »onesnaževalec plača« in »uporabnik plača« ter s tem spodbuja finančno in okoljsko trajnost ter družbeno pravičen cestni promet. Dne 24. marca 2022 je začela veljati Direktiva (EU) 2022/362, ki spreminja in dopolnjuje Direktivo o evrovinjeti (1999/96/ES). V Zakon o cestninjenju bo njene določbe treba prenesti do 25. marca 2024. V prihodnje bo pri cestninjenju težkih vozil obvezno razlikovanje višine infrastrukturne pristojbine glede na emisije CO₂ ali, alternativno, zaračunavanje pristojbine za zunanje stroške za emisije CO₂. Poleg tega bo obvezna uvedba pristojbine za zunanje stroške onesnaževanja zraka in hrupa.

Višina cestnine za težka vozila (nad 3,5 t NDM) v Sloveniji temelji na prevoženih km ter na stroških vzpostavitve in obratovanja cest, cene vinjet za lahka vozila (do vključno 3,5 t NDM) pa na trajanju uporabe infrastrukture.

Načelo »uporabnik plača« DARS poskuša implementirati pri določanju višine cestnine na temelju nadomestila infrastrukturnih stroškov, skladno z veljavno Direktivo o evrovinjeti 1999/62/ES in z Uredbo o metodologiji za izračun stroškov cestninskih cest (Uradni list RS, št. 46/19). Prizadevamo si za prilagajanje višine cestnine na ravni optimalne (tj. maksimalne dopustne) višine cestnine. Le-ta je določena tako, da Darsu omogoča ohranjati varno in kakovostno cestno infrastrukturo, hkrati pa uporabnikom zagotavlja, da za uporabo AC in HC ne bodo plačevali neupravičeno visokih stroškov.

Načelo »onesnaževalec plača« DARS udejanja s svojo cenovno politiko cestninjenja težkih vozil, ki infrastrukturno pristojbino diferencira glede na vpliv vozil na okolje (družbeni stroški onesnaževanja zraka) ter s tem pozitivno vpliva na okolje in kakovost zraka, saj imajo uporabniki spodbudo, da za vožnjo po Sloveniji uporabljajo vedno čistejša vozila. V letu 2023 je bilo na naših cestah 96,5 % prevoženih kilometrov z vozili, katerih največja dovoljena masa presega 3,5 t, opravljenih s tistimi, ki spadajo v emisijske razrede EURO V, EEV in EURO VI.

Zadovoljstvo z družbo DARS in njenimi storitvami

V letu 2023 smo v skladu s ciljem digitalne preobrazbe, ki je predviden v Strategiji družbe DARS 2021–2025, pri voznikih osebnih vozil vpeljali sodoben digitaliziran način merjenja uporabniške izkušnje. Na osnovi avtomatiziranega pošiljanja anket se obdobjno izračunava indeks zadovoljstva voznikov osebnih vozil. Digitaliziran način nam omogoča, da bolje prepoznamo potrebe in želje voznikov ter ugotovimo, na katerih področjih se lahko še izboljšamo. Tako se lahko učinkoviteje odzivamo in sprejemamo ustrezne ukrepe, ki izboljšujejo percepcijo našega dela in truda na posameznem področju delovanja družbe DARS.

Z novim merjenjem zadovoljstva voznikov osebnih vozil sta se spremenila vzorec in metodologija. V vzorec je vključenih več tisoč uporabnikov mesečno, ki ocenjujejo svojo izkušnjo pri zadnji vožnji po posameznem kraku avtoceste. Percepcija zadovoljstva je tako bolj realna, kar znižuje vrednost izračunanega skupnega indeksa. Na izračun skupnega indeksa ima večji vpliv ocena osebnih voznikov, saj so bolj zastopani v indeksu. Vozniki osebnih vozil so tudi na splošno bolj občutljivi, posebej glede zastojev. V letu 2023 je na padec zadovoljstva dodatno vplivalo več dejavnikov, med drugim: splošna rast prometa in daljši potovalni časi zaradi prometnih nesreč ter več obsežnejših obnov na naših avtocestah in hitrih cestah in prepoved dostopa voznikom tovornjakov na prenovljena mala počivališča in zaradi tega večja splošna obremenitev drugih počivališč. Vse to je rezultiralo v daljših potovalnih časih, ki imajo najslabšo oceno.

Zaradi novega načina merjenja na področju osebnih vozil se je za leto 2023 izračunala tudi nova izhodiščna vrednost indeksa, ki za leto 2023 znaša 69,5, kar pomeni visoko zadovoljstvo. 60 odstotkov anketirancev pa na splošno ocenjuje delo družbe DARS kot uspešno.

Ker po obdobju pandemije zaznavamo trend rasti prometa, to zelo vpliva na pretočnost, zato uporabniki našega avtocestnega omrežja področje potovalnih časov najslabše ocenjujejo. Percepcija potovalnega časa pa vpliva tudi na slabšo ceno drugih področij, predvsem področja varnosti in obveščanja. V družbi DARS se trudimo in vseskozi vpeljujemo izboljšave, ki prispevajo k skrajšanju potovalnih časov in lahko vplivajo na boljšo oceno tega področja.

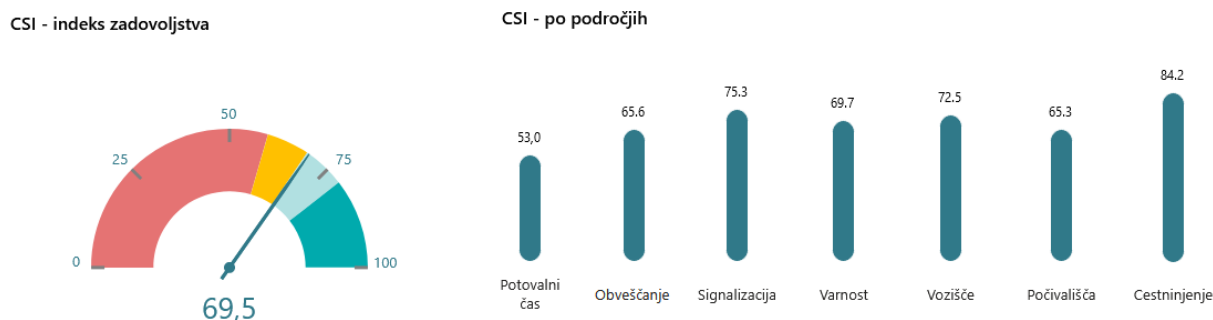
Voznike tovornih vozil smo še vedno anketirali terensko na izbranih avtocestnih počivališčih. Anketiranje je potekalo v dveh valovih, spomladi in jeseni. V izračun letnega skupnega indeksa sta bili vključeni obe skupini voznikov. Na splošno zaznavamo, da so vozniki osebnih vozil manj zadovoljni kot vozniki tovornih vozil, domači vozniki pa manj zadovoljni od tujih. Pri domačih voznikih zaznavamo nizek nivo zadovoljstva, pri tujih pa visok.

Domači vozniki osebnih vozil predstavljajo tudi velik del dnevnih migracij, še posebej v osrednjo Slovenijo in iz nje, zato so precej bolj občutljivi na zastoje. Najslabši je indeks v obdobju jutranjih in popoldanskih prometnih konic.

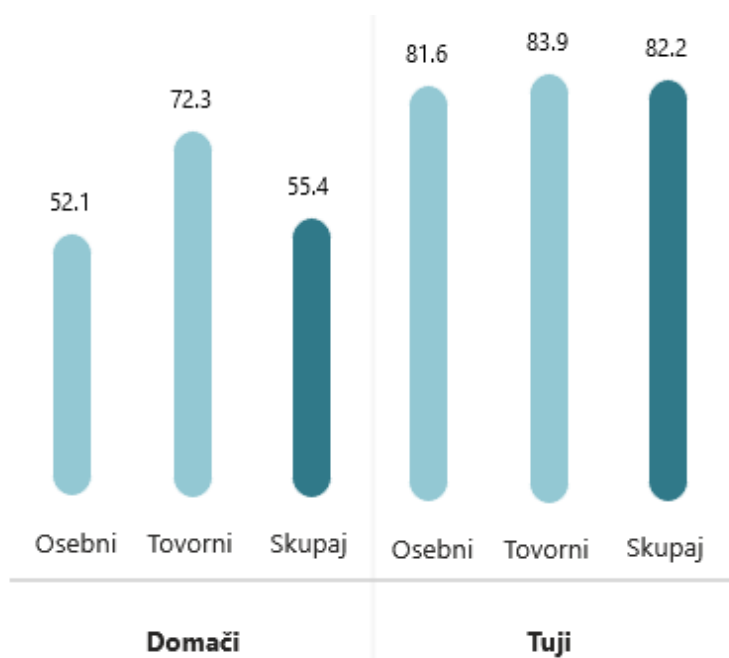
Med avtocestnimi kraki je najslabše ocenjen ljubljanski obroč, sledi mu primorski krak. Oba sta bila v letu 2023 precej obremenjena s turističnimi tokovi. Na severni ljubljanski obvoznici so potekala tudi obsežnejša obnovitvena dela, tovorna vozila pa so bila v času teh del preusmerjena na južno obvoznico, kar je še povečevalo zastoje. V letu 2023 še niso bila v celoti predana prometu mala počivališča, prenavljalo pa se je pomembno veliko počivališče Barje na južni ljubljanski obvoznici. Posledično je to pomenilo večjo obremenjenost drugih počivališč.

Še naprej si bomo prizadevali za čimprejšnji začetek izgradnje tretjega prometnega pasu na primorski in štajerski avtocestni vpadnici na ljubljanski obroč. V izgradnji je avtocestni priključek Dragomer, ki bo razbremenil priključek Brezovica na odseku primorske avtoceste med Ljubljano in Vrhniko. Načrtujemo postavitev dodatne obvestilne signalizacije. Prav tako bomo pristopili k optimizaciji izvedbe delovnih zapor s ciljem spremembe percepcije zapor s strani voznikov.

Slika 20: Indeks zadovoljstva uporabnikov s podindeksi po področjih v letu 2023

Slika 21: Indeks zadovoljstva po skupinah uporabnikov v letu 2023

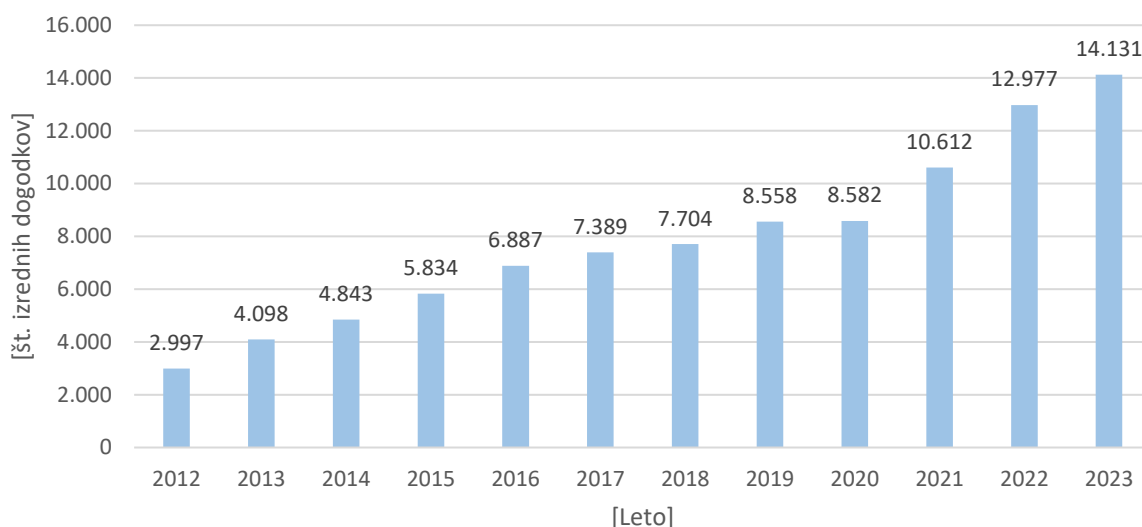
I.15.5 Promet in skrb za varnost

V želji vsakoletnega izboljšanja prometne varnosti smo vse ukrepe, tako ustaljene kot nove, intenzivno nadaljevali in skrbeli, da bomo uporabnikom nudili varno potovanje po AC/HC. Varnostne kampanje in sodelovanje z deležniki na tem področju pozitivno vplivajo na prometno varnost, zato so aktivnosti na tem področju zelo široke in kontinuirane. V nadaljevanju je razvidna primerjava izrednih dogodkov po letih ter posledice prometnih nesreč na AC in HC po letih, s tem, da so zabeležene rasti izrednih dogodkov in padec števila oseb, ki so bile udeležene v prometnih nesrečah in so imele neke posledice. Število huje poškodovanih in mrtvih je bilo v letu 2023 precej manjše kot v letu 2022 (35 % manjše).

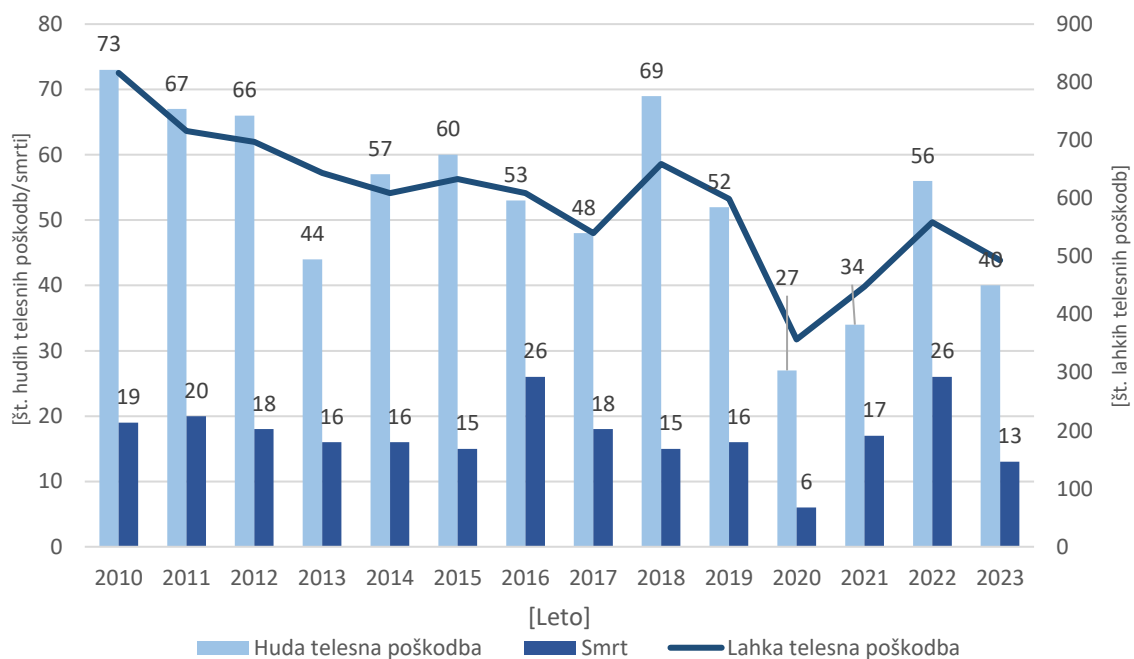
Število izrednih dogodkov (ovire na cesti in okvare vozil) se je glede na leto 2022 povečalo za devet odstotkov. Ugotavljamo dva razloga za povečanje števila izrednih dogodkov. Prvi razlog je rast prometa, kar je pomemben kazalnik pri generiranju izrednih dogodkov. Drugi razlog je boljše zaznavanje samih dogodkov zaradi stalnega

posodabljanja in nadgradenj v skladu s tehnološkim razvojem na področju prometa in prometnih storitev vključno z informiranjem.

Slika 22: Primerjava izrednih dogodkov po letih

Slika 23: Posledice prometnih nesreč na AC in HC po letih

I.15.6 Varnost v predorih

Izredni dogodki

V letu 2023 je bilo v predorih, daljših od 500 m, skupaj 44 nesreč in incidentov, ko je bilo potrebno ukrepanje reševalnih služb in začasno izločiti celotne predore ali posamezne dele iz obratovanja. Glede na leto 2022 se je število dogodkov zmanjšalo za več kot 25 %. Največkrat je šlo za prometne nesreče I. ali II. kategorije (34 %), za okvare vozil (27 %) in za skupino nerazporejenih dogodkov (20 %), med katerimi so prevladovali dogodki s previsokimi vozili in vstopom pešca v predor. Prišlo je tudi do štirih samovžigov na vozilih (2x osebno vozilo, 1x osebno vozilo s prikolico in 1x tovorno vozilo). Zaradi dogodkov je bilo treba začasno povsem ali delno omejiti promet skozi predore v skupnem času nekaj manj kot 31 ur. Glede na leto 2022 se je trajanje zapor zmanjšalo za skoraj 34 %. V dogodkih so bila pretežno udeležena osebna vozila (61 %), v velikem deležu pa so bila udeležena tudi tovorna vozila (23 %). Ena oseba je bila težko telesno poškodovana, ena oseba pa je poškodbam podlegla (padec motorista v predoru Cenkova).

Učinkovitost odziva pristojnih služb DARS, reševalnih služb in policije na dogodke lahko ocenimo na podlagi podatkov o potrebnem časučasne zapore pri posameznem dogodku. V zadnjih desetih letih beležimo trend zmanjševanja, v letu 2023 je čas zapore v povprečju znašal približno 42 minut, kar predstavlja zmanjšanje za 11 % glede na leto 2022. Zapore pri požarnih dogodkih, od katerih sta bila dva z sorazmerno velikim požarnim potencialom, kar pomeni veliko nevarnost za uporabnike in predor z vgrajeno opremo, so trajale v povprečju le približno uro in 29 minut. Pri požaru vozila v predoru Karavanke na avstrijski strani je bila v praksi s strani uporabnikov prvič preizkušena in potrjena uporabnost novozgrajenih prečnikov med obstoječo in novo predorsko cevjo.

Med dogodki je treba izpostaviti padec motorista v predoru Cenkova, ki se je za udeleženca končal tragično. Zaradi preiskave okoliščin dogodka s strani preiskovalnih organov je bil predor vnovič spuščen v redni promet po treh urah in sedmih minutah.

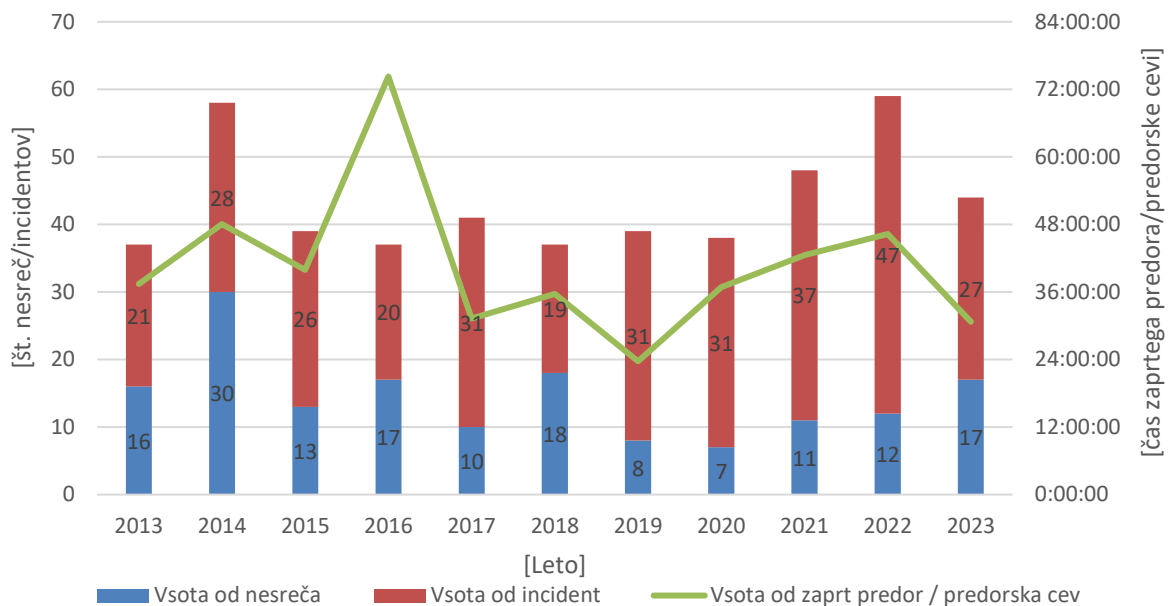
Poleg navedenih dogodkov je bilo treba v prvi polovici leta zaradi burje šestkrat preventivno izločiti iz obratovanja levo cev predora Kastelec v skupnem trajanju skoraj 82 ur.

Ugotavljamo:

- da se je število dogodkov po dveh letih naraščanja opazno zmanjšalo in da je sorazmerno majhno,
- da so bili dogodki večinoma posledica ravnanja uporabnikov, na kar družba DARS praktično ne more neposredno vplivati,
- da se je pri dogodkih en udeleženec smrtno ponesrečil, en udeleženec pa je bil težje poškodovan,
- da gostitve dogodkov niso bile ugotovljene, nekaj več lažjih prometnih nesreč in okvar vozil je bilo evidentiranih v predoru Karavanke v času povečane poletne obtežbe,
- da je bilo delovanje varnostnih sistemov predorov in odziv pristojnih služb ob izrednih dogodkih učinkovito.

Poleg dogodkov v obravnavanih predorih > 500 m je prišlo dne 26. 6. 2023 v krajšem objektu, tj. v pokritem vkopu Malečnik, do požarnega dogodka z udeleženi tovornimi vozili in hipnim izbruhom požara. Odziv na dogodek s strani DARS in reševalnih služb je bil kot pri dogodkih v daljših predorih. Uspešno so posredovali gasilci, ki sicer niso vključeni v gasilsko oskrbo daljših predorov, in druge pristojne službe. Posledice dogodka so bile velika materialna škoda na objektu in vozilih, a brez posledic za udeležence. Sanacija stanja je trajala več kot mesec, ko se je promet odvijal skozi sosednjo cev dvosmerno.

Slika 24: Nesreče in incidenti v predorih, daljših od 500 m, od leta 2013 do 2023

Reševalne vaje in izobraževanja zaposlenih za izredne dogodke v predorih

Izvedba vaj, urjenj enot DARS in skupnih urjenj vodij reševalnih služb za predore, ki so daljši od 500 m, je določena v obratnih načrtih zaščite in reševanja.

V letu 2023 je bila predvidena izvedba sedmih reševalnih vaj, od tega petih manjših štabnih in dveh večjih terenskih regijskih vajah. Zaradi poplavne ujme je bila regijska vaja v predoru Podnanos s strani organizatorja URSZR-NG prestavljena na leto 2024, ostale predvidene vaje pa so bile izvedene. Med vajami je treba izpostaviti praktično regijsko vajo MARKOVEC 23, ki je celovito preverila načrtovani sistem ukrepanja ob izrednem dogodku v predoru. Vajo je organizirala pristojna izpostava URSZR ob sodelovanju DARS in vključenih reševalnih služb. V letu 2023 se je izvedla večina predvidenih urjenj po enotah družbe DARS in skupnih urjenj vodij reševalnih služb. Neizvedene aktivnosti se prenesejo v leto 2024.

V letu 2024 se bo izvedla iz leta 2023 prestavljena terenska regijska vaja v predoru Podnanos in šest manjših nenapovedanih terenskih vaj, kjer bo preverjen čas odziva reševalnih služb ob dogodku v predoru. Variantno bodo namesto teh vaj izvedene štabne vaje z analizo konkretnih dogodkov. Vaje se bodo izvedle po načrtu za posamezno vajo, ki bo predhodno usklajen z udeleženci vaje. Izvedla se bodo tudi tri usposabljanja/urjenja zaposlenih na DARS, ki ukrepajo ob izrednih dogodkih. Aktivnosti bodo izvedene v spomladanskem in jesenskem sklopu po sistemih predorov, kjer posredujejo iste reševalne službe.

I.15.7 Projekti na področju vodenja prometa in skrb za varnost uporabnikov

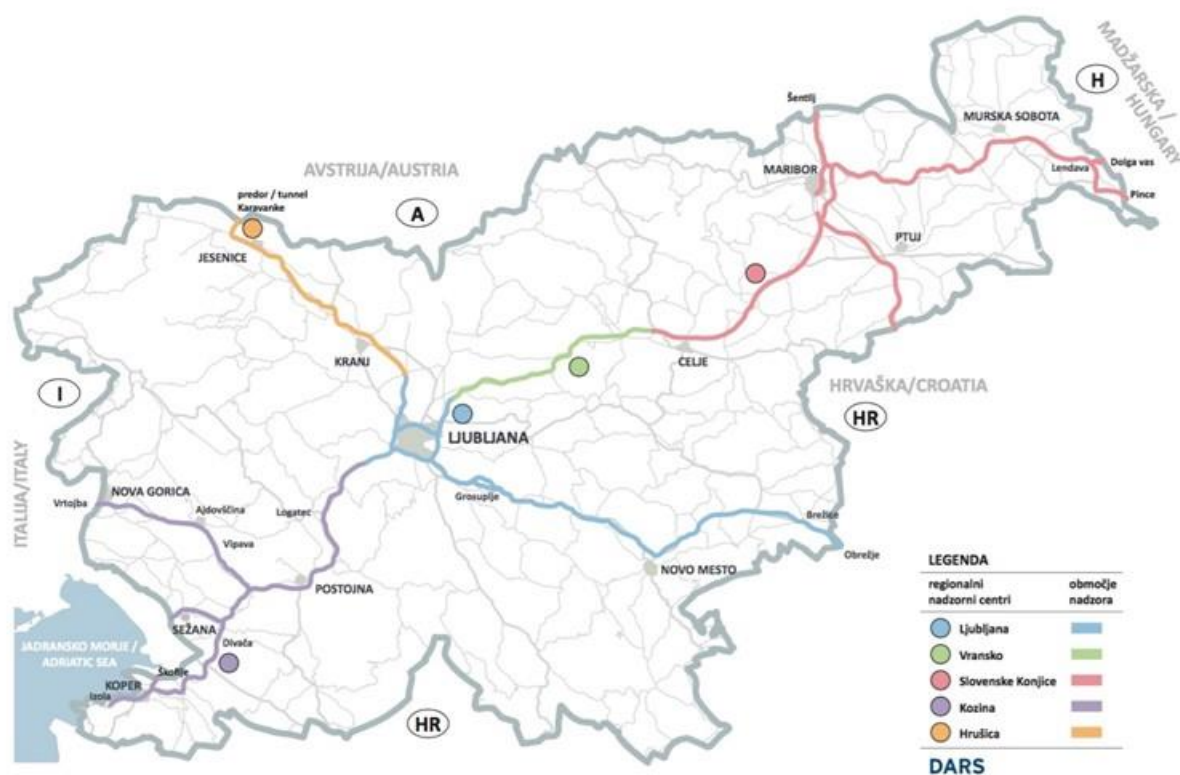
Družba DARS na letni ravni izvaja veliko različnih ukrepov, ki so neposredno povezani z varnostjo, udobjem uporabnikov avtocest in pretočnostjo prometa. Predpogoj dobre prepustnosti je opremljenost avtocestnega sistema z najsodobnejšo opremo. Sodobna oprema za nadzor, vodenje in varnost prometa zagotavlja manj prometnih nesreč, njihovo hitrejšo zaznavo ter posledično zmanjšanje zastojev. S sodobno opremo in vedno hitrejšim pretokom informacij zagotavljamo tudi večjo varnost vzdrževalcev in drugih intervencij na terenu.

I.15.7.1 Upravljanje in vodenje prometa

24-urni nadzor in vodenje prometa

Jedro Oddelka za promet predstavljajo nadzorniki prometa, ki delujejo v regionalnih nadzornih centrih Kozina, Ljubljana, Vranksko, Slovenske Konjice, Hrušica ter Glavnem nadzornem centru (GNC) v Dragomlju. Ekipe delujejo 24/7/365, njihova glavna naloga pa je nadzor in vodenje prometa ter s tem zagotavljanje optimalne varnosti ter pretočnosti na slovenskih avtocestah in hitrih cestah. Glavni nadzorni center (GNC) deluje na celotnem območju AC/HC v RS, povezuje regionalne nadzorne centre in usklajuje akcije med njimi. Med drugim skrbi za nadzor in vodenje prometa na najvišji državni ter mednarodni ravni, kjer upravlja za nemoten potek izvajanja mednarodnih načrtov vodenja prometa (TMP). Poleg koordinacije RNC skrbi GNC tudi za koordiniranost ob večjih dogodkih, kot so na primer izločanja tovornih vozil v času zimske sezone. V času večjih izrednih dogodkov, ko le-ti vplivajo na sosednji RNC, prevzame vlogo koordinatorja tudi med preostalimi področji družbe DARS in ostalimi intervencijskimi službami (Policija, ReCO, gasilci ...).

Slika 25: Centri za nadzor in vodenje prometa

Največjo strokovnost in pravilno ukrepanje nadzornikov prometa zahtevajo nesreče s požari v predorih ter večje spremenljive vremenske razmere, kot so žled, zmanjšana vidljivost, snežni metež in močan veter, zaradi katerih so posledično možne tudi množične prometne nesreče.

V zadnjem času se veliko pozornosti poleg prometne varnosti namenja tudi pretočnosti prometa, zato se ukrepi prilagajajo trenutnim razmeram na avtocesti, prav tako pa se nadgrajujejo sistemi detekcije prometnega ter vremenskih stanj. Zaradi stalnih nadgradenj ter avtomatizacije se nadzorniki prometa na dogodke odzivajo vedno hitreje ter s tem zmanjšujejo nastanek nevarnih situacij in nepotrebnih zastojev.

S pomočjo GNC so bile v letu 2023 uspešno vodene ter koordinirane vse večje aktivnosti za zagotavljanje prometne varnosti ter pretočnosti na AC/HC. Med drugim lahko zagotovo omenimo uspešno izvajanje zimskih akcij ter ukrepov v času turistične sezone. S pomočjo zaposlenih v Oddelku za promet smo usklajevali izvajanje prometnih zapor s službami, ki sodelujejo pri izvajanju vzdrževalnih ali večjih obnovitvenih del na AC/HC.

Avtocestni promet nadzorujejo kvalificirani certificirani nadzorniki cestnega prometa

V letu 2023 so bili s pomočjo simulatorja za sisteme za nadzor in vodenje prometa (SNVP) usposobljeni nadzorniki prometa iz vseh nadzornih centrov. Vsako leto je tako predvideno obdobjo usposabljanje na simulatorju SNVP ter predorskem simulatorju, s katerim želimo doseči boljše odzivne čase ob intervencijah ter pravilne reakcije zaposlenih v nadzornih centrih. V skladu z načrti zaščite in reševanja (NZiR) se je med nadzorniki prometa preverjalo znanje s tega področja. Ugotovljeno je bilo zelo dobro znanje, zato so zaposleni pridobili potrdila o usposobljenosti. Nadzorniki prometa RNC Ljubljana so se usposabljali na predorskem simulatorju predora Šentvid in usposabljanje tudi uspešno opravili.

Poleg usposabljanj na prometnih simulatorjih (SNVP ter predor Šentvid) so v letu 2024 načrtovana tudi druga izobraževanja na temo prometa in prometne varnosti. V ta namen nameravamo izvesti usposabljanja vseh nadzornikov prometa na temo upravljanja ventilacije v predorih ter sistema Kažipot.

Glede na to, da so zaposleni v nadzornih centrih obremenjeni tudi psihološko, bomo v sodelovanju s SUK organizirali enodnevni trening obvladovanja stresnih situacij in komunikacije pri delu. Zaposleni v GNC pa se bodo udeležili še treninga javnega nastopanja ter pisanja učinkovitih sporočil.

Osveščanje o pomenu varne vožnje ter informiranje o pretočnosti v prometu

Družba DARS si prizadeva zagotavljati pogoje za varno vožnjo in čim večjo pretočnost prometa. Za zagotavljanje prometne varnosti si prizadevajo tudi druge institucije, ki pomembno vplivajo na večjo ozaveščenost uporabnikov, družba DARS pa pri teh vsebinah tvorno sodeluje oz. nekaj aktivnosti (predvsem tiste, ki se tičejo prometa po AC/HC) izvaja sama.

S ciljem, da se zagotovi čim višja stopnja prometne varnosti, so se izvajale različne aktivnosti in preventivne akcije (dosegljivo na povezavi https://www.dars.si/Sporocila_za_javnost/5/prometna_varnost, www.promet.si in na družbenih omrežjih):

- Skupaj za večjo varnost ob začetku motoristične sezone – treningi varne vožnje za motoriste.
- Sodelovanje z Zavodom VOZIM v obliki inovativnih interaktivnih delavnic »Še vedno vozim – vendar ne hodim«, ki potekajo na osnovi podajanja osebne izkušnje poškodovancev v prometnih nesrečah.
- »Reši življenje« – upoštevaj pravilno razvrščanje ob zastoju na avtocesti in tako prispevaj k temu, da bodo intervencijske vožnje reševalcev do prometne nezgode potekale čim hitreje. Preventivna vsebina se lahko na portalih objavlja takrat, ko ni drugih aktivnih dogodkov.
- »Upoštevaj varnostno razdaljo«, ki je pomembna preventivna vsebina zaradi dokazanega dejstva, da bi bilo na vseh cestah manj prometnih nezgod, če bi bile razdalje med vozili v prometu pravilne (ustreznejše). Preventivna vsebina je še vedno aktivna predvsem na lokacijah, kjer smo vzpostavili dodatno prometno signalizacijo, tako imenovane strešice.
- Druge pomembne vsebine, kot primer: prodaja e-vinjet, podajanje prometnih informacij glede morebitnih zastojev na mejnih prehodih z navedbo druge izbire (ugodnejše smeri), ki vplivajo na promet in prometna dogajanja.

Poleg zgoraj omenjenih akcijah smo sodelovali še pri izvajanju preventivnih nacionalnih vsebin Agencije RS za varnost v prometu prometno varnost prek portalov SPIS, skladno s celoletnim koledarjem Agencije.

I.15.7.2 Zagotavljanje prometnih informacij

Na evropski ravni so prometne informacije v Sloveniji optimalno obdelane in posredovane uporabnikom. Hitrejša in kakovostna prometna informacija je pogoj za optimalno pretočnost in prometno varnost. Prometni dogodki so v Sloveniji zelo hitro zaznani. Hitrost in zanesljivost povečuje uporaba sodobnih sistemov, prek katerih je vse več informacij uporabnikom dosegljivih že v nekaj sekundah. Primer takega sistema je zaznava nasprotne vožnje, ki je prek sodobnih sistemov, t. i. C-ITS, v trenutku dostopna uporabnikom. Tudi mediji oz. kanali, po katerih se pretakajo informacije, so vsako leto številnejši, saj različni uporabniki (glede na starost in vrsto prevoznega sredstva) uporabljajo različne komunikacijske kanale.

Družba DARS razvoju informacijskih kanalov in zaznavi dogodkov sledi tako, da redno uvaja nove tehnologije, pilotne sisteme in da je vključena v mednarodne delovne skupine na tem področju.

Prometnoinformacijski center: vir verodostojne in ažurne prometne informacije

Vsebine na spletni strani www.promet.si, ki jih uporabniki najbolj spremljajo:

- dogodki in potek prometa na zemljevidu,
- cestne kamere,
- cene goriva,
- merilna mesta sistema Burja,
- virtualni asistent Stane.

Ob tem je na voljo še možnost ustvarjanja lastnega uporabniškega računa (Moj Profil/Prijava), prek katerega se uporabniki lahko naročijo na številne informacije po e-pošti, npr. na tedensko prometno napoved, posebna opozorila za tovornjake ipd.

Zgovorna statistika

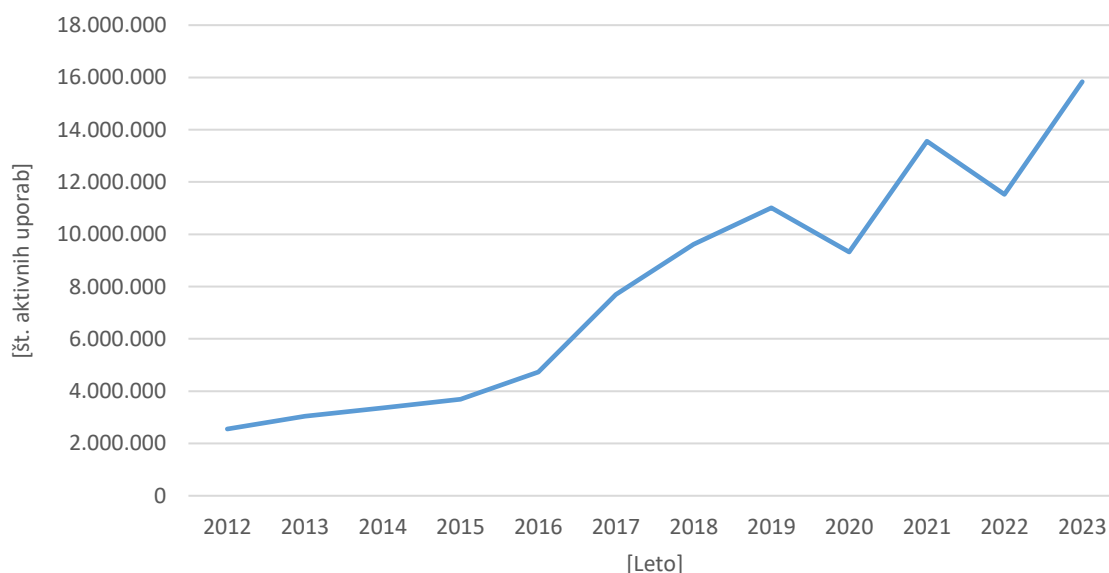
Prometnoinformacijski center je v zadnjih skoraj 18 letih posredoval več kot 680.000 informacij o dogodkih na državnem cestnem omrežju: v povprečju 37.959 na leto, 3120 na mesec in 104 na dan,

Leta 2023 so vozniki samo Darsova lastna orodja za dostop do prometnih informacij (www.promet.si, aplikacija Promet+, telefon 1970 in odzivnik 080 2244, X @promet_si, FB Promet.si) uporabili 15.835.484-krat.

Hkrati se ne zmanjšujejo zahteve in zanimanje množičnih medijev (TV, internet, radio ipd.) za prometne informacije o slovenskem cestnem omrežju v Sloveniji in tujini. Uporabljajo jih upravljavci in avtoklubi v vseh sosednjih državah.

Rast prometa in števila dogodkov kaže razlika med dogodki prvo leto delovanja PIC-a (2006) in leta 2022. Leta 2006 je PIC poročal o 11.545, leta 2022 pa o 50.093 dogodkih. Zaradi vpliva krize zaradi covid-19 se je leta 2020 število dogodkov zmanjšalo, leta 2021 se je že približalo letu 2019, leta 2022 pa ga je že presegló. Leta 2023 je število dogodkov naraslo na več kot 87.000. Potreba po prometnih informacijah je v veliki meri v neposredni korelaciji s številom dogodkov, na kar kaže tudi graf uporabe lastnih (Darsovih) kanalov obveščanja. Kljub temu je zelo pomemben dejavnik pri povečanju uporabe teh kanalov dejavnost Prometnoinformacijskega centra in Darsove Službe za komuniciranje pri promoviranju prometnih informacij.

Slika 26: Aktivna uporaba prometnih informacij

Prikaz aktivne uporabe prometnih informacij predstavlja uporabo več kanalov, prek katerih uporabniki dostopajo do prometnih informacij (svetovni splet, Twitter, Facebook, aplikacija za mobilne naprave, klici v PIC).

Aktivna uporaba prometnih informacij, ki jih zagotavlja Prometnoinformacijski center, se je zaradi razmer ob epidemiji covid-19 leta 2020 zmanjšala na raven iz leta 2018. Pri tradicionalnih medijih je padla še precej bolj,

skok leta 2021 je bil izjemen in je delno posledica zatišja leto prej. Leta 2022 se je trend vrnil na obdobje pred letom 2020. Leta 2023 se je spet uporaba spet močno narasla. En razlog za tako nihanje je zagotovo vse večja ozaveščenost o razpoložljivosti kanalov, ki jih vozniki uporabijo takrat, ko jih potrebujejo (npr. poplave, sneg).

Mednarodno vodenje prometa (Traffic management plan – TMP)

V družbi DARS že več let aktivno sodelujemo s sosednjimi državami na področju mednarodnega vodenja prometa.

Tudi v letu 2023 smo upravljavci avtocest v Sloveniji (GNC DARS) in sosednjih državah večkrat uporabili sistem TMP za medsebojno obveščanje in usklajevanje ukrepov. Izkazal se je za dobro orodje, ki izboljša in pospeši medsebojno komunikacijo. Razvoj na področju digitalizacije pa narekuje stalno prilagajanje in nadgrajevanje sistema. Sistem bomo nadgrajevali in dopolnjevali v prihodnjih letih v okviru novega evropskega projekta X4ITS.

Sodelovanje mednarodnega vodenja prometa smo razširili tudi na Srbijo, saj se nam je promet po ukinitvi schengenske meje povečal na balkanskem koridorju (Beograd–ZG–LJ). Prav tako smo začeli vzpostavljati stike z novim nemškimi podjetjem za avtoceste (Die Autobahn GmbH), saj želimo povečati obveščenost voznikov, ki prihajajo iz smeri Nemčije proti Sloveniji. V sklopu projekta TMP smo uspešno začeli usklajeno sodelovanje z Luko Koper, kjer bomo aktivnosti nadaljevali v prihodnjih letih in pri tem vključili tudi umetno inteligenco.

Gre za prvi povsem digitalizirani sistem mednarodnega vodenja prometa v Evropi. S tem je narejen velik korak k hitrejšemu in mednarodno usklajenemu obveščanju in vodenju prometa na glavnih cestnih povezavah v tem delu Evrope. S tem je tudi močno izboljššan odziv na večje nepredvidene izredne dogodke, ki zahtevajo takojšnje operativno mednarodno usklajevanje.

I.15.8 Upravljanje človeških virov

Zavzeti in kompetentni zaposleni so ena od treh strateških smernic družbe DARS, ki izhajajo iz Strategije družbe DARS 2021–2025. Ključni strateški cilji v okviru te strateške usmeritve so:

- nenehna krepitev zavzetosti in kompetentnosti zaposlenih,
- razvoj voditeljstva in
- zagotavljanje varnosti delavcev pri delu in krepitev njihovega zdravja.

V družbi DARS se zavedamo, da so visoko motivirani, zavzeti in ustrezno usposobljeni zaposleni ključni za uspeh ter doseganje in preseganje zastavljenih strateških ciljev. Zavedamo se, da prav zaposleni s svojim znanjem, predanostjo in pripadnostjo ustvarjajo ključno dodano vrednost za našo organizacijo, zato:

- sodelavcem omogočamo nenehno krepitev njihove kompetentnosti v okviru internih in eksternih strokovnih usposabljanj ter spodbujamo njihov profesionalni in osebni razvoj;
- skrbimo za razvoj vodij in njihovih kompetenc ter jih spodbujamo v smeri voditeljstva;
- omogočamo karierni razvoj zaposlenim na vsebinsko raznolikih delovnih področjih;
- skrbimo za varnost in zdravje zaposlenih;
- zaposlenim omogočamo lažje usklajevanje družinskih in delovnih obveznosti v okviru ukrepov polnega certifikata Družini prijazno podjetje;
- obravnavamo in nagrajujemo predloge izboljšav in dobrih idej zaposlenih;
- podeljujemo priznanja in pohvale zaposlenim za njihove delovne dosežke ter prizadevnost pri delu;
- skrbimo za dobro medgeneracijsko sodelovanje;
- omogočamo možnost koriščenja počitniških kapacitet v hribih, toplicah in na morju;
- zaposlenim zagotavljamo visoko raven socialne varnosti in ob težkih življenjskih preizkušnjah pomagamo s solidarnostno pomočjo ter psihosocialno podporo in svetovanjem;
- skrbimo za varovanje dostojanstva zaposlenih pri delu z ustreznimi internimi pravilniki in akti, ki jih dosledno izvajamo, ter imamo ničelno toleranco do vseh oblik kratenja človekovih pravic in dostojanstva.

Podatki o zaposlenih v družbi DARS

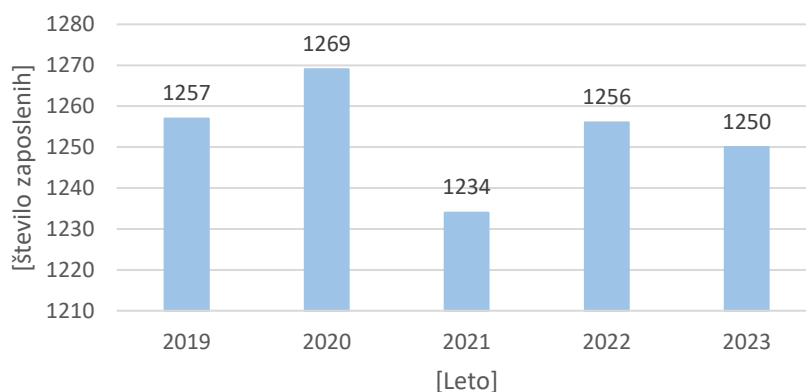
Tabela 15: Ključni podatki o zaposlenih v družbi DARS

	2022	2023
Stanje zaposlenih v družbi DARS		
Število zaposlenih v družbi DARS – z nadomeščanji	1.256	1.250
Število zaposlenih v družbi DARS – brez nadomeščanji	1.252	1.246
Demografski podatki o zaposlenih		
Povprečna starost zaposlenih	47,2 leta	47,7 let
Delež zaposlenih žensk	25,5 %	25,6 %
Število zaposlenih moških	936	930
Število zaposlenih žensk	320	320
Izobrazbena struktura zaposlenih		
Delež zaposlenih z največ IV. stopnjo izobrazbe	34,8 %	34,5 %
Delež zaposlenih s V. stopnjo izobrazbe	31,4 %	31,2 %
Delež zaposlenih s VI. stopnjo izobrazbe	19,7 %	20,0 %
Delež zaposlenih s VII. ali višjo stopnjo izobrazbe	14,1 %	14,3 %
Socialna varnost zaposlenih v družbi DARS		
Število dodeljenih solidarnostnih pomoči	51	46
Število delavcev s priznano invalidnostjo	55	53
Število uvedenih postopkov za priznanje invalidnosti	30	24
Število prijav v prostovoljno pokojninsko zavarovanje	66	58
Delež bolniške odsotnosti	7,55 %	6,82 %
Razvoj zaposlenih – izobraževanje in usposabljanje		
Obseg izobraževanj v urah na zaposlenega	12,50	19,70
Vrednost izobraževanj na zaposlenega	133,87	160,95
Obseg udeležencev na izobraževanju	3.938	4.559

Zaposlovanje

Za doseganje zastavljenih poslovnih ciljev v letu 2023 in za nemoteno poslovanje je potekalo zaposlovanje v skladu s sprejetim operativno-izvedbenim delom kadrovskega načrta za leto 2023. V letu 2023 je bilo izvedenih 84 eksternih in 20 internih objav prostih delovnih mest, skupaj torej 104 objave prostih delovnih mest. V letu 2023 je našo organizacijo zapustilo 59 zaposlenih, zaposlilo pa se je 53 novih sodelavcev. Konec leta 2023 je družba štela 1250 zaposlenih, kar je šest manj kot predhodno leto.

Slika 27: Število zaposlenih v družbi DARS med letoma 2019 in 2023

Merjenje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih

V družbi DARS izvajamo merjenje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih. Zavedamo se, da lahko zaposleni svoje potenciale in motivacijo optimalno razvijajo samo v organizaciji, v kateri se dobro počutijo. Zato si nenehno prizadevamo (rezultati pa nas v tem prizadevanju usmerjajo) ohranjati tiste organizacijske prednosti, ki budijo ustvarjalnost, pripadnost in motivacijo pri zaposlenih, ter izboljševati področja organizacijske klime, na katerih so priložnosti za razvoj v delovnem okolju. **Stanje organizacijske klime DARS** v letu 2023 je ocenjeno z oceno 3,37 (v letu 2022 merjenje ni bilo izvedeno). Ključno prednost v organizacijski klimi DARS že leta vztrajno predstavlja odnos zaposlenih do kakovosti, ki se kot prednost izraža tudi v letu 2023. Zaposleni skozi organiziranost razumejo svoj položaj v podjetju in imajo jasno predstavo o tem, kaj se od njih pričakuje pri delu. Prav tako zelo dobro ocenjujejo svojo strokovno usposobljenost in učenje ter notranje odnose in vodenje. **Zadovoljstvo zaposlenih v DARS** v letu 2023 je ocenjeno z oceno 3,50 (3,36 v letu 2022). Zaposleni svoje najvišje zadovoljstvo izražajo pri stalnosti zaposlitve, zelo so zadovoljni s sodelavci ter z delom, ki ga opravljajo, višja pričakovanja pa imajo na področju kariernega razvoja in nagrajevanja.

Skrb za socialno varnost zaposlenih

V skladu z veljavno delovnopravno zakonodajo, Kolektivno pogodbo DARS in drugimi sprejetimi internimi akti delodajalca je DARS tudi v letu 2023 nadaljeval izvajanje že utečenih dobrih praks, ki pomembno prispevajo k večji socialni varnosti vseh zaposlenih in urejanju prihodnjega statusa upokojujencev. Socialna varnost zaposlenih je namreč temelj, na katerem se lahko gradijo zaupanje, pripadnost in profesionalni razvoj delavcev.

Delodajalec je vsem zaposlenim kot pomemben in dolgoročen vidik zagotavljanja socialnega varstva tudi v letu 2023 nudil možnost vključitve v kolektivno dodatno zavarovanje za varčevanje za dodatno pokojnino.

Prav tako smo nadaljevali s strokovno in odgovorno obravnavo ter izvedbo vseh ukrepov pri zaposlenih, ki so bili vključeni v invalidske postopke, postopke obravnave spremenjene delovne zmožnosti ter postopke upokojevanja. V letu 2023 je teklo 24 invalidskih postopkov, od teh je 11 sodelavcev na novo pridobilo kategorijo invalidnosti. V težki življenjski situaciji se je znašlo 46 zaposlenih, ki smo jih podprli z izplačilom solidarnostne pomoči.

Aktivno spremljamo tudi zdravstveno stanje zaposlenih, saj se zavedamo, da ima poslabšanje zdravja delavcev velik vpliv na izvajanje procesov dela in kakovost življenja zaposlenih. Delež upravičene odsotnosti z dela je tako v letu 2023 znašal 6,82 % in je za 0,73 odstotne točke nižji kot predhodno leto. V skrbi za zdravje zaposlenih družba DARS izvaja aktivnosti promocije zdravja, obenem pa zaposlenim nudi dodatno kolektivno zdravstveno zavarovanje, s katerim je vsem zaposlenim omogočeno, da v primeru težav z zdravjem hitreje pridejo do potrebnih zdravniških in specialističnih pregledov ter do ustreznega zdravljenja.

V letu 2023 se je upokojilo 21 zaposlenih, 29 zaposlenih pa nadaljuje delo tudi po izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Z upokojujenci družbe je bilo sklenjenih 19 pogodb za opravljanje začasnega ali občasnega dela.

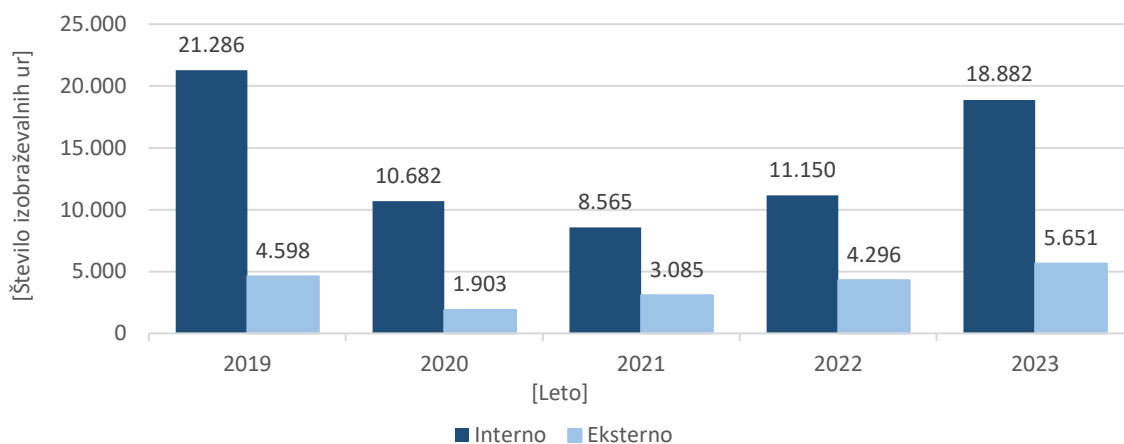
Razvoj kadrov

Za uspešnim poslovanjem družbe DARS stojijo ljudje, ki znajo in hočejo doseči zastavljene cilje in ki jim ni vseeno za kakovost opravljenega dela in zadovoljstvo naših uporabnikov. Takšni ljudje nastajajo znotraj organizacije, se z njo skozi izzive razvijajo, rastejo in so del nje. Njihova strokovna, profesionalna in osebna rast hkrati predstavlja tudi rast naše organizacije, zato je vlaganje v znanje in razvoj naših sodelavcev pravzaprav vlaganje v našo družbo in njen razvoj. To je naložba, s katero družba DARS uspešno uresničuje strateške cilje in obvladuje izzive in tveganja sodobnega in hitro spreminjajočega se okolja.

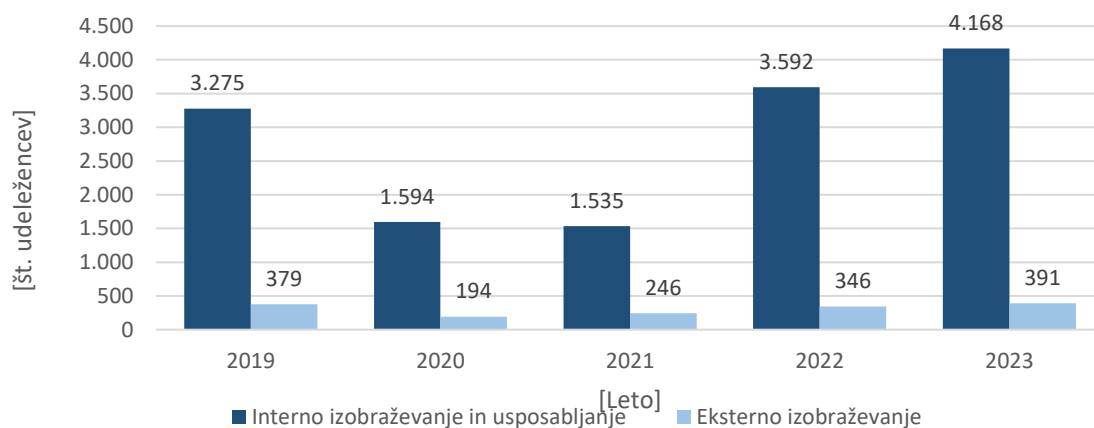
V letu 2023 je bilo zaposlenim z izobraževanjem omogočeno predvsem pridobivanje potrebnih strokovnih znanj za opravljanje njihovega dela, in sicer v smislu sledenja razvoju na področju stroke, spremenjene zakonodaje, izmenjave znanj in izkušenj ter zakonsko opredeljenih usposabljanj. Velik obseg izobraževanj je bil namenjen,

tako kot predhodna leta, tudi izboljšanju veččin dela z digitalnimi orodji ter krepitvi vodstvenih veščin. Zaposlenim so bila na voljo tudi izobraževanja za razvoj osebnih in profesionalnih veščin in kompetenc.

Slika 28: Prikaz števila izobraževalnih ur v obdobju 2019–2023

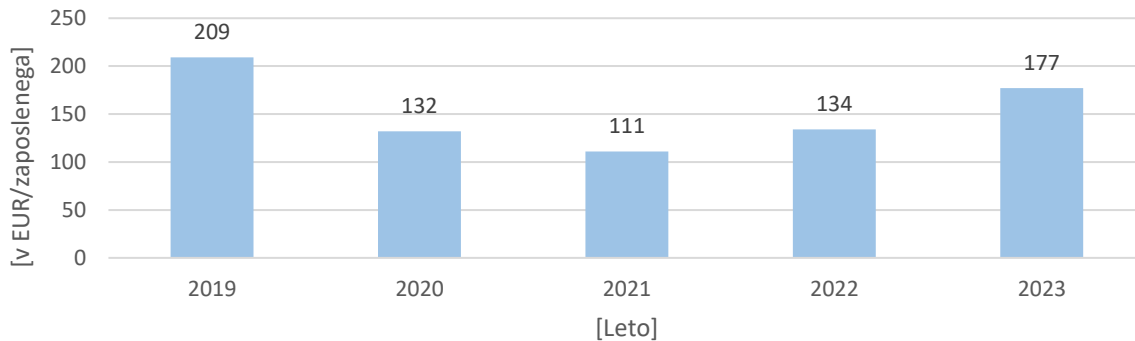
Slika 29: Število vključenih v izobraževanje v obdobju 2019–2023

Izobraževanja in usposabljanja so potekala v različnih oblikah in so se prilagajala specifičnostim in potrebam posamezne ciljne skupine. Največji delež predstavljajo interno organizirana izobraževanja, poleg tega pa svojim strokovnjakom in tistim zaposlenim, ki morajo pri svojem delu nenehno slediti razvoju stroke, zakonodajnim in tehnološkim spremembam, omogočamo pridobitev visoko strokovnih in specifičnih znanj tudi izven okvirov naše družbe ter v tujini. Obseg eksternega izobraževanja se je v letu 2023 glede na predhodno leto povečal za 31 %, obseg internega izobraževanja pa za kar 69 %. K povečanju internih izobraževalnih ur so največ prispevala različna usposabljanja zaposlenih na operativnih delovnih mestih.

Vrednost eksternih izobraževanj v letu 2023 je znašala 78 evrov na zaposlenega, vrednost internih izobraževanj na zaposlenega pa 99 evrov.

Slika 30: Vrednost uporabljenih finančnih sredstev za izobraževanje na zaposlenega v obdobju 2019–2023

Projekti na področju upravljanja človeških virov: V družbi DARS so v letu 2023 potekale aktivnosti, s katerimi se je nadgrajeval obstoječ sistem upravljanja kadrov, s tem pa so se omogočali boljši rezultati na področju izobraževanja, motivacije in zavzetosti zaposlenih.

Priprava razvojnih načrtov: Skladno s strateškimi cilji na področju kadrov je tudi v letu 2023 potekalo merjenje vodstvenih in socialnih kompetenc pri ključnih kadrih, kar predstavlja osnovo za pripravo individualnih razvojnih načrtov.

Sofinanciranje šolnin zaposlenim v procesu izobraževanja ob delu: Zaposlene, ki se vključijo v proces izobraževanja ob delu, podpiramo s sofinanciranjem stroškov šolnin in jim za opravljanje študijskih obveznosti omogočamo odsotnost z dela z nadomestilom plače. V letu 2023 smo 17 zaposlenim sofinancirali stroške šolnine, 26 pa omogočili plačano odsotnost z dela za potrebe opravljanja študijskih obveznosti.

Razvoj voditeljstva: Vodjem omogočamo udeležbo na različnih izobraževalnih srečanjih, kjer se obravnavajo aktualni izzivi na področju dela z zaposlenimi. V letu 2023 so se vodje v povprečju izobraževali 40 izobraževalnih ur.

Štipendiranje dijakov in študentov: Za zagotovitev usposobljenih kadrov v prihodnosti smo v družbi DARS tudi v letu 2023 objavili kadrovske štipendiranje dijakov in študentov za delovna mesta, za katera je v naslednjih letih predvideno novo zaposlovanje, pridobivanje novih kadrov pa je zaradi deficitarnosti na trgu dela težje.

POLNI CERTIFIKAT

Družba DARS je družini prijazno podjetje: Družba DARS je že vrsto let nosilka polnega certifikata Družini prijazno podjetje in zaposlenim omogoča različne ukrepe za boljše in lažje usklajevanje dela in družinskega življenja. Zaposlenim veliko pomeni možnost fleksibilnega časa prihoda in odhoda z dela z nespremenljivim osrednjim delovnim časom, ki predvsem zaposlenim staršem omogoča lažje opravljanje družinskih in delovnih obveznosti. Otroke zaposlenih vedno obdarimo ob rojstvu in vsako leto v času božično-novoletnih praznikov.

I.15.8.1 Oblikovanje varnega delovnega okolja

Delovno okolje zaposlenih v Darsu so ceste z objekti, potrebnimi za njihovo obratovanje, na njih potekajoči promet, servisni in upravni prostori ter oprema, potrebna za izvajanje del (vozila, stroji, orodja in drugi pripomočki za delo). Osnova za zagotavljanje varnosti pri delu je pravilno načrtovanje, ki upošteva zagotavljanje varnosti vseh deležnikov, tako v času gradnje kot v času obratovanja. Ceste in objekti morajo biti takšni, da je zagotovljena tako varnost udeležencev v prometu kot tudi varnost delavcev pri nadzoru prometa in delavcev pri vzdrževanju. Tega se v Darsu zelo zavedamo, zato že uveljavljene rešitve stalno preverjamo, dopolnjujemo ter izboljšujemo. Ob obnovah cest širimo odstavne pasove, menjamo varnostne ograje z ograjami višjega nivoja zadrževanja, postavljamo dodatno prometno signalizacijo, ki jo varujemo pred naletom vozil, in urejamo varne dostope do objektov. Iste rešitve vgrajujemo tudi v nove odseke cest.

Tveganja na delovnih mestih obvladujemo z varnostnimi pregledi in analizami ter s sprejemom ukrepov za nenehno izboljševanje delovnih razmer. Proces obvladovanja nezgod pri delu, nevarnih pojavov in incidentov

poteka po internem navodilu, s katerim so seznanjeni vsi redno zaposleni in študentje. Delavce spodbujamo, da brez zadržkov poročajo tudi o pomanjkljivostih, nevarnih pojavih in incidentih svojim vodjem ali neposredno Službi za varnost in zdravje pri delu. Vzpostavljen imamo stimulativen sistem, s katerim so dobri predlogi delavcev za večjo varnost pri delu, izboljšave in inovacije tudi nagrajeni (priznanja in finančne nagrade). Prejete informacije o incidentih in nevarnih pojavih, ko je bilo ali bi lahko bilo ogroženo življenje delavcev pri delu, ter okoliščine, ki so pripeljale do nezgod s poškodbami zaposlenih, v službi analizirajo in odgovornim osebam po potrebi predlagajo dodatne ukrepe.

Nezgode pri delu

Eden od pomembnih operativnih strateških ciljev je zato tudi zmanjšanje števila poškodovanih pri delu do leta 2025 za 10 % glede na izhodiščno leto 2019. V letu 2023 je bilo pri delu poškodovanih 33 vzdrževalcev, dva cestninska nadzornika, delavka v Cestninskem uporabniškem centru, na službeni poti pa je bil poškodovan kurir. Po 12 letih je prišlo do nezgode s smrtjo našega delavca. Alkoholiziran voznik osebnega vozila je zbil vzdrževalca pri delu na odstavnem pasu avtoceste. Več kot tri dni je bilo na bolniškem dopustu zaradi zdravljenja 28 poškodovancev. Šest delavcev je bilo na bolniškem dopustu več kot 30 dni, najdlje se je delavec zdravil 74 delovnih dni. V petih primerih delavci niso potrebovali bolniškega dopusta. Delavci s področja Cestninjenja so se lažje poškodovali (zdravljenje do 13 delovnih dni). Pri vzdrževalcih je najpogosteje (po osemkrat) do poškodb prišlo zaradi zdrsov in padcev pri hoji po brežini ter ob udarcu s predmetom oziroma stiskom ob predmet. Štirikrat so delavce poškodovali odleteli delci oziroma predmeti, trikrat so bili delavci nepazljivi pri izstopu iz vozila. Največkrat so si vzdrževalci poškodovali nogo (devetkrat), sledile so poškodbe roke/zapestja (šestkrat), poškodbe gležnja (petkrat), prstov na roki (štirikrat), po trikrat so si delavci poškodovali glavo in hrbet. Trije delavci so doživeli hud stres, ko so bili prisotni ob prometni nesreči in smrti sodelavca, dva delavca sta si poškodovala rebra, en delavec si je poškodoval oko, en pa je imel poškodbe po vsem telesu.

Študentje in sezonsko zaposleni pogodbeni delavci v zimski službi se v letu 2023 niso poškodovali. Prav tako ni bilo poškodb delavcev izvajalcev, ki opravljajo pogodbeno dela (vzdrževanje in servisiranje objektov ter naprav).

I.15.9 Odgovornost do naravnega okolja

Glede na naše poslanstvo smo zgradili in upravljamo AC omrežje, ki je tesno povezano z naravnim okoljem tako v fazi umestitve v prostor kot v fazi upravljanja in nadaljnega razvoja avtocestnega omrežja. Naša zaveza je, da v vseh fazah delovanja delujemo okoljsko odgovorno in vseskozi zmanjšujemo škodljive vplive na okolje.

Družba DARS ima področje energije sistematično obvladovano, kar potrjuje pridobljen mednarodni standard ISO 50001. Prav tako smo konec leta 2023 začeli vzpostavljati sistem ravnanja z okoljem po zahtevah standarda ISO 14001, ki ga bomo certificirali s strani zunanje akreditirane institucije konec leta 2024.

Družba DARS se z letno porabo energije 43,09 GWh (v letu 2023) že uvršča med velike slovenske porabnike energije. Glede na procese družbe, ki jih določa potreba po upravljanju predorov in osvetljevanju površin pa tudi po upravljanju in vzdrževanju cest, predstavlja največjo porabo energije električna energija (50,46 %), ki ji sledi poraba goriva za pogon vozil (40,32 %). Manjši del energije se porablja za potrebe ogrevanja objektov, to področje je zaradi velikih možnosti optimizacije pomemben element upravljanja energije.

Strategija družbe 2021–2025 namenja velik poudarek energetske učinkovitosti in varovanju okolja, zato smo v strategiji določili razvoj trajnostne infrastrukture in krožnega gospodarstva kot enega izmed desetih strateških ciljev z dvema ključnima kazalnikoma:

- Zmanjšati delež rabe energije za pet odstotkov na km AC in HC omrežja v upravljanju do leta 2025 glede na leto 2019.
- Zmanjšati delež izpustov CO₂ (Obseg 1 in Obseg 2) na km AC in HC omrežja v upravljanju za 15 odstotkov do leta 2025 glede na leto 2019.

Ključne kazalnike bomo dosegli z naslednjimi operativnimi cilji:

- Količinska poraba električne energije se bo do leta 2025 zmanjšala za 15 odstotkov glede na obstoječe stanje porabnikov električne energije za leto 2015.
- Zmanjšati porabo energentov za ogrevanje za 30 odstotkov do leta 2025 glede na izhodiščno leto 2015 in zmanjšati izpuste CO₂ energentov za ogrevanje za 30 odstotkov do leta 2025 glede na izhodiščno leto 2015.
- Zmanjšati povprečno porabo goriva za delovna vozila in mehanizacijo ter lahka tovorna vozila za dva odstotka do leta 2025 glede na leto 2019.
- Povečati delež energije iz obnovljivih virov do leta 2025 v skupni porabi na področjih:
 - o ogrevanja za 20 odstotkov glede na leto 2019,
 - o električne energije za dva odstotka glede na leto 2019.
- Do leta 2025 ustanoviti vsaj eno energetske skupnost, ki bo temeljila na obnovljivih virih energije.
- Do leta 2025 zagotoviti deset odstotkov voznega parka osebnih vozil za službene namene na alternativna pogonska goriva (električna vozila, SZP ali hibridi).

Vrednosti kazalnikov bodo podrobneje predstavljene v Trajnostnem poročilu družbe za leto 2023, ki bo v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah objavljeno do 30. 6. 2024 na spletni strani družbe DARS.

Skupna raba energije

Spodnja tabela predstavlja rabo in trende porabe energije po vrstah energentov. S celovitim pristopom upravljanja energije in pripadajočimi ukrepi smo uspeli zmanjšati porabo energije pri energentu električna energija ter ogrevanje, kjer se je na osnovi energetskih pregledov izvedel bistveni del načrtovanih ukrepov.

Tabela 16: Raba energije

		2019	2020	2021	2022	2023
Elektrika	MWh	22.575	21.670	22.190	21.656	21.558
Elektrika najetih poslovnih prostorov*	MWh	178	179	179	179	184
Goriva	MWh	18.081	16.752	17.663	15.938	17.374
Zemeljski plin	MWh	1.386	1.564	1.812	1.642	1.459
UNP propan	MWh	1.857	1.736	1.994	1.681	1.462
UNP propan butan	MWh	475	428	403	408	407
Kurilno olje	MWh	97	58	82	74	66
Daljinsko ogrevanje	MWh	550	0	0	0	0
Daljinsko ogrevanje najetih poslovnih prostorov*	MWh	172	173	173	173	178
Biomasa	MWh	0	452	482	400	403
Skupaj	MWh	45.380	43.013	44.978	42.152	43.092

Opomba: *Glede na predhodna leta smo dodali rabo električne energije in toplote za ogrevanje, ki se nanaša na najete prostore na lokaciji Dunajska 5 in Dunajska 7 v Ljubljani. Raba električne in toplotne energije je izračunana za leto 2023. Za obdobje med letoma 2015 in 2022 se je raba določila na osnovi porabe na m² najete površine v letu 2023, pomnoženo s kvadraturu najema, ki se je povečevala od leta 2015 in vse do leta 2022. Za leto 2019 se je podatek o porabi električne energije uskladil iz predhodno navedenih 22.584 MWh na 22.575 MWh.

Drugi podrobnejši podatki in prikazi odgovornega ravnanja do naravnega okolja bodo navedeni v »Trajnostnem poročilu za leto 2023«, ki je samostojen dokument.

I.15.10 Vključenost v širšo družbo

Lokalna skupnost je vključena v vseh fazah umeščanja avtocest v prostor, njeni predlogi in pobude se primerno upoštevajo.

Priznanja in nagrade

Družba DARS je v letu 2023 prejela srebrno nagrado na Slovenskem oglaševalskem festivalu za projekt alternativnega načina komuniciranja prometne varnosti na elektronskih tablah nad avtocesto.

Zaveze zunanjim pobudam

V družbi DARS prostovoljno sodelujemo v pobudah, ki spodbujajo etično ravnanje ter okoljsko, družbeno in ekonomsko vzdržno poslovanje.

Članstvo v mednarodnih združenjih

Podrobnejša predstavitev mednarodnega sodelovanja družbe DARS je razvidna iz poglavja I.12 *Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev*.

Družbena odgovornost

Zavedamo se odgovornosti, ki jo imamo do ljudi in okolja, v katerem delujemo. Z ozaveščanjem in s preventivnimi akcijami na področju prometa in prometne varnosti ter varovanja okolja se aktivno vključujemo v aktualno družbeno dogajanje in ga po svojih močeh sooblikujemo in izboljšujemo.

Na področju družbene odgovornosti posvečamo posebno pozornost vsebinam, povezanim z varnostjo v prometu, izobraževanju in preventivnemu delovanju na avtocestah in hitrih cestah, ki jih upravljamo in vzdržujemo.

Sponzorstva in donacije

Gibanje obsega finančnih sredstev za sponzorstva (sponzorstva skladno s priporočili Slovenskega državnega holdinga izvajamo le izjemoma in jih kot odstopanja od priporočil navedemo v poslovnem poročilu družbe) in donacije družbe DARS za zadnjih pet let je razvidno iz spodnje preglednice. Za leto 2023 smo izplačali sredstva za donacije in sponzorstva v okviru sklenitve 70 donatorskih in dveh sponzorskih pogodb. Prosilcem smo namenili

tudi 12 materialnih donacij. DARS je kot družbeno odgovorno podjetje finančno pomagal tudi pri odpravljanju posledic poprav, ki so na začetku avgusta 2023 v večjem delu Slovenije povzročile katastrofalno razdejanje. Ustanovi Radio 1 – Fundacija Preprosto blizu smo v okviru dobrodelne nogometne tekme »Zvezde nogometa za žrtve poplav« donirali tretjino skupnega zneska, namenjenega donacijam in sponzorstvom v letu 2023. Fundacija je poskrbela, da bodo zbrana sredstva prišla v roke tistih, ki so pomoč najbolj potrebovali.

I.15.11 Odgovornost do dobaviteljev/izvajalcev

Družba DARS je tudi v letu 2023 uspešno sodelovala z velikim številom dobaviteljev/izvajalcev (130) tako doma kot v tujini, medtem ko je bila glede na specifičnost poslovanja večina poslovnega sodelovanja skoncentrirana na dobavitelje/izvajalce iz Slovenije (vrednostno 97,7 %).

Kompleksne postopke javnega naročanja v družbi DARS, ki spada med največje javne naročnike v Republiki Sloveniji, izvajajo usposobljeni zaposleni z dolgoletnimi izkušnjami z javnimi naročili, večinoma s pridobljeno dodatno kvalifikacijo »strokovnjak/strokovnjakinja za oddajo javnih naročil v Republiki Sloveniji« (izobraževanj za kvalifikacijo Uradni list RS več ne izvaja).

Merila za oddajo javnega naročila

Družba DARS je pri naročanju blaga, storitev in gradenj zavezana slediti Zakonu o javnem naročanju. Merila za oddajo javnega naročila so podrobneje opredeljena v 84. členu Zakona o javnem naročanju, kjer je zapisano, da naročnik odda javno naročilo na podlagi ekonomsko najugodnejše ponudbe.

Ekonomsko najugodnejša ponudba se določi na podlagi cene ali stroškov, in sicer ob uporabi pristopa stroškovne učinkovitosti, na primer z izračunom stroškov v življenjski dobi, kot ga določa ta zakon, ter lahko zajema tudi najboljše razmerje med ceno in kakovostjo, ocenjeno na podlagi meril, ki se nanašajo na kakovost in okoljske ali socialne vidike, povezane s predmetom javnega naročila. Tovrstna merila lahko na primer vključujejo:

- kakovost, vključno s tehničnimi prednostmi, estetske in funkcionalne lastnosti, dostopnost, oblikovanje, prilagojeno vsem uporabnikom, socialne, okoljske in inovativne značilnosti ter trgovanje in pogoje v zvezi z njim;
- organiziranost, usposobljenost in izkušnost osebja, ki bo izvedlo javno naročilo, če lahko kakovost osebja bistveno vpliva na raven izvedbe javnega naročila;
- poprodajne storitve, tehnično pomoč in pogoje dobave, kot so datum dobave ali dokončanja del, postopek dobave ali izvedbe in trajanje dobav ali del.

Za oddajo javnega naročila storitve izdelave računalniških programov, arhitekturnih in inženirskih storitev ter prevajalskih in svetovalnih storitev naročnik ne sme uporabiti zgolj cene kot edinega merila za oddajo javnega naročila.

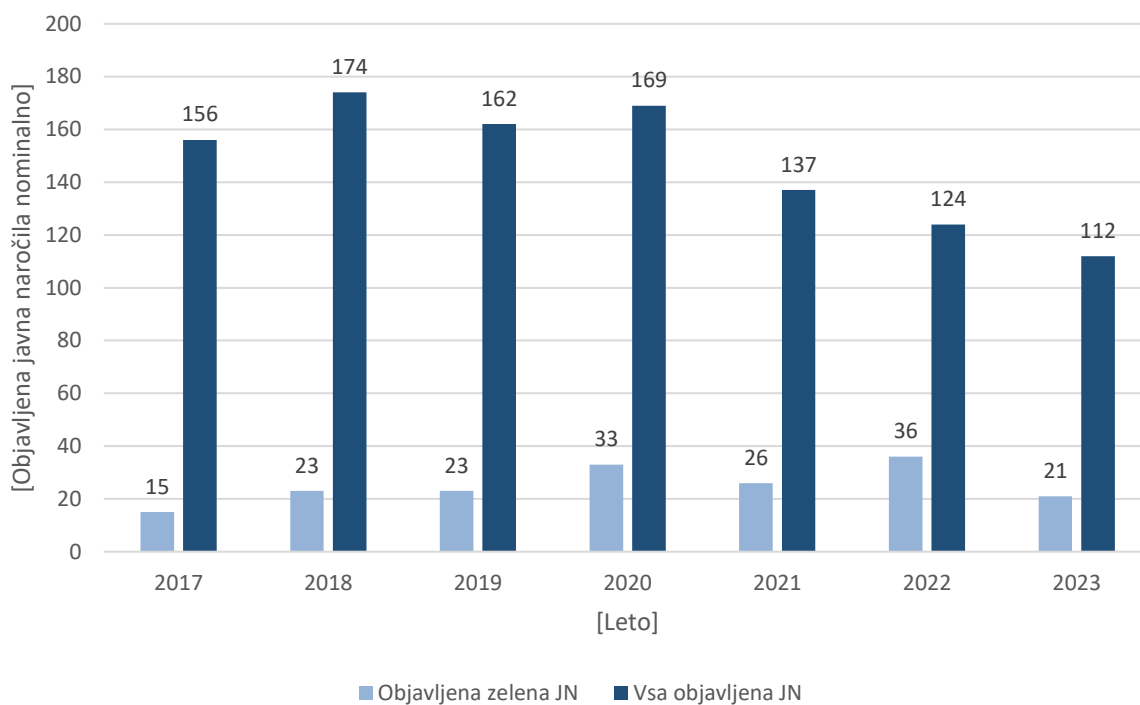
Merila za oddajo javnega naročila morajo biti nediskriminatorna, sorazmerna in povezana s predmetom javnega naročila. Šteje se, da so merila povezana s predmetom javnega naročila, če se nanašajo na gradnje, blago ali storitve, ki jih je treba zagotoviti v skladu z javnim naročilom, in sicer v katerem koli pogledu in na kateri koli stopnji njihove življenjske dobe, vključno z dejavniki, povezanimi s posebnim postopkom proizvodnje, zagotavljanja ali trženja teh gradenj, blaga ali storitev ali s posebnim postopkom za drugo stopnjo njihove življenjske dobe, tudi če takšni dejavniki vsebinsko niso del njih.

Naročnik v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila določi relativno utež, ki jo dodeli vsakemu merilu, izbranemu za določitev ekonomsko najugodnejše ponudbe, razen če se slednja določi le na podlagi cene. Navedene uteži se lahko opredelijo z določitvijo razpona z ustrezno največjo razliko. Kadar uteži ni mogoče navesti zaradi objektivnih razlogov, naročnik navede merila v padajočem zaporedju po pomembnosti.

Dobavitelji izdelkov in storitev (lokalno, tujina)

Na portalu eJN,¹ ki je v upravljanju Ministrstva za javno upravo, je v modulu STATIST mogoče pridobiti statistične podatke s področja javnega naročanja v Republiki Sloveniji. Iz podatkov za leto 2023 je razvidno, da je 976 javnih naročnikov oddalo za 6.438.191.349,43 EUR brez DDV javnih naročil. Skupno število objavljenih javnih naročil v Republiki Sloveniji v letu 2023 je bilo 7207. Okoljski vidik je bil upoštevan pri 1452 oziroma 20,15 % objavljenih naročil.

Slika 31: Vsa javna naročila in javna naročila z »okoljskega vidika« v obdobju 2013–2023

Okoljski vidik je bil upoštevan pri 21 oziroma 18,8 % javnih naročil DARS, kar predstavlja vrednostno 38 milijonov evrov brez DDV.

¹ Vir: <https://ejn.gov.si/statist>, <https://www.enarocanje.si/>.

I.15.12 Komuniciranje

Strategija komuniciranja

Družba DARS ima izdelano komunikacijsko strategijo, ki sledi poslovni strategiji družbe. Krovna komunikacijska strategija dolgoročno krepi odnose z vsemi ključnimi deležniki oz. javnostmi: uporabniki avtocestnega omrežja, mediji, zaposlenimi, odločevalci, poslovnimi partnerji, strokovnjaki in nevladnimi organizacijami ter širšim družbenim okoljem.

Družba pri izvajanju komunikacijskih aktivnosti sledi smernicam, ki bodo zagotovile izpolnjevanje komunikacijskih ciljev: proaktivnost, ažurnost, jasnost in transparentnost, oprijemljivost ter ustvarjanje partnerstev.

Spoštovanje notranjih pravil (Pravilnik o načinu dajanja informacij za medije DARS) in državnih predpisov (Zakon o medijih, Zakon o dostopu do informacij javnega značaja), primerna organiziranost, strokovni pristop ter aktivno in konstruktivno sodelovanje vseh vključenih zagotavljajo, da je informacija pravočasna, verodostojna in predvsem v čim večjem mogočem interesu družbe DARS; na tej osnovi se potem z javnostmi gradi čim bolj odprt odnos. Predvsem dobro interno sodelovanje vseh vpetih deležnikov zagotavlja, da je javno (zlasti medijsko) pojavljanje lahko učinkovito, po drugi strani se zmanjšuje tveganje napačnih razlag v medijskih objavah in nesporazumov.

Sporočila za medije oziroma javnosti objavimo tudi na spletni strani družbe in na družbenih omrežjih. Za medije pripravljamo predvsem sporočila za javnost, organiziramo novinarske konference, izjave za medije ali javnosti ter jih vabimo na pomembne poslovne dogodke.

Zavedamo se, da je prisotnost na družbenih omrežjih danes nujna za podjetje. Z aktivno uporabo Facebook strani družbe DARS »Vozimo pametno z DARS« in uporabniškega računa @DARS_SI na omrežju X (nekdanji Twitter) učinkovito dostopamo do širokega kroga uporabnikov avtocest. Na zanimiv način jih obveščamo o aktivnostih družbe DARS s področja gradnje in obnov, vzdrževanja, upravljanja ter cestninjenja avtocest in ozaveščamo o varnem obnašanju v cestnem prometu ter posledicah tveganega ravnanja. Na družbenih kanalih, od koder obiskovalce preusmerjamo tudi na našo spletno stran, smo tudi v letu 2023 zabeležili rast sledilcev, na Facebooku je njihovo število preseglo 62.000, na omrežju X pa 5000.

Družba DARS uporablja pravilnike, ki določajo varovanje poslovnih skrivnosti in informacij za člane organov vodenja in nadzora ter druge osebe z dostopom do notranjih informacij v času mandata in tudi po njegovem izteku.

Objavljanje poslovnih poročil in izkazov

Družba sledi najvišjim standardom objavljanja poslovnih poročil, opredeljenim v Zakonu o trgu finančnih instrumentov in Priporočilih Ljubljanske borze. Na spletnih straneh družbe DARS in SEOnetu se vsako leto objavlja finančni koledar z navedbo rokov vseh pomembnejših poslovnih objav in dogodkov.

I.16 Poročilo nadzornega sveta za leto 2023

V letu 2023 so bili člani nadzornega sveta kot predstavniki lastnika:

- mag. Andrej Šušteršič – predsednik,
- Metod Dragonja – namestnik predsednika do 15. 2.,
- Janko Kramžar – namestnik predsednika od 17. 2.,
- Anton Guzej – član,
- dr. Nevenka Hrovatin – članica,
- Sašo Rink – član od 16. 2.,
- Tomaž Kuntarič – član od 16. 2.

Člani predstavnikov zaposlenih pa so bili Martin Stožir, Nataša Ivančević in Branko Švigelj.

Nadzorni svet sestavlja uravnotežena skupina različnih strokovnjakov, ki se medsebojno dopolnjujejo in se osredotočajo na učinkovitost opravljanja svojih osnovnih funkcij. Delo nadzornega sveta je potekalo v skladu z zakonodajo, priporočili Združenja nadzornikov Slovenije in preostalimi priporočili dobre prakse. Nadzorni svet je upošteval tudi Kodeks upravljanja javnih delniških družb, Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države ter Kodeks profesionalne etike Združenja nadzornikov Slovenije, pri čemer so člani nadzornega sveta dosledno spoštovali njihova načela.

Člani so na sejah aktivni in sodelujejo v razpravah s ciljem, da se vsa morebitna različna stališča pojasnijo in uskladijo do stopnje, ko so strokovno, zakonsko in strateško usklajena. Člani nadzornega sveta so pri odločanju o posameznih zadevah na sejah nadzornega sveta delovali v dobro družbe, s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika. Svoje naloge so opravljali etično, pošteno in odgovorno ter ravnali v skladu z dolžnostjo izogibanja nasprotja interesov. V letu 2023 so bili vsi sklepi nadzornega sveta sprejeti soglasno, le v treh primerih so se trije člani vzdržali glasovanja pri odločanju o zadevi, v kateri je bilo nasprotje interesov ter se vzdržali vsakih drugih ravnanj in vplivanj v tej zadevi.

Razprave so dokaz, da so se člani nadzornega sveta temeljito pripravili na seje, sicer ne bi mogli aktivno in strokovno sodelovati pri obravnavi posameznih točk dnevnega reda. Podajali so konstruktivne predloge ter na podlagi pripravljenih pisnih in ustnih informacij, ki so jih prejeli od uprave družbe,

kompetentno sprejemali odločitve v skladu s poslovnikom, akti družbe in zakonskimi pooblastili.

V letu 2023 so se razen enega člana, ki je bil dvakrat opravičeno odsoten, vsi člani udeležili vseh sej.

Čez leto je nadzorni svet ohranjal uravnotežen profesionalni odnos z upravo in bil deležen pravočasnih s podatki podprtih informacij z njene strani. Predsednik nadzornega sveta in predsednik uprave sta sodelovala tudi zunaj formalno sklicanih sej.

Delo članov nadzornega sveta, vključno z delom v komisijah, je bilo strokovno in usmerjeno v učinkovitost opravljanja funkcije. Delo nadzornega sveta so vsebinsko učinkovito podpirali predlogi komisij nadzornega sveta.

Člani svoje znanje nadgrajujejo tudi z udeležbo na različnih strokovnih seminarjih in izobraževalnih srečanjih, ki potekajo v organizaciji Slovenskega državnega holdinga in drugih strokovnih organizacij.

Nadzorni svet je sproti obveščal zainteresirano javnost.

Nadzorni svet DARS se je v letu 2023 sestal na osmih rednih sejah, dveh izrednih in šestih dopisnih sejah, na katerih je obravnaval redna poročila o poslovanju družbe ter druge tekoče zadeve in pomembna vprašanja. Na sejah je nadzorni svet obravnaval in odločal tudi o drugih zadevah, za katere je pristojen po zakonu, drugih predpisih in po statutu. Nadzorni svet je redno spremljal uresničevanje lastnih sklepov.

Nadzorni svet DARS je na svojih sejah tako med drugim tudi:

- imenoval novega namestnika predsednika nadzornega sveta;
- imenoval dva nova člana nadzornega sveta v vse tri komisije nadzornega sveta;
- se seznanil z odstopom predsednika uprave in članice uprave;
- imenoval novega predsednika uprave za obdobje šest mesecev;

- se tekoče seznanjal o vsebinah in zaključkih sestankov s SDH;
- pripravljaj poročila za SDH;
- pripravljaj in pošiljal dokumentacijo za Komisijo za preprečevanje korupcije in Nacionalni preiskovalni urad;
- podajal soglasja k Poslovnikom o delu uprave;
- sprejel novo Politiko prejemkov članov organov vodenja in nadzora;
- sprejel Interni akt nadzornega sveta o določitvi meril za izračun spremenljivega dela prejemka uprave družbe;
- podal soglasje k rebalansu Poslovnega načrta za leto 2023;
- podal soglasje k Poslovnemu načrtu za leto 2024;
- podal soglasje k novelirani Strategiji družbe;
- izdajal soglasja za posle nad 1 milijon evrov (brez DDV) na podlagi sklepa z dne 27. 8. 2020 in nad 2,5 milijona evrov (brez DDV) na podlagi statuta družbe;
- se tekoče seznanjal s stanjem na projektih Karavanke, 3. razvojna os, širitev tretjega pasu, poslovna stavba Grič, mala počivališča;
- se tekoče seznanjal s stanjem postopkov javnega naročanja;
- se tekoče seznanjal z različnimi kvartalnimi poročili (avtovleke, sodni postopki, donacije in sponzorstva ...);
- se seznanil s Poročilom o izvajanju nacionalnega programa, ki ureja izgradnjo avtocest za leto 2022;
- potrdil Trajnostno poročilo družbe za leto 2022;
- se seznanil s Poročilom o delu službe za notranjo revizijo za leto 2022;
- obravnaval in potrdil predloge za sprejemanje sklepov na skupščini;
- odločal o prejemkih uprave družbe;
- sprejel Poročilo o svojem delu za preteklo leto;
- obravnaval in potrdil Letno poročilo družbe za leto 2022;
- predlagal skupščini podelitev razrešnice upravi in nadzornemu svetu za poslovno leto 2022 ter soglašal s predlogom skupščini glede uporabe bilančnega dobička po stanju na dan 31. 12. 2022;
- sprejel za skupščino Poročilo nadzornega sveta o rezultatih preveritve letnega poročila za leto 2022 za poslovno leto 2022,
- se seznanil z nerevidiranim polletnim poročilom;
- obravnaval poročila o obvladovanju tveganj;
- obravnaval poročilo Sveta delavcev za leto 2022;
- se tekoče seznanjal s poročili komisij nadzornega sveta;
- sprejel Letni načrt dela revizijske komisije nadzornega sveta in kadrovske komisije nadzornega sveta;
- se tekoče seznanjal z drugimi aktualnimi informacijami v družbi.

Sestava nadzornega sveta se je v letu 2023 spreminjala, zato se samoocene ni izvedlo.

Nadzorni svet v skladu s Kodeksom korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države navaja, da so vsi stroški delovanja nadzornega sveta razkriti v letnem poročilu.

Komisije nadzornega sveta DARS

Nadzorni svet ima oblikovane naslednje komisije: revizijsko komisijo, kadrovsko komisijo in investicijsko komisijo, ki so nudile nadzornemu svetu strokovno podporo. Vsaka komisija je o delu in odločitvah vodila tudi zapisnik. Komisije so redno poročale in svetovale nadzornemu svetu, odločanje pa je ostalo v pristojnosti nadzornega sveta.

Revizijska komisija se je sestala na desetih rednih sejah, eni izredni seji in dveh dopisnih sejah. Komisija je obravnavala nerevidirano polletno poročilo, revidirano letno poročilo in podala predlog nadzornemu svetu, da ga potrdi. Večkrat je opravila tudi razpravo z revizorji BDO Revizija, d. o. o. Skozi »kazalnike za spremljanje zunanje revizije s strani revizijske komisije ob zaključku revizije letnih računovodskih izkazov« je komisija ocenila delovanje revizorja BDO Revizija, d. o. o., ter preverila neodvisnost zunanjega revizorja. Obravnavala je tudi poročilo o delu notranje revizije za leto 2022, polletno poročilo o delu notranje revizije za leto 2023, osnutek načrta dela notranje revizije za leto 2024. Med drugim je redno spremljala in obravnavala poročila o opravljenih rednih revizijah notranje revizije in realizacijo priporočil notranje revizije. Prav tako se je komisija redno seznanjala s poročili o poslovanju družbe, redno spremljala realizacijo sklepov komisije, obravnavala Trajnostno poročilo, rebalans poslovnega načrta 2023, predlog poslovnega načrta 2024, obravnavala poročila o obvladovanju tveganj. Seznanila se je s poročilom o varnostnem (kibernetskem) pregledu ter sprejela plan dela komisije za leto 2023. Seznanila se je tudi s planom dela in rednimi aktivnostmi službe Skladnosti

poslovanja in integritete. Redno je obravnavala poročila o morebitnih prijavah nepravilnosti s področja korporativne integritete. Komisija je obravnavala tudi druga vprašanja in teme iz pristojnosti revizijske komisije, med drugim se je seznanila s pismom poslovodstvu ter z realizacijo priporočil iz pisma. Obravnavala je evidenco revizijskih in nerevizijskih storitev. Komisija se je poleg že nešteti aktivnosti tekoče seznanjala tudi z drugimi aktualnimi zadevami, ki so se dogajale v družbi. Zaradi sprememb v sestavi komisija v letu 2023 ni opravila samoocene.

Kadrovska komisija nadzornega sveta družbe se je sestala na šestih rednih sejah in eni izredni. Obravnavala je predlog spremenljivega prejema uprave za leto 2022, pripravljala novelacijo politike prejemkov članov organov vodenja in nadzora ter pripravila nov interni dokument nadzornega sveta o določitvi meril za izračun spremenljivega dela prejemkov uprave družbe, se seznanila s poročilom raziskave o zadovoljstvu uporabnikov AC, s poročilom o delu službe za upravljanje kadrov, službe za varnost in zdravje pri delu, se seznanila s kadrovskim načrtom ter s poročilom o zadovoljstvu zaposlenih v družbi. Preverila se je tudi ustreznost politike raznolikosti ter izvajanje politike nasledstev. Komisija je potrdila tudi načrt dela komisije ter obravnavala tudi druga vprašanja in teme iz pristojnosti komisije. Izvedla je tudi postopek za imenovanje novega člana uprave ter skupaj s svetom delavcev pričela usklajevanje pogojev za delavskega direktorja / člana uprave.

Investicijska komisija se je sestala na desetih rednih sejah in eni izredni seji, na katerih je obravnavala investicijske projekte in ostala javna

naročila nad 1 milijon evrov (brez DDV) ter nadzornemu svetu podala mnenje pred odločanjem. Med drugim se je komisija tudi dogovorila o načinu spremljanja pomembnih investicijskih projektov prek terminskih načrtov. Podane so bile tudi pobude glede izdajanja predhodnih soglasij. Komisija je obravnavala tudi druga vprašanja in teme iz pristojnosti komisije.

Skladno z drugim odstavkom 282. člena Zakona o gospodarskih družbah je nadzorni svet pripravil pisno poročilo o ugotovitvah pregleda Letnega poročila DARS za leto 2023 in o podanem predlogu uprave o delitvi bilančnega dobička za skupščino.

Preveritev in potrditev Letnega poročila 2023

Nadzorni svet DARS je Letno poročilo družbe DARS za leto 2023 obravnaval v okviru zakonskega roka. Seznanil se je z revizijskim poročilom in mnenjem pooblaščenega revizorja o pregledanih računovodskih izkazih za poslovno leto 2023.

Skladno s točko 7.3.7 Statuta DARS je nadzorni svet obravnaval revidirano Letno poročilo družbe DARS za leto 2023. Na podlagi preveritve letnega poročila in računovodskih izkazov s pojasnili, preveritve predloga uprave za uporabo bilančnega dobička ter poročila pooblaščenega revizorja je nadzorni svet revidirano Letno poročilo družbe DARS za leto 2023 potrdil.

Nadzorni svet se je ob sprejemanju letnega poročila opredelil tudi do izjave o upravljanju družbe, ki je vključena v poslovno poročilo Letnega poročila družbe DARS za leto 2023, in ocenil, da je odsev dejanskega stanja upravljanja družbe v letu 2023.

Mag. Andrej Šušteršič
predsednik nadzornega sveta

II Računovodsko poročilo

II Računovodsko poročilo

II	Računovodsko poročilo	106
II.1	Računovodski izkazi družbe DARS	107
II.2	Poročajoča družba	115
II.3	Pomembnejše računovodske usmeritve	115
II.4	Pojasnila k računovodskim izkazom	130
II.4.1	Pojasnila k bilanci stanja.....	130
II.4.2	Pojasnila k izkazu poslovnega izida	157
II.4.3	Pojasnila k izkazu vseobsegajočega donosa	165
II.5	Poslovna tveganja.....	165
II.6	Posli z lastniki in njihovimi povezanimi družbami	165
II.7	Dogodki po datumu bilance stanja	166
II.8	Revidiranje letnega poročila za leto 2023	166
II.9	Revizorjevo poročilo	167

II.1 Računovodski izkazi družbe DARS

Bilanca stanja na dan 31. decembra 2023

V EUR (brez centov)	Pojasnila	31. 12. 2023	31. 12. 2022
SREDSTVA		5.166.555.559	5.159.975.244
A. DOLGOROČNA SREDSTVA		4.714.283.572	4.732.894.173
I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	II.4.1.1	25.256.310	27.585.032
1. Dolgoročne premoženjske pravice		25.246.222	27.572.062
5. Druge dolgoročne aktivne časovne razmejitve		10.088	12.970
II. Opredmetena osnovna sredstva	II.4.1.2	4.540.663.693	4.529.611.852
1. Zemljišča in zgradbe		4.217.081.163	4.295.572.096
a) Zemljišča		153.772.053	157.711.006
b) Zgradbe		4.063.309.111	4.137.861.090
3. Druge naprave in oprema		47.815.454	39.189.548
4. Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo		275.767.076	194.850.209
a) Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi		275.767.076	194.850.209
III. Naložbene nepremičnine	II.4.1.3	23.838.941	24.429.000
IV. Dolgoročne finančne naložbe	II.4.1.5	112.000.000	144.000.000
2. Dolgoročna posojila		112.000.000	144.000.000
b) Dolgoročna posojila drugim		112.000.000	144.000.000
V. Dolgoročne poslovne terjatve	II.4.1.6	1.936.186	529.437
3. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih		1.936.186	529.437
VI. Odložene terjatve za davek	II.4.1.7	10.588.442	6.738.852
B. KRATKOROČNA SREDSTVA		450.793.926	426.249.353
I. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	II.4.1.8	1.034.355	1.727.729
II. Zaloge	II.4.1.9	6.055.091	4.877.973
1. Material		4.667.673	4.311.833
3. Proizvodi in trgovsko blago		1.387.417	566.141
III. Kratkoročne finančne naložbe	II.4.1.10	299.804.372	310.272.407
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil		10.804.372	17.272.407
c) Druge kratkoročne finančne naložbe		10.804.372	17.272.407
2. Kratkoročna posojila		289.000.000	293.000.000
b) Kratkoročna posojila drugim		289.000.000	293.000.000
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	II.4.1.11	72.398.502	61.030.895
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev		35.472.803	31.468.473
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih		36.925.699	29.562.422
V. Denarna sredstva	II.4.1.12	71.501.606	48.340.349
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.4.1.13	1.478.061	831.718

V EUR (brez centov)	Pojasnila	31. 12. 2023	31. 12. 2022
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV		5.166.555.559	5.159.975.244
A. KAPITAL	II.4.1.14	3.333.743.669	3.199.015.617
I. Vpoklicani kapital		2.086.559.144	2.086.559.144
1. Osnovni kapital		2.086.559.144	2.086.559.144
II. Kapitalske rezerve		31.442.748	31.429.279
III. Rezerve iz dobička		1.159.153.960	1.020.588.748
1. Zakonske rezerve		62.107.380	55.083.966
4. Statutarne rezerve		265.093.361	231.732.145
5. Druge rezerve iz dobička		831.953.219	733.772.637
V. Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti		6.545.992	12.299.688
VII. Čisti poslovni izid poslovnega leta		50.041.824	48.138.758
B. REZERVACIJE IN DOLG. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.4.1.15	167.194.803	157.228.217
1. Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti		5.470.684	4.646.298
2. Druge rezervacije		3.668.794	3.796.287
3. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve		158.055.325	148.785.632
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI		1.305.069.612	1.519.648.469
I. Dolgoročne finančne obveznosti	II.4.1.16	1.284.689.902	1.483.208.031
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	II.4.1.17	1.080.696.738	1.219.848.684
3. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic	II.4.1.18	61.758.920	117.800.967
4. Druge dolgoročne finančne obveznosti	II.4.1.19	142.234.244	145.558.380
II. Dolgoročne poslovne obveznosti	II.4.1.20	18.002.748	33.158.681
2. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		0	52.983
5. Druge dolgoročne poslovne obveznosti	II.4.1.21	18.002.748	33.105.698
III. Odložene obveznosti za davek	II.4.1.7	2.376.962	3.281.757
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		315.355.204	248.396.148
II. Kratkoročne finančne obveznosti	II.4.1.22	224.042.088	150.682.339
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank		158.994.304	141.672.376
3. Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic		59.155.838	3.117.571
4. Druge kratkoročne finančne obveznosti		5.891.946	5.892.392
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	II.4.1.23	91.313.116	97.713.809
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		56.940.402	57.746.111
4. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov		64.135	364.309
5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti		34.308.579	39.603.388
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.4.1.24	45.192.271	35.686.793
IZVENBILANČNA EVIDENCA	II.4.1.25	184.333.111	194.655.273

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz poslovnega izida za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2023 (različica I)

V EUR (brez centov)	Pojasnila	1. 1. do 31. 12. 2023	1. 1. do 31. 12. 2022
1. Čisti prihodki od prodaje	II.4.2.1	525.295.410	494.473.636
Prihodki od cestnin		509.227.172	479.557.025
Prihodki od zakupnin za počivališča		10.159.704	9.463.637
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev		1.362.337	1.384.680
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo		905.886	751.278
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila		287.541	288.164
Prihodki od zakupa optičnih vlaken		1.080.417	928.456
Drugi prihodki od prodaje		2.272.352	2.100.396
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	II.4.2.2	2.955.494	1.482.558
4. Drugi poslovni prihodki	II.4.2.3	7.489.359	16.350.549
5. Stroški blaga, materiala in storitev	II.4.2.4	-72.248.476	-60.807.678
a) Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter str. porab. materiala		-16.732.049	-13.511.562
b) Stroški storitev		-55.516.427	-47.296.117
6. Stroški dela	II.4.2.5	-58.922.474	-54.082.891
a) Stroški plač		-42.751.063	-39.499.916
b) Stroški socialnih zavarovanj		-8.281.999	-7.688.767
c) Drugi stroški dela		-7.889.413	-6.894.208
7. Odpisi vrednosti	II.4.2.6	-207.182.295	-200.885.298
a) Amortizacija		-198.022.120	-194.501.316
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopred. sr. in opred. osnovnih sr.		-9.047.475	-6.054.385
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih		-112.701	-329.597
8. Drugi poslovni odhodki	II.4.2.7	-1.791.586	-3.637.364
10. Finančni prihodki iz danih posojil	II.4.2.8	9.888.672	4.392.185
b) Finančni prihodki iz posojil, danih drugim		9.888.672	4.392.185
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	II.4.2.9	7.303	4.557
b) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih		7.303	4.557
12. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb		0	-964
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	II.4.2.9	-35.491.630	-31.038.108
b) Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank		-25.704.008	-18.567.142
c) Finančni odhodki iz izdanih obveznic		-5.633.564	-5.637.344
č) Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti		-4.154.059	-6.833.622
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	II.4.2.9	-9.724	-13.926
b) Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev in meničnih obveznosti		-391	-3.871
c) Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti		-9.333	-10.055
15. Drugi prihodki	II.4.2.10	367.870	179.089
16. Drugi odhodki	II.4.2.11	-896.481	-223.831
17. Davek iz dobička	II.4.2.12	-32.843.353	-33.111.658
18. Odloženi davki	II.4.1.7	3.849.590	2.051.847
19. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja		140.467.680	135.132.702

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz drugega vseobsegajočega donosa za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2023

v EUR (brez centov)	Pojasnilo	2023	2022
19. Čisti poslovni izid poslovnega leta		140.467.680	135.132.702
20. Spremembe rezerv, nastalih zaradi prevrednotenja po poštenu vrednosti	II.4.3.	-5.563.240	19.465.330
21. Druge sestavine vseobsegajočega donosa	II.4.3.	-189.857	204.958
22. Celotni vseobsegajoči donos obračunskega obdobja		134.714.583	154.802.991

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz denarnih tokov za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2023

v EUR (brez centov)	leto 2023	leto 2022
A. Denarni tokovi pri poslovanju		
a) Postavke izkaza poslovnega izida		
Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	532.046.375	509.661.024
Poslovni odhodki brez amortizacije (razen za prevredn.) in finančni odh. iz posl. obveznosti	-131.025.947	-117.612.729
Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	-28.644.447	-29.178.262
	372.375.982	362.870.033
b) Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		
Začetne manj končne poslovne terjatve	-5.267.418	-10.255.138
Začetne manj končne aktivne časovne razmejitve	-646.343	-115.656
Začetne manj končne terjatve za odloženi davek	-3.849.590	-368.698
Začetna manj končna sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	693.373	-1.311.124
Začetne manj končne zaloge	-1.177.117	-662.279
Končni manj začetni poslovni dolgovi	-12.429.537	863.486
Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije	19.472.064	21.042.619
Končne manj začetne obveznosti za odloženi davek	-904.796	3.281.757
	-4.109.364	12.474.969
c) Pozitivni ali negativni denarni izid pri poslovanju (a + b)	368.266.618	375.345.002
B. Denarni tokovi pri investiranju		
a) Prejemki pri investiranju		
Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku, ki se nanašajo na investiranje	2.381.734	266.980
Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	1.099.284	1.497.488
Prejemki od odtujitve finančnih naložb	410.000.000	178.000.000
	413.481.017	179.764.468
b) Izdatki pri investiranju		
Izdatki za pridobitev neopredmetenih sredstev	-2.621.536	-3.235.257
Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	-217.371.752	-134.790.334
Izdatki za pridobitev naložbenih nepremičnin	-13.470	-2.560.429
Izdatki za pridobitev finančnih naložb	-374.000.000	-294.000.000
	-594.006.758	-434.586.020
c) Pozitivni ali negativni denarni izid pri investiranju (a + b)	-180.525.741	-254.821.552
C. Denarni tokovi pri financiranju		
a) Prejemki pri financiranju		
Prejemki od povečanja finančnih obveznosti	0	90.916.042
	0	90.916.042
b) Izdatki pri financiranju		
Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje	-35.491.630	-30.975.770
Izdatki za odplačila finančnih obveznosti	-129.087.991	-184.700.696
	-164.579.621	-215.676.466
c) Pozitivni ali negativni denarni izid pri financiranju (a + b)	-164.579.621	-124.760.423
Č. Končno stanje denarnih sredstev	71.501.606	48.340.349
x) Denarni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ac, Bc in Cc)	23.161.257	-4.236.973
y) Začetno stanje denarnih sredstev	48.340.349	52.577.322

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2023 do 31. decembra 2023

	I.	II.	III.			V.	VI.	VII.	Skupaj kapital
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička			Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega leta	
1.	1.		1.	4.	5.				
	Osnovni kapital		Zakonske rezerve	Statutarne rezerve	Druge rezerve iz dobička		1. Preneseni čisti dobiček/izguba	1. Čisti dobiček poslovnega leta	
A1. Stanje na dan 31. 12. 2022	2.086.559.144	31.429.279	55.083.966	231.732.145	733.772.637	12.299.688	0	48.138.758	3.199.015.617
B.1. Sprememba lastniškega kapitala - transakcije z lastniki	0	13.470	0	0	0	0	0	0	13.470
č) Vnos dodatnih vplačil kapitala		13.470							13.470
B.2. Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja	0	0	0	0	0	-5.753.097	0	140.467.680	134.714.583
a) Vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja								140.467.680	140.467.680
c) Spremembe rezerv, nastalih zaradi vrednotenja finančnih naložb po pošteni vrednosti						-5.563.240			-5.563.240
d) Druge sestavine vseobsegajočega donosa poročevalskega obdobja						-189.857			-189.857
B.3. Spremembe v kapitalu	0	0	7.023.414	33.361.216	98.180.582	-599	0	-138.564.613	0
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala					48.138.758			-48.138.758	0
b) Razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			7.023.414	33.361.216	50.041.824		-599	-90.425.855	0
f) Druge spremembe v kapitalu						-599	599		0
D. Stanje na dan 31. 12. 2023	2.086.559.144	31.442.748	62.107.380	265.093.361	831.953.219	6.545.992	0	50.041.824	3.333.743.669
BILANČNI DOBIČEK na dan 31. 12. 2023							0	50.041.824	50.041.824

Izkaz gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022

	I.	II.	III.			V.	VI.	VII.	Skupaj kapital
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička			Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega leta	
	1.		1.	4.	5.		1.	1.	
	Osnovni kapital		Zakonske rezerve	Statutarne rezerve	Druge rezerve iz dobička		Preneseni čisti dobiček/izguba	Čisti dobiček poslovnega leta	
A1. Stanje na dan 31. 12. 2021	2.086.559.144	28.868.850	48.327.649	199.639.640	645.490.106	-7.376.966	0	40.143.774	3.041.652.197
B.1. Sprememba lastniškega kapitala - transakcije z lastniki	0	2.560.429	0	0	0	0	0	0	2.560.429
č) Vnos dodatnih vplačil kapitala		2.560.429							2.560.429
B.2. Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja	0	0	0	0	0	19.670.289	0	135.132.702	154.802.991
a) Vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja								135.132.702	135.132.702
c) Spremembe rezerv, nastalih zaradi vrednotenja finančnih naložb po pošteni vrednosti						19.465.330			19.465.330
d) Druge sestavine vseobsegajočega donosa poročevalskega obdobja						204.958			204.958
B.3. Spremembe v kapitalu	0	0	6.756.317	32.092.505	88.282.531	6.365	0	-127.137.718	0
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala					40.143.774			-40.143.774	0
b) Razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			6.756.317	32.092.505	48.138.758		6.365	-86.993.945	0
f) Druge spremembe v kapitalu						6.365	-6.365		0
D. Stanje na dan 31. 12. 2022	2.086.559.144	31.429.279	55.083.966	231.732.145	733.772.637	12.299.688	0	48.138.758	3.199.015.617
BILANČNI DOBIČEK na dan 31. 12. 2022							0	48.138.758	48.138.758

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz bilančnega dobička 2023

V EUR (brez centov)	2023	2022
A. ČISTI POSLOVNI IZID POSLOVNEGA LETA	140.467.680	135.132.702
B. PRENESENI DOBIČEK/IZGUBA	599	-6.365
C. POVEČANJE REZERV IZ DOBIČKA PO SKLEPU UPRAVE		
- Zakonske rezerve	7.023.414	6.756.317
- Statutarne rezerve	33.361.216	32.092.505
- Druge rezerve iz dobička	50.041.824	48.138.758
BILANČNI DOBIČEK 31. 12.	50.041.824	48.138.758

Čisti poslovni izid leta 2023 znaša 140.467.680 evrov. Ob sestavi letnega poročila je DARS, skladno s Statutom DARS in 64. ter 230. členom ZGD-1, oblikoval zakonske rezerve v višini 7.023.414 evrov, statutarne rezerve v višini 33.361.216 evrov in druge rezerve iz dobička v višini 50.041.824 evrov.

Bilančni dobiček DARS na dan 31. decembra 2023 znaša 50.041.824 evrov. O razporeditvi bilančnega dobička bo v skladu z ZGD-1 odločala skupščina DARS.

Uprava in Nadzorni svet družbe v skladu z 69. členom ZGD-1 predlagata razporeditev bilančnega dobička leta 2023 v višini 50.041.824 evrov v druge rezerve iz dobička.

II.2 Poročajoča družba

DARS je registrirana pravna oseba s sedežem v Sloveniji. Naslov registriranega sedeža je Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje.

Družba DARS izvaja dejavnost gradnje avtocest in hitrih cest ter upravlja in vzdržuje obstoječe avtoceste in hitre ceste v RS. Družba DARS v imenu RS in za njen račun opravlja naloge povezane s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest.

Družba sestavlja računovodske izkaze in poročila, kot jih določa prvi odstavek 60. člena ZGD-1, v skladu s SRS. Uprava družbe DARS je računovodske izkaze odobrila za javno objavo dne 28. marca 2024.

II.3 Pomembnejše računovodske usmeritve

Podlaga za sestavitev izkazov

Računovodski izkazi družbe DARS s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljene v skladu z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami SRS, upoštevaje določila ZGD-1 in ZDARS-1.

Računovodski izkazi predstavljajo ločene računovodske izkaze družbe za splošne potrebe. Računovodski izkazi so bili pripravljene za obdobje poročanja, ki traja od 1. januarja 2023 do 31. decembra 2023, v skladu s SRS 2016 (z dopolnitvami 2019). Družba dosledno uporablja spodaj opredeljene računovodske usmeritve za vsa obdobja, predstavljena v priloženih računovodskih izkazih. Pri izbiri računovodskih usmeritev, to je pravil in postopkov, ki jih je potrebno upoštevati in uporabljati pri sestavljanju računovodskih izkazov in celotnem računovodenju, je družba upoštevala zahtevo po previdnosti, prednosti vsebine pred obliko in pomembnost dogodkov.

Pri sestavi računovodskih izkazov sta bili upoštevani temeljni računovodski predpostavki: nastanek poslovnih dogodkov in časovna neomejenost delovanja.

Računovodski izkazi so sestavljeni v evrih, brez centov. Posle, izražene v tuji valuti, družba preračuna v evre po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na dan posla. Denarna sredstva in obveznosti, izražene v tuji valuti na dan izkaza bilance stanja, so preračunane v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke, veljavnem na zadnji dan obračunskega obdobja. Tečajne razlike so pripoznane v izkazu poslovnega izida.

Poslovodstvo mora pri sestavi računovodskih izkazov podati ocene, presoje in predpostavke, ki vplivajo na uporabo računovodskih usmeritev in na izkazane vrednosti sredstev, obveznosti, prihodkov ter odhodkov. Dejanske vrednosti se lahko razlikujejo od ocenjenih. Ocene, presoje in predpostavke se redno pregledujejo. Učinki spremembe računovodskih ocen, presoj in predpostavk se uporabijo za naprej in vplivajo le na obdobje, v katerem je bila računovodska ocena spremenjena, in na kasnejša obdobja.

Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve

Neopredmetena sredstva zajemajo naložbe v pridobljene pravice do industrijske lastnine (licence, računalniški programi) in neopredmetena osnovna sredstva v pridobivanju.

Neopredmetena sredstva se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki sestoji iz vseh izdatkov, ki so potrebni za njihov nakup, oziroma iz stroškov, ki so potrebni za njihovo usposobitev za uporabo. Za vrednotenje se uporablja model nabavne vrednosti, kar pomeni, da se neopredmetena sredstva izkazujejo po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek vrednosti.

Družba samostojno določi letne amortizacijske stopnje glede na dobo koristnosti posameznega neopredmetenega dolgoročnega sredstva s končno dobo koristnosti.

Oslabitev sredstva ali denar ustvarjajoče enote se pripozna, kadar njegova knjigovodska vrednost presega njegovo nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida. Če družba posluje z zadostnim dobičkom in v okviru poslovnih načrtov, ni razlogov za oslabitev.

Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo in opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi ter opredmetena osnovna sredstva, ki so v najemu kot pravica do uporabe. Osnovna sredstva, ki jih družba ne more uporabljati, ker so poškodovana, zastarana ali podobno, so trajno izločena iz uporabe.

Opredmeteno osnovno sredstvo se ob začetnem pripoznavanju ovrednoti po nabavni vrednosti, ki jo sestavljajo nakupna cena osnovnega sredstva, uvozne in nevračljive nakupne dajatve ter stroški, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi osnovnega sredstva za uporabo.

Opredmetena osnovna sredstva so vrednotena po modelu nabavne vrednosti.

Pozneje nastali stroški, ki so povezani z opredmetenim osnovnim sredstvom, povečujejo njegovo nabavno vrednost, če povečujejo prihodnje koristi v primerjavi s prvotno ocenjenimi ali omogočajo podaljšanje dobe koristnosti. Avtocestni odsek se aktivira z dnem njegove predaje v promet, stroški nastali po tem dnevu, povezani z gradnjo avtocestnega odseka, povečujejo njegovo nabavno vrednost enkrat letno, to je s stanjem na dan 31. decembra tekočega leta.

Nabavno vrednost osnovnega sredstva sestavljajo tudi stroški izposojanja, povezani s pridobitvijo osnovnega sredstva do njegove usposobitve za uporabo. Stroški izposojanja so:

- obresti,
- drugi stroški družbe, ki so povezani z izposojanjem finančnih sredstev.

Stroške izposojanja, ki jih je mogoče neposredno pripisati nakupu, gradnji ali proizvodnji osnovnega sredstva v pripravi, družba usredstvi kot del nabavne vrednosti tega sredstva. Druge stroške izposojanja družba pripozna kot odhodek v obdobju, ko nastanejo. Stroški, ki so neposredno povezani z zadolževanjem, namenjenem financiranju gradnje avtocest, povečujejo nabavno vrednost avtocest, dokler so avtocestni odseki, za katere so bila najeta posojila, v gradnji (do usposobitve za uporabo). Družba preneha usredstvovati stroške izposojanja takrat, ko so avtocestni odseki predani v promet.

Nabavna vrednost v družbi zgrajenega ali izdelanega sredstva zajema neposredne stroške, ki jih povzroči njegova zgraditev ali izdelava, in posredne stroške njegove zgraditve ali izdelave, ki mu jih je mogoče pripisati.

Popravila ali vzdrževanje opredmetenih osnovnih sredstev so namenjena obnavljanju ali ohranjanju prihodnjih gospodarskih koristi, ki se pričakujejo na podlagi prvotno ocenjene stopnje učinkovitosti sredstev. Kadar se pojavijo, se pripoznajo kot odhodki.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva pomembna, se razporedi na njegove dele. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe in so pomembni v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega osnovnega sredstva, se vsak del obravnava posebej.

Pripoznanje opredmetenega osnovnega sredstva se odpravi ob odtujitvi ali če od njegove uporabe ali odtujitve ni več pričakovati prihodnjih gospodarskih koristi.

Pri odtujitvi opredmetenega osnovnega sredstva se razlika med čistim donosom ob odtujitvi in preostalo knjigovodsko vrednostjo odtujenega opredmetenega osnovnega sredstva prenese med prevrednotovalne poslovne prihodke, če je prva večja od druge, ali med prevrednotovalne poslovne odhodke, če je druga večja od prve.

Družba enkrat letno preveri knjigovodsko vrednost opredmetenih osnovnih sredstev, da ugotovi, ali so prisotni znaki oslabitve. Če takšni znaki obstajajo, se oceni nadomestljiva vrednost sredstva. Kot nadomestljiva vrednost

se upošteva čista prodajna vrednost ali vrednost pri uporabi, in sicer tista, ki je večja. Oslabitev sredstva se pripozna v primeru, ko njegova knjigovodska vrednost presega nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida. Če družba posluje z zadostnim dobičkom in v okviru poslovnih načrtov, ni razlogov za oslabitev. Na podlagi izračunane zahtevane stopnje donosnosti sredstev ugotavljamo, da slabitev sredstev ni potrebna.

Družba prek skrbnikov projektov in investicij mesečno spremlja potek projektov in investicij. Če ugotovi, da se določeni projekt ne bo dokončal, se izvede odpis.

Če družba utemeljeno predvideva, da se bo opredmeteno osnovno sredstvo prodalo v naslednjih dvanajstih mesecih, se prerazvrsti med nekratkoročna sredstva za prodajo.

V skladu z ZGD-1 in SRS 2016 družba stavbno pravico vodi v postavki Zemljišča.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist družbe DARS, na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Po ZUJF je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica je kot ena od pravic na nepremičninah ob začetku pripoznana po nabavni vrednosti. Ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravno pravico izrabljati. Uporabi se metoda enakomernega časovnega amortiziranja.

Naložbene nepremičnine

Naložbene nepremičnine ima družba v lasti, da bi prinašale najemnino. V skladu s SRS 6.2., ki določa, da so naložbene nepremičnine tudi zemljišča, za katere družba ni določila prihodnje uporabe, so med naložbenimi nepremičninami evidentirana tudi zemljišča, pridobljena po 3. alineji 14. člena ZDARS-1. Gre za nepremičnine, ki so bile pridobljene za gradnjo avtocest, vendar delno ali v celoti niso bile uporabljene za gradnjo avtocest oziroma za njihovo upravljanje in vzdrževanje.

Naložbene nepremičnine se ob začetnem pripoznanju izmerijo po nabavni vrednosti. Nabavna vrednost naložbene nepremičnine obsega njeno nakupno ceno in vse njej neposredno pripisljive stroške. Po začetnem pripoznanju se naložbene nepremičnine vrednotijo po nabavni vrednosti, zmanjšani za nabrani amortizacijski popravek vrednosti in izgubo zaradi oslabitve.

Doba koristnosti naložbenih nepremičnin je enaka kot za istovrstna opredmetena osnovna sredstva. Družba preverja znamenja slabitve enako kot pri opredmetenih osnovnih sredstvih.

Amortizacija

Nabavna vrednost opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev se zmanjšuje z amortiziranjem. Osnovo za obračun amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe predstavlja polna nabavna vrednost osnovnih sredstev. V osnovo se po aktiviranju vključujejo tudi vsa naknadna investicijska vlaganja, ki povečujejo prihodnje koristi ali omogočajo podaljšanje dobe uporabnosti osnovnega sredstva (na primer obnova vozišč in objektov).

Družba določa letne amortizacijske stopnje glede na ocenjeno dobo koristnosti posameznega opredmetenega osnovnega sredstva in neopredmetenega dolgoročnega sredstva. Doba koristnosti je odvisna od:

- pričakovanega fizičnega izrabljanja,
- pričakovanega tehničnega staranja,
- pričakovanega ekonomskega staranja,
- pričakovanih zakonskih ali drugih omejitev uporabe.

Kot dobo koristnosti posameznega sredstva družba upoštevatata dobo, ki je najkrajša glede na vsakega izmed naštetih dejavnikov.

Družba preverja ustreznost opredeljenih ocenjenih življenjskih dob avtocestne infrastrukture na vsaka 3 leta, v vmesnem obdobju pa izvede interno presojo ustreznosti amortizacijskih dob. V primeru spremembe pričakovane dobe koristnosti od prvotno ocenjene družba amortizacijske stopnje preračuna za sedanja in bodoča obdobja. Družba je na dan 31. 12. 2023 presojala ustreznost opredeljenih ocenjenih življenjskih dob zgornjega ustroja avtocestne infrastrukture in ocenila, da je ocenjena življenjska doba ustrezna. V letu 2023 ni bilo dejavnikov, na podlagi katerih bi družba ocenila, da ocenjena življenjska doba ni ustrezna.

Opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva družba amortizira posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Sredstvo se prične amortizirati prvi dan naslednjega meseca po usposobitvi za uporabo. Opredmetena osnovna sredstva – avtoceste – se začnejo uporabljati z dnem odprtja za promet, pri čemer pa ni nujno, da je investicija končana in da so odpravljene vse pomanjkljivosti. Amortiziranje sredstev v najemu je usklajeno z amortiziranjem podobnih sredstev v lasti družbe oziroma je usklajeno z dobo najema, če je ta krajša.

Amortizacijske stopnje za opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva

Skupina osnovnih sredstev	Amortizacijske stopnje v letu 2023
Zgornji ustroj avtocest s pripadajočo cestno infrastrukturo (ograje, naprave za odvodnjavanje)	2,96 %–17,37 %
Prometna signalizacija in prometna oprema (vertikalna in horizontalna signalizacija, cestna razsvetljava, sistem klicev v sili, CVP, kabelska kanalizacija, portali ipd.)	0,76 %–20,00 %
Avtocestni objekti (viadukti, mostovi, predori, nadvozi, podvozi, oporni zidovi ipd.)	1,23 %–33,09 %
Zgradbe	1,21 %–18,44 %
Stavbna pravica	2,06 %
Transportna sredstva	0,01 %–20,00 %
Druga oprema in naprave	0,36 %–50,02 %
Računalniki in računalniška oprema	0,99 %–50,01 %
Računalniški programi, licence	0,60 %–50,00 %
Služnostna pravica	3,34 %–10,00 %
Zemljišča-najemi	10 %
Zgradbe-najemi	6,19 %–26,38 %
Oprema-najemi	10,00 %–44,99 %

Popravek vrednosti, ki je povezan z amortiziranjem, se ne pojavlja pri:

- a) zemljiščih,
- b) opredmetenih osnovnih sredstvih v gradnji oziroma izdelavi,
- c) opredmetenih osnovnih sredstvih kulturnega, zgodovinskega ali umetniškega pomena,
- č) spodnjem ustroju avtocest cest, ki vključuje gradbena dela (pripravljalna dela, zemeljska dela), stroški krajinske ureditve, stroški arheoloških izkopavanj, stroški rušitve objektov in podobno.

Amortizacija se obračuna, tudi če se sredstvo ne uporablja več ali je izločeno iz uporabe, dokler ni v celoti amortizirano.

Stroški amortizacije sredstev, pridobljenih z državnimi podporami ali donacijami, se nadomestijo v dobro poslovnih prihodkov in ustreznega zmanjšanja dolgoročno odloženih prihodkov.

Najemi

Družba na dan 31. 12. 2023 izkazuje sredstva, ki so v najemu kot pravico do uporabe sredstva pri opredmetenih osnovnih sredstvih.

V skladu s SRS 1.27 je družba na datum začetka najema pripoznala opredmeteno osnovno sredstvo, ki predstavlja pravico do uporabe in obveznost iz najema. Opredmeteno osnovno sredstvo, pridobljeno na podlagi najema, je torej sestavni del opredmetenih osnovnih sredstev družbe, njegova nabavna vrednost pa zajema (SRS 1.27):

- a) znesek začetnega merjenja obveznosti iz najema;

- b) plačila najemnine, ki so bila izvedena na datum začetka najema ali pred njim, zmanjšana za prejete spodbude za najem;
- c) začetne neposredne stroške;
- d) oceno stroškov, ki bodo nastali najemniku pri demontaži ali odstranitvi sredstva, ki je predmet najema, obnovitvi mesta, na katerem se nahaja, ali vrnitvi sredstva, ki je predmet najema, v stanje kot ga zahtevajo pogoji najema, razen če so ti stroški nastali pri proizvodnji zalog.

Družba je na datum začetka najema izmerila obveznost iz najema po sedanji vrednosti najemnin, ki na ta dan še niso plačane. Pri izračunu sedanje vrednosti najmanjše vsote najemnin je diskontna mera z najemom povezana obrestna mera, če jo je mogoče določiti, v nasprotnem primeru pa predpostavljena obrestna mera za izposojanje, ki jo mora plačati najemnik. Družba je za diskontno mero izbrala predpostavljeno obrestno mero za izposojanje.

Najemnine, zajete na začetni datum pri merjenju obveznosti iz najema, ki niso plačane, zajemajo na datum začetka najema naslednja plačila pravice do uporabe sredstva, ki je predmet najema, v obdobju najema:

- a) nespremenljive najemnine, zmanjšane za terjatve za spodbude za najem;
- b) spremenljive najemnine, ki so odvisne od indeksa ali stopnje in se na začetku merijo z indeksom ali stopnjo, ki velja na datum začetka najema;
- c) zneski, za katere se pričakuje, da jih bo najemnik plačal na podlagi jamstev za preostalo vrednost;
- d) izpolnitvena cena možnosti nakupa, če je precej gotovo, da bo najemnik izrabil to možnost, in
- e) plačila kazni za odpoved najema, če trajanje najema kaže, da bo najemnik izrabil možnost odpovedi najema.

Družba v skladu s SRS 1.27 ob sklenitvi najemne pogodbe oceni, ali gre za najemno pogodbo oziroma ali pogodba vsebuje najem. Pogodba je najemna pogodba oziroma vsebuje najem, če se z njo prenaša pravica do obvladovanja uporabe identificiranega sredstva za določeno obdobje v zameno za nadomestilo. Pri tem družba obračuna vse najemne sestavine, kot eno samo najemno sestavino. Družba pri ocenjevanju, ali se s pogodbo za določeno obdobje prenaša pravica do uporabe identificiranega sredstva, oceni, ali ima v celotnem obdobju uporabe hkrati:

- a) pravico pridobiti vse pomembne gospodarske koristi od uporabe identificiranega sredstva in
- b) pravico usmerjati uporabo identificiranega sredstva.

Če ima družba pravico do obvladovanja uporabe identificiranega sredstva samo za del trajanja pogodbe, pogodba vsebuje najem za ta del trajanja pogodbe.

Sredstvo običajno velja za identificirano, če je izrecno določeno v pogodbi. Lahko pa se identificira tudi tako, da se implicitno določi takrat, ko ga družba dobi v uporabo. Družba nima pravice do uporabe identificiranega sredstva, če ima najemodajalec skozi celotno obdobje uporabe materialno pravico do zamenjave sredstva, kar pomeni, da ima dejansko možnost zamenjave alternativnih sredstev skozi celotno obdobje uporabe in bi pri tem imel tudi gospodarsko korist.

Družba ima pravico do usmerjanja uporabe identificiranega sredstva skozi celotno obdobje samo, če:

- a) ima skozi celotno obdobje uporabe pravico usmerjati način in namen uporabe sredstva, ali
- b) so pomembne odločitve o načinu in namenu uporabe sredstva določene vnaprej in:
 - o ima družba skozi celotno obdobje uporabe pravico upravljati sredstvo, ne da bi imel najemodajalec pravico spreminjati ta navodila za delovanje, ali
 - o je družba zasnovala sredstvo tako, da je z zasnovo vnaprej določila način in namen uporabe
 - o sredstva skozi celotno obdobje uporabe.

Družba določi trajanje najema kot obdobje, v katerem najema ni mogoče odpovedati, skupaj z:

- a) obdobjem, za katero velja možnost podaljšanja najema, če je precej gotovo, da bo najemnik to možnost izrabil; in
- b) obdobjem, za katero velja možnost odpovedi najema, če je precej gotovo, da najemnik te možnost ne bo izrabil.

Ob začetnem pripoznanju družba pravico do uporabe sredstva izmeri po sedanji vrednosti prihodnjih najemnin. To pravico amortizira in pripoznava strošek amortizacije, zaradi časovne vrednosti denarja pa tudi strošek obresti med odhodki iz financiranja. V izkazu denarnega toka loči znesek, ki pomeni plačilo glavnice in znesek, ki pomeni plačilo obresti. Oba razvrsti med denarne tokove pri financiranju.

Obveznost iz najema se izkaže med obveznostmi iz financiranja, ki se glede na ročnost deli na dolgoročni del, ki zapade v obdobju daljšem od leta dni po datumu bilance stanja, in na kratkoročni del, ki zapade v 12 mesecih po datumu bilance stanja.

Za kratkoročne najeme (obdobje najema je krajše od 12 mesecev) in najeme sredstev majhne vrednosti (vrednost najetega sredstva, če bi bilo novo, je manjša od 10.000 evrov; to so na primer prenosni računalniki, tablice in telefoni) družba uporablja izjemo in ne priznava pravice do uporabe sredstva. Stroške v povezavi z najemom teh sredstev zato priznava med odhodki enakomerno v obdobju trajanja najema. V izkazu poslovnega izida jih priznava med stroški storitev v postavki stroškov najemnin. Družba nima sklenjenih pogodb za najeme s spremenljivimi najemnini.

Osnovno sredstvo, vzeto v najem, se izkazuje ločeno od drugih istovrstnih osnovnih sredstev. Amortiziranje osnovnih sredstev, vzetih v najem, mora biti usklajeno z amortiziranjem drugih podobnih osnovnih sredstev. Če ni utemeljenega zagotovila, da bo najemnik prevzel lastništvo do konca trajanja najema, se takšno osnovno sredstvo povsem amortizirata bodisi med trajanjem najema bodisi v dobi njegove koristnosti, in sicer v tistem obdobju, ki je krajše. Stroški amortizacije z najemom pridobljenih opredmetenih osnovnih sredstev se obračunavajo posebej.

Bistveni predpostavki, ki se uporabljata za izračun pravice do uporabe sredstev sta:

- predpostavljena diskontna stopnja, ki je za najeme sklenjene do 30. 6. 2020 znašala 2,187 %. Na podlagi izvedene presoje ustreznosti diskontne stopnje glede na spremenjene razmere na finančnem trgu, se je predpostavljena diskontna stopnja za najeme, sklenjene od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2021, znižala na 1,759 %, za sklenjene po 1. 1. 2022 pa znaša 0,487 % za najeme za obdobje od enega do petih let in 0,897 % za najeme za obdobje nad pet do deset let, za sklenjene po 1. 1. 2023 pa znaša 3,876 % za najeme za obdobje od enega do petih let in 4,210 % za najeme za obdobje nad pet do deset let,
- predpostavljena doba najema.

Finančne naložbe

Finančne naložbe so finančna sredstva, ki jih ima družba, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečala svoje finančne prihodke. Finančne naložbe se pri začetnem priznanju razvrstijo v finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, finančna sredstva v posesti do zapadlosti v plačilo, finančne naložbe v posojila ali za prodajo razpoložljiva finančna sredstva. V bilanci stanja se izkazujejo kot kratkoročne in dolgoročne finančne naložbe.

Med finančnimi naložbami družba prikazuje dolgoročne in kratkoročne depozite pri bankah, ki jih ob začetnem priznanju evidentira po nabavni vrednosti (je enaka plačanemu znesku denarja), ki ustreza pošteni vrednosti depozita ob začetnem priznanju. Ob sklenitvi depozita niso nastali nobeni pomembni stroški, ki bi izhajali neposredno iz nakupa ali izdaje finančnega sredstva.

Izpeljani finančni instrument je lahko ena izmed kratkoročnih finančnih naložb, ki jih družba poseduje, da se zavaruje pred tveganji.

Odložene terjatve za davek

Terjatve za odloženi davek se priznajo za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih. Znesek odloženega davka se ugotovi z uporabo pričakovane davčne stopnje v naslednjih letih.

Odložene terjatve za davek se priznajo le, če je verjetno, da bo na razpolago obdavčljivi dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odložene terjatve.

Nepomembni zneski terjatev za odloženi davek niso priznani.

Odloženi davek se evidentira neposredno v breme ali dobro kapitala, če se davek nanaša na postavke, evidentirane v istem ali drugem obdobju neposredno v breme ali dobro kapitala.

Sredstva za prodajo

Dolgoročna sredstva, za katera se pričakuje, da bo njihova vrednost poravnana predvsem s prodajo in ne z nadaljnjo uporabo, se razvrstijo med sredstva za prodajo. Predstavljajo opredmetena osnovna sredstva (zemljišča, zgradbe), ki izpolnjujejo pogoje za prerazvrstitev med sredstva za prodajo:

- a) sredstvo je na razpolago za takojšnjo prodajo v trenutnem stanju,
- b) prodaja je zelo verjetna (poslovodstvo je sprejelo načrt prodaje, išče se kupec),
- c) poteka aktivno trženje prodaje sredstva,
- d) obstaja pričakovanje, da bo prodaja končana v letu dni po opravljeni prerazvrstitvi.

Sredstvo se preneha amortizirati, ko je opredeljeno kot nekratkoročno sredstvo za prodajo. Takšno nekratkoročno sredstvo za prodajo se izmeri po knjigovodski vrednosti ali po pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, in sicer po tisti, ki je manjša.

Prodaja je zelo verjetna v primeru, ko uprava družbe sprejme sklep o načrtu prodaje. Družba letno preverja, ali sredstva še izpolnjujejo sodila za izkazovanje med sredstvi za odtujitev. Če sredstvo ne izpolnjuje več teh sodil, ga družba prerazvrsti nazaj med opredmetena osnovna sredstva ali naložbene nepremičnine.

Zaloge

Med zalogami so evidentirane zaloge materiala, nadomestnih delov, drobnega inventarja in embalaže ter trgovskega blaga.

Količinska enota zaloge materiala se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po nabavni ceni, ki sestoji iz nakupne cene, v kateri so upoštevani na računu priznani popusti, uvozne dajatve in neposredni stroški nabave. Nakupna cena je znižana za dobljene popuste.

Zaloge se vrednotijo po metodi zaporednih cen (FIFO).

Družba izvede odpis zalog, če je njihova prodaja v celoti ustavljena ali v primeru nekurantnosti zalog.

Zaloge se prevrednotijo na koncu poslovnega leta, če knjigovodska vrednost presega ali čisto iztržljivo izvirno vrednost zalog.

Poslovne terjatve

Terjatve vseh vrst se ob pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo plačane. Delijo se na kratkoročne in dolgoročne, odvisno od datuma zapadlosti.

Med dolgoročnimi poslovnimi terjatvami družba izkazuje poleg terjatev do kupcev tudi dolgoročno terjatev za vstopni DDV za stavbno pravico. Na osnovi Letne izvedbene pogodbe o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 se kratkoročni del dolgoročne terjatve za vstopni DDV prenese na kratkoročne terjatve.

Med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami družba izkazuje kratkoročne terjatve do kupcev doma in v tujini, kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun, kratkoročne terjatve za obračunane obresti od vpoglednih sredstev in finančnih naložb, dane avanse, terjatve za vstopni DDV, kratkoročne terjatve za evropska sredstva in druge terjatve.

Terjatve, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Ustreznost izkazane velikosti posamezne terjatve družba ugotavlja posamično ob koncu obračunskega obdobja, v sklopu letnega popisa in na osnovi argumentiranih dokazov o dvomu o njihovi poplačljivosti. Popravki terjatev se izkazujejo v dobro posebnih popravljalnih kontov terjatev in v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov na podlagi naslednjih pravil:

- popravek se izvede za posamično terjatev, ki v izvirnem znesku (vključujoč DDV) presega 3.000 evrov in
 - za zapadle terjatve do 90 dni se ne oblikuje popravkov vrednosti,
 - za zapadle terjatve od 91 do 180 dni se oblikuje popravek vrednosti terjatev v višini 30 % vrednosti terjatve,
 - za zapadle terjatve od 181 do 365 dni se oblikuje popravek vrednosti terjatve v višini 60 % vrednosti terjatve,

- za zapadle terjatve nad 365 dni se oblikuje popravek vrednosti terjatev v višini 100 % vrednosti terjatve;
- če se za določene terjatve domneva, da ne bodo poravnane oziroma ne bodo poravnane v celotnem znesku, jih je potrebno šteti kot dvomljive, če se zaradi njih začne sodni postopek, pa kot sporne. Popravek vrednosti teh terjatev se oblikuje na podlagi sklepa uprave v višini 100 % vrednosti terjatve, ne glede na zapadlost.

Družba izvede na podlagi ustreznih listin odpis v celoti za tiste terjatve, za katere je zaključen stečajni postopek ali prisilna poravnava oziroma je s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika izvedla vsa dejanja, da bi dosegla plačilo terjatev, oziroma ugotavlja, da so nadaljnji pravni postopki ekonomsko neupravičeni.

Denarna sredstva

Denarna sredstva vključujejo gotovino v blagajni, denarna sredstva na računih pri bankah, denar na poti in depozite na odpoklic ter nočni depoziti pri bankah. Denar na poti je denar, ki se prenaša iz blagajne na ustrezen račun pri banki in se tisti dan še ne vpiše kot dobroimetje pri njej.

Denarna sredstva so ločeno prikazana v domači in tuji valuti. Denarna sredstva, izražena v domači valuti, se izkazujejo po nominalni vrednosti. Tuje valute se preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na dan prejema. Stanje denarnih sredstev v tujih valutah je preračunano v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na zadnji dan poslovnega leta. Tečajna razlika, ki se pojavi pri tem, poveča finančne prihodke ali finančne odhodke.

Kapital

Celotni kapital organizacije je njegova obveznost do lastnikov, ki zapade v plačilo, če organizacija preneha delovati, pri čemer se velikost kapitala popravi glede na tedaj dosegljivo ceno čistega premoženja. Opredeljen je z zneski, ki so jih vložili lastniki, ter z zneski, ki so se pojavili pri poslovanju in pripadajo lastnikom. Zmanjšujejo ga izguba pri poslovanju, odkupljene lastne delnice in lastni poslovni deleži ter dvigi (izplačila).

Kapital družbe sestoji iz vpoklicanega kapitala, kapitalskih rezerv, rezerv iz dobička (zakonske rezerve, statutarne rezerve in druge rezerve iz dobička), rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti in še nerazdeljenega čistega dobička poslovnega leta.

Kapital odraža lastniško financiranje družbe in je z vidika družbe njena obveznost do lastnikov. Opredeljen je ne samo z zneski, ki so jih lastniki vložili v družbo, temveč tudi z zneski, ki so nastali pri poslovanju družbe.

Kot kapitalne rezerve ima družba izkazan znesek v letu 2004 prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila RS ob preoblikovanju družbe, splošni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil 1. januarja 2006 ob prehodu na SRS 2006 prenesen v kapitalne rezerve, presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS in vrednostjo novo izdanih delnic družbe v letu 2010, razliko pri pripojitvi hčerinskega podjetja DELKOM d. o. o. v letu 2015 ter presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS in vrednostjo novo izdanih delnic družbe v letu 2017 in zneske naknadnih vplačil RS v kapital družbe na podlagi sklepov Vlade RS, izdanih na podlagi 16. člena ZDARS-1, s katerim se ugotovijo in konkretizirajo nepremičnine, ki so bile v lasti RS, in katere v skladu s 14. členom ZDARS-1 pridobi družba DARS (naknadna vplačila ugotovi uprava družbe s sklepom).

Zakonske rezerve so rezerve, ki so določene z Zakonom o gospodarskih družbah. Družba mora imeti oblikovane zakonske rezerve v taki višini, da vsota zneska zakonskih rezerv in kapitalskih rezerv iz točk 1–3 prvega odstavka 64. člena ZGD-1 predstavlja najmanj deset odstotkov osnovnega kapitala. Če zakonske in kapitalne rezerve iz točk 1–3 prvega odstavka 64. člena ZGD-1 skupaj ne dosežajo desetodstotnega deleža osnovnega kapitala in družba v poslovnem letu izkaže čisti dobiček, mora pri sestavi bilance stanja za to poslovno leto v zakonske rezerve odvesti pet odstotkov zneska čistega dobička, zmanjšane za znesek, ki je bil uporabljen za kritje morebitne prenesene izgube.

Družba oblikuje statutarne rezerve do višine 25 odstotkov osnovnega kapitala. Statutarne rezerve se oblikujejo tako, da se 25 odstotkov čistega dobička, ki ostane po morebitni uporabi za kritje prenesene izgube, za oblikovanje zakonskih rezerv in za oblikovanje rezerv za lastne deleže, uporabi za oblikovanje statutarne rezerv, dokler te ne dosežejo 25 odstotkov osnovnega kapitala. Te rezerve niso namenjene delitvi.

V skladu s tretjim odstavkom 230. člena ZGD-1 lahko organi vodenja ali nadzora pri sprejemu letnega poročila iz zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi čistega dobička za namene iz prvega odstavka 230. člena ZGD-1, oblikujejo druge rezerve iz dobička, vendar za ta namen ne smejo uporabiti več kot polovice zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi dobička za namene iz prvega odstavka tega člena.

Druge rezerve iz dobička so nenominirani kapital in se letno povečujejo z razporeditvijo čistega dobička.

Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti, vsebujejo:

- aktuarske dobičke in izgube, vezane na rezervacije za odpravnine ob upokojitvi po aktuarskem izračunu, in
- uspešni del sprememb v pošteni vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta.

Družba prikazuje sestavine in gibanje kapitala v izkazu gibanja kapitala in bilanci stanja.

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Rezervacije se oblikujejo za sedanje obveze, ki izhajajo iz obvezujočih preteklih dogodkov in se bodo po predvidevanjih poravnale v obdobju, ki ni z gotovostjo določeno, ter katerih zneske za njihovo poravnavo je mogoče zanesljivo oceniti. Dolgoročne rezervacije so oblikovane na račun vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov in se zmanjšujejo zaradi koriščenja za namene, za katere so bile oblikovane.

Družba je v skladu z zakonskimi predpisi, kolektivno pogodbo in internim pravilnikom zavezana k plačilu jubilejnih nagrad zaposlencem ter odpravnin ob upokojitvi, za kar so oblikovane dolgoročne rezervacije v višini ocenjenih prihodnjih izplačil za jubilejne nagrade in odpravnine, diskontirane na dan bilance stanja. Rezervacije se oblikujejo na podlagi aktuarskega izračuna, ki ga pripravi pooblaščen aktuar. Izračun se naredi za vsakega zaposlenega, upoštevajoč stroške odpravnine ob upokojitvi ter stroške vseh pričakovanih jubilejnih nagrad do upokojitve. Ob zaključku vsakega poslovnega leta se preveri višina tako oblikovanih rezervacij, ki se nato ustrezno povečajo ali zmanjšajo. Plačila za odpravnine ob upokojitvi in izplačila jubilejnih nagrad zmanjšujejo oblikovane rezervacije. V izkazu poslovnega izida se pripoznajo stroški dela in stroški obresti, preračun pozaposlitvenih zaslužkov oziroma nerealiziranih aktuarskih dobičkov ali izgub iz naslova odpravnin pa v drugem vseobsegajočem donosu kapitala.

Družba izkazuje dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz naslova pričakovanih izgub, ki nastanejo zaradi odškodninskih zahtevkov za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, njihovim upravljanjem in vzdrževanjem, ter za tožbe delavcev iz delovnih razmerij. Rezervacije za obveznosti za tožbe družba oblikuje na podlagi ocene o verjetnem izidu tožb, in sicer takrat, ko je verjetnost za negativen izid spora za družbo več kot polovična.

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami družba izkazuje dolgoročno odložene prihodke, ki bodo v obdobju, daljšem od enega leta, pokrili predvidene odhodke. Odloženi prihodki se pretvorijo v obračunane prihodke, ko so ustrezne storitve opravljene ali ko se pojavi upravičenost do njihove vključitve v izkaz poslovnega izida in ko je treba pokriti ustrezne stroške.

Med dolgoročno odloženimi prihodki vodi družba prejeta nepovratna sredstva EU in sofinancerska sredstva za pridobitev osnovnih sredstev. Namenjene so za pokrivanje stroškov amortizacije tako nabavljenih osnovnih sredstev in se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke. Odloženi prihodki iz naslova prejetih nepovratnih sredstev EU in sofinancerskih sredstev se pripoznajo, ko so prejeti oziroma ko obstaja sprejemljivo zagotovilo, da bo družba odložene prihodke prejela in da bo izpolnila pogoje v zvezi z njimi. Odloženi prihodki iz naslova dobljenih nepovratnih sredstev EU in sofinancerskih sredstev za pridobitev osnovnih sredstev se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke skladno z obračunano amortizacijo. Odloženi prihodki, iz naslova prejetih nepovratnih sredstev EU in sofinancerskih sredstev za pokrivanje drugih stroškov, se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke skladno s pojavljanjem stroškov, za pokrivanje katerih so bila sredstva prejete.

Dolgoročno odloženi prihodki so oblikovani tudi za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oziroma v primeru unovčitve garancij za dobro izvedbo del tudi za odpravo napak v garancijski dobi.

Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Med dolgoročnimi finančnimi obveznostmi do bank se izkazujejo prejeta dolgoročna posojila za financiranje investicijskih načrtov družbe.

Dolgoročne finančne obveznosti, ki bodo zapadle v plačilo v letu dni po dnevu bilance stanja, se izkazujejo kot kratkoročne finančne obveznosti.

Dolgoročne finančne obveznosti se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev. Dolgovi, izraženi v tujih valutah, se ob nastanku preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Plačila obresti od najetih dolgoročnih posojil za financiranje investicijskih načrtov družbe povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katero so bili krediti najeti, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila obresti od najetih posojil predstavljajo finančne odhodke.

Družba uporablja izvedene finančne instrumente za varovanje pred tveganjem v primeru izpostavljenosti spremenljivosti denarnih tokov.

Ob uvedbi varovanja pred tveganjem družba vodi formalne listine o razmerju varovanja pred tveganjem in o namenu ravnanja s tveganjem v podjetju ter o strategiji projekta varovanja pred tveganjem, kot tudi metode, ki se uporabijo pri ocenjevanju učinkovitosti razmerja pri varovanju pred tveganjem. Družba ocenjuje varovanje pred tveganjem na ustaljen način in ob njegovi uvedbi, kadar se pričakuje zelo uspešno varovanje pred tveganjem pri doseganju pobotanih sprememb poštene vrednosti ali denarnih tokov, ki se pripisujejo varovanemu tveganju. Pri varovanju pred tveganji denarnih tokov mora biti predvideni posel, ki je predmet varovanja, zelo verjeten in izpostavljen spremembam denarnih tokov, ki lahko odločilno vplivajo na poslovni izid.

Izpeljani finančni instrumenti se na začetku pripoznajo po poštenu vrednosti; stroški, povezani s poslom, se pripoznajo v poslovnem izidu, in sicer ob njihovem nastanku. Po začetnem pripoznanju se izpeljani finančni instrumenti merijo po poštenu vrednosti, pripadajoče spremembe pa se obravnavajo, kot je opisano v nadaljevanju.

Varovanje denarnega toka pred tveganji

Ko se izpeljani finančni instrument določi kot varovanje pred tveganjem v primeru izpostavljenosti spremenljivosti denarnih tokov, ki jih je mogoče pripisati posameznemu tveganju, povezanemu s pripoznanim sredstvom ali obveznostjo ali zelo verjetnimi predvidenimi posli, ki lahko vplivajo na poslovni izid, se uspešni del sprememb v poštenu vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta pripozna v drugem vseobsegajočem donosu obdobja in razkrije v rezervi za varovanje pred tveganjem oziroma postavki kapitala. Neuspešni del sprememb poštene vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta se pripozna neposredno v poslovnem izidu.

Znesek, pripoznan v kapitalu, se prenese v poslovni izid za isto obdobje, v katerem pred tveganjem varovana postavka vpliva na poslovni izid. Družba predvidoma preneha obračunavati varovanje pred tveganjem, če instrument za varovanje pred tveganjem ne zadošča več sodilom za obračunavanje varovanja pred tveganjem, če se instrument za varovanje pred tveganjem proda, odpove ali izkoristi ali če družba prekliče označitev. Če predvidenega posla ni več pričakovati, se znesek v drugem vseobsegajočem donosu mora pripoznati neposredno v poslovnem izidu.

Če se ekonomsko razmerje v prihodnje v veliki meri spremeni oziroma izravna in varovano razmerje postane učinkovito, se s tem izpolnijo pogoji za računovodsko obravnavo varovanja pred tveganjem. V tem primeru se z mesecem izpolnitve pogojev spremeni računovodska obravnava in se instrument obračunava v skladu z določili za obračunavanje varovanja pred tveganjem.

Dolgoročne obveznosti na podlagi obveznic

Dolgoročne obveznosti na podlagi izdanih obveznic se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev.

Plačila kuponov od izdanih obveznic povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katero so bile obveznice izdane, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila kuponov od izdanih obveznic predstavljajo finančne odhodke.

Družba se zadolžuje v svojem imenu in za svoj račun.

Druge dolgoročne finančne obveznosti

Med drugimi dolgoročnimi finančnimi obveznostmi družba izkazuje:

- prejeta dolgoročna posojila od drugih tujih organizacij in izdane imenske zadolžnice za financiranje investicijskih načrtov družbe prejeta od drugih tujih organizacij (glej usmeritve Dolgoročne finančne obveznosti do bank) in
- dolgoročne obveznosti iz najema (glej usmeritve Najemi).

Poslovne obveznosti

Poslovni dolgovi so dobaviteljski krediti za kupljeno blago ali kupljene storitve, obveznosti do zaposlenih za opravljeno delo, obveznosti do financerjev v zvezi z obrestmi in podobnimi postavkami, obveznosti do države iz naslova javnih dajatev, ki so predpisane in obvezne ter vključujejo davke, prispevke in druge javne dajatve. Podvrsta poslovnih dolgov so obveznosti do kupcev za dobljene predujme in prejete varščine.

Ob začetnem pripoznanju se ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin, ki dokazujejo prejem blaga, storitev in gradenj. Pozneje se obveznosti merijo po odplačni vrednosti. Obveznosti, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Med dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi je izkazana obveznost iz naslova nadomestila za stavbno pravico. Na temelju Letne izvedbene pogodbe o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 se kratkoročni del dolgoročne obveznosti prenese na kratkoročne obveznosti.

Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne finančne obveznosti zajemajo:

- kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu,
- natečene in obračunane obresti na dan 31. decembra 2023 za najeta posojila in izdane obveznice za financiranje investicijskih načrtov družbe ter natečene obresti za izpeljane finančne instrumente, sklenjene za zavarovanje bančnih posojil pred tveganjem spremembe obrestnih mer in
- kratkoročne obveznosti iz najema.

Kratkoročne časovne razmejitve

Aktivne časovne razmejitve zajemajo kratkoročno nezaračunane prihodke in kratkoročno odložene stroške, ki ob svojem nastanku ne bremenijo dejavnosti, s katero se družba ukvarja, in ne vplivajo na poslovni izid. Kot aktivne časovne razmejitve so med drugim izkazani odloženi stroški provizije prodajnim zastopnikom, ki se pripoznajo v ustreznem deležu vsakokratnega pripoznanega zneska prihodkov od prodanih vinjet.

Pasivne kratkoročne časovne razmejitve zajemajo vnaprej vračunane stroške in kratkoročno odložene prihodke. Vnaprej vračunani stroški so stroški, ki bremenijo poslovni izid tekočega poslovnega leta. Obveznost za plačilo se pričakuje v naslednjem obračunskem obdobju. Kot vnaprej vračunane stroške družba izkazuje tudi stroške za poslovno uspešnost uprave in vodilnih delavcev.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, če še niso opravljene sicer že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani:

- za prihodke od prodaje cestnine v obliki dobroimetja, naloženega na naprave DarsGo. Naprave DarsGo veljajo za vozila nad 3,5 tone največje dovoljene mase od 1. aprila 2018, ko je stopilo v veljavo elektronsko cestninjenje v prostem prometnem toku. Prihodki bodo odloženi, dokler uporabniki storitev ne bodo opravili cestninskega prehoda.
- za zaračunane vrednosti elektronskih vinjet, ki so delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest po letu 2023. Prihodki iz naslova elektronskih vinjet se pripoznavajo glede na število dni veljavnosti posameznih elektronskih vinjet v obračunskem obdobju, v sorazmernem deležu glede na dneve veljavnosti elektronskih vinjet.

Prihodki

Družba v skladu s SRS 15 uporablja petstopenjski model za določitev, kdaj pripoznati prihodke in do katere višine. Postopek pripoznavanja prihodkov se izvaja v naslednjem petih korakih:

1. korak: opredelitev pogodbe,
2. korak: opredelitev izvršitvenih obvez,
3. korak: določitev transakcijske cene,
4. korak: razporeditev transakcijske cene na izvršitvene obveze in
5. korak: izpolnitev izvršitvenih obvez oziroma pripoznanje prihodkov, ko je izpolnjena izvršitvena obveza.

V pogodbi, sklenjeni pisno, ustno ali v skladu z običajno prakso, se družba s kupcem dogovori o glavnih sestavinah prodajnega posla in stranki se z dogovorom zavežeta, da izpolnita obveze, o katerih sta se dogovorili.

Pogodbena obveza je izvršitvena obveza družbe, da kupcu dobavi ali opravi pogodbeno dogovorjeno (obljubljeno) blago ali storitve.

Prihodki se pripoznajo, ko se upravičeno pričakuje, da bo družba zanje prejela nadomestilo. Transakcijska cena je znesek nadomestila, za katerega družba pričakuje, da ga bo prejela v zameno, ko bo blago oziroma storitev prenesla na kupca, razen zneskov, ki se zbirajo v imenu tretjih oseb.

Model opredeljuje, da se prihodki pripoznajo, ko družba prenese storitev oziroma blago na stranko, in sicer v višini, do katere družba pričakuje, da je upravičena. Glede na izpolnjene kriterije se prihodki pripoznajo:

- v trenutku ali
- skozi obdobje.

Prihodki se pripoznajo v trenutku, ko družba izpolni izvršitveno obvezo, to je takrat, ko se na kupca prenese obvladovanje nad storitvijo ali blagom. Obvladovanje pomeni, da kupec lahko usmerja uporabo sredstva in prejema vse bistvene koristi iz sredstva ter lahko tudi prepreči drugo uporabo in prejemanje koristi iz sredstva. Pri pogodbah, kjer družba izvaja storitev skozi daljše časovno obdobje, se prihodki pripoznajo razporejeno skozi obdobje izvajanja storitve.

Družba dosledno sledi usmeritvi hkratnega pripoznavanja prihodkov in odhodkov v obdobju opravljene storitve ali prodaje blaga ne glede na to, kdaj je plačilo realizirano.

Prihodki se razčlenjujejo na poslovne, finančne in druge prihodke.

Poslovni prihodki vključujejo zlasti:

- prihodke od cestnine,
- prihodke od zakupnin za oddajo površin za spremljajoče dejavnosti v zakup,
- prihodke od zapor in povračil za izredne prevoze,
- prihodke od služnosti za napeljevanje objektov in naprav javnega pomena ob avtocesti,
- prihodke od telekomunikacij,
- prihodke po pogodbi o izvajanju naročila,
- druge poslovne prihodke,
- usredstvene lastne proizvode in lastne storitve.

Prihodki od cestnine predstavljajo pretežen del poslovnih prihodkov. V poslovnem letu 2023 so predstavljali 97 odstotkov vseh prihodkov od prodaje. Za vsako uporabo cestninske ceste oziroma cestninskega odseka in cestninskega cestnega objekta se plača cestnina, razen za vozila, ki so v skladu z Zakonom o cestninjenju oproščena plačila cestnine.

Cestnina za uporabo cestninskih cest se za vozila nad 3.500 kg največje dovoljene mase obračuna glede na prevoženo razdaljo po cestninski cesti (cestnina glede na prevoženo razdaljo- sistem DarsGo) in za vozila do 3.500 kg največje dovoljene mase glede na dolžino časovnega obdobja, v katerem se cestninska cesta uporablja (cestnina za določen čas – vinjetni sistem). Višino cestnine predpiše vlada, pri čemer upošteva:

a) pri cestnini glede na prevoženo razdaljo:

- tip vozila oziroma cestninski razred vozila, s katerim se opravlja prevoz po cestninski cesti, emisijski razred EURO.

Plačevanje cestnine glede na prevoženo razdaljo se izvaja z elektronskim sistemom cestninjenja v prostem prometnem toku (sistem DarsGo). Za plačevanje cestnine stranka pridobi napravo DarsGo in jo namesti v vozilo pred vstopom na cestninsko cesto.

Pred začetkom uporabe sistema DarsGo je treba zagotoviti ustrezno finančno kritje za plačilo cestnine. Cestnino je mogoče plačevati z dobroimetjem na računu vozila (predplačniški način plačevanja cestnine) ali s poznejšim plačilom na podlagi izdanega računa (poplačniški način plačevanja cestnine).

V primeru predplačniškega načina plačevanja cestnine je potrebno pred začetkom uporabe naprave DarsGo na račun vozila vplačati dobroimetje. Pri uporabi cestninskih cest se stanje na računu vozila zniža za cestnino glede na prevoženo razdaljo in se pripoznajo prihodki iz naslova porabljenega dobroimetja.

V primeru poplačniškega načina plačila cestnine s sklenitvijo pogodbe o odloženem plačevanju cestnine se strankam izstavi mesečni račun za cestnino in se pripoznajo prihodki na podlagi prevožene razdalje v obravnavanem mesečnem obdobju.

Vlada je 13. decembra 2018 sprejela sklep o uvedbi pribitka k cestnini na določenih odsekih avtocestnega omrežja, ki ga plačujejo cestninski zavezanci v okviru sistema DarsGo. Družba DARS kot upravljavec cestninskih cest obračunava pribitek na določenih odsekih cestninskih cest od 1. januarja 2019 dalje. Zbrana sredstva so namenjena financiranju gradnje drugega tira železniške proge Divača–Koper. Zaračunan pribitek k cestnini se ne prikazuje kot del prihodkov družbe, ampak kot obveznost do Republike Slovenije.

b) pri cestnini za določen čas:

- tip oziroma cestninski razred vozila;
- obdobje uporabe cestninske ceste (tedenska, mesečna, polletna in letna vinjeta).

S 1. 12. 2021 sta letno in polletno vinjeto v obliki nalepke nadomestili letna in polletna elektronska vinjeta, prodaja mesečne in tedenske vinjete v obliki nalepke pa se je zaključila 31. 1. 2022. Prodaja mesečnih in tedenskih elektronskih vinjet se je pričela 1. 1. 2022.

Letna elektronska vinjeta velja od dneva njenega nakupa ali od vključno dneva, ki ga določi cestninski zavezanec ob njenem nakupu, do preteka dneva, ki ima isto številko dvanajst mesecev po dnevu nakupa ali določitvi začetka njene veljavnosti, ali če v dvanajstem mesecu takšnega dneva, ni do preteka zadnjega dneva v dvanajstem mesecu.

Polletna elektronska vinjeta velja od dneva njenega nakupa ali od vključno dneva, ki ga določi cestninski zavezanec ob njenem nakupu, do preteka dneva, ki ima isto številko šest mesecev po dnevu nakupa ali določitvi začetka njene veljavnosti, ali če v šestem mesecu takšnega dneva, ni do preteka zadnjega dneva v šestem mesecu.

Mesečna elektronska vinjeta velja od dneva njenega nakupa ali od vključno dneva, ki ga določi cestninski zavezanec ob njenem nakupu, do preteka dneva, ki ima isto številko en mesec po dnevu nakupa ali določitvi začetka njene veljavnosti, ali če v naslednjem mesecu takšnega dneva ni do preteka zadnjega dneva v mesecu.

Tedenska elektronska vinjeta velja sedem zaporednih dni od vključno dneva, ki ga določi cestninski zavezanec ob nakupu elektronske vinjete.

Elektronske vinjete je možno kupiti tudi vnaprej, torej z datumom začetka veljavnosti, ki ni enak dnevu nakupa. Začetek veljavnosti posamezne vinjete je možno določiti do 30 dni vnaprej od dneva nakupa (največ 30 dni pred začetkom njene veljavnosti).

Če cestninski zavezanec ob nakupu elektronske vinjete določi dan začetka njene veljavnosti, ki ni enak dnevu njenega nakupa, lahko cestninski zavezanec odstopi od prodajne pogodbe do začetka veljavnosti kupljene elektronske vinjete in zahteva vračilo kupnine. V skladu z določbami Zakona o cestninjenju ima cestninski zavezanec pod določenimi pogoji pravico do vračila sorazmernega dela vrednosti elektronske vinjete.

Prihodki iz naslova elektronskih vinjet se pripoznavajo glede na obdobje veljavnosti elektronske vinjete, v posamičnem mesečnem obračunskem obdobju sorazmernem deležu glede na dneve veljavnosti elektronske vinjete. V skladu z zahtevami SRS 15 in ob upoštevanju določil Zakona o cestninjenju je tako dan začetka

veljavnosti elektronske vinjete dogodek, ko se pričnejo pripoznavati prihodki iz naslova prodaje elektronske vinjete.

Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve se nanašajo na usredstvene lastne storitve, izvedene na avtocestah (investicijska vlaganja, vlaganja v povečanje prometne varnosti na avtocestah). Nabavna vrednost v družbi izdelanega sredstva zajema stroške materiala, neposredne stroške dela in ostale stroške, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi sredstva za nameravano uporabo.

Drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki, so subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije, premije in podobni prihodki. Državne podpore, prejete za pridobitev osnovnih sredstev oziroma pokrivanje določenih stroškov, ostajajo začasno med odloženimi prihodki in se prenašajo med poslovne prihodke skladno z amortiziranjem pridobljenih osnovnih sredstev oziroma nastajanjem stroškov, za katerih pokrivanje so namenjene.

Prihodki iz naslova obračunanih zamudnih obresti in z njimi povezane terjatve se ob nastanku pripoznajo, če je verjetno, da bodo gospodarske koristi, povezane s poslom pritekale v družbo.

Zneski, zbrani v korist tretjih oseb, kot so obračunani davek na dodano vrednost in druge dajatve, niso sestavina prihodkov od prodaje.

Finančni prihodki so prihodki iz naslova obresti in pozitivnih tečajnih razlik. Finančni prihodki se pripoznajo, če ne obstaja utemeljen dvom o njihovi velikosti in plačljivosti. Obresti se obračunavajo v sorazmerju s pretečenim obdobjem ter glede na neodplačni del glavnice in veljavno obrestno mero.

Druge prihodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo poslovni izid (prejete odškodnine, nagrade za zaposlovanje invalidov nad predpisano kvoto ipd.).

Odhodki

Odhodki se pripoznajo, če je zmanjšanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano z zmanjšanjem sredstev ali povečanjem dolga in je to zmanjšanje mogoče zanesljivo izmeriti. Odhodki se razvrščajo na poslovne, finančne in druge odhodke.

Poslovni odhodki se pripoznajo, ko je porabljen material oziroma opravljena storitev, in sicer v obdobju, na katero se nanašajo. Poslovni odhodki družbe zajemajo odhodke, povezane z gradnjo, obnavljanjem ter upravljanjem in vzdrževanjem avtocest, ter so sestavljeni iz:

- stroškov materiala in nabavne vrednosti prodanega blaga,
- stroškov storitev,
- stroškov dela,
- odpisov vrednosti (razkritja, povezana z obračunom amortizacije, so prikazana v sklopu razkritij neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev),
- drugih poslovnih odhodkov.

Stroški materiala in storitev se pripoznajo na podlagi listin, ki dokazujejo, da so praviloma povezani z nastalimi gospodarskimi koristmi. Zmanjšanje vrednosti zalog materiala na njihovo čisto iztržljivo vrednost ne poveča izkazanih stroškov materiala, temveč poveča prevrednotovalne poslovne odhodke v zvezi z zalogami. Stroški materiala, ki se pred uporabo zadržujejo v zalogah, se izkazujejo v zneskih, ki so pred nastankom potroškov materiala oblikovali vrednost zalog. Zaloge se vrednotijo po metodi zaporednih cen (FIFO). Stroški materiala in storitev, ki se pred uporabo ne zadržujejo v zalogah, se izkazujejo v dejanskih zneskih ob nabavi takšnega materiala. Ocenjeni znesek vnaprej vračunanih stroškov materiala in storitev se izkazuje v postavkah, v katerih bi se sicer izkazovali takšni dejanski stroški materiala in storitev. Če se pri letnem popisu materiala ugotovijo presežki ali primanjkljaji, za katere ni nihče osebno odgovoren, presežki zmanjšujejo do tedaj pripoznane stroške, primanjkljaji pa jih povečujejo.

Stroški dela so vse oblike zaslužkov, ki jih daje družba zaposlenim v zameno za njihovo službovanje. Stroški dela so plače, nadomestila plač, dajatve naravi, darila in nagrade zaposlenim, odpravnine, ki pripadajo zaposlenim, ko nehajo delati v družbi, in drugi dohodki, ki pripadajo zaposlenim skladno z zakonom, kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi skupaj z dajatvami, ki se dodatno obračunajo in bremenijo družbo. Rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi se obravnavajo kot stroški dela. Nadomestila plač, ki bremenijo družbo, so

nadomestila za določeno število dni odsotnosti med boleznijo, letni dopust, državne praznike in izredni dopust ter druga nadomestila skladno s predpisi, kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi. Povračila zaposlenim, ki se obravnavajo kot stroški dela in so v neposredni zvezi z opravljanjem dela, so na primer zneski za prevoz na delo in z njega, zneski za povračilo stroškov prehrane med delom in drugi. Potni stroški v zvezi s službenimi potovanji, stroški dela na terenu, šolnine in štipendije, ki so v neposredni zvezi s poslovanjem družbe, se obravnavajo kot stroški storitev. Družba je v letu 2023 izplačevala plače na podlagi Podjetniške kolektivne pogodbe DARS, plače uprave družbe pa tudi v skladu z Zakonom o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti RS in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZPPOGD, Ur. l. RS, št. 21/2010). Družba v letu 2023 ni imela stroškov storitev v zvezi z agencijami za posredovanje delovne sile. Za zahteve zaposlenih po izplačilih na podlagi določb zakona, kolektivne pogodbe, splošnega akta organizacije ali pogodbe o zaposlitvi, katerim organizacija nasprotuje, so vloženi tožbeni zahtevki s strani delavcev. Rezervacije za obveznosti iz naslova tožbe družba oblikuje na podlagi ocene o verjetnem izidu tožbe, in sicer takrat, ko je verjetnost za negativen izid spora za družbo več kot 50-odstotna.

Finančni odhodki so odhodki iz naslova obresti iz prejetih posojil in izdanih obveznic, odhodki iz izpeljanih finančnih instrumentov za varovanje pred finančnimi tveganji, iz negativnih tečajnih razlik, zamudnih obresti in oslabitve finančnih naložb. Finančni odhodki se pripoznajo po obračunu, in to ne glede na plačila, ki so povezana z njimi.

Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu zmanjšujejo poslovni izid. Med drugimi poslovnimi odhodki družba evidentira:

- plačilo odškodnin po sodbah,
- povračila stroškov revizijskih postopkov,
- ostale denarne kazni.

Davek od dohodka pravnih oseb in odloženi davek

Davek od dohodka je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb. Davek od dohodka za leto 2023 je obračunan po 19-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarila družba v davčnem obdobju.

Odloženi davek je namenjen pokrivanju začasne razlike, ki nastane med davčno vrednostjo sredstev in obveznosti ter njihovo knjigovodsko vrednostjo, in se izračunava z metodo obveznosti po trenutno veljavnih davčnih stopnjah.

Odložena terjatev za davek se pripozna v obsegu, za katerega obstaja verjetnost, da bo na razpolago prihodnji obdavčljiv dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odloženo terjatev. Družba je davčno stopnjo 22 % uporabila pri izračunu odloženih davkov v bilanci stanja na dan 31. decembra 2023, ker se skladno s 64. členom Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS) od davčne osnove za leta 2024, 2025, 2026, 2027 in 2028 davek plačuje po stopnji 22 %.

Izkaz denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov je sestavljen po posredni metodi (različica II) iz podatkov iz bilance stanja na dan 31. decembra 2023 in 31. decembra 2022, iz podatkov izkaza poslovnega izida za leto 2023 ter iz dodatnih podatkov, ki so potrebni za prilagoditev pritokov in odtokov.

Izkaz denarnih tokov sestavljajo denarni tokovi pri poslovanju, investiranju in financiranju.

II.4 Pojasnila k računovodskim izkazom

II.4.1 Pojasnila k bilanci stanja

II.4.1.1 Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve

Kot neopredmetena sredstva vodi družba računalniške programe.

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2023

V EUR (brez centov)	Računalniški programi	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2022	54.975.154	463.980	55.439.134
Nabave	0	4.164.127	4.164.127
Premiki med postavkami	2.730	0	2.730
Aktiviranje	2.972.886	-2.972.886	0
Izločitve (odtujitve, odpisi)	-38.787	0	-38.787
Stanje na dan 31. 12. 2023	57.911.983	1.655.221	59.567.204
Popravek vrednosti			
Stanje na dan 31. 12. 2022	27.867.073	0	27.867.073
Amortizacija	6.491.816	0	6.491.816
Premiki med postavkami	880	0	880
Izločitve (odtujitve, odpisi)	-38.787	0	-38.787
Stanje na dan 31. 12. 2023	34.320.982	0	34.320.982
Sedanja vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2022	27.108.082	463.980	27.572.062
Stanje na dan 31. 12. 2023	23.591.001	1.655.221	25.246.222

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2022

V EUR (brez centov)	Računalniški programi	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2021	52.156.572	92.880	52.249.452
Nabave	0	3.235.257	3.235.257
Premiki med postavkami	70.980	0	70.980
Aktiviranje	2.864.156	-2.864.156	0
Izločitve (odtujitve, odpisi)	-116.554	0	-116.554
Stanje na dan 31. 12. 2022	54.975.154	463.980	55.439.134
Popravek vrednosti			
Stanje na dan 31. 12. 2021	21.853.761	0	21.853.761
Amortizacija	6.093.393	0	6.093.393
Premiki med postavkami	36.472	0	36.472
Izločitve (odtujitve, odpisi)	-116.554	0	-116.554
Stanje na dan 31. 12. 2022	27.867.073	0	27.867.073
Sedanja vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2021	30.302.811	92.880	30.395.691
Stanje na dan 31. 12. 2022	27.108.082	463.980	27.572.062

V letu 2023 smo nadgradili in aktivirali naslednja večja neopredmetena osnovna sredstva:

- nadgradnja aplikacije za pregled prometnih napovedi v višini 113.900 evrov,
- nadgradnja programske opreme KAŽIPOT II. V višini 196.504 evrov,
- nadgradnja programske opreme orodje mobilne komunikacije C-ITS v višini 363.450 evrov,
- nadgradnja programske opreme SNVP-PNC Hrušica v višini 81.483 evrov,
- nadgradnja dokumentnega sistema na tehnološki rešitvi M-Files v višini 204.104 evrov,
- nadgradnja aplikacije za ON-LINE dostop do podatkov v ECS v višini 125.760 evrov,
- algoritem AI za prometno napoved v višini 170.860 evrov,
- nadgradnja kadrovskega informacijskega sistema EHRM v višini 246.789 evrov,
- nadgradnje aplikacije za dispečerski sistem TETRA v višini 220.602 evrov.

Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji predstavlja programska oprema, vezana na vzpostavitev inteligentnih transportnih sistemov na avtocestah in hitrih cestah.

Neopredmetena dolgoročna sredstva družbe na dan 31. decembra 2023 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti in ne izkazujejo znakov slabitev, saj gre večinoma za novo nabavljena neopredmetena osnovna sredstva.

Pogodbene obveze za neopredmetena sredstva na 31. 12. 2023 znašajo 2.058.207,54 evrov in se pretežno nanašajo na nakup programske opreme ter licenc.

Dolgoročne aktivne časovne razmejitve v višini 10.088 evrov se nanašajo na preostanek stroškov razvoja in registracije lastne blagovne znamke DarsGo. Družba je za potrebe identifikacije Elektronskega cestninskega sistema v prostem prometu ter naprav, ki so nameščene v kabine težkih vozil, razvila in na Uradu za intelektualno lastnino registrirala lastno blagovno znamko DarsGo z dobo veljavnosti do junija 2027. Ker v organizaciji ustvarjene blagovne znamke ni mogoče pripoznati kot neopredmeteno sredstvo, je skupni strošek razvoja in registracije pripoznan kot dolgoročna aktivna časovna razmejitev in se bo ves čas veljavnosti sorazmerno mesečno prenašal na stroške.

II.4.1.2 Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo ter opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi.

Zemljišča predstavljajo zemljišča vzdrževalnih avtocestnih baz, poslovnih in stanovanjskih stavb, počitniških kapacitet, počivališč in viškov ob avtocesti ter pravice na nepremičninah.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist družbe, na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Z Zakonom o uravnoteženju javnih financ je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravno pravico izrabljati.

Pooblaščenec ocenjevalec vrednosti nepremičnin je 29. februarja 2016 na zahtevo Ministrstva za infrastrukturo dopolnil Poročilo o oceni vrednosti nadomestila za ustanovitev stavbne pravice na dan 31. 5. 2012, ki sedaj znaša 190.760.000 evrov brez DDV. Družba DARS je izvedla uskladitev vrednosti stavbne pravice na novo ocenjeno vrednost, ki je sedaj za 50.787 evrov nižja od prvotno ocenjene. Neodpisana vrednost stavbne pravice na dan 31. 12. 2023 znaša 145.275.158 evrov.

Zgradbe so sestavljene iz avtocest (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura) in ostalih zgradb (avtocestne baze, cestninske postaje, poslovna stavba v Celju, počitniške enote, stanovanja).

Slovenski računovodski standardi ne določajo podrobno, kateri stroški sestavljajo nabavno vrednost spodnjega ustroja avtoceste, zato je to opredelitev sprejela družba sama. Razmejitev stroškov, ki sestavljajo nabavno vrednost spodnjega in zgornjega ustroja avtoceste, je prikazana v poglavju računovodske usmeritve.

Oprema predstavlja premično opremo, namenjeno za opravljanje dejavnosti upravljanja, vzdrževanja in pobiranja cestnine.

Med opredmetenimi osnovnimi sredstvi družba vodi naprave DarsGo s pomočjo katerih se izvaja cestninjenje v sistemu DarsGo. Cestninjenje v prostem prometnem toku se izvaja samo s predpisano nameščeno in delujočo napravo DarsGo v vozilu cestninskega zavezanca. V skladu s 25. členom Zakona o cestninjenju je naprava DarsGo v lasti upravljavca cestninskih cest. Družba DARS lahko od stranke kadar koli zahteva vračilo in zamenjavo naprave DarsGo.

Na dan 31. 12. 2023 je znašala nabavna vrednost naprav DarsGo 5.266.107 evrov in knjigovodska vrednost 2.682.728 evrov. Naprava DarsGo se iz zalog blaga prenese med osnovna sredstva s prvo izročitvijo naprave DarsGo cestninskemu zavezancu.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva pomembna, jo družba v skladu s SRS razdeli na pomembnejše sestavne dele takega osnovnega sredstva. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega sredstva, se obravnava vsak del posebej.

V letu 2023 smo aktivirali naslednja večja opredmetena osnovna sredstva:

- vlaganja v avtoceste in ostale zgradbe v višini 109.362.488 evrov,
- vlaganja v ostalo opremo za opravljanje dejavnosti družbe (kot na primer računalniška oprema, pisarniško pohištvo, stroji, naprave, orodja, priklopna vozila, tovorna in kombinirana vozila ter najem osebnih vozil) v višini 17.451.734 evrov,
- naprave DarsGo v višini 1.527.380 evrov.

V letu 2023 smo izločili naslednja večja opredmetena osnovna sredstva iz naslova:

- rekonstrukcije avtocestnih odsekov v višini nabavne vrednosti 11.049.055 evrov,
- obnove in prenove zgradb v višini nabavne vrednosti 392.496 evrov,
- trajne izločitve osnovnih sredstev iz uporabe z odvozom na javna odlagališča odpadkov zaradi dotrajanosti, poškodb ter zastarelosti v višini nabavne vrednosti 2.847.619 evrov,
- izločitev vrnjenih sredstev v najemu zaradi poteka najemne pogodbe v višini nabavne vrednosti 520.809 evrov in
- izločitev naprav DarsGo zaradi izgube in dotrajanosti v višini nabavne vrednosti 2.355.575 evrov.

Opredmetena osnovna sredstva v gradnji zajemajo projekte gradnje in obnove odsekov avtocest in hitrih cest. Med investicijami v teku vodimo razširitev v 6-pasovnico na območju Koseze – Kozarje, 3. razvojno os sever Velenje–Slovenj Gradec, 3. razvojno os sever Šentrupert–Velenje, 3. razvojno os jug Novo mesto–Maline (I. etapa – etapi 3 in 4), dograditev predora Karavanke, priključek Dragomer, Bertoška vpadnica – razširitev v štiripasovnico, cestno povezavo Ptuj–Markovci–Gorišnica–Ormož in druge, ki so v postopku pridobivanja dokumentacije ali se gradnja nadaljuje ali pa je zanje predviden pričetek gradnje v prihodnjih letih in se izvajajo pripravljalni postopki.

Opredmetena osnovna sredstva družbe na dan 31. decembra 2023 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti.

Opredmetenim osnovnim sredstvom, ki so bila aktivirana v letu 2023, ni bilo pripisanih stroškov izposojanja. Stroški izposojanja pripisani opredmetenim osnovnim sredstvom v pridobivanju v letu 2023 znašajo 3.253.618 evrov, skupaj stroški izposojanja za opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju na dan 31. 12. 2023 znašajo 8.682.405 evrov.

Družba enkrat letno preveri knjigovodsko vrednost opredmetenih osnovnih sredstev, da ugotovi, ali so prisotni znaki oslabitve. Če takšni znaki obstajajo, se oceni nadomestljiva vrednost sredstva. Kot nadomestljiva vrednost se upošteva čista prodajna vrednost ali vrednost pri uporabi, in sicer tista, ki je večja. Oslabitev sredstva se pripozna v primeru, ko njegova knjigovodska vrednost presega nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida. Če družba posluje z zadostnim dobičkom in v okviru poslovnih načrtov, ni razlogov za oslabitev. Na podlagi izračunane zahtevane stopnje donosnosti sredstev ugotavljamo, da slabitev sredstev ni potrebna. Prevrednotovalni poslovni odhodki v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi so razkriti v poglavju II.4.2.6 Odpisi vrednosti.

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2023

V EUR (brez centov)	Zemljišča		Stavbna pravica	Zgradbe-NAJEMI	Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, druga avtocestna infrastruktura)	Zgradbe (AC baze, CP, poslovna stavba Celje ...)	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji-zgradbe	Oprema in drobni inventar	Oprema-NAJEMI	Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju - oprema	Skupaj
	Zemljišča	Zemljišča-NAJEMI									
Nabavna vrednost											
Stanje na dan 31. 12. 2022	8.487.743	36.250	190.760.000	2.890.293	5.820.339.652	75.297.018	194.699.354	161.042.929	3.063.486	150.855	6.456.767.579
Nabave v letu 2023	0	0	0	0	0	0	192.411.391	0	0	19.176.101	211.587.492
Odpis investicij v teku	0	0	0	0	0	0	-2.329.022	0	0	0	-2.329.022
Premiki med postavkami	0	0	0	0	0	-10.871	0	8.141	0	0	-2.730
Aktiviranja	0	0	0	503.276	107.842.690	1.016.523	-109.362.488	18.316.744	662.371	-18.979.114	0
Izločitve/odtujitve/odpisi v letu 2023	0	-17.946	0	-13.783	-11.049.055	-392.496	0	-5.164.406	-520.809	0	-17.158.495
Stanje na dan 31. 12. 2023	8.487.743	18.304	190.760.000	3.379.786	5.917.133.287	75.910.173	275.419.235	174.203.407	3.205.047	347.841	6.648.864.824
Popravek vrednosti											
Stanje na dan 31. 12. 2022	0	14.500	41.558.487	1.995.561	1.734.492.810	24.177.502	0	123.435.167	1.481.701	0	1.927.155.727
Amortizacija v letu 2023	0	2.877	3.926.356	571.995	173.884.212	3.032.842	0	9.438.536	643.792	0	191.500.610
Oslabitev v 2023	0	0	0	0	0	0	0	6.655	0	0	6.655
Premiki med postavkami	0	0	0	0	0	-3.506	0	2.626	0	0	-880
Izločitve/odtujitve/odpisi v letu 2023	0	-8.225	0	-13.496	-4.815.023	-208.761	0	-4.911.187	-504.287	0	-10.460.981
Stanje na dan 31. 12. 2023	0	9.152	45.484.842	2.554.060	1.903.561.998	26.998.076	0	127.971.795	1.621.206	0	2.108.201.130
Sedanja vrednost											
Stanje na dan 31. 12. 2022	8.487.743	21.750	149.201.513	894.733	4.085.846.842	51.119.516	194.699.354	37.607.762	1.581.785	150.855	4.529.611.852
Stanje na dan 31. 12. 2023	8.487.743	9.152	145.275.158	825.726	4.013.571.288	48.912.097	275.419.235	46.231.612	1.583.842	347.841	4.540.663.693

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2022

V EUR (brez centov)	Zemljišča		Stavbna pravica	Zgradbe-NAJEMI	Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, druga avtocestna infrastruktura)	Zgradbe (AC baze, CP, poslovna stavba Celje ...)	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji-zgradbe	Oprema in drobni inventar	Oprema-NAJEMI	Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju - oprema	Skupaj
	Zemljišča	Zemljišča-NAJEMI									
Nabavna vrednost											
Stanje na dan 31. 12. 2021	8.545.234	36.250	190.760.000	2.728.025	5.785.765.454	74.504.795	110.340.907	158.554.489	2.718.420	557.835	6.334.511.409
Nabave v letu 2022	0	0	0	0	0	0	129.234.077	0	0	5.556.257	134.790.334
Odpis investicij v teku	0	0	0	0	0	0	-797.723	0	0	0	-797.723
Premiki med postavkami	0	0	0	0	-70.980	-1.060	0	1.060	0	0	-70.980
Aktiviranja	0	0	0	291.476	42.000.180	1.786.250	-44.077.907	5.319.561	643.676	-5.963.237	0
Izločitve/odtujitve/odpisi v letu 2022	-57.491	0	0	-129.208	-7.355.003	-992.968	0	-2.832.181	-298.611	0	-11.665.461
Stanje na dan 31. 12. 2022	8.487.743	36.250	190.760.000	2.890.293	5.820.339.652	75.297.018	194.699.354	161.042.929	3.063.486	150.855	6.456.767.579
Popravek vrednosti											
Stanje na dan 31. 12. 2021	0	10.875	37.632.131	1.529.405	1.567.486.410	21.679.161	0	115.684.860	1.181.465	0	1.745.204.308
Amortizacija v letu 2022	0	3.625	3.926.356	511.378	169.980.162	2.864.574	0	10.493.288	598.847	0	188.378.230
Oslabitev v 2022	0	0	0	0	0	0	0	643	0	0	643
Premiki med postavkami	0	0	0	0	-36.472	0	0	0	0	0	-36.472
Izločitve/odtujitve/odpisi v letu 2022	0	0	0	-45.223	-2.937.290	-366.234	0	-2.743.624	-298.611	0	-6.390.981
Stanje na dan 31. 12. 2022	0	14.500	41.558.487	1.995.561	1.734.492.810	24.177.502	0	123.435.167	1.481.701	0	1.927.155.727
Sedanja vrednost											
Stanje na dan 31. 12. 2021	8.545.234	25.375	153.127.869	1.198.620	4.218.279.044	52.825.634	110.340.907	42.869.629	1.536.956	557.835	4.589.307.102
Stanje na dan 31. 12. 2022	8.487.743	21.750	149.201.513	894.733	4.085.846.842	51.119.516	194.699.354	37.607.762	1.581.785	150.855	4.529.611.852

II.4.1.3 Naložbene nepremičnine

Gibanje naložbenih nepremičnin v letu 2023

V EUR (brez centov)	Zemljišča - najem	Zemljišča - ni določene prihodnje uporabe	Zgradbe - najem	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2022	1.363.906	22.236.152	989.781	24.589.839
Povečanja	0	13.470	0	13.470
Zmanjšanje	0	-573.835	0	-573.835
Stanje na dan 31. 12. 2023	1.363.906	21.675.787	989.781	24.029.474
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2022	0	0	160.839	160.839
Amortizacija	0	0	29.693	29.693
Stanje na dan 31. 12. 2023	0	0	190.533	190.533
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2022	1.363.906	22.236.152	828.941	24.429.000
Stanje na dan 31. 12. 2023	1.363.906	21.675.787	799.248	23.838.941

Gibanje naložbenih nepremičnin v letu 2022

V EUR (brez centov)	Zemljišča - najem	Zemljišča - ni določene prihodnje uporabe	Zgradbe - najem	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2021	1.363.906	21.390.843	989.781	23.744.530
Povečanja	0	2.560.429	0	2.560.429
Zmanjšanje	0	-1.715.120	0	-1.715.120
Stanje na dan 31. 12. 2022	1.363.906	22.236.152	989.781	24.589.839
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2021	0	0	131.146	131.146
Amortizacija	0	0	29.693	29.693
Stanje na dan 31. 12. 2022	0	0	160.839	160.839
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2021	1.363.906	21.390.843	858.635	23.613.384
Stanje na dan 31. 12. 2022	1.363.906	22.236.152	828.941	24.429.000

Namen pridobljenih naložbenih nepremičnin je pridobivanje prihodkov od najemnin. Prihodki od najemnin od naložbenih nepremičnin so v letu 2023 znašali 26.162 evrov. Stroške povezane z naložbenimi nepremičninami krijejo najemniki.

Med naložbenimi nepremičninami vodi družba med drugim zemljišča počivališč, ki se oddajajo za namen spremljajočih dejavnosti. Po namenski rabi so to površine cest z zelo omejeno rabo, in sicer so po državnem prostorskem načrtu namenjene zgolj in samo površinam za spremljajoče dejavnosti, zaradi česa poštene vrednosti ni mogoče pridobiti iz tržnih podatkov. Družba izkazuje med naložbenimi nepremičninami tudi zemljišča, ki so bila pridobljena za namene graditve avtocest in za gradnjo niso bila v celoti porabljena. Ta zemljišča se nahajajo izven cestnega zemljišča, vendar je njihova uporaba omejena, zaradi česar njihove poštene vrednosti ni mogoče pridobiti iz tržnih podatkov.

Med naložbene nepremičnine se v skladu s SRS razvrstijo nepremičnine, ki bodo namenjene prodaji in za katere družba ne določi prihodnje rabe. Zemljišča v vrednosti 13.470 evrov je družba pridobila od Republike Slovenije na podlagi 14. člena ZDARS-1. Zemljišča v skupni vrednosti 573.835 evrov so bila v letu 2023 prenesena na sredstva namenjena prodaji.

II.4.1.4 Pravica do uporabe sredstva

Za vsa sredstva, ki jih ima družba v najemu, se pripozna pravica do uporabe sredstva med sredstvi, obveznosti iz najema pa se pripoznajo med finančnimi obveznostmi. Družba najema zemljišča, poslovne prostore, optična vlakna, vozila in opremo. Povprečna doba trajanja najema znaša 5,3 let. Družba nima možnosti, da določeno opremo, ki je v najemu odkupi po nominalni vrednosti po koncu obdobja najema. Obveznosti iz najema so zavarovane z lastninsko pravico najemodajalca na opredmetenih osnovnih sredstvih, ki so v najemu.

Gibanje sredstva, ki predstavlja pravico do uporabe, za leto 2023

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Zgradbe	Oprema in drobni inventar	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2022	36.250	2.890.293	3.063.486	5.990.029
Nabave v letu 2023	0	503.276	662.371	1.165.646
Izločitve v letu 2023	-17.946	-13.783	-520.809	-552.538
Stanje na dan 31. 12. 2023	18.304	3.379.786	3.205.047	6.603.137
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2022	14.500	1.995.561	1.481.700	3.491.761
Amortizacija v letu 2023	2.877	571.995	643.792	1.218.665
Izločitve v letu 2023	-8.225	-13.496	-504.287	-526.009
Stanje na dan 31. 12. 2023	9.152	2.554.060	1.621.205	4.184.417
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2022	21.750	894.733	1.581.785	2.498.268
Stanje na dan 31. 12. 2023	9.152	825.726	1.583.842	2.418.720

Gibanje sredstva, ki predstavlja pravico do uporabe, za leto 2022

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Zgradbe	Oprema in drobni inventar	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2021	36.250	2.728.025	2.718.420	5.482.695
Nabave v letu 2022	0	291.476	643.676	935.153
Izločitve v letu 2022	0	-129.208	-298.611	-427.819
Stanje na dan 31. 12. 2022	36.250	2.890.293	3.063.486	5.990.029
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2021	10.875	1.529.405	1.181.465	2.721.744
Amortizacija v letu 2022	3.625	511.378	598.847	1.113.850
Izločitve v letu 2022	0	-45.223	-298.611	-343.834
Stanje na dan 31. 12. 2022	14.500	1.995.561	1.481.700	3.491.761
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2021	25.375	1.198.620	1.536.956	2.760.951
Stanje na dan 31. 12. 2022	21.750	894.733	1.581.785	2.498.268

Družba sredstvo, ki predstavlja pravico do uporabe, meri po nabavni vrednosti, ki je enaka sedanji vrednosti prihodnjih najemnin. Za dobo koristnosti sredstva, ki predstavlja pravico do uporabe, upošteva obdobje trajanja najemne pogodbe.

Zneski, pripoznani s pravico do uporabe sredstva, razvrščena med opredmetena osnovna sredstva v izkazu poslovnega izida

Med kratkoročne najeme so razvrščeni najemi delovnih vozil in ostale opreme, katerih najem je krajši od enega leta, med najeme manjše vrednosti so uvrščeni tisti najemi pri katerih vrednost novega osnovnega sredstva, ki je predmet najema, ne presega 10.000 evrov.

Na dan 31. decembra 2023 ima družba 24.163 evrov obveznosti iz naslova kratkoročnih najemov in najemov majhnih vrednosti. Nobena od sklenjenih najemnih pogodb za najem, ne vključuje spremenljive najemnine, ki bi bila vezana na ustvarjeno prodajo v teh najetih nepremičninah.

Znesek plačanih najemnin od najemov, ki se vodijo kot pravica do uporabe, je v letu 2023 znašal 1.401.806 evrov.

Prikaz učinka najemov v letu 2023 na izkaz poslovnega izida

V EUR (brez centov)	2023	2022
Amortizacija Pravice do uporabe sredstva	-1.218.665	-1.113.850
Odhodki za obresti na obveznosti iz najema	-50.832	-43.176
Prihodki nastali pri zaključku najema	79.349	52.987
Stroški nastali pri zaključku najema	-80	0
Stroški najema v zvezi s kratkoročnimi najemi	-31.438	-52.164
Stroški najema v zvezi z najemi sredstev majhnih vrednosti	-90.857	-90.414
Skupaj	-1.312.523	-1.246.617

Družba DARS nima sklenjenih pogodb s spremenljivimi najemninami, zato vsi zgoraj navedeni zneski predstavljajo nespremenljive pogodbe za leto 2023. Družba v letu 2023 ni ustvarila prihodkov iz podnajema pravice do uporabe sredstva in družba ni ustvarila dobičkov oziroma izgub iz transakcij prodaje s povratnim najemom.

II.4.1.5 Dolgoročne finančne naložbe

Dolgoročna posojila drugim na dan 31. decembra 2023 v višini 112.000.000 evrov vključujejo dolgoročne depozite pri bankah v višini 112.000.000 evrov z zapadlostjo od 396 do 968 dni.

V EUR (brez centov)	2023	2022
Stanje na dan 1.1.	144.000.000	153.000.000
Pridobitev novih depozitov	207.000.000	164.000.000
Prenosi na kratkoročne finančne naložbe	239.000.000	173.000.000
Stanje na dan 31. 12.	112.000.000	144.000.000

Dolgoročne finančne naložbe niso izpostavljene kreditnemu tveganju oziroma obstaja le minimalno tveganje, da nasprotna stranka ne bo izpolnila obveznosti. Knjigovodska vrednost dolgoročnih finančnih naložb do drugih je enaka pošteni vrednosti.

II.4.1.6 Dolgoročne poslovne terjatve

Dolgoročne poslovne terjatve do drugih v višini 1.936.186 evrov se nanašajo na natečene obresti od dolgoročnih depozitov pri bankah.

II.4.1.7 Odložene terjatve in obveznosti za davek

Pregled gibanja odloženih terjatev za davek v letu 2023

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Pripoznavano v izkazu poslovnega izida	Pripoznavane v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	31. 12. 2023
Rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade	373.131	21.247	0	394.378
Popravek vrednosti terjatev	28.154	8.739	0	36.894
Osnovna sredstva	6.337.567	3.819.603	0	10.157.170
	6.738.852	3.849.590	0	10.588.442

Pregled gibanja odloženih terjatev za davek v letu 2022

V EUR (brez centov)	31. 12. 2021	Pripoznavano v izkazu poslovnega izida	Pripoznavane v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	31. 12. 2022
Rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade	394.164	-21.034	0	373.131
Varovanje denarnega toka iz naslova obrestnih zamenjav	1.683.150	0	-1.683.150	0
Popravek vrednosti terjatev	4.765	23.389	0	28.154
Osnovna sredstva	4.288.075	2.049.492	0	6.337.567
	6.370.154	2.051.847	-1.683.150	6.738.852

Pregled gibanja odloženih obveznosti za davek v letu 2023

V EUR (brez centov)	31. 12. 2022	Pripoznavano v izkazu poslovnega izida	Pripoznavane v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	31. 12. 2023
Varovanje denarnega toka iz naslova obrestnih zamenjav	3.281.757	0	-904.796	2.376.962
	3.281.757	0	-904.796	2.376.962

Pregled gibanja odloženih obveznosti za davek v letu 2022

V EUR (brez centov)	31. 12. 2021	Pripoznavano v izkazu poslovnega izida	Pripoznavane v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	31. 12. 2022
Varovanje denarnega toka iz naslova obrestnih zamenjav	0	0	3.281.757	3.281.757
	0	0	3.281.757	3.281.757

Odložene terjatve in obveznosti za davek so izračunane na podlagi začetnih razlik po metodi obveznosti po bilanci stanja glede na stopnjo obdavčitve dohodka pravnih oseb v naslednjih letih. V obravnavanem obdobju je dohodek pravnih oseb obdavčen z 19-odstotno davčno stopnjo, vendar se skladno s 64. členom Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS) za leta 2024, 2025, 2026, 2027 in 2028 davek plačuje po stopnji 22 %. V letu 2023 so se posledično odložene terjatve in obveznosti za davek preračunale po stopnji 22 %.

II.4.1.8 Sredstva za prodajo

Med kratkoročnimi sredstvi so evidentirane nepremičnine v vrednosti 1.034.355 evrov, ki jih družba ne namerava uporabljati v poslovne namene in za katere je uprava družbe sprejela sklep o njihovi prodaji. Ta je predvidena v naslednjih dvanajstih mesecih.

Pregled gibanja sredstev za prodajo v letu 2023

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Zgradbe	Skupaj
Stanje 31. 12. 2022	1.727.729	0	1.727.729
Prerazporeditev na sredstva za prodajo	563.091	0	563.091
Prodaja	1.256.464	0	1.256.464
Stanje 31. 12. 2023	1.034.355	0	1.034.355

Pregled gibanja sredstev za prodajo v letu 2022

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Zgradbe	Skupaj
Stanje 31. 12. 2021	416.605	0	416.605
Prerazporeditev na sredstva za prodajo	1.825.288	32.863	1.858.151
Prodaja	514.164	32.863	547.027
Stanje 31. 12. 2022	1.727.729	0	1.727.729

II.4.1.9 Zaloge

Med zalogami materiala so evidentirane zaloge materiala, nadomestnih delov, drobnega inventarja in embalaže. V strukturi zalog predstavljajo največji, 60-odstotni delež zaloge materiala, v okviru teh pa največji delež predstavljajo zaloge posipnih materialov (56 odstotkov), zaloge ograj (15 odstotkov) in zaloge goriv (15 odstotkov).

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	Delež	31. 12. 2022	Indeks
Material	3.615.654	60 %	3.253.909	111
Nadomestni deli	504.976	8 %	495.893	102
Drobni inventar in embalaža	547.043	9 %	562.031	97
Trgovsko blago	1.387.417	23 %	566.141	245
Skupaj	6.055.091	100 %	4.877.973	124

Pri letnem popisu zalog materiala in zalog drobnega inventarja je bil ugotovljen primanjkljaj v višini 1.060 evrov in višek v višini 181.071 evrov, znesek kala je znašal 1.103 evrov.

Zaloge trgovskega blaga sestavljajo med drugim:

- zaloge naprav DarsGo v višini 1.382.542 evrov in
- zaloge nosilcev za naprave DarsGo v višini 2.737 evrov.

Naprave DarsGo se ob izdaji stranki prenesejo med opredmetena osnovna sredstva. V skladu s 25. členom Zakona o cestninjenju je naprava DarsGo v lasti upravljavca cestninskih cest.

Zaloge družbe na dan 31. decembra 2023 predstavljajo tekoče zaloge in niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Knjigovodska vrednost zalog ne presega iztržljive vrednosti.

II.4.1.10 Kratkoročne finančne naložbe

Kratkoročne finančne naložbe zajemajo:

- depozite pri bankah v višini 289.000.000 evrov z zapadlostjo od 15 do 365 dni,
- izvedene finančne instrumente v višini 10.804.372 evrov. Izvedeni finančni instrumenti so podrobneje razkriti v poglavju o drugih dolgoročnih finančnih obveznostih.

Gibanje kratkoročnih depozitov v letu 2023

V EUR (brez centov)	2023	2022
Stanje na dan 1.1.	293.000.000	168.000.000
Pridobitev novih depozitov	167.000.000	130.000.000
Vračila depozitov	410.000.000	178.000.000
Prenosi iz dolgoročnih finančnih naložb	239.000.000	173.000.000
Stanje na dan 31. 12.	289.000.000	293.000.000

Družba likvidnostne presežke ob zagotavljanju razpršenosti v pretežnem delu vlaga v depozite bank v Republiki Sloveniji in Evropski uniji. Kratkoročne finančne naložbe niso izpostavljene kreditnemu tveganju oziroma obstaja le minimalno tveganje, da nasprotna stranka ne bo izpolnila obveznosti. Knjigovodska vrednost kratkoročnih finančnih naložb do drugih je enaka pošteni vrednosti.

II.4.1.11 Kratkoročne poslovne terjatve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	Delež v odstotkih	31. 12. 2022	Indeks
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev:	35.472.803	49 %	31.468.473	113
- terjatve za cestnino	33.393.301	46 %	28.799.451	116
- terjatve za povračila za spremljajoče dejavnosti ob avtocesti	695.815	1 %	969.196	72
- kupci za zapore	65.030	0 %	54.565	119
- druge kratkoročne terjatve	1.489.342	2 %	1.804.870	83
- popravek Vrednosti kratkoročnih terjatev do kupcev	-170.685	0 %	-159.609	107
Kratkoročne poslovne terjatve do drugih:	36.925.699	51 %	29.562.422	125
- za dane predujme za obratna sredstva	1.892	0 %	930	204
- kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	24.098.019	33 %	16.240.274	148
- kratkoročne terjatve povezane s finančnimi prihodki	8.404.987	12 %	898.048	936
- terjatve za vstopni DDV	1.598.592	2 %	1.302.169	123
- druge kratkoročne terjatve do državnih institucij	1.525.123	2 %	10.325.730	15
- ostale kratkoročne terjatve	1.313.898	2 %	804.116	163
- popravek vrednosti ostalih kratkoročnih terjatev	-16.812	0 %	-8.845	190
Skupaj	72.398.502	100 %	61.030.895	113

Večinski delež kratkoročnih poslovnih terjatev do drugih predstavljajo:

- terjatve do domačih komisionarjev ter tujih prodajnih zastopnikov v višini 12.097.346 evrov;
- terjatve do Republike Slovenije v skupni višini 7.019.805 evrov iz naslova opravljenih nalog v zvezi z aktivnostmi pred izvajanjem gradnje avtocest v skladu s 4. členom ZDARS-1. Terjatev iz naslova opravljenih nalog v zvezi s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest, ki jih družba DARS opravlja v imenu in za račun Republike Slovenije, znaša 6.965.525 evrov. Te posle družba v poslovnih knjigah izkazuje kot posle za tuj račun. Družba te naloge opravlja skladno s pogodbo o izvajanju naročila, na podlagi katere Republiki

Slovenji zaračunava nadomestilo. Terjatev iz naslova nadomestila znaša 54.280 evrov. Sredstva za te posle se v skladu z 10. členom ZDARS-1 zagotavljajo v proračunu RS.

Razčlenitev pomembnejših postavk kratkoročnih poslovnih terjatev po zapadlosti

V EUR (brez centov)	Nezapadle	Do 90 dni	Nad 90 dni	Skupaj
Kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	21.246.739	1.242.716	1.608.564	24.098.019
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	30.416.134	4.797.727	429.626	35.643.488
Oblikovani popravki vrednosti poslovnih terjatev do kupcev	0	-123	-170.561	-170.685
Ostale terjatve	12.662.688	157.488	24.316	12.844.492
Oblikovani popravki vrednosti ostale terjatve	0	0	-16.812	-16.812

V letu 2023 je družba oblikovala popravek vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev v znesku 71.082 evrov in odpisala terjatve, za katere je bil oblikovan popravek vrednosti, v višini 36.809 evrov.

v EUR (brez centov)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Stanje 1. 1.	168.454	1.749.859
Odpisi terjatev	36.809	1.704.964
Odprava popravkov	15.231	22.830
Oblikovanje	71.082	146.389
Stanje 31. 12.	187.497	168.454

Terjatve družbe na dan 31. decembra 2023 niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Kratkoročne poslovne terjatve družbe predstavljajo tekoče terjatve družbe in so v višini 8.732.732 evrov zavarovane z bančnimi garancijami in izvršnicami.

II.4.1.12 Denarna sredstva

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	Delež	31. 12. 2022	Indeks
Denarna sredstva v bankah	4.420.223	6 %	17.594.439	25
Depozit na odpoklic	30.000.000	42 %	30.000.000	100
Nočni depozit v bankah	35.946.888	50 %	62.625	57400
Denarna sredstva v blagajni in prejeti čeki	813	0 %	1.141	71
Denarna sredstva v blagajnah na cestninskih postajah	312.650	0 %	288.100	109
Denar na poti	333.176	0 %	312.224	107
Sredstva na računu PayPal	487.856	1 %	81.820	596
Denarna sredstva skupaj	71.501.606	100 %	48.340.349	148

Postavka depoziti na odpoklic predstavlja stanje depozitov, ki jih je mogoče kadarkoli odpoklicati. Postavka nočni depozit v bankah predstavlja kratkoročni depozit pri banki, vezan čez noč, v višini 35.946.888 evrov.

Postavka denar na poti predstavlja denar od pobrane cestnine, ki še ni bil položen na transakcijski račun družbe. Po opravljenem letnem popisu stanja denarja od pobrane cestnine na poti na dan 31. oktobra 2023 je družba uskladila izkazano stanje v poslovnih knjigah z dejanskim stanjem.

II.4.1.13 Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	Delež	31. 12. 2022	Indeks
Kratkoročno odloženi stroški - ostalo	751.514	51 %	249.893	301
Kratkoročno odloženi stroški - provizija prodajnim zastopnikom od prodanih vinjet za leto 2023	726.547	49 %	581.825	125
Skupaj	1.478.061	100 %	831.718	178

II.4.1.14 Kapital

Gibanje kapitala je prikazano v Izkazu gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2023 do 31. decembra 2023, iz katerega so razvidni tudi razlogi za vsako spremembo posameznih postavk kapitala.

Osnovni kapital

Osnovni kapital družbe znaša 2.086.559.144 evrov in je razdeljen med 55.650.231 navadnih imenskih kosovnih delnic, katerih edini lastnik je RS. Knjigovodska vrednost delnice je na dan 31. decembra 2023 znašala 59,91 evra. Izračunana je kot razmerje med celotno vrednostjo kapitala in številom delnic.

Kapitalske rezerve

Kapitalske rezerve v višini 31.442.748 predstavljajo:

- znesek prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila RS ob preoblikovanju družbe leta 2004, v višini 26.202.240 evrov,
- splošni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil 1. januarja 2006 ob prehodu na SRS 2006 prenesen v kapitalske rezerve, v višini 225.817 evrov,
- presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS leta 2010 in vrednostjo novo izdanih delnic družbe, v višini 27 evrov,
- razlike pri pripojitvi hčerinskega podjetja DELKOM d. o. o. v letu 2015 v višini 148.410 evrov,
- presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS leta 2017 in vrednostjo novo izdanih delnic družbe, v višini 34 evra in
- zneske naknadnih vplačil RS v kapital družbe na podlagi sklepov Vlade RS, izdanih na podlagi 16. člena ZDARS-1, s katerim so se ugotovile in konkretizirale nepremičnine, ki so bile v lasti RS, in katere je v skladu s 14. členom ZDARS-1 pridobila družba DARS, v višini 4.866.220 evrov. Naknadna vplačila ugotovi uprava družbe s sklepom.

Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti v višini 6.545.992 evrov, se nanašajo na:

- spremembo presežka iz prevrednotenja za aktuarske primanjkljaje in presežke. Kot aktuarski presežek ali primanjkljaj se izkazujejo spremembe sedanje vrednosti obveznosti do zaposlencev zaradi sprememb v aktuarskih predpostavkah. Konec leta 2023 je presežek iz prevrednotenja znašal 180.565 evrov;
- uspešni del sprememb v pošteni vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta za zavarovanje pred obrestnimi tveganji, ki je razviden iz izkaza vseobsegajočega donosa ter konec leta 2023 znaša, zmanjšan za odložene davke, 6.726.557 evrov. Izpeljani finančni instrumenti so podrobneje razkriti pri usmeritvah in pojasnilih v okviru drugih dolgoročnih finančnih obveznosti.

Gibanje posamezne sestavine postavke presežka v letu 2023 je razvidno v Izkazu drugega vseobsegajočega donosa za leto 2023.

Preneseni čisti dobiček

Delničarji so na 25. seji skupščine družbe DARS dne 21. 8. 2023 sprejeli sklep o uporabi bilančnega dobička poslovnega leta 2022 v višini 48.138.758 evrov, ki se je po sklepu razporedil v druge rezerve iz dobička.

Druge spremembe prenesenega čistega dobička v višini 599 evrov predstavljajo zmanjšanje prenesenega čistega dobička, ki se nanaša na prenos sorazmernega dela zneska aktuarskih izgub, vezanih na porabo rezervacij za odpravnine ob upokojitvi.

Čisti poslovni izid poslovnega leta

Čisti poslovni izid leta 2023 znaša 140.467.680 evrov. Ob sestavi letnega poročila je družba skladno s Statutom DARS in 64. ter 230. členom ZGD-1 oblikovala zakonske rezerve v višini 7.023.414 evrov, statutarne rezerve v višini 33.361.216 evrov in druge rezerve iz dobička v višini 50.041.824 evrov.

Dobiček na delnico

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	140.467.680	135.132.702
Število vseh delnic	55.650.231	55.650.231
Število navadnih delnic	55.650.231	55.650.231
Osnovni in popravljalni čisti dobiček na delnico	2,52	2,43

Osnovni čisti dobiček na delnico je izračunan tako, da čisti poslovni izid obračunskega obdobja delimo s tehtanim povprečnim številom navadnih delnic.

Vse delnice, ki jih je izdala družba DARS so navadne imenske kosovne delnice, zato je kazalnik popravljalni čisti dobiček na delnico enak osnovnemu dobičku na delnico.

Dividendna politika

Cilj družbe je zagotavljanje finančno vzdržne izgradnje avtocestnih odsekov in finančne stabilnosti, zato se bo družba prizadevala, da se bodoči bilančni dobiček do zaključka vlaganj DARS v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 razporedi med rezerve družbe, s čimer se zagotavljajo sredstva za razvoj avtocestne infrastrukture.

II.4.1.15 Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Gibanje rezervacij v letu 2023

V EUR (brez centov)	Stanje na dan 31. 12. 2022	Poraba v letu 2023	Odprava v letu 2023	Dodatno oblikovanje v letu 2023	Stanje na dan 31. 12. 2023
Rezervacije za odpravnine ob upokojitvi	2.920.563	139.359	0	511.343	3.292.548
Rezervacije za jubilejne nagrade za zaposlene	1.725.735	203.081	0	655.482	2.178.136
Rezervacije za tožbene zahtevke iz delovnih razmerij	75.385	28.666	0	759.430	806.149
Rezervacije za tožbene zahtevke s področja gradnje in obnov	3.720.902	111.221	1.066.709	319.673	2.862.645
Skupaj	8.442.585	482.326	1.066.709	2.245.928	9.139.478

Rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine so oblikovane na podlagi:

- zakonskih predpisov, kolektivne pogodbe in internih aktov, iz katerih izhaja zaveza k plačilu jubilejnih nagrad in odpravnin zaposlenim ob upokojitvi;
- aktuarskega izračuna, ki ga pripravi pooblaščen aktuar.

Ob zaključku vsakega poslovnega leta se preveri višina oblikovanih rezervacij in se ustrezno povečajo ali zmanjšajo. Aktuarski izračun na dan 31. decembra 2023 se je opravil za vsakega zaposlenega, tako da so se upoštevali stroški odpravnine ob upokojitvi in stroški vseh pričakovanih jubilejnih nagrad do upokojitve. Rezervacije so oblikovane v višini ocenjenih prihodnjih izplačil za odpravnine in jubilejne nagrade, diskontiranih na koncu poročevalskega obdobja. Pri aktuarskem izračunu so bile upoštewane naslednje predpostavke:

- nominalna dolgoročna obrestna mera se ocenjuje v višini 3,20 odstotka glede na povprečno dospelje v družbi, ki znaša 13,7 let;
- trenutno veljavne višine odpravnin ob upokojitvi in jubilejnih nagrad, določenih v internih aktih;
- pričakovana dolgoročna rast višine jubilejnih nagrad in neobdavčljivih zneskov v izračunu znaša 3,5 odstotek letno;
- fluktuacija zaposlenih, ki je odvisna predvsem od njihove starosti;
- pričakovana smrtnost delavcev v skladu s tablicami smrtnosti za Slovenijo 2007, ločena po spolih;

- prihodnja dolgoročna nominalna rast plač v višini 3,0 odstotka letno.

Na podlagi aktuarskega izračuna so na dan 31. decembra 2023 oblikovane rezervacije za jubilejne nagrade v višini 2.178.136 evrov in rezervacije za odpravnine ob upokojitvi v višini 3.292.548 evrov.

Družba na osnovi pridobljenih pravnih mnenj in na podlagi ocene posloводства izkazuje rezervacije v višini 2.862.645 evrov za tožbe v zvezi s tožbenimi zahtevki s področja gradnje in obnov ter v višini 806.149 evrov za tožbene zahtevke iz delovnih razmerij. Rezervacije za obveznosti po tožbah so oblikovane na podlagi ocene verjetnega izida, ki je opravljena z visoko stopnjo previdnosti. Datuma zapadlosti obveznosti ni mogoče določiti. Tožbe, za katere so oblikovane rezervacije, so v različnih fazah postopka.

Gibanje dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev v letu 2023

V EUR (brez centov)	Stanje na dan 31. 12. 2022	Poraba v letu 2023	Odprava v letu 2023	Dodatno oblikovanje v letu 2023	Stanje na dan 31. 12. 2023
Brezplačne pridobitve osnovnih sredstev	175.330	5.582	0	458	170.207
Zakup optičnih vlaken	1.922.148	206.695	0	499.394	2.214.847
Unovčene garancije	3.664.670	793.013	0	0	2.871.657
Nepovratna sredstva EU in drugih	143.023.484	-4.778	0	9.770.352	152.798.614
Skupaj	148.785.632	1.000.511	0	10.270.204	158.055.325

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami družba izkazuje dolgoročno razmejeni prihodek iz naslova vnaprej plačanega zakupa optičnih vlaken s strani uporabnikov v višini 2.214.847 evrov.

Družba oblikuje dolgoročno odložene prihodke za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oziroma v primeru unovčitve garancij za dobro izvedbo del tudi za namen garancije za odpravo napak v garancijski dobi. Na dan 31. 12. 2023 je znašal znesek neporabljenih sredstev unovčenih garancij 2.871.657 evrov.

Družba ima oblikovane dolgoročno odložene prihodke za nepovratna sredstva EU in druga sofinancerska sredstva, prejeta za financiranje priprave prostorske in projektne dokumentacije ter graditve avtocest oziroma s tem povezane naloge (izboljšanje prometne varnosti – graditev sistemov nadzora in vodenja prometa).

Vrednost dolgoročno odloženih prihodkov se zmanjšuje za znesek amortizacije osnovnih sredstev in za znesek drugih vrst stroškov, za katere so bila sredstva prejeta.

V EUR (brez centov)	Stanje 31. 12. 2022	Dodatno oblikovanje v letu 2023	Poraba v letu 2023	Stanje 31. 12. 2023
Kohezijski sklad EU: Slivnica – Draženci*	3.110.966		-219.666	3.330.632
Kohezijski sklad EU: Pluska – Ponikve*	19.087.185		-534.020	19.621.205
Kohezijski sklad EU: Ponikve – Hrastje*	8.387.694		-422.840	8.810.534
Kohezijski sklad EU: Gradnja PHO	15.957.521		1.507.555	14.449.966
Kohezijski sklad EU: Rekonstrukcije AC odsekov*	15.258.374		-636.834	15.895.208
Kohezijski sklad EU: AC Draženci - MMP Gruškovje*	50.874.582		457.792	50.416.790
Druga evropska sredstva: TEMPO - connect (ITS, nosilec MzP) in EasyWay - faza I in II	630.958		106.232	524.726
Druga evropska sredstva: TEN T: Draženci - Gruškovje PGD in PZI	2.373.168		83.949	2.289.219
Druga evropska sredstva: TEN T: CROCODILE I	606.413		69.475	536.938
Druga evropska sredstva: CEF PGD/PZI Karavanke	2.646.415		0	2.646.415
Druga evropska sredstva: CEF CROCODILE 2	494.249		84.879	409.370
Druga evropska sredstva: CEF C-Roads	1.222.054	185.556	236.499	1.171.111

V EUR (brez centov)	Stanje 31. 12. 2022	Dodatno oblikovanje v letu 2023	Poraba v letu 2023	Stanje 31. 12. 2023
Druga evropska sredstva: CEF CROCODILE 3	561.007	114.392	95.799	579.600
Druga evropska sredstva: CEF AC predor Karavanke, gradnja 2. cevi	4.309.282	1.317.996		5.627.278
Evropski sklad za regionalni razvoj: 3. razvojna os jug: Maline–Metlika (Črnomelj) - 2. odsek	312.117	2.370.983		2.683.100
Druga evropska sredstva: CEF Serminska vpadnica	1.014.500	0		1.014.500
Evropski sklad za regionalni razvoj: 3. razvojna os sever: Velenje–Slovenj Gradec	10.315.295	684.606		10.999.901
Digitalizacija avtocestnega omrežja v Sloveniji iz Načrta za okrevanje in odpornost	0	5.096.819	260.485	4.836.334
Druga sofinancerska sredstva*	5.861.704		–1.094.084	6.955.788
Skupaj:	143.023.484	9.770.352	–4.778	152.798.614

* V letu 2023 se je izvedel popravek porabe dolgoročno odloženih prihodkov iz naslova evropskih in drugih sofinancerskih sredstev zaradi spremembe v izračunu povprečne letne amortizacijske stopnje skupin sofinanciranih osnovnih sredstev. Popravek v višini 7.896.656 evrov je pod zneskom pomembnosti družbe, zato je pripoznan v izkazu poslovnega izida za leto 2023.

II.4.1.16 Dolgoročne finančne obveznosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Dolgoročne finančne obveznosti iz zadolževanja za financiranje investicijskih načrtov	1.283.420.612	1.481.799.561
Dolgoročne obveznosti iz najema	1.269.289	1.408.469
Skupaj	1.284.689.901	1.483.208.030

a) Dolgoročne finančne obveznosti iz zadolževanja za financiranje investicijskih načrtov

Družba se za potrebe poslovanja zadolžuje na mednarodnih in domačih finančnih trgih. Namen zadolževanja je financiranje investicijskih načrtov ter refinanciranje obstoječega dolga. Z izjemo treh kreditov so vse obveznosti iz naslova zadolževanja 100 % zavarovane s poroštvom Republike Slovenije. Kredita Evropske investicijske banke za vzpostavitev sistema DarsGo v višini 51 milijonov evrov in izgradnjo druge cevi predora Karavanke v višini 90 milijonov evrov imata jamstvo Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) oziroma InvestEU risk-sharing mehanizma. Kredit pri banki KfW za vzpostavitev sistema DarsGo v višini 51 milijonov evrov pa je edini kredit, ki nima niti poroštva države, niti jamstva Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) oziroma InvestEU risk-sharing mehanizma.

Obrestne mere in načini obračunavanja obresti za najeta posojila so pogodbeno določene ter predstavljajo poslovno skrivnost. Ponderirana letna obrestna mera celotnega dolga družbe DARS je na dan 31. decembra 2023 znašala 2,50 odstotka. Obrestna mera celotnega dolga družbe DARS je bila na dan 31. decembra 2023 v intervalu od 0 do 4,96 odstotka.

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	Delež
Dolgoročno dobljena posojila pri domačih bankah	419.021.168	33 %
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih bankah	661.675.569	52 %
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih podjetjih	3.184.955	0 %
Posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein	37.780.000	3 %
Izdane imenske zadolžnice NSV	100.000.000	8 %
Izdane dolgoročne obveznice	61.758.920	5 %
Skupaj	1.283.420.612	100 %

Dolgoročne finančne obveznosti po zapadlosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	Delež
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo do pet let	653.205.206	51 %
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo nad pet let	630.215.407	49 %
Skupaj	1.283.420.612	100 %

Gibanje dolgoročnih finančnih obveznosti v letu 2023

Dolgoročne finančne obveznosti	Stanje na dan 31. 12. 2022	Povečanje v letu 2023	Prenos na kratkoročne finančne obveznosti 2023	Stanje na dan 31. 12. 2023
Evropska investicijska banka	614.045.814	0	53.104.622	560.941.192
Nova Ljubljanska banka	206.906.410	0	38.778.205	168.128.205
Kreditanstalt für Wiederaufbau	123.119.792	0	22.385.417	100.734.375
Regione Autonoma Friuli Venezia	6.369.910	0	3.184.955	3.184.955
Intesa Sanpaolo	69.333.333	0	5.333.333	64.000.000
Schuldschein	37.780.000	0	0	37.780.000
Nova KBM	32.360.000	0	5.880.000	26.480.000
SKB banka	33.333.333	0	6.666.667	26.666.667
Unicredit in Intesa Sanpaolo	90.750.000	0	3.300.000	87.450.000
SID banka	50.000.000	0	3.703.704	46.296.296
NSV	100.000.000	0	0	100.000.000
Obveznice	117.800.967	0	56.042.047	61.758.920
Skupaj	1.481.799.561	0	198.378.949	1.283.420.612

b) Dolgoročne obveznosti iz najema

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Dolgoročne obveznosti iz najema - glavnica	1.317.705	1.429.315
Dolgoročne obveznosti iz najema - obresti	-48.416	-20.846
Skupaj	1.269.289	1.408.469

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Dolgoročne obveznosti iz najema - glavnica	1.317.705	1.429.315
Kratkoročne obveznosti iz najema - glavnica	1.195.260	1.148.923
Skupaj	2.512.965	2.578.238

Ročnost obveznosti iz najemov

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Do 1 leta	1.195.260	1.148.923
od 1 do 5 let	1.302.802	1.429.315
nad 5 let	14.903	0
Skupaj	2.512.965	2.578.238

II.4.1.17 Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Stanje dolgoročnega dela glavnice bančnih posojil po posameznih posojilodajalcih

Posojilodajalec	Stanje na dan 31. 12. 2023	Delež
Intesa Sanpaolo	64.000.000	6 %
UniCredit Banka Slovenija in Intesa Sanpaolo	87.450.000	8 %
NLB	168.128.205	16 %
Nova KBM	26.480.000	2 %
SKB banka	26.666.667	2 %
SID banka	46.296.296	4 %
Evropska investicijska banka	560.941.192	52 %
Kreditanstalt für Wiederaufbau	100.734.377	9 %
Skupaj	1.080.696.737	100 %

a) Posojilo Intesa Sanpaolo

V letu 2016 je družba DARS najela posojilo pri banki Intesa Sanpaolo v višini 80 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje obstoječega dolga. Posojilo Intesa Sanpaolo II je bilo v letu 2023 odplačano v skupnem znesku 5.333.333 evrov.

Dolgoročna obveznost do banke Intesa Sanpaolo ter roki odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
II	od 2022 do 2036	64.000.000
Skupaj		64.000.000

b) Posojila NLB

V letih 2007, 2008 in 2013 je družba DARS najela tri posojila pri NLB, ki jih je v celoti namenila financiranju gradnje avtocest. V letu 2016 sta bila reprogramirana kredita NLB I in NLB II z namenom podaljšanja ročnosti posojila. Posojila NLB so bila v letu 2023 odplačana v skupnem znesku 30.078.205 evrov. Dne 19. 12. 2023 je družba DARS sklenila dodatek h kreditni pogodbi NLB I in NLB II, skladno s katerim se je spremenilo obračunsko obdobje. Tako je bila po novem glavnica kredita NLB I odplačana 3. 1. 2024 in ne 29. 12. 2023, kot je bilo planirano.

Dolgoročna obveznost do NLB ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2020 do 2027	96.750.000
II	od 2020 do 2025	21.378.205
III	2028	50.000.000
Skupaj		168.128.205

c) Posojilo Nova KBM

Leta 2015 je družba DARS najela posojilo pri banki Nova KBM (prej Abanka) v višini 50 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov. Posojilo NKBM je bilo v letu 2023 odplačano v skupnem znesku 5.880.000 evrov.

Dolgoročna obveznost do Nove KBM (prej Abanke) ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2029	26.480.000
Skupaj		26.480.000

d) Posojilo SKB

Leta 2015 je družba DARS najela posojilo pri SKB banki v višini 50 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov. Posojilo SKB banke je bilo v letu 2023 odplačano v skupnem znesku 6.666.667 evrov.

Dolgoročna obveznost do SKB banke ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2028	26.666.667
Skupaj		26.666.667

e) Posojilo UniCredit Banke Slovenija in banke Intesa Sanpaolo

V letu 2016 je družba DARS najela posojilo pri UniCredit Banki Slovenija in Intesa Sanpaolo v skupni višini 99 milijonov evrov, z namenom refinanciranja oziroma predčasnega odplačila kreditov. Posojilo UniCredit Banke Slovenija in banke Intesa Sanpaolo je bilo v letu 2023 odplačano v skupnem znesku 3.300.000 evrov.

Dolgoročna obveznost do UniCredit Banke Slovenija in banke Intesa Sanpaolo ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2036	87.450.000
Skupaj		87.450.000

f) Posojilo SID

Leta 2016 je družba DARS najela posojilo pri SID banki v višini 50 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov.

Dolgoročna obveznost do SID banke ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2024 do 2036	46.296.296
Skupaj		46.296.296

g) Posojila Evropske investicijske banke (EIB)

Posojila Evropske investicijske banke, ki so bila najeta v obdobju 2003–2022, so bila namenjena financiranju investicijskih načrtov. Končna zapadlost posojil je med letoma 2027 in 2044. Posojila EIB so bila v letu 2023 odplačana v skupnem znesku 53.104.622 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Evropske investicijske banke ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
V	od 2007 do 2027	15.000.000
VI	od 2012 do 2029	28.490.000
VII	od 2014 do 2037	137.500.000
VIII	od 2014 do 2034	139.277.778
IX	od 2022 do 2041	126.410.256
X	od 2019 do 2030	24.263.158
XI	od 2022 do 2044	90.000.000
Skupaj		560.941.192

h) Posojila Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)

V letu 2008 je družba DARS pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau najela posojilo v znesku 267.500.000 evrov, ki je bilo namenjeno financiranju gradnje avtocest. V letu 2019 je družba DARS pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau najela posojilo v znesku 51.000.000 evrov, ki je bilo najeto za vzpostavitev sistema DarsGo. Posojili pri banki sta bili v letu 2023 odplačani v vrednosti 22.385.417 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Kreditanstalt für Wiederaufbau ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2013 do 2029	75.234.374
II	od 2020 do 2029	25.500.001
Skupaj		100.734.375

Izpolnjevanje finančnih zavez

Določene banke, ki so odobrile posojila, zahtevajo vzdrževanje v posojilnih pogodbah opredeljenih vrednosti finančnih zavez. Na dan poročanja 31. december 2023 so bile vse finančne zaveze izpolnjene.

II.4.1.18 Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic

Družba DARS ima za financiranje gradnje in obnavljanja avtocest izdani dve obveznici. Obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s poroštvom Republike Slovenije.

Izdaja	Zapadlost	Velikost izdaje v EUR (brez centov)
DRS1	2024	0
DRS2	2025	61.758.920
Skupaj		61.758.920

a) Obveznice DARS prve emisije (DRS1)

Družba DARS je leta 2004 izdala obveznice prve emisije z oznako DRS1 v skupni nominalni vrednosti 56.042.047 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2024, letna kuponska obrestna mera je 5,1 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

b) Obveznice DARS druge emisije (DRS2)

Družba DARS je v letu 2005 izdala obveznice druge emisije z oznako DRS2 v skupni nominalni vrednosti 61.758.920 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2025, letna kuponska obrestna mera je 4,5 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

II.4.1.19 Druge dolgoročne finančne obveznosti

a) Posojilo Regione Autonoma Friuli Venezia

Posojilo družbe DARS pri podjetju Regione Autonoma Friuli Venezia je bilo pridobljeno na podlagi memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Italije za gradnjo avtocestnih objektov, potrebnih za povezavo slovenskega avtocestnega omrežja z italijanskim. Posojilo je bilo najeto leta 2000. V letu 2023 je bilo posojilo Regione Autonoma Friuli Venezia odplačano v znesku 3.184.955 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Regione Autonoma Friuli Venezia ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2025	3.184.955
Skupaj		3.184.955

b) Posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein

V letu 2015 je družba DARS najela posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein v višini 37.780.000 evrov. Posojilo je družba DARS najela za dobo 15 let. Schuldschein je sporazum o posojilu, s katerim se ne trguje na organiziranem trgu.

Dolgoročne obveznosti iz naslova posojila Schuldschein ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	2030	37.780.000
Skupaj		37.780.000

c) Instrument Namensschuldverschreibung (NSV oziroma imenska zadolžnica)

V letu 2017 je družba DARS izdala instrument Namensschuldverschreibung (NSV oziroma imenska zadolžnica) v višini 100.000.000 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2037. Z instrumentom se ne trguje na borzi. Namensschuldverschreibung je imenska zadolžnica, ki predstavlja hibrid med obveznico in kreditom, vendar je bližje obveznici. Organizator izdaje vodi knjigo o imetnikih.

Dolgoročne obveznosti iz naslova imenske zadolžnice ter rok odplačila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	2037	100.000.000
Skupaj		100.000.000

d) Dolgoročne obveznosti iz najema

V EUR (brez centov)	2023	2022
Stanje na dan 1.1.	1.408.469	1.749.151
Pridobitev novih obveznosti	940.775	954.035
Prenosi na kratkoročne finančne obveznosti	-1.079.955	-1.294.716
Stanje na dan 31. 12.	1.269.289	1.408.469

Izpostavljenost tveganju sprememb obrestnih mer

Družba DARS je izpostavljena obrestnemu tveganju, zato se je v preteklih letih v skladu s politiko aktivnega upravljanja s finančnimi tveganji odločila, da bo zmanjšala izpostavljenost tveganju sprememb obrestnih mer na trgu. Pregled izpostavljenosti obrestnemu tveganju je prikazan v spodnjih tabelah.

Pregled izpostavljenosti brez obrestne zaščite

(v odstotkih)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Delež dolga z variabilno obrestno mero (brez obrestne zaščite)	31,7 %	32,0 %
Delež dolga s fiksno obrestno mero	67,9 %	67,0 %
Brezobrestni kredit	0,4 %	1,0 %
Skupaj	100,0 %	100,0 %

Pregled izpostavljenosti z obrestno zaščito

(v odstotkih)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Delež dolga z variabilno obrestno mero (z obrestno zaščito)	11,5 %	13,0 %
Delež dolga s fiksno obrestno mero	88,1 %	86,0 %
Brezobrestni kredit	0,4 %	1,0 %
Skupaj	100,0 %	100,0 %

Analiza občutljivosti bančnih posojil na spremembe variabilnih obrestnih mer izkazuje, da bi morebitna sprememba obrestne mere za 100 bazičnih točk ob razmerju fiksne in variabilne obrestne mere na dan poročanja povečala finančne odhodke za okoli 1,7 mio evrov.

Za zavarovanje pred obrestnimi tveganji uporabljamo izvedene finančne instrumente (navadna obrestna zamenjava), s katerimi zagotavljamo dolgoročno stabilnost določenega dela variabilnih obrestnih mer. Namen varovanja je fiksiranje obrestne mere, s čimer je dosežen nespremenljiv denarni tok. Pri sklepanju poslov obrestnih zamenjav sledimo načelu, da imajo posli obrestne zamenjave primerljive značilnosti posla varovane postavke (nominalni znesek, ročnost, obračunsko obdobje). V skladu s politiko aktivnega upravljanja s finančnimi tveganji družba sledi, da se za sklenjene obrestne zamenjave uporablja računovodsko obračunavanje varovanja pred tveganji, t. i. »hedge accounting«, kjer varovane postavke predstavljajo učinkovito varovalno razmerje.

Skupna poštena vrednost poslov obrestnih zamenjav na dan 31. 12. 2023 znaša 10.804.372 evrov.

Sklenjene pogodbe za obrestne zamenjave po ročnosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Zapadlost v letu 2024	150.000.000	150.000.000
Zapadlost v letu 2026	83.333.333	90.000.000
Zapadlost v letu 2027	67.000.000	72.000.000
Skupaj	300.333.333	312.000.000

Nominalna in knjigovodska vrednost instrumentov za varovanje pred obrestnimi tveganji

V EUR (brez centov)	Nominalna vrednost instrumentov varovanja	Knjigovodska vrednost instrumentov varovanja	
		31. 12. 2023	31. 12. 2022
Skupaj	300.333.333	10.804.372	17.272.407

Knjigovodska vrednost instrumentov varovanja je enaka pošteni vrednosti, ki je izračunana po metodi skupne srednje neto sedanje vrednosti, v skladu z amortizacijskim načrtom posla in ob upoštevanju tržnih cen. Pošteno vrednost uvrščamo v raven 2 hierarhije poštene vrednosti (model vrednotenja, ki neposredno ali posredno temelji na tržnih podatkih).

V EUR (brez centov)	Sprememba vrednosti instrumentov varovanja pripoznana v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	Neučinkoviti instrumenti varovanja - znesek pripoznan v izkazu poslovnega izida	
		31. 12. 2023	31. 12. 2023
Skupaj	(6.468.036)		0

II.4.1.20 Druge dolgoročne poslovne obveznosti

Med drugim je med dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi izkazana obveznost iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice v višini 17.993.850 evrov. Na podlagi Letne izvedbene pogodbe (za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 za leto 2024) se je kratkoročni del dolgoročne obveznosti v višini 11.659.086 evrov prenesel na kratkoročne obveznosti.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist družbe DARS na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Po ZDARS-1 brezplačna stavbna pravica za zemljišča pod avtocestnim telesom se je s sprejetjem Zakona o uravnoteženju javnih financ (31. 5. 2012) spremenila v odplačno stavbno pravico za obdobje 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060). Letno nadomestilo za stavbno pravico se plačuje v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Vrednost nadomestila za stavbno pravico je bila na podlagi mnenja pooblaščenega ocenjevalca vrednosti nepremičnin, podanega 7. junija 2012, določena v znesku 190.810.787 evrov brez DDV. Pooblaščen ocenjevalec vrednosti nepremičnin je 29. februarja 2016 na zahtevo Ministrstva za infrastrukturo ponovno izvedel cenitev stavbne pravice, ki znaša 190.760.000 evrov brez DDV. Družba DARS je izvedla uskladitev vrednosti stavbne pravice na novo ocenjeno vrednost, ki je sedaj za 50.787 evrov nižja od prvotno ocenjene.

V skladu z ZGD-1 in SRS 2016 družba stavbno pravico vodi med opredmetenimi osnovnimi sredstvi v postavki zemljišča.

II.4.1.21 Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne finančne obveznosti v skupni višini 224.042.088 evrov predstavljajo:

- kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu, ter natečene obresti iz posojil, izdanih obveznic in obveznosti iz naslova izpeljanih finančnih instrumentov v višini 222.887.488 evrov;
- kratkoročne obveznosti iz najema v višini 1.154.599 evrov.

Gibanje kratkoročnih finančnih obveznosti v letu 2023

	Kratkoročne finančne obveznosti do bank brez obresti	Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic brez obresti	Kratkoročne finančne obveznosti za druga posojila brez obresti	Kratkoročne finančne obveznosti do bank za obresti	Kratkoročni izvedeni finančni instrumenti	Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic za obresti	Kratkoročne finančne obveznosti za druga posojila za obresti	Kratkoročni izvedeni finančni instrumenti za obresti	Kratkoročne obveznosti do banke za negativne obresti od depozitov	Druge kratkoročne finančne obveznosti	Skupaj
Stanje na dan 1. 1. 2023	135.448.243	0	3.184.955	6.224.133	0	3.117.571	1.553.070	28.346	0	1.126.021	150.682.339
Povečanje				32.231.963		5.216.338	3.182.912	0	0	1.295.360	41.926.573
Prenosi iz dolgoročnih obveznosti	139.151.946	56.042.047	3.184.955								198.378.949
Kratkoročna odplačila	-126.748.243		-3.184.955	-27.313.739		-5.220.118	-3.183.591	-28.346	0	-1.266.782	-166.945.773
Stanje na dan 31. 12. 2023	147.851.947	56.042.047	3.184.955	11.142.357	0	3.113.791	1.552.391	0	0	1.154.599	224.042.088

Gibanje kratkoročnih finančnih obveznosti v letu 2022

	Kratkoročne finančne obveznosti do bank brez obresti	Kratkoročne finančne obveznosti za druga posojila brez obresti	Kratkoročne finančne obveznosti do bank za obresti	Kratkoročni izvedeni finančni instrumenti	Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic za obresti	Kratkoročne finančne obveznosti za druga posojila za obresti	Kratkoročni izvedeni finančni instrumenti za obresti	Kratkoročne obveznosti do banke za negativne obresti od depozitov	Druge kratkoročne finančne obveznosti	Skupaj
Stanje na dan 1. 1. 2022	152.328.319	3.184.955	5.465.262	10.499.391	3.117.571	1.553.070	724.879	8.611	1.060.325	177.942.384
Povečanje			17.462.551		5.220.118	3.183.591	2.601.781	29.494	1.199.397	29.696.933
Prenosi iz dolgoročnih obveznosti	161.135.296	3.184.955								164.320.251
Kratkoročna odplačila	-178.015.372	-3.184.955	-16.703.680		-5.220.118	-3.183.591	-3.298.315	-38.106	-1.133.702	-210.777.838
Drugo				-10.499.391						-10.499.391
Stanje na dan 31. 12. 2022	135.448.243	3.184.955	6.224.133	0	3.117.571	1.553.070	28.346	0	1.126.021	150.682.339

Kratkoročne finančne obveznosti do bank v skupni višini 158.994.304 evrov predstavljajo:

a) del glavnice kratkoročnih bančnih posojil za financiranje investicijskih načrtov, ki zapadejo v plačilo v letu 2023

Posojilodajalec	Stanje na dan 31. 12. 2022	Povečanja v letu 2023	Zmanjšanja v letu 2023	Stanje na dan 31. 12. 2023
Evropska investicijska banka V	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Evropska investicijska banka VI	6.270.000	6.270.000	6.270.000	6.270.000
Evropska investicijska banka VII	11.363.636	11.363.636	11.363.636	11.363.636
Evropska investicijska banka VIII	16.666.667	16.666.667	16.666.667	16.666.667
Evropska investicijska banka IX	7.435.897	7.435.897	7.435.897	7.435.897
Evropska investicijska banka X	5.368.421	5.368.421	5.368.421	5.368.421
Kreditanstalt für Wiederaufbau 267,5	16.718.750	16.718.750	16.718.750	16.718.750
Kreditanstalt für Wiederaufbau 51	5.666.667	5.666.667	5.666.667	5.666.667
Intesa Sanpaolo II	5.333.333	5.333.333	5.333.333	5.333.333
SID	0	3.703.704	0	3.703.704
Nova Ljubljanska banka I	17.400.000	17.400.000	8.700.000	26.100.000
Nova Ljubljanska banka II	21.378.205	21.378.205	21.378.205	21.378.205
Nova KBM (prej Abanka)	5.880.000	5.880.000	5.880.000	5.880.000
SKB banka	6.666.667	6.666.667	6.666.667	6.666.667
UniCredit Banka in Intesa Sanpaolo	3.300.000	3.300.000	3.300.000	3.300.000
Skupaj glavnice	135.448.243	139.151.947	126.748.243	147.851.947

* Dne 19. 12. 2023 je DARS sklenil dodatek h kreditni pogodbi NLB I in NLB II, skladno s katerim se je spremenilo obračunsko obdobje. Tako je bila po novem glavnica kredita NLB I odplačana 3. 1. 2024 in ne 29. 12. 2023, kot je bilo planirano. Kratkoročne finančne obveznosti iz zadolževanja za financiranje investicijskih načrtov na dan 31. 12. 2022 so enake kot so bile v Letnem poročilu za leto 2022.

b) natečene obresti od dolgoročnih bančnih posojil na dan 31. december 2023 v višini 11.142.357 evrov.

Kratkoročne finančne obveznosti za obresti se nanašajo na obresti, natečene do 31. decembra 2023. Obrestne mere in način obračunavanja obresti za sklenjene posle so pogodbeno določeni in so bili 31. decembra 2023 v intervalu od 0 do 5,272 odstotka letno.

Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic v višini 59.155.838 evrov predstavljajo obveznosti iz naslova vračila glavnice ob dospelju obveznice v višini 56.042.047 evrov in 3.113.791 evrov obresti, natečenih do 31. decembra 2023.

Druge kratkoročne finančne obveznosti v višini 5.891.946 evrov se nanašajo na:

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Kratkoročni del glavnice posojila Regione Autonoma Friuli Venezia	3.184.955	3.184.955
Kratkoročne finančne obveznosti za natečene obresti od drugih	1.552.391	1.553.070
Obresti od izpeljanih finančnih instrumentov	0	28.346
Kratkoročne obveznosti iz najema – glavnica*	1.195.260	1.148.923
Kratkoročne obveznosti iz najema - obresti	-40.661	-22.902
Skupaj	5.891.946	5.892.392

*Obveznosti iz najema so razkrite v postavki Dolgoročnih finančnih obveznosti.

II.4.1.22 Kratkoročne poslovne obveznosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	Delež v odstotkih	31. 12. 2022	Indeks
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	56.940.402	62 %	57.746.111	99
Kratkoročne obveznosti za predujme	64.135	0 %	364.309	18
Kratkoročne obveznosti do delavcev	3.874.465	4 %	5.476.238	71
Kratkoročne obveznosti do države	28.954.836	32 %	32.301.292	90
- obveznosti za davek od dohodka pravnih oseb	2.490.999	3 %	8.143.980	31
- obveznosti za obračunani DDV	6.639.735	7 %	6.816.550	97
- obveznosti za davke in prispevke izplačevalca iz naslova plač in drugih prejemkov	2.585.578	3 %	2.341.113	110
- kratkoročna obveznost za stavbno pravico	11.659.086	13 %	10.964.780	106
- obveznosti iz naslova obračunanega pribitka k cestnini	939.811	1 %	980.298	96
- druge obveznosti do države	4.639.625	5 %	3.054.571	152
Kratkoročne obveznosti do drugih	385.521	0 %	294.700	131
Kratkoročne obveznosti do podizvajalcev	1.093.758	1 %	1.531.159	71
Skupaj	91.313.116	100 %	97.713.809	93

Obveznosti družbe do dobaviteljev predstavljajo neplačane obveznosti za izvedena in obračunana dela pri gradnji avtocest, ki so jih izvajali domači in tuji dobavitelji (vključno s pogodbeno zadržanimi zneski), obveznosti iz naslova odškodnin pri pridobivanju zemljišč za posle v imenu RS in za njen račun, obveznosti iz poslovanja iz naslova upravljanja in vzdrževanja avtocest ter druge kratkoročne poslovne obveznosti.

Pogodbeno zadržana sredstva predstavljajo varščino za dobro izvedbo del in se do izpolnitve vseh pogodbenih obveznosti izvajalcev (prevzem del, odprava vseh pomanjkljivosti, predaja garancij za odpravo napak v garancijski dobi) zadržijo v višini do največ petih oziroma dveh odstotkov pogodbene vrednosti. Sredstva se zadržujejo tudi iz razloga nepredane dokumentacije, ki bi jo morali izvajalci v skladu s pogodbo priložiti situaciji. V pretežnem delu gre za izjavo izvajalcev, na podlagi katere se v skladu z Zakonom o javnem naročanju neposredno plačuje podizvajalcem, ki so vključeni v izvedbi pogodbenih del. Določena zadržana sredstva, ki jih družba izvajalcem še zadržuje, služijo kot zavarovanje za poplačilo potencialnih finančnih obveznosti iz naslova prejetih zahtevkov podizvajalcev, za kar so bili z izvajalcem sklenjeni sporazumi. Zadržana sredstva po sklenjenih pogodbah z izvajalci pripadajo izvajalcem oziroma podizvajalcem in se nakažejo, ko izvajalci izpolnijo pogodbeno obveznost ter investitorju dostavijo zahtevano dokumentacijo. V nasprotnem primeru se zadržijo do zaključka garancijske dobe in sprostijo pod razveznim pogojem nastanka napak v garancijski dobi. Na zadnji dan leta 2023 so kratkoročne obveznosti do dobaviteljev na podlagi zadržanih sredstev znašale 13.528.437 evrov in so predstavljale 24-odstotni delež vseh obveznosti do dobaviteljev.

Obveznosti družbe do delavcev predstavljajo predvsem obračunane decembrske plače ter nadomestila plač in povračila stroškov, povezanih z delom zaposlenih v družbi, izplačane januarja 2024.

Dolgovi do članov uprave in članov nadzornega sveta na dan 31. 12. 2023 predstavljajo obračunane decembrske plače oziroma sejnine ter nadomestila plač in povračila stroškov, povezanih z delom v družbi, izplačane januarja 2024.

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi je tudi kratkoročni del dolgoročne obveznosti iz naslova nadomestila za stavbno pravico, ki za leto 2024 v skladu z Letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 znaša 11.659.086 evrov.

Vlada je 13. decembra 2018 sprejela sklep o uvedbi pribitka k cestnini na določenih odsekih avtocestnega omrežja, ki ga plačujejo cestninski zavezanci v okviru sistema DarsGo. Družba DARS kot upravljavec cestninskih cest je bila dolžna začeti obračunavati pribitek 1. januarja 2019. Zbrana sredstva so namenski prihodek proračuna

Republike Slovenije in se bodo lahko uporabila izključno za drugi tir železniške proge Divača–Koper. Pribitek se obračunava vsem zavezancem z vozilom, katerega največja dovoljena masa presega 3,5 tone, ki prevozijo cestninske odseke med Koprom in Ljubljano ter med Ljubljano in Šentrupertom. Na dan 31. 3. 2024 znaša obveznost iz naslova obračunanega pribitka k cestnini 939.811 evrov.

Pregled kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev po zapadlosti na dan 31. december 2023

V EUR (brez centov)	Nezapadle	do 60 dni	nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (tekoče obveznosti)	42.761.046	647.743	3.175	43.411.965
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (zadržani zneski)	13.528.437	0	0	13.528.437

Pregled obveznosti do dobaviteljev na dan 31. december 2023

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	Delež
CENGIZ INSAAT SANAYI VE TICARET ANONIM SIRKETI	7.850.789	13,79 %
STRABAG, d. o. o.	3.063.943	5,38 %
DRI upravljanje investicij, d. o. o.	2.769.689	4,86 %
ALEKSANDER KUMER - NOSILEC DOPOLNILNE DEJAVNOSTI	2.310.885	4,06 %
RIKO RIBNICA, d. o. o.	2.310.565	4,06 %
CGP, d. d.	2.160.167	3,79 %
GORENJSKA GRADBENA DRUŽBA, d. d.	2.015.227	3,54 %
ALPINE BAU GMBH, Salzburg - Podružnica Celje	1.888.452	3,32 %
ECE, d. o. o.	1.520.803	2,67 %
POMGRAD, d. d.	1.501.955	2,64 %
Ostali dobavitelji	29.547.928	51,89 %
Skupaj	56.940.402	100,00 %

II.4.1.23 Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	Delež	31. 12. 2022	Indeks
Kratkoročno vnaprej vračunani stroški	6.621.142	15 %	5.731.183	116
Kratkoročno odloženi prihodki	38.571.129	85 %	29.955.610	129
Skupaj	45.192.271	100 %	35.686.793	127

Med obveznostmi družbe so vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki, ki zajemajo vnaprej vračunane stroške:

- za izvedbo revizije računovodskih izkazov za leto 2023 v višini 39.780 evrov,
- za računovodsko svetovanje 4.050 evrov,
- za izvedbo aktuarskega izračuna rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine na dan 31. december 2023 v višini 540 evrov,
- stroške nadzornega inženirja za zaključene investicijske projekte v višini 17.518 evrov,
- izvedenih del na investicijah v letih 2022 in 2023 v višini 3.670.635 evrov,
- stroške vzdrževanja asfaltnih vozišč v višini 45.372 evrov,
- stroške dela v višini 2.843.247 evrov, od tega 1.953.754 evrov za neizkoriščen letni dopust preteklega leta, za neizkoriščene nadure v višini 544.815 evrov, za spremenljivi prejemek uprave v višini 321.156 evrov in variabilni del plače za zaposlene po individualni pogodbi v višini 23.521 evrov.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, če še niso opravljene sicer že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani:

- za v letu 2023 zaračunane elektronske vinjete, ki so delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest po koncu leta 2023, v skupni vrednosti 33.530.098 evrov;

- dobroimetje naloženo na naprave DarsGo v znesku 4.838.224 evrov, zaračunano in plačano leta 2023, ki mu niso sledili cestninski prehodi v istem letu. Prihodki so odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda;
- drugi kratkoročno odloženi prihodki v višini 202.807 evrov.

II.4.1.24 Zunajbilančna evidenca

Družba ima na dan 31. 12. 2023 v zunajbilančni evidenci izkazane naslednje postavke:

1. Znesek v višini 166.581.106 evrov iz naslova prejetih finančnih zavarovanj za namen obvladovanja in zavarovanja tveganj, ki izhajajo iz postopka sklepanja pogodb ter izvajanja nabavnih in prodajnih pogodbenih razmerij. Gre za denarno obvezo garanta do družbe DARS, da bo v primeru neizpolnitve pogodbenih obvez s strani udeležencev posla zagotovil dogovorjeno denarno odškodnino.

V EUR (brez centov)	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Finančna zavarovanja za dobro izvedbo del	107.174.804	95.611.559
Finančna zavarovanja za odpravo napak	21.540.978	24.826.545
Finančna zavarovanja za dobro izvedbo del in plačilno finančno zavarovanje	1.317.600	1.317.600
Plačilna finančna zavarovanja za zanesljivost plačila	16.802.344	17.131.844
Finančna zavarovanja za resnost ponudbe	19.745.380	16.757.110
Skupaj	166.581.106	155.644.657

2. Vrednost zaloge vinjet za uporabo cestninskih cest v Republiki Avstriji, ki jih prodaja družba DARS, znaša 977.092 evrov.
3. Na dan poročanja je bilo proti družbi vloženi za 10.280.107 evrov tožb (glavnice), od katerih 92,4 % izhaja s področja gradenj in obnov avtocest. Od navedenih tožb so bile na podlagi pridobljenih pravnih mnenj in ocene posloводства oblikovane rezervacije iz naslova tožb v višini 3.668.794 evrov (glavnice in zamudne obresti) (pojasnilo II.5.1.15, Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve). Možne obveznosti iz naslova tožb, za katere se ocenjuje s 50 % verjetnostjo ali manj, da bo tožnik uspel v tožbenem zahtevku, na dan 31. 12. 2023 znašajo 6.589.941 evrov (glavnice). Zneska obveze iz navedenih tožbenih zahtevkov prav tako ni mogoče dovolj zanesljivo izmeriti. Glede na potek postopkov je težko z zadostno stopnjo verjetnosti napovedati čas zaključka posamezne zadeve.
4. 3.386.519 evrov predstavljajo terjatve, za katere se ocenjuje, da je verjetnost za kakršnokoli plačilo iz stečajne mase v korist navadnih upnikov, med katere sodijo tudi terjatve družbe DARS, minimalna.
5. 6.523.646 evrov predstavlja obveznost za davek na dodano vrednost iz naslova stavbne pravice.

Nobena od naštetih obveznosti na dan 31. 12. 2023 ne izpolnjuje pogojev za pripoznanje med bilančne postavke, družba pa iz tega naslova ne pričakuje materialnih posledic.

II.4.2 Pojasnila k izkazu poslovnega izida

II.4.2.1 Čisti prihodki od prodaje

Čisti prihodki od prodaje po vrstah v letih 2023 in 2022

V EUR (brez centov)	2023	Delež	2022	Indeks 2023/2022
Prihodki od cestnin	509.227.172	97 %	479.557.025	106
- prihodki od prodaje vinjet	225.608.529	44 %	195.231.846	116
- prihodki od cestnine tovorni promet	265.489.662	52 %	267.056.525	99
- prihodki od tunela Karavanke	18.128.981	4 %	17.268.654	105
Prihodki od zakupnin za počivališča	10.159.704	2 %	9.463.637	107
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	1.362.337	0 %	1.384.680	98
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo	905.886	0 %	751.278	121
Prihodki od zakupa optičnih vlaken	1.080.417	0 %	928.456	116
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila	287.541	0 %	288.164	100
Drugi prihodki od prodaje	2.272.352	0 %	2.100.396	108
Skupaj čisti prihodki od prodaje	525.295.410	100 %	494.473.636	106

Prihodki od pobrane cestnine so leta 2023 znašali 509.227.172 evrov in predstavljajo 97 odstotkov vseh prihodkov od prodaje ter so za 6 odstotkov višji kot leta 2022. Od tega znašajo prihodki od cestninjenja vozil, težkih do 3,5 tone (vinjetni sistem), 225.608.529 evrov in predstavljajo 44 odstotkov prihodkov, prihodki od cestninjenja vozil, težjih od 3,5 tone, pa znašajo 265.489.662 evrov oziroma 52 odstotkov prihodkov. Prihodki od pobrane cestnine so podrobneje pojasnjeni v poglavjih I.6 in I.9.2.

Prihodkom od cestnine sledijo prihodki od zakupnin za počivališča, ki so leta 2023 znašali 10.159.704 evrov. Prihodki od zakupnin nastanejo z oddajanjem v zakup pravice do uporabe zemljišč ob avtocestah za izvajanje servisnih dejavnosti s področja gostinstva in postavitve bencinskih črpalk s servisi. V primerjavi z letom 2022 so se povečali za 7 odstotkov.

Med prihodke od prodaje spadajo še prihodki od zapor in prekomernih obremenitev v višini 1.362.337 evrov, prihodki od zakupa optičnih vlaken v višini 1.080.417 evrov in prihodki od zaračunanih služnosti v višini 905.886 evrov.

Prihodki po pogodbi za izvajanje naročila so leta 2023 znašali 287.541 evrov. Ti prihodki se nanašajo na izvajanje nalog, ki jih družba DARS opravlja v imenu in za račun Republike Slovenije na podlagi letne izvedbene pogodbe in 4. člena ZDARS-1. Naloge vključujejo prostorsko načrtovanje in umeščanje avtocest v prostor ter pridobivanje nepremičnin za potrebe gradnje avtocest.

Druge prihodke od prodaje v višini 2.272.352 evrov predstavljajo prihodki od provizije, ustvarjene pri prodaji avstrijskih vinjet, prihodki od prodaje naprav DarsGo, prihodki od vlek, pluženja, reševanja prometnih nezgod, prihodki iz naslova najemnin za počitniške kapacitete in stanovanja, prihodki od prodaje odpadnega materiala in ostali prihodki.

Čisti prihodki od prodaje so bili v celoti ustvarjeni na domačem trgu.

II.4.2.2 Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve

Lastne storitve investicijskih vlaganj na avtocestah, ki jih ni zaračunala zunanji izvajalec storitev obnavljanja avtocest, je družba v letu 2023 usredstvila. Prihodki od usredstvenih lastnih storitev so leta 2023 znašali 2.955.494 evrov.

II.4.2.3 Drugi poslovni prihodki

V EUR (brez centov)	2023	Delež	2022	Indeks
Odprava dolgoročnih rezervacij	1.502.448	20 %	229.651	654
Odškodnine od zavarovalnic	1.904.789	25 %	1.990.564	96
Prihodki od porabe dolgoročno odloženih prihodkov*	891.849	12 %	8.784.325	10
Dobički od prodaje opreme in nepremičnin	1.113.567	15 %	1.347.881	83
Državna pomoč nadomestila plač COVID-19 - drugo	3.733	0 %	101.348	4
Državna pomoč - povračilo nadomestila bolniških in drugih odsotnosti	1.264.518	17 %	1.419.719	89
Drugi poslovni prihodki	808.457	11 %	2.477.060	33
Drugi poslovni prihodki skupaj	7.489.359	100 %	16.350.549	46

* V letu 2023 se je izvedel popravek porabe dolgoročno odloženih prihodkov iz naslova evropskih in drugih sofinancerskih sredstev zaradi spremembe v izračunu povprečne letne amortizacijske stopnje skupin sofinanciranih osnovnih sredstev. Popravek v višini 7.896.656 evrov je pod zneskom pomembnosti družbe, zato je pripoznan v izkazu poslovnega izida za leto 2023.

Odprava dolgoročnih rezervacij v višini 1.502.448 evrov vključuje odpravo rezervacij za tožbe v znesku 1.067.100 evrov, odpravo rezervacij za neizkoriščen letni dopust za leto 2022 v znesku 289.568 evrov in odpravo rezervacij iz naslova zadržanih napredovanj v znesku 138.253 evrov.

Odškodnine zavarovalnic vključujejo odškodnine, prejete od zavarovalnic za odpravo škode, ki je nastala na avtocestnih odsekih in objektih ob avtocestah. Leta 2023 jih je bilo za 1.904.789 evrov.

Prihodki od porabe dolgoročno odloženih prihodkov v višini 891.849 evrov se nanašajo v višini na porabo prejetih nepovratnih sredstev Evropske unije in sofinancerskih sredstev, prejetih za financiranje priprave prostorske in projektne dokumentacije ter graditve avtocest oziroma s tem povezane naloge (izboljšanje prometne varnosti – graditev sistemov nadzora in vodenja prometa) ter druge projekte in porabo sredstev unovčenih garancij ter zadržanih sredstev izvajalcev. Vrednost dolgoročno odloženih prihodkov se zmanjšuje skladno z nastankom stroškov (obračunane amortizacije osnovnih sredstev in za zneske drugih vrst stroškov, za katere so bila sredstva prejeta) ter se prenaša v prihodke.

Za pokritje stroškov odprave napak izvajalcev gradnje in obnavljanja avtocest ter drugih namenskih stroškov je bilo porabljenih 597.615 evrov sredstev unovčenih garancij in 291.631 evrov zadržanih sredstev izvajalcev.

II.4.2.4 Stroški in poslovni odhodki

Pregled stroškov in odhodkov

V EUR (brez centov)	2023	Delež	2022	Indeks
Stroški materiala in nabavna vrednost prodanega blaga	16.732.049	5 %	13.511.562	124
Stroški storitev	55.516.427	16 %	47.296.117	117
Stroški dela	58.922.474	17 %	54.082.891	109
Amortizacija	198.022.120	58 %	194.501.316	102
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih OS	9.047.475	3 %	6.054.385	149
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	112.701	0 %	329.597	34
Drugi poslovni odhodki	1.791.586	1 %	3.637.364	49
Poslovni odhodki skupaj	340.144.831	100 %	319.413.231	106

Razčlenitev stroškov materiala

V EUR (brez centov)	2023	Delež	2022	Indeks
Stroški materiala	2.822.390	17 %	2.095.475	135
Stroški energije	11.605.661	69 %	9.332.099	124
Stroški nadomestnih delov	692.606	4 %	669.074	104
Odpis drobnega inventarja	1.536.036	9 %	1.243.608	124
Drugi stroški materiala	75.356	0 %	171.305	44
Skupaj	16.732.049	100 %	13.511.562	124

Stroški materiala predstavljajo pet odstotni delež vseh poslovnih odhodkov in so glede na leto 2022 višji za 24 odstotkov.

Razčlenitev stroškov storitev

V EUR (brez centov)	2023	Delež	2022	Indeks
Stroški nadzornega inženirja	819.138	1 %	810.792	101
Stroški vzdrževanja osnovnih sredstev	24.483.859	44 %	19.418.764	126
Najemnine	1.209.971	2 %	1.041.969	116
Stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij	5.663.975	10 %	4.664.868	121
Provizija od prodanih vinjet	6.429.184	12 %	5.801.134	111
Stroški študentskega dela	1.178.976	2 %	1.100.270	107
Stroški drugih storitev	15.731.324	28 %	14.458.320	109
Skupaj	55.516.427	100 %	47.296.117	117

Stroški storitev predstavljajo 16-odstotni delež vseh poslovnih odhodkov. Pomembnejše storitve v letu 2023 so bili stroški vzdrževanja osnovnih sredstev (44-odstotni delež), provizije od prodanih vinjet (12-odstotni delež) ter stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij (10-odstotni delež). Med stroški vzdrževanja so vključeni tisti stroški investicijskih vzdrževalnih del na asfaltnih voziščih, ki ne izpolnjujejo pogojev pripoznanja po Slovenskem računovodskem standardu 1, zato jih je potrebno pripoznati med stroške obdobja.

V EUR (brez centov)	2023	2022
Stroški prodaje (z amortizacijo)	40.181.518	37.899.116
Stroški splošnih dejavnosti (z amortizacijo)	288.128.213	271.492.769
- od tega amortizacija avtocestne infrastrukture	173.882.992	169.978.942
SKUPAJ	328.309.731	309.391.885

Podatki ne vključujejo prevrednotovalnih poslovnih odhodkov.

II.4.2.5 Stroški dela

Stroški dela zavzemajo 17 odstotni delež v vseh poslovnih odhodkih družbe DARS. Leta 2023 so bili za devet odstotkov višji kot leta 2022.

Vrsta stroškov dela	2023	Delež	2022	Indeks
Stroški plač	42.751.063	73 %	39.499.916	108
Stroški pokojninskih zavarovanj	4.470.217	8 %	4.140.171	108
Stroški drugih socialnih zavarovanj	3.811.782	6 %	3.548.596	107
Drugi stroški dela	7.889.413	13 %	6.894.208	114
Skupaj	58.922.474	100 %	54.082.891	109

Družba med stroški dela izkazuje tudi obračunane premije dodatnega pokojninskega zavarovanja v višini 1.022.512 evrov.

Na zadnji dan leta 2023 je bilo v družbi zaposlenih 1.250 delavcev. V povprečju je bilo leta 2023 v družbi zaposlenih 1.254 delavcev (podatek je pridobljen na podlagi delovnih ur).

V letu 2023 je družba izplačevala plače na podlagi Podjetniške kolektivne pogodbe DARS, plače uprave družbe pa tudi v skladu z Zakonom o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti RS in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZPPOGD, Ur. l. RS, št. 21/2010).

Povprečna plača v družbe DARS v letu 2023 (v evrih)

Povprečna bruto plača	Leto 2023	Leto 2022
DARS	2.790	2.593
Republika Slovenija	2.221	2.024

Število zaposlenih in izobrazbena struktura zaposlenih na dan 31. decembra 2023 sta prikazana v poslovnem delu letnega poročila, v poglavju Upravljanje človeških virov (točka I.15.8).

Skupni izplačani bruto prejemki članov uprave družbe DARS so v letu 2023 znašali 908.968 evrov. V tabeli so prikazani prejemki uprave DARS po posameznih članih.

v EUR (brez centov)	mag. David Skornšek član uprave	dr. Lidija Kegljevič Zagorc članica uprave do 7. 12. 2023	mag. Andrej Ribič član uprave	Rožle Podboršek član uprave/ delavski direktor od 9. 5. 2019	mag. Valentin Hajdinjak predsednik uprave od 10. 7. 2020 do 6. 11. 2023	dr. Peter Gašperšič član uprave od 10. 7. 2020 do 1. 12. 2022	Boštjan Rigler član uprave od 10. 7. 2020 do 15. 12. 2022	mag. Romana Fišer članica uprave od 10. 7. 2020 do 15. 12. 2022	SKUPAJ
Bruto plače	127.686	128.353	128.353	136.811	134.773		5.843	5.743	667.561
Izplačilo spremenljivega prejemka				32.904	30.442	38.044	40.314	38.131	179.836
Regres	1.990	1.862	1.990	1.990	1.692				9.523
Bonitete	8.456	7.451	10.461	4.181	9.106		46	678	40.378
Povračila stroškov	1.568	1.634	1.617	1.656	1.528		88	88	8.179
Dodatno pokojninsko zavarovanje	933	501	501	629	813		45	70	3.492
SKUPAJ	140.633	139.802	142.923	178.169	178.353	38.044	46.335	44.709	908.968

Mateja Duhovnik, predsednica uprave od 1. 11. 2009 do 27. 7. 2012, je v letu 2023 prejela izplačilo na podlagi sodbe v višini 143.668 evrov in poleg prejemkov vključuje zamudne obresti in povračilo stroškov postopka.

Zaposlenim na podlagi pogodbe o zaposlitvi, za katere ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, so bili v letu 2023 izplačani bruto prejemki v višini 744.195 evrov.

Prejemki članov nadzornega sveta v letu 2023 so prikazani v spodnji tabeli.

Bruto znesek v EUR (brez centov)	Nadomestilo za opravljanje funkcije v nadzornem svetu	Sejnine za delo v nadzornem svetu	Nadomestilo za opravljanje funkcije v revizijski komisiji	Sejnine za delo v revizijski komisiji	Nadomestilo za opravljanje funkcije v kadrovski komisiji	Sejnine za delo v kadrovski komisiji	Nadomestilo za opravljanje funkcije v investicijski komisiji	Sejnine za delo v investicijski komisiji	Potni stroški	Bonitete	Skupaj	Skupaj bruto brez bonitete in potnih stroškov
Pavle Hevka	804				201		201				1.206	1.206
Sašo Rink	10.253	3.575			2.554	660	2.554	1.540		238	21.373	21.135
Anton Guzej	13.000	4.070	4.527	2.332					2.134	238	26.301	23.929
Tomaž Kuntarič	10.253	3.575	2.554	1.452			2.554	1.540		238	22.165	21.927
mag. Andrej Šušteršič	19.500	4.070							474	238	24.282	23.570
Metod Dragonja	3.022	495	1.030				687	220	104		5.558	5.454
dr. Nevenka Hrovatin	13.000	4.070			4.875	1.320			57	238	23.560	23.265
Janko Kramžar	14.021	4.070	2.679	2.332	479	660	4.063	1.980	203	238	30.726	30.285
Nataša Ivančević	13.000	4.070			3.250	1.320			585	238	22.462	21.640
Martin Stožir	13.000	4.070					3.250	1.980	96	448	22.843	22.300
Branko Švigelj	13.000	3.520			3.250	1.320			681	238	22.008	21.090
Mojca Lahajner			3.250	2.332					127	210	5.919	5.582
Marko Žitnik							3.250	1.980			5.230	5.230
Skupaj	122.853	35.585	14.040	8.448	14.608	5.280	16.558	9.240	4.460	2.560	233.632	226.612

Na dan 31. 12. 2023 družba nima terjatev ali obveznosti do članov nadzornega sveta, razen obveznosti za prejemke iz naslova sejin in opravljanja funkcij iz meseca decembra, ki so bile izplačani v januarju 2024.

Na dan 31. 12. 2023 družba nima terjatev ali obveznosti do članov uprave, razen obveznosti za plače iz meseca decembra, ki so bile izplačane v januarju 2024.

II.4.2.6 Odpisi vrednosti

Pregled prevrednotovalnih poslovnih odhodkov pri opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstvih v letu 2023

V EUR (brez centov)	2023	Delež	2022	Indeks
Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev	6.491.816	3 %	6.093.393	107
Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	186.355.590	90 %	183.338.024	102
Amortizacija stavbne pravice	3.926.356	2 %	3.926.356	100
Amortizacija naložbenih nepremičnin	29.693	0 %	29.693	100
Amortizacija najetih osnovnih sredstev	1.218.665	1 %	1.113.850	109
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih	9.047.475	4 %	6.054.385	149
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	112.701	0 %	329.597	34
Skupaj	207.182.295	100 %	200.885.298	103

Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev zajema tudi amortizacijo stavbne pravice in je v letu 2023 znašala 3.926.356 evrov. Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist družbe DARS na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za obdobje 50 let.

Amortizacija je v letu 2023 višja glede na leto 2022 predvsem iz naslova obračunane amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev – avtocest, ki so bila aktivirana v drugi polovici leta 2022 v višini 36.405.187 evrov.

Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih se med drugim nanašajo na:

- izgube pri izločitvi in pri ugotovljenih primanjkljajih premičnih osnovnih sredstev v višini 35.889 evrov,
- izgube zaradi oslabitve in uničenja naprav DarsGo v višini 75.807 evrov,
- delni odpis investicij v teku v višini 2.329.022 evrov iz razloga neizpolnjevanja pogojev pripoznanja stroškov v nabavni vrednosti investicij v teku glede na določila Slovenskih računovodskih standardov,
- izločitev zgornjega ustroja avtocest in hitrih cest z ograjami ob izvedbi obnov in rekonstrukcij v višini 6.417.766 evrov ter
- prevrednotenje sredstev za prodajo na pošteno vrednost zmanjšano za stroške prodaje v višini 10.744 evrov.

Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih vključujejo predvsem oblikovanje popravkov vrednosti in odpise terjatev v višini 112.689 evrov.

II.4.2.7 Drugi poslovni odhodki

Drugi poslovni odhodki so v letu 2023 znašali 1.791.586 evrov in so za 51 odstotkov nižji kot leta 2022. V postavko drugi poslovni odhodki so vključeni:

- dolgoročno vnaprej vračunani stroški iz naslova pričakovanih izgub v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, v višini 319.673 evrov (3.001.644 evrov v letu 2022) in za tožbe delavcev iz naslova delovnih razmerij v višini 759.430 evrov (47.211 evrov v letu 2022),
- stroški v višini 119.274 evrov (55.944 evrov v letu 2022), nastali v povezavi z vlaganji v druge državne necestrinske ceste, ki ne spadajo v omrežje avtocest in hitrih cest v pristojnosti upravljanja družbe DARS. Ta vlaganja družbi ne prinašajo nobenih gospodarskih koristi, zato niso izkazana med opredmetenimi osnovnimi sredstvi družbe. Po mnenju Ministrstva za infrastrukturo je Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF), ki je posegel s spremembami in dopolnitvami tudi v Zakon o družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (ZDARS-1), naložil družbi DARS tudi izgradnjo določenih državnih cest, ki niso avtoceste v smislu Zakona o cestah in podzakonskih aktov o kategorizaciji, ki so bile načrtovane v Resoluciji o Nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji (ReNPJA). ZUJF je v definicijo pojma »avtocesta« poleg avtocest in hitrih cest vključil tudi druge državne ceste, ki so bile načrtovane v nacionalnem programu, ki ureja izgradnjo avtocest,
- drugi poslovni odhodki v višini 593.209 evrov (532.564 evrov v letu 2022).

II.4.2.8 Finančni prihodki

V EUR (brez centov)	2023	2022	Indeks
Finančni prihodki iz posojil, danim drugim	9.888.672	4.392.185	225
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	7.303	4.557	160
Skupaj finančni prihodki	9.895.975	4.396.742	225

Finančni prihodki iz danih posojil izhajajo predvsem iz aktivnega upravljanja presežne likvidnosti.

Finančni prihodki od poslovnih terjatev do drugih zajemajo finančne prihodke iz poslovnih terjatev, zaračunane zamudne obresti in pozitivne tečajne razlike.

II.4.2.9 Finančni odhodki

V EUR (brez centov)	2023	2022	Indeks
Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	0	964	-
Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	25.704.008	18.567.142	138
Finančni odhodki iz izdanih obveznic	5.633.564	5.637.344	100
Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti:	4.154.059	6.833.622	61
- obračunane obresti dolgoročnih kreditov prejetih od drugih	3.571.052	3.544.728	101
- negativne obresti od depozitov	350.000	24.722	1.416
- čiste obresti za rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine	176.458	23.213	760
- obresti iz naslova najemov	50.832	43.176	118
- negativne obresti iz izpeljanih finančnih instrumentov	5.486	3.194.259	0
- negativne tečajne razlike	230	3.523	7
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	9.724	13.926	70
Skupaj finančni odhodki	35.501.354	31.052.998	114

Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank, predstavljajo obračunane obresti dolgoročnih kreditov. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih kreditov je na dan 31. december 2023 znašala 2,32 odstotka.

Finančni odhodki iz izdanih obveznic predstavljajo obračunane obresti iz izdanih dolgoročnih vrednostnih papirjev. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih vrednostnih papirjev je na dan 31. december 2023 znašala 4,55 odstotka.

II.4.2.10 Drugi prihodki

V EUR (brez centov)	2023	2022	Indeks
Prejete odškodnine in pogodbene kazni	244.055	124.472	196
Drugi prihodki	123.815	54.617	227
Skupaj drugi prihodki	367.870	179.089	205

II.4.2.11 Drugi odhodki

V EUR (brez centov)	2023	2022	Indeks
Plačane odškodnine	623.139	53.453	1.166
Donacije	273.014	169.940	161
Drugi odhodki	327	439	75
Skupaj drugi odhodki	896.481	223.831	401

II.4.2.12 Davek od dohodka pravnih oseb

Davek od dohodka pravnih oseb je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-2). Davek od dohodka za leto 2023 je obračunan po 19-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarila družba v davčnem obdobju.

V EUR (brez centov)	2023	2022
1 Prihodki	546.004.108	516.882.574
2 Odhodki	376.542.665	350.690.060
3 Celotni dobiček (1 – 2)	169.461.443	166.192.513
4 Zmanjšanje prihodkov	15.443	7.786
6 Zmanjšanje odhodkov za oblikovanje rezervacij in prevrednotenje terjatev	70.846	172.989
7 Zmanjšanje odhodkov, drugi nepriznani odhodki	14.938.901	12.487.943
8 Povečanje priznanih odhodkov	338.850	210.336
9 Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki (1 – 2 – 4 + 5 + 6 + 7 – 8)	184.116.897	178.635.324
10 Davčna osnova (9)	184.116.897	178.635.324
11 Sprememba davčne osnove zaradi spremembe računovodskih usmeritev in popravkov napak	-189.857	102.479
12 Povečanje davčne osnove za izkoriščene davčne olajšave	13.467	16.819
13 Olajšava za investiranje	7.876.234	2.354.692
14 Olajšava za zaposlovanje invalidov	592.053	485.126
15 Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	5.653	2.323
16 Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	1.022.512	1.001.037
17 Olajšava za donacije	223.300	124.000
18 Olajšava za vlaganje v digitalni in zeleni prehod po 55. c členu ZDDPO-2	697.839	316.264
19 Olajšava za zaposlovanje brezposelnih oseb po 55. b členu ZDDPO-2	663.165	199.294
20 Osnova za davek (10 + 11 + 12 – 13 – 14 – 15 – 16 – 17 – 18 – 19)	172.859.753	174.271.886
21 Davek od dohodkov pravnih oseb	32.843.353	33.111.658

Celotni dobiček, ugotovljen v izkazu poslovnega izida, zmanjšan za obveznost za davek od dohodka pravnih oseb za obračunsko obdobje ter za odložene davke, predstavlja čisti poslovni izid obračunskega obdobja.

V EUR (brez centov)	2023	2022
Obračunani davek	-32.843.353	-33.111.658
Odloženi davek	3.849.590	2.051.847
Davki	-28.993.763	-31.059.811

V EUR (brez centov)	2023	2022
Poslovni izid pred davki	169.461.443	166.192.513
Davki	-28.993.763	-31.059.811
Efektivna davčna stopnja	17,11 %	18,69 %

Terjatve za odloženi davek so pripoznane za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih.

Efektivna davčna stopnja, izračunana kot kvocient med celotnim davkom in celotnim poslovnim izidom pred davki za leto 2023, znaša 17,11 odstotka.

II.4.3 Pojasnila k izkazu vseobsegajočega donosa

v EUR (brez centov)		2023	2022
19.	Čisti poslovni izid poslovnega leta	140.467.680	135.132.702
20.	Učinkoviti del sprememb v pošteni vrednosti instrumenta za varovanje pred tveganjem pred spremenljivostjo obrestnih mer	-6.468.036	24.430.237
	Sprememba odloženih davkov	904.796	-4.964.907
	Drugi vseobsegajoči donos, ki bo v prihodnje pripoznan v izkaz poslovnega izida	-5.563.240	19.465.330
21.	Aktuarski čisti dobički/izgube iz naslova odpravnin ob upokojitvi	-189.857	204.958
	Drugi vseobsegajoči donos, ki v prihodnje ne bo pripoznan v izkaz poslovnega izida	-189.857	204.958
22.	Celotni vseobsegajoči donos obračunskega obdobja	134.714.583	154.802.991

Spremembe rezerv, nastalih zaradi prevrednotenja po pošteni vrednosti v višini 6.468.036 evrov predstavljajo učinkoviti del sprememb v pošteni vrednosti instrumenta za varovanje pred tveganjem pred spremenljivostjo obrestnih mer. Druge sestavine kapitala v višini 714.938,75 evrov pa sestavljajo sprememba odloženih davkov v višini 904.796 evrov in aktuarski čisti dobički/izgube iz naslova odpravnin ob upokojitvi v višini 189.857 evrov.

II.5 Poslovna tveganja

Tveganja so predstavljena v poslovnem delu letnega poročila v poglavju I.8.

II.6 Posli z lastniki in njihovimi povezanimi družbami

Edina ustanoviteljica in delničarka družbe DARS je Republika Slovenija, ki jo skladno z novim Zakonom o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1/Ur. l. RS, št. 25/2014) zastopa SDH.

Z lastniki povezane družbe so tiste, v katerih imata Republika Slovenija in SDH skupno neposredno najmanj 20 % lastniški delež. Seznam teh družb je objavljen na spletni strani SDH (<http://www.sdh.si/sl-si/upravljanje-nalozb/seznam-nalozb>).

Pregled transakcij za leto 2023 z družbami, kjer ima država posredno ali neposredno prevladujoč vpliv:

	2023
Transakcije iz naslova prodaje	152.169.573
Transakcije iz naslova nabave	39.584.564
Transakcije iz finančnih obveznosti	37.285.777
Transakcije iz finančnih naložb	72.923.455
	301.963.369

Večina prodaje se je nanašala na storitve povezane s cestninjenjem. Največje nabave so se nanašale na strošek energije, provizijo za prodane vinjete, stroške zavarovanj ter nadgradnjo sredstev sistema DarsGo, stroške gradenj in obnov avtocest ter stroške storitev nadzornega inženirja.

Poleg navedenih terjatev in obveznosti na dan 31. 12. 2023 družba DARS izkazuje do družb, kjer ima država posredno ali neposredno prevladujoč vpliv, naslednja stanja:

	31. 12. 2023
Stanje kratkoročnih terjatev	14.173.487
Stanje kratkoročnih obveznosti	7.764.869
Stanje kratkoročnih finančnih obveznosti iz posojil	51.181.909
Stanje dolgoročnih finančnih obveznosti iz posojil	214.424.501
Stanje dolgoročnih naložb - depoziti	40.000.000
Stanje dolgoročnih finančnih naložb - IRS posli	3.384.424
Stanje kratkoročnih terjatev za obresti	396.985
Stanje dolgoročnih terjatev za obresti	754.016
Stanje kratkoročnih obveznosti za obresti	3.310.089
	335.390.279

Vse transakcije med povezanimi osebami potekajo po tržnih cenah.

Posli med DARS in Republiko Slovenijo so razkriti v okviru ostalih pojasnil.

II.7 Dogodki po datumu bilance stanja

Pomembnejši poslovni dogodki po datumu sestavitve bilance stanja:

Januar 2024

Družba je pristopila k prenosu sredstev, ki so v upravljanju državnih organov, iz premoženja družbe v premoženje Republike Slovenije. Na Ministrstvo za infrastrukturo je bil poslan predlog prenosa in časovnica izvedbe dekapitalizacije. Trenutno se usklajujejo podatki in dokumenti z ministrstvi. Izvedba dekapitalizacije je predvidena v tretjem kvartalu leta 2024.

Dogodki, ki so se zgodili po datumu bilance stanja, niso vplivali na računovodske izkaze družbe DARS za leto 2023.

II.8 Revidiranje letnega poročila za leto 2023

Pogodbeni znesek storitve revidiranja letnega poročila za leto 2023 za družbo DARS znaša 38.340 evrov (brez DDV) in znesek za druge storitve dajanja zagotovil v višini 1.440 evrov (brez DDV). Revizijo je opravila družba BDO Revizija, d. o. o., Ljubljana.

II.9 Revizorjevo poročilo

Tel: +386 1 53 00 920
info@bdo.si
www.bdo.si

Cesta v Mestni log 1
SI-1000 Ljubljana
Slovenija

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA

Delničarju družbe DARS d.d.

POROČILO O REVIZIJI RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Mnenje

Revidirali smo računovodske izkaze gospodarske družbe DARS d.d. (v nadaljevanju »družba«), ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2023 ter izkaz poslovnega izida, izkaz drugega vseobsegajočega donosa, izkaz gibanja kapitala in izkaz denarnih tokov za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne informacije.

Po našem mnenju priloženi računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavljajo finančni položaj družbe DARS d.d. Ljubljana na dan 31. decembra 2023 in njeno finančno uspešnost ter denarne tokove za tedaj končano leto v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi.

Podlaga za mnenje

Revizijo smo opravili v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja (MSR) in Uredbo (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o posebnih zadevah v zvezi z obvezno revizijo subjektov javnega interesa (Uredba (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta). Naše odgovornosti na podlagi teh pravil so opisane v tem poročilu v odstavku *Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov*. V skladu z Mednarodnim kodeksom etike za računovodske strokovnjake (vključno z Mednarodnimi standardi neodvisnosti), ki ga je izdal Odbor za Mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake (Kodeks IESBA) ter etičnimi zahtevami, ki se nanašajo na revizijo računovodskih izkazov v Sloveniji, potrjujemo svojo neodvisnost od družbe in, da smo izpolnili vse druge etične zahteve v skladu s temi zahtevami in Kodeksom IESBA.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostni in ustrezni kot osnova za naše revizijsko mnenje.

Ključne revizijske zadeve

Ključne revizijske zadeve so tiste, ki so bile po naši strokovni presoji najbistvenejše pri reviziji računovodskih izkazov za tekoče obdobje. Te zadeve so bile obravnavane v okviru revizije računovodskih izkazov kot celote in pri oblikovanju mnenja o njih, zato ne podajamo ločenega mnenja o teh zadevah.

Pripoznavanje prihodkov od cestnin

Opis ključne revizijske zadeve

Družba je v poslovnem letu 2023 ustvarila 509.227.172 EUR (2022: 479.557.025 EUR) oziroma 97% (2022: 97%) vseh čistih prihodkov od prodaje s cestninami. Prihodki od cestnin se delijo na prihodke od prodaje vinjet, prihodke od cestninjenja tovornih vozil in zaračunavanja uporabe za predor Karavanke.

Ob izdaji računa za elektronsko vinjeto se pripoznajo terjatve do kupcev in odloženi prihodki, ki se v prihodke prenašajo skladno z veljavnostjo vinjete. Prihodki od prodaje elektronskih vinjet se tako pripoznajo v posameznem mesecu glede na datum začetka veljavnosti in čas veljavnosti vinjete. V družbi se mesečno izvaja kontrola s katero se zagotavlja prenos transakcij iz sistema eVinjeta v glavni računovodski program in kontrola mesečnega obračuna prihodkov (prenos odloženih prihodkov v prihodke na podlagi dni veljavnosti v posameznem mesecu).

Prihodki od cestninjenja tovornih vozil se pripoznajo na osnovi dejanske uporabe avtocest in hitrih cest. Prihodki se pripoznajo na podlagi zabeleženih

Naš revizijski pristop

Naši revizijski postopki so med drugim vključevali:

- Seznanitev s procesom prodaje in preveritev zasnove, vzpostavitve in učinkovitosti delovanja notranjih kontrol na področju pripoznavanja prihodkov:
 - Preveritev učinkovitosti delovanja notranjih kontrol pri mesečnem spremljanju prenosa podatkov o transakcijah iz informacijskih rešitev DarsGo/eVinjete v glavni računovodski program.
 - Preveritev učinkovitosti delovanja notranjih kontrol pri mesečnem usklajevanju odprtih postavk med informacijskimi rešitvami za DarsGo/eVinjeta in glavnim računovodskim programom.
 - Preveritev učinkovitosti delovanja kontrol pri mesečnem obračunu prihodkov iz naslova prodaje e-vinjet.
- Pridobitev neodvisnih potrditev stanj terjatev do kupcev na dan 31.12.2023 za izbran vzorec.
- Preveritev časovnega preseka evidentiranih poslovnih prihodkov.
- Priprava neodvisne ocene letnih prihodkov iz naslova cestninjenja tovornih vozil na osnovi

BDO Revizija d.o.o., slovenska družba z omejeno odgovornostjo, je članica BDO International Limited, britanske družbe "limited by guarantee" in je del mednarodne BDO mreže med seboj neodvisnih družb članic.

Okrožno sodišče v Ljubljani, vl.št. 1/26892/00, osnovni kapital: 9.736,66 EUR, matična št.: 5913691, ID št. za DDV: SI94637920.

transakcij, ki jih odčitajo cestninski portali. Prihodki se pripoznajo v obdobju, v katerem je prišlo do uporabe cest. Družba odloži prihodke za prejeta predplačila in pripozna prihodke v obdobju, v katerem pride do uporabe cest.

Pripoznavanje prihodkov od cestnin temelji na uporabi kompleksnih informacijskih sistemov, zato smo pripoznavanje prihodkov od cestnin opredelili kot področje, povezano s pomembnim revizijskim tveganjem in kot ključno revizijsko zadevo.

Na pripoznavanje prihodkov se nanašajo naslednja pojasnila k računovodskim izkazom:

- Pojasnilo II.3 Pomembnejše računovodske usmeritve - Prihodki ter Kratkoročne časovne razmejitev (kratkoročno odloženi prihodki),
- Pojasnilo II.4.2.1. Čisti prihodki od prodaje,
- Pojasnilo II.4.1.23 Kratkoročne pasivne časovne razmejitev (kratkoročno odloženi prihodki).

Opredmetena osnovna sredstva

Opis ključne revizijske zadeve

Knjigovodska vrednost opredmetenih osnovnih sredstev na dan 31.12.2023 znaša 4.540.663.693 EUR (31.12.2022: 4.529.611.852 EUR) in predstavlja 88% vseh sredstev družbe (31.12.2022: 88%). Stroški amortizacije v letu 2023 znašajo 186.355.590 EUR (2022: 183.338.024 EUR).

Pretežni del opredmetenih osnovnih sredstev predstavljajo avtoceste in z njimi povezana sredstva. Pripoznane so po nabavni vrednosti, zmanjšani za nabrano amortizacijo in oslabitve. Amortizacija se pripozna glede na ocenjeno dobo koristnosti. Opredelitev dobe koristnosti je povezana s pomembno presojo posloводства. Prav tako je s pomembno presojo posloводства povezano razlikovanje med stroški vzdrževalnih del, ki ne predstavljajo povečanja vrednosti avtocest in tistimi stroški, ki povečujejo nabavno vrednost avtocest.

Zaradi pomembnosti opredmetenih osnovnih sredstev za družbo in ker so poslovske ocene lahko podvržene subjektivni presoji, smo to zadevo opredelili kot ključno revizijsko zadevo.

Na opredmetena osnovna sredstva in amortizacijo se nanašajo naslednja pojasnila k računovodskim izkazom:

- Pojasnilo II.3 Pomembnejše računovodske usmeritve - Opredmetena osnovna sredstva in Amortizacija),
- Pojasnilo II.4.1.2. Opredmetena osnovna sredstva,
- Pojasnilo II.4.2.6 Odpisi vrednosti.

pridobljenih podatkov o obsegu prehodov ter trenutno veljavnih cenah.

- Priprava neodvisne ocene letnih prihodkov iz naslova elektronskih vinjet na osnovi pridobljenih podatkov o prodanih vinjetah po dnevih ter trenutno veljavnih cenah.
- Preveritev ustreznosti pripoznanja prihodkov od prodaje elektronskih vinjet na vzorcu izbranih izdanih računov. S testom smo preverili ustreznost pripoznanja prihodkov v ustreznem obdobju in v ustrezni višini glede na datum opravljene storitve in glede na izdane račune ter podporno dokumentacijo.

Presojali smo zadostnost in ustreznost razkritij povezanih s prihodki in odloženimi prihodki glede na zahteve relevantnih računovodskih standardov.

Naš revizijski pristop

Naši revizijski postopki so med drugim vključevali:

- Seznanili smo se s procesom nabave opredmetenih osnovnih sredstev in storitev vzdrževanja.
- Presojali smo usmeritve in oceno posloводства, kateri stroški predstavljajo redno vzdrževanje avtocest in kateri predstavljajo povečanje nabavne vrednosti avtocest in z njimi povezanih sredstev.
- Na izbranem vzorcu novih nabav in aktiviranj osnovnih sredstev smo preverili ustreznost pripoznavanja med osnovnimi sredstvi in ustreznost določitve dobe koristnosti osnovnih sredstev.
- Na izbranem vzorcu stroškov vzdrževanja smo preverili ustreznost evidentiranja stroškov.
- Na izbranem vzorcu aktiviranih sredstev smo presojali primernost razporeditve na pomembne dele in primernost ocenjenih dob koristnosti.
- Na izbranem vzorcu rekonstrukcij avtocest smo preverili, da so bili izločeni do takrat še neamortizirani odstranjeni deli avtocest.

Presojali smo zadostnost in ustreznost razkritij povezanih z opredmetenimi osnovnimi sredstvi in amortizacijo, glede na zahteve relevantnih računovodskih standardov.

Druge informacije

Za druge informacije je odgovorno poslovodstvo. Druge informacije obsegajo poslovno poročilo, ki je sestavni del letnega poročila družbe, vendar ne vključujejo računovodskih izkazov in našega revizorjevega poročila o njih. Druge informacije smo pridobili pred datumom revizorjevega poročila, razen poročila nadzornega sveta, ki bo na voljo pozneje. Poslovno poročilo ne vključuje izjave o nefinančnem poslovanju, ker jo bo družba, kot to dovoljuje peti odstavek 70c. člena ZGD-1, pripravila kot ločeno poročilo in bo na razpolago pozneje.

Naše mnenje o računovodskih izkazih se ne nanaša na druge informacije in o njih ne izražamo nobene oblike zagotovila.

V povezavi z opravljeno revizijo računovodskih izkazov je naša odgovornost prebrati druge informacije in pri tem presoditi ali so druge informacije pomembno neskladne z računovodskimi izkazi, zakonskimi zahtevami ali našim poznavanjem, pridobljenim pri revidiranju, ali se kako drugače kažejo kot pomembno napačne. Če na podlagi opravljenega dela zaključimo, da obstaja pomembno napačna navedba drugih informacij, ki smo jih prejeli pred izdajo našega poročila, moramo o takih okoliščinah poročati. V zvezi s tem na podlagi opisanih postopkov poročamo, da:

- so druge informacije v vseh pomembnih pogledih usklajene z revidiranimi računovodskimi izkazi;
- so druge informacije pripravljene v skladu z veljavnimi zakoni in predpisi; ter
- na podlagi poznavanja in razumevanja družbe in njenega okolja, ki smo ga pridobili med revizijo, v zvezi z drugimi informacijami nismo ugotovili bistveno napačnih navedb.

Odgovornost poslovodstva in nadzornega sveta za računovodske izkaze

Poslovodstvo je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi in za tako notranje kontroliranje, kot je v skladu z odločitvijo poslovodstva potrebno, da omogoči pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Poslovodstvo je pri pripravi računovodskih izkazov družbe odgovorno za oceno njene sposobnosti, da nadaljuje kot delujoče podjetje, razkritje zadev, povezanih z delujočim podjetjem in uporabo predpostavke delujočega podjetja kot podlago za računovodenje, razen če namerava poslovodstvo podjetje likvidirati ali zaustaviti poslovanje, ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

Nadzorni svet je odgovoren za nadzorovanje postopka računovodskega poročanja družbe.

Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov

Naši cilji so pridobiti sprejemljivo zagotovilo o tem ali so računovodski izkazi kot celota brez pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, in izdati revizorjevo poročilo, ki vključuje naše mnenje. Sprejemljivo zagotovilo je visoka stopnja zagotovila, vendar ni jamstvo, da bo revizija, opravljena v skladu z MSR in Uredbo (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta, vedno odkrila pomembno napačno navedbo, če ta obstaja. Napačne navedbe, lahko izhajajo iz prevare ali napake, ter se smatrajo za pomembne, če je upravičeno pričakovati, da posamič ali skupaj, vplivajo na gospodarske odločitve uporabnikov, sprejete na podlagi teh računovodskih izkazov.

Med izvajanjem revidiranja v skladu z MSR uporabljamo strokovno presojo in ohranjamo poklicno nezaupljivost. Prav tako:

- prepoznamo in ocenimo tveganja pomembno napačne navedbe v računovodskih izkazih, bodisi zaradi napake ali prevare, oblikujemo in izvajamo revizijske postopke kot odzive na ocenjena tveganja ter pridobivamo zadostne in ustrezne revizijske dokaze, ki zagotavljajo podlago za naše mnenje. Tveganje, da ne bomo odkrili napačne navedbe, ki izvira iz prevare, je višje od tistega, povezanega z napako, saj prevara lahko vključuje skrivne dogovore, ponarejanje, namerno opustitev, napačno razlago ali izogibanje notranjih kontrol;
- pridobimo razumevanje notranjih kontrol, pomembnih za revizijo z namenom oblikovanja revizijskih postopkov, ki so okoliščinam primerni, vendar ne z namenom izraziti mnenja o učinkovitosti notranjih kontrol družbe;
- ovrednotimo ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in sprejemljivost računovodskih ocen ter z njimi povezanih razkritij, ki jih je pripravilo poslovodstvo;
- na podlagi pridobljenih revizijskih dokazov o obstoju pomembne negotovosti glede dogodkov ali okoliščin, ki zbuja dvom v sposobnost družbe, da nadaljuje kot delujoče podjetje, sprejmemo sklep o ustreznosti poslovodske uporabe predpostavke delujočega podjetja, kot podlage računovodenja. Če sprejmemo sklep o obstoju pomembne negotovosti, smo dolžni v revizorjevem poročilu opozoriti na ustreznost razkritja v računovodskih izkazih ali, če so taka razkritja neustrezna, prilagoditi mnenje. Revizorjevi sklepi temeljijo na revizijskih dokazih pridobljenih do datuma izdaje revizorjevega poročila. Vendar pa kasnejši dogodki ali okoliščine lahko povzročijo prenehanje družbe kot delujočega

- podjetja;
- ovrednotimo celotno predstavitev, strukturo, vsebino računovodskih izkazov vključno z razkritji, in ali računovodski izkazi predstavljajo zadevne posle in dogodke na način, da je dosežena poštena predstavitev.

S pristojnimi za upravljanje med drugim razpravljamo o načrtovanem obsegu in časovnem načrtu revidiranja in bistvenih revizijskih ugotovitvah vključno z bistvenimi pomanjkljivostmi notranjih kontrol, ki smo jih ugotovili med revizijo.

Pristojnim za upravljanje tudi zagotovimo izjavo, da smo izpolnili ustrezne etične zahteve glede neodvisnosti in z njimi razpravljamo o vseh razmerjih in drugih zahtevah, za katere se lahko upravičeno domneva, da vplivajo na našo neodvisnost, in kadar je to primerno, o ukrepih, sprejetih za odpravo nevarnosti ali uporabljenih varovalih.

Izmed vseh zadev, o katerih smo razpravljali s pristojnimi za upravljanje, določimo tiste zadeve, ki so bile pri reviziji računovodskih izkazov v tekočem obdobju najpomembnejše in so zato ključne revizijske zadeve. Te zadeve opišemo v revizorjevem poročilu, razen če zakon ali predpis preperečujeta javno razkritje teh zadev, ali kadar se v izjemno redkih okoliščinah odločimo, da zadev ne sporočimo v poročilu, ker utemeljeno pričakujemo, da bi bile škodljive posledice takega ravnanja večje od javne koristi takšnega sporočanja.

POROČILO O DRUGIH ZAKONSKIH IN REGULATIVNIH ZAHTEVAH

Poročilo o zahtevah Uredbe (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in sveta EU (Uredba EU št. 537/2014)

Potrdilo revizijski komisiji

Potrdujemo, da je revizorjevo mnenje, vključeno v to revizorjevo poročilo, skladno z dodatnim poročilom revizijski komisiji.

Prepovedane storitve

Potrdujemo, da za družbo DARS d.d. nismo izvajali storitev iz prvega odstavka 5. člena Uredbe 537/2014, revizijska družba pa je izpolnjevala zahteve po neodvisnosti pri revidiranju.

Druge storitve revizijske družbe

Revizijska družba za družbo DARS d.d. poleg revidiranja računovodskih izkazov ni opravljala nobenih drugih storitev, razen tistih, ki so razkrite v letnem poročilu.

Imenovanje revizorja, trajanje posla in odgovorni pooblaščen revizor

Skupščina delničarjev družbe nas je dne 30. avgusta 2022 imenovala za zakonitega revizorja za poslovno leta 2022-2026, predsednik nadzornega sveta pa je pogodbo o revidiranju podpisal dne 22.9.2022. Obvezno revizijo računovodskih izkazov družbe opravljamo že nepretrgoma od 22.9.2022.

V imenu revizijske družbe BDO Revizija d.o.o. je za opravljeno revizijo odgovorna pooblaščen revizorka Mateja Vrankar.

Revizorjevo poročilo o skladnosti računovodskih izkazov v elektronski obliki z zahtevami Delegirane uredbe (EU) št. 2019/815 o enotni elektronski obliki poročanja

Opravili smo posel dajanja sprejemljivega zagotovila o tem, ali so revidirani računovodski izkazi družbe DARS d.d. za poslovno leto, ki se je končalo 31.12.2023 (v nadaljnjem besedilu: revidirani računovodski izkazi), pripravljeni upoštevač zahteve Delegirane uredbe Komisije (EU) 2019/815 z dne 17. decembra 2018 o dopolnitvi Direktive 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z regulativnimi tehničnimi standardi za določitev enotne elektronske oblike poročanja, veljavne za leto 2023 (v nadaljnjem besedilu: Delegirana uredba).

Odgovornost posloводства in nadzornega sveta

Poslovodstvo je odgovorno za pripravo in pravilno predstavitev revidiranih računovodskih izkazov v elektronski obliki v skladu z zahtevami Delegirane uredbe, pa tudi za tako notranje kontroliranje, kot je v skladu z odločitvijo posloводства potrebno, da omogoči pripravo revidiranih računovodskih izkazov v elektronski obliki na način, da ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Nadzorni svet je pristojen za nadzor nad pripravo revidiranih računovodskih izkazov v elektronski obliki v skladu z zahtevami Delegirane uredbe.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je, da opravimo posel dajanja sprejemljivega zagotovila ter izrazimo sklep o tem, ali so revidirani računovodski izkazi pripravljene skladno z zahtevami Delegirane uredbe. Naš posel dajanja sprejemljivega zagotovila smo opravili v skladu z Mednarodnim standardom dajanja zagotovil 3000 - Posli dajanja zagotovil razen revizij ali preiskav računovodskih informacij iz preteklosti (MSZ 3000), ki ga je izdal Odbor za Mednarodne standarde revidiranja in dajanja zagotovil. Ta standard zahteva, da posel načrtujemo in izvajamo tako, da pridobimo sprejemljivo zagotovilo za podajo sklepa.

Delovali smo v skladu z zahtevami glede neodvisnosti ter etičnimi zahtevami Uredbe EU št. 537/2014 in Mednarodnega kodeksa etike za računovodske strokovnjake, ki ga je izdal Odbor za Mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake. Kodeks je zasnovan na temeljnih načelih integritete, objektivnosti, strokovne usposobljenosti in dolžne skrbnosti, zaupnosti in strokovnega vedenja. Naša revizijska družba uporablja Mednarodne standarde upravljanja kakovosti (MSUK 1) - Upravljanje kakovosti v podjetjih, ki opravljajo revizije in preiskave računovodskih izkazov ter druge posle dajanja zagotovil in sorodnih storitev, in skladno z njimi vzdržuje celovit sistem obvladovanja kakovosti, ki vključuje dokumentirane usmeritve in postopke glede skladnosti z etičnimi zahtevami, strokovnimi standardi in ustreznimi pravnimi ter regulativnimi zahtevami.

Povzetek opravljenega dela

V okviru obsega opravljenega dela smo izvedli postopke revizijske narave, in sicer:

- prepoznali in ocenili smo tveganje pomembne neskladnosti revidiranih računovodskih izkazov z zahtevami Delegirane uredbe zaradi napake ali prevare;
- pridobili smo razumevanje notranjega kontroliranja, ki je pomembno za posel dajanja sprejemljivega zagotovila, da bi oblikovali postopke, ki so ustrezni v danih okoliščinah, vendar pa ne za izražanje mnenja o učinkovitosti notranjega kontroliranja;
- ocenili smo, ali prejeti revidirani računovodski izkazi izpolnjujejo zahteve Delegirane uredbe, veljavne na dan poročanja;
- pridobili smo sprejemljivo zagotovilo, da so revidirani računovodski izkazi izdajatelja prikazani v pravilni elektronski obliki XHTML.

Verjamemo, da so pridobljeni dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naš sklep.

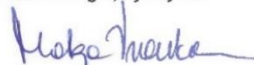
Sklep

Na podlagi opravljenih postopkov in pridobljenih dokazov so po našem mnenju revidirani računovodski izkazi družbe za poslovno leto, ki se je končalo 31.12.2023, v vseh pomembnih pogledih pripravljene v skladu z zahtevami Delegirane uredbe.

Ljubljana, 22. april 2024

BDO Revizija d.o.o.
Cesta v Mestni log 1, Ljubljana

Mateja Vrankar
Pooblaščenca revizorka
Direktorica

